

3 1761 05058785 6

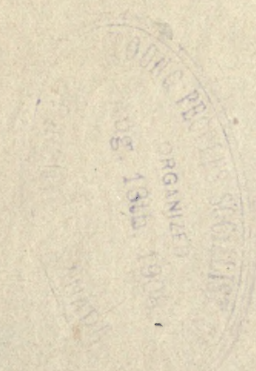
PQ
6332
.9
Y5
1900z
v. 1
c. 1
ROBA

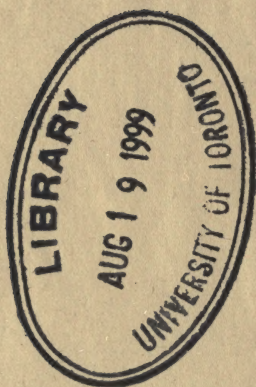

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO

by

**THE MULTICULTURAL
HISTORY SOCIETY
OF ONTARIO**

LIBRARY

AUG 19 1999

UNIVERSITY OF TORONTO

פאטער וויל זיא ניט אוועננעבען צו דעם געצענדיגענערישען קעניג, וואו ער זאל פריהער ניט אווענווארפען דיא לעהרע פון זיין פאלשען נביא מאהאמעט און ווערען א קריסט.

„אויף מיינע נאמנות,“ האט געזאגט סאנטשא, פענטאפאלין האט זעהר רעכט און איך וועל איהם העלפען אזוי גוט וויא איך קען.“

„דאן וועסטו טהאן דיין פליכט, סאנטשא,“ האט געזאגט דאן קיכאט; „דען אין אזא קאמפף דארף מען וואנען, אפילו ווען מען איז ניט קיין ריטער.“

„דאס גלויב איך,“ האט געזאגט סאנטשא, „אבער וואו זאלען מיר לאזען דעם זעל, דאס מיר זאלען איהם קענען וויעהרע געפינען, ווען עס וועט שוין זיין נאך דער מלחמה? ווייל איך דענק, אז עס פיהרט זיך ניט, דאס מען זאל רייטען אין א מלחמה אויף אזא מין חיה.“

„געוויס ניט,“ האט געענטפערט דאן קיכאט. „דוא טהוסט אס בעסטען, ווען דוא לאזסט איהם אבער, ווען אפילו ער זאל פערקארען געהן; ווארום אזוי באלד וויא מיר וועלען זיענען, וועלען מיר האבען אזוי פיעלע פערד, דאס ראצינאנטע קען נאך אפשר אויך פערברעטען ווערען אויף אן אנדערן. זיי יעצט אויפמערקזאם און קוק זיך גוט צו, דען איך וויל דיר בעשרייבען דיא פארנההמסטע קעמפער פון דיא ביידע ארמעען, וועלכע קומען אן; און אום דוא זאלסט אלעס דייטליכער זעהן און בעמערקען, וועלען מיר הערויפגעהן אויף יענעם הויכען ארט, וואו מען וועט ביידע ארמעען קענען זעהן גאנץ דייטליך.“

דאס האבען זיי געהאן און האבען זיך געשטעלט אויף א פערנעל, פון וועלכען זייא וואלטען דייטליך געקענט זעהן דיא צווייא סטאדעס שאף, וועלכע דאן קיכאט האט געהאלטען פיר ארמעען, ווען דיא שטויב-וואלקענס, וועלכע זיי האבען אויפגע- הייבען וואלטען זיי ניט פערדעקט, אבער אזוי וויא דיא איינבילדונג פון דעם ריטער האט איהם געקענט מאכען צו זעהן אלעס וואס ער האט ניט געזעהן אדער ניט געקענט זעהן, האט ער אָנגעהייבען אויפ'ן הויכען מול אזוי צו זאגען: „יענער ריטער, וועלכען דוא זעהסט דארטען מיט דעם גאלדענעם קריענס-אנצוו מיט א געקרוינטען לייב צו דיא פיס פון א יונגפרוי אין דעם שילד, איז דער העלדישער לאורעקאלקא. דער הערר פון דער זילבערנער ברוק; דער אנדערער, מיט דעם וואפענ-ראק מיט דיא גאלדענע בלומען, וועלכער טראגט דרייא זילבערנע סרוינען אויף א בלוינע גרונט אין זיין שילד, איז דער שרעקליכער מיקאקאלעמבא, דער גרויסער דוקעס פון קויראציא; און יענער מיט דיא ריעויגע גליעדער, וועלכער רייט ביי זיין רעכטער האנד, איז דער אונערשראקענער בראנדאבארבארן פון באליטשע, דער הערשער

בוך פון גרויסקייט און בעריהמטהייט פיר אלע צוקינפטניגע צייטען. זעהסט דוא דעם שטייביוואקען, סאנטישאָ, וועלכער הייבט זיך דאָרטען אויף? ער ווערט אויפגעהייבען פון א גרויסער אַרמעע פון פערשיעדענע און פיעלע פעלקער, וועלכע ציעהען אהער."

"אויף אזאין אופן מוזען דאָס זיין צווייאַ אַרמעע," האט געזאָגט סאנטישאָ;
 "ווייל דאָרט פון דער אַנדערער זייט הייבט זיך אויך אויף גראַדע אזא וואַלסען."
 דאָן קיכאט האט זיך אומגעדרעהט און האט געזעהן אז דאָס איז ריכטיג;
 ער האט זיך זעהר שטאַרק ערפרייט, ווייל ביי איהם איז גיט געווען קיין שום ספק, אז דאָס זיינען געווען צווייאַ אַרמעען. וועלכע זיינען געקומען זיך צו פּערהערען אויף דיזען ברייטען פעלד; דען צו יעדער שמונדע און יעדען אויגענבליק איז זיין פּאַנטאָזיע געווען פול מיט שלאכטען, בעצויבערונגען, גליסליכע און אונגליקליכע בעגעניסען, ליבעס און הערויספאַרדערונגען, וואָס ווערען ערצעהלט אין דיא ביכער פון דיא ריטער; און אלעס וואָס ער האָט גערעדט, געדענקט אָדער געטהאָן האָט געפיהרט אַליין צו אזעלכע זאכען. דער שטייביוואַקען, וועלכען ער האָט געזעהן, האָבען קיין אַנדערע געמאַכט, אַלס צווייאַ גרויסע סטאַדעס פון שעפּסען און באַראַנעס, וועלכע זיינען געגאַנגען דעם זעלביגען וועג — דיא אהין און דיא אהער — וועלכע מען האָט צוליבע דעם גרויסען שטייב, וואָס זייא האבען אָנגעמאַכט, גיט געסענט דערקענען. דאָן קיכאט איז פעסט בעשטאַנען אויף דעם, אז דאָס זיינען געווען צווייאַ קריעגס־אַרמעען; סאנטישאָ האט אָנגעהייבען צו גלויבען און האט איהם געפרעגט, וואָס זאָל מען דאָ טהאָן?"

"וואָס?" האט געזאָגט דאָן קיכאט, "דיא שוואכסטע אין בעדירפטיגע דארפען מיר העלפען; און דוא מוזסט וויסען, סאנטישאָ, אז דיזע אַרמעע, וועלכע קומט צו אונז, ווערט געפיהרט פון דעם גרויסען קייזער אליפּאַנפאַראַן, דער הערשער פון דער גרויסער אינזל טראַפּאַבאַנאַ; און יענע אַנדערע, וועלכע ציעהט הינטער מיר, איז דיא אַרמעע פון זיין פיינד, דער קעניג פון דיא גאַראַמאַנטען, פּענטאַפּאָלין מיט דעם פּערקאַסערטען אָרם — ווייל ער געהט אימער אין מלחמה מיט דעם נאַקעטען רעכטען אָרם."

"ווארום זיינען זיך דיזע ביידע הערען אזעלכע שונאים?" האט געפרעגט סאנטישאָ.

"זיי זיינען שונאים," האָט געענטפּערט דאָן קיכאט, ווייל יענער אליפּאַנפאַראַן איז אַ שרעקליכער געצענדיגענער און ער איז פּערלויבעט אין דיא מאַכטער פון פּענטאַפּאָלין, וועלכע איז אַ זעהר שעהנע און אַנגענעהמע קריסטליכע פּרינצעסין, און איהר

ניט; אָבער דאָס ווייס איך, דאָס מיר, פֿון דער צייט אָן, וואָס מיר זיינען וואַנדערנדע ריטער, אָדער זייט אייער ננעדיגקייט אליין איז א ריטער (דען מיך אליין דאַרף איך ניט רעכנען צו דער צאָהל פֿון דיא עהרווירדיגע ריטער) האָבען נאָך קיין שלאַכט ניט געוואונען אויסער מיט דעם ביסקאיער, און אויך פֿון דיזער שלאַכט איז אייער גנעד דיגקייט הערויסגעקומען מיט א האַלבען היטעל און מיט א האַלבען אויער; און פֿון דאמאָס אָן האַבען מיר נאָר געהאַט קלעפּ און קלעפּ, סולאַקעס און קולאַקעס און איך בין אלס צוגאַב געוואָרען „געדעקט“ פֿון בעצויבערטע פּערזאָנען, פֿון וועלכע איך קען קיין ראַכע ניט געהמען אום צו פּערזוכען וואָס פֿיר א גרויסעס פּערנגיגען עס איז צו בעזיענען א שונא, וויא אייער ננעדיגקייט זאָגט.

„אַט דאָס איז דיא מעשה, וואָס מיר פּערדריסט און האַט דיר אויך געדאַרפּט פּערדריסען,“ האַט געענטפּערט דאָן קיכאַט; איך וועל שוין זעהן צו קריגען א שווערד וואָס זאָל זיין אזוי קונעזיג געמאַכט, דאָס אויף דעם, ביי וועמען עס געפינט זיך, זאָל קיין כּשוף אין דער וועלט ניט האָבען קיין האַפּט; און עס קען זיך זאָגאַר מאַכען, אז דאָס מוז זאָל מיר כּעשערען דאָס שווערד, וועלכעס אמאָדים האַט געהאַט ביי זיך, ווען ער האָט זיך אָנגערופּען דער „ריטער פֿון דעם פייערדיגען שווערד“ — דאָס איז איינס פֿון דיא בעסטע שווערדען, וואָס א ריטער האַט ווען פּערמאַנט; דען אויסער דיא אויבענדיערמאָהנטע מעלות האָט עס געשניטען וויא א בריטווע, און קיין וואַפען — עס האָט געמעגט זיין וויא שטאַרק און וויא בעצויבערט — האַט זיך געד קענט מיט איהם פּערנגייכען.

„מיין מוזל איז שוין אזוי,“ האַט געזאָגט סאַנטשאָ, „דאָס ווען אפּילו דאָס זאָל זיין אמת און אייער ננעדיגקייט זאָל שוין בעקומען אזא שווערד, וועט עס נאָר נוצען, דיא, וואָס זיינען געוואָרען ריטער, גראַדע וויא דער באַלזאַס, און דיא שילד־טרענער וועלען אַלץ זיין אויף צרות.“

„האָב דערפאַר קיין מורא ניט, סאַנטשאָ,“ האָט געזאָגט דאָן קיכאַט, „דער הימעל וועט מיט דיר בעסער האַנדלען.“

אַלס זיי האַבען זיך אזוי גערטרט, האַט דאָן קיכאַט מיט א מאָל בעמערפּט, דאָס א גרויסער און דיקער שטויב־וואַלקען איז אָנגעקומען געגען וויא; אזוי באַלד וויא ער האַט דאס געזעהן, האָט ער זיך געווענדעט צו סאַנטשאָ און האָט אויסגערופּען: „דאָס איז דער טאָג, סאַנטשאָ, אין וועלכען עס וועט זיך הערויסווייזען, וואָס פֿיר א גליק דאָס מוזל האַט פֿיר מיך בעהאַלטען, דאָס איז דער טאָג, זאָג איך, אין וועלכען עס וועט זיך הערויסווייזען, וויא אימער, דיא העלדישקייט פֿון מיין האַנד, און אין וועלכען איך וועל אויב־טאָג זאָכען, וועלכע וועלען ווערען פּערשריעבען אין דעם

„איך וואָלט מיך אליין אָבנערעכענט מיט זיין,“ האט נענטפערט סאַנטשאָ, „ווען איך וואָלט נאָר נעקענט. ניט קומענדיג אויף דעם צי איך בין א ריטער אָדער ניט, אָבער איך האב ניט נעקענט; אויך גלויב איך, דאָס דיא, וועלכע האבען זיך מיט מיר אַמזירט, זיינען ניט געווען קיין רוחות אָדער בעצויבערטע מענשען, וויא אייער ננעדינקייט מיינט, נאָר מענשען פון פלייש און ביון, וויא מיר זיינען; דען זיין אַלע האָבען געהאַט זייערע נעמען, ווען זיין האבען מיך הערומגעוואָרפען; איינער האט געהייסען פּעדראָ מאַרטינעץ, דער אנדערער טענאַריאַ הערנאַנדעץ, און דער קרעטשמער הואן פאַלאַמעקווע דער נעלינקטער. דאָס איז דער האט, מין ננעדינער הער, האט ניט נעקענט העראָבגעהן אָדער הערויפּשפּרינגען, מוז קומען פון עפעס אנדערס וויא פון כּשוף; וואָס איך זעה פון דיזע אַלע זאַכען איז, אַז דאָס זוכען פון אַבענטייער וועט אונז פון איין אונגליק ברײַנגען צו אַן אנדערן, ביז מיר וועלען ניט וויסען וואו איז אונזער רעכטער פּוס; און דעריבער וואָלט לויט מין נאַרישען שכל זיין אַם קלינסטען און אַם בעסטען, ווען מיר זאָלען יעצט, ווען דיא תּבואות ווערען איינגעזאַמעלט פון דיא פּעלדער, צוריקגעהן אַהיים און אונז בעקימערן וועגען אונזער בעלהבתישקייט, אָנשטאַט צו געהן פון איין הייליגען אָרט אין אנדערן און פון איין הילצערנעם שוך אין צווייטען, וויא מען זאָגט.*

„וויא אונערפּאַהרען דוא ביזט, סאַנטשאָ, אין אַלע זאַכען וואס האבען צו מאַך מיט ריטערשאַפט,“ האט נענטפערט דאָן קיכאַט. שווייג און זיין נעדולדיג; עס וועט נאך קומען דער טאָג ווען אויך מיינע אויגען וועלען זעהן, וויא בכבוד עס איז זיך איבערצוגעבען צו אַזאַ בערוף. זאָג אליין, וואָס אין דער וועלט קען אונז מערער ערפרייען, אָדער וועלכען פּערגינגען אין דער וועלט קען מען שערנלייכען מיט יענעם, וואָס מען האט ווען מען געווינט א שראַכט, אָדער מען בעזינעט א שונא? געוויס קיינעם.“

„עס מען זיך זיין אַזוי,“ האט געזאגט סאַנטשאָ, „כאַטש איך פּערשטעה דאָס

* דאָס איז דאָס בעסטע וואָס מען קען דאָ מאַכען מיט דעם שפּאַנישען זאָץ : andar de zeca en meca y de zoca en colodro. דאָס וואָרט zeca אָדער ceca הייסט אייגענטליך אַ הויז, וואו מסבּעות ווערען געמאַכט, אָבער אַזוי האָט מען אָנגערופּען אַ געפּעט הויז פון דיא אַראַבער אין שפּאַניען. אַזאַ געבעט הויז האָט זיך געפונען אויבערהויפּט אין קאָרדאָוואַ. וואוהין דיא אַראַבער פּלעגען עולה־רגל זיין אַזוי גוט וויא אין מעקאַ. דער אָרט וואו דער קבר פון מאַחאַמעדן געפינט זיך. „געהן פון איין הייליגען אָרט אין צווייטען און פון איין היל-צערנעם שוך אין אַנדערן“ איז געוואָרען אַ ווערטעל וואָס בעצייכענט „געהן פון איין אונגליק אין אַנדערן.“

קאפיטעל 18.

דאָס געשפרעך וואָס סאַנטשאַ פּאַנצאָ האָט געהאַט מיט זיין העררן דאָן קיכאַט, מיט נייע בעגעגעניסען וועלכע זיינען ווערטה צו ערצעהלען.

אַנְטִישָׁאָ איז געקומען צו זיין העררן אזוי

בלאָס און מאַט, דאָס ער איז

קיים געווען אין שטאַנד אָנצוטרייבען זיין עזעל. אַלס

דאָן סיכאַט האָט איהם געזעהן, האָט ער געזאָגט:

„יעצט בין איך איבערצייגט, מיין גוטער סאַנטשאַ,

דאָס דיזעס שלאָס אָדער דיזע קרעטשמע איז ווירק־

ליך בעצויבערט; דען וואָס האָבען דיא, וועלכע

האָבען מיט דיר געשפּיעלט אזא בייזעס שפּיעל,

געקענט אַנדערס זיין וויא רוח־ת און פּערוואַנען פון

אַן אַנדער וועלט, וואָס עס פּערשטאַרקט מיין מיינונג אין דעם איז דאָס: אַלס

איך האָב צוגעזעהן דיין טרויער שפּיעל איבער דיא וואַנד פון הויף האָב איך ניט געד

קענט קלעטערן איבער דיא וואַנד און ניט העראָבנעהן פון מיין ראַצינאַנטען, ווייל

מען האט מיך, וויא עס זעהט אויס, בעצויבערט; איך שווער דיר ביי דעם וואָס

איך בין, דאָס ווען איך וואַלט גאָר געקענט הערויפּשטייגען אָדער העראָבשטייגען,

וואַלט איך מיך פיר דיך אזוי אָבגערעכענט, דאָס דיא שקצים און יונגאַטשעס

וואַלטען זייערע מעשים געדענקט זייער גאַנצען לעבען, אָבּוואַהל איך ווייס גוט, דאָס

איך וואַלט דאָדורף געבראַכען דיא ריטערליכע געזעצע, וועלכע ערלויבען ניט, וויא

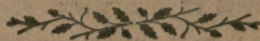
איך האב דיר שוין מעהרערע מאל געזאָגט, צו לענגען א האַנד אויף פּערוואַנען, וועלכע

זיינען ניט קיין עדעל־לייט, סיידען אין א גרויסער גויטה, ווען עס קומט אויס זיך אליין

צו פּערטהיידניגען און עס האַנדעלט זיך ווענען לעבען.“

אויף איהם הערויפגעוואָרפֿען זיין אויבערראַק. דיא מיטליידיגע מאַריטאַרנעס, וועלכע האט געזעהן דאָס ער איז געווען אזוי אָבנעמאַטערט, האט איהם געבראַכט אַ קרוג וואַסער, וועלכען זיא האט אָנגעשעפֿט פֿריש פֿון דעם ברונען, אום עס זאָל איהם נוט אָבקיהלען. סאַנטשאַ האָט געפֿיהרט דעם קרוג צום מויל, ער האט איהם אָבער אָבגעהאַלטען צוריק, אַלס דאָן קיכאַט האָט צו איהם גערופֿען: „סאַנטשאַ, מיין זוהן, טרינק ניט קיין וואַסער, מיין זוהן, טרינק דאָס ניט, דען דאָס וועט דיר בריינגען דעם טוירט. זעה, דאָ האב איך דעם געבענשטען באלזאם; צוויי טראָפֿען דערפֿון וועלען דיר בעשטימט געזונד מאַכען.“ מיט דיזע ווערטער האט ער איהם געוויזען דעם באלזאם; סאַנטשאַ האט אָבער אויף איהם געוואָרפֿען אַ זייטיגען בליק און האט צו איהם געשריען נאָך העכער: „האט אייער געדינקייט פֿיעללייכט פֿערנעסען, דאָס איך בין ניט קיין ריטער? אָדער ווילט איהר, דאָס איך זאָל אויסברעכען דיא געדערם, וועלכע איך האב נאָך אין לייב? געהט צו אַלע הוהות מיט אייער באלזאם און לאָזט מיך צורוה.“ וויא ער האט דאָס אָבגעזאָגט האט ער זיך גענומען צו טרינקען פֿון קרוג, אָבער זעהענדיג בייזן ערסטען זופ, אז דאָס איז געווען וואַסער, האט ער ווייטער ניט געקענט געהן און האָט מאַריטאַרנעס'ן געבעטען זיא זאָל איהם בריינגען וויין. זיא האָט עס געטראָגן און פֿון גוטהערציגקייט האט זיא בעצאָהלט פֿיר דעם וויין מיט איהר אייגענעם געלד; ווייל מען האט געזאָגט, ניט סוקענדיג אויף איהר פֿאך, דאָס זיא האט געהאַט שפורען פֿון אַ קריסטין, ווען סאַנטשאַ האט אָבגעטרונקען האט ער זיין זעל געגעבען בריקעס; דאָס טהויער איז געווען אָפֿען און ער איז הערויסגעגאַנגען צופֿריעדען מיט דעם, וואָס ער האט גאַרנישט בעצאָהלט און האט אויסגעפֿיהרט וואָס ער האט געוואָלט, אמת אויף דיא קאַסטען פֿון זיין געווענהליכען משכן — זיינע ריפֿען. דער קרעטשמער האט פֿיר געצאָהלט פֿער האלטען זיינע רייוועזע, אָבער סאַנטשאַ האט עס ניט געמערקט אין זיין צומישטען הערויסגאַנג. דער קרעטשמער האט געוואָלט פֿערווקען דיא טהיד וויא ער האט איהם געזעהן הערויסגעהן, אָבער דיא „דעקערס“ האבען איהם ניט געלאָזען; דאָס זיינען געווען מענשען, וועלכע האָבען זיך איין האָאַר ניט געקומערט וועגען דאָן קיכאַט, אפילו ווען ער וואָלט ווירקליך געווען איינער פֿון דיא וואַנדערנדע ריטער פֿון דעם „רונדען טיש.“

זיין האבען אויפגעהייבען זייערע אויגען און דערזעהן דאָס דער באלקען איז געווען צו ניערדיג פיר דאָס וואָס זיי האבען געוואָלט טהאָן און האבען איהם הערויסגעטראָגען אויפ'ן הויף, זואו דער הימעל איז געווען דער איינציגער באלקען. דאָרטען האבען זיי דעם אַרימען סאַנטשאָ אַווענגעלענט אויף דיא דעקע און האבען איהם אָנגעהייבען צו וואַרפען אין דער הויך און זיך צו שפיעלען מיט איהם וויא מיט א הונד אין ניין טעג. * דיא געשרייען פון דעם אַרימען „געדעקטען“ ** זיינען געווען אזוי גרויס, דאָס זיי האבען דערגרייכט דיא אויערן פון זיין הערן, וועלכער האט זיך אָבעשטעלט און האט זיך שטיל צוגעהערט, ווייל ער האט געמיינט, דאָס דאָ האט זיך געמאַכט א נייעס אָבענטייער, ביז ער האט דייטליך דערסענט דיא שטימע פון זיין שילד-טרענער און דאָס האט איהם בעוועגט זיך אומצוקעהרען צו דער קרעטישע אין איין נאַלאָף; צוקומענדיג האט ער געפונען, אַז זיין איז פערשלאָסען און האט דעריבער געריטען הערום און הערום אום צו געפינען א העריינגאַנג. וויא ער איז צוגעקומען צו דער וואַנד פון הויף, וועלכע איז ניט געווען זעהר הויך, האט ער דערזעהן דאָס בייזע שפיעל, וואָס זיין האבען געמאַכט מיט זיין שילד-טרענער. ער האט איהם געזעהן הערויפפליעהן און הערונטערפליעהן אין לופטען אזוי שעהן און געשווינד, דאָס ער וואָלט געמוזט לאכען, ווען זיין צאָרן וואָלט איהם ערוויכט. ער האט געוואָלט הערויפקלעטערן אויבען אויף דיא ווענד, אָבער ער איז נאָך געווען אזוי שוואַך און צושלאָגען, דאָס ער האט ניט געקענט העראָנגעהן און האט זייענדיג איינפֿ'ן פערד גענומען געבען אזעלכע סטראַשונקעס און שימפּפֿווערטער אויף דיא, וועלכע האָבען סאַנטשאָ'ן געוואַרפען אין לופטען, דאָס עס איז זיי אונטענליך איבער צוגעבען אין שרייבען. אָבער דיא חברה זיינען פון דעס טווענען ניט אָבעשטאַנען פון זייער שפאַס און פון זייער אַרבייט, און דער לופט-שפּרינגער סאַנטשאָ האט ניט אויפגעהערט צו יאָמערן, צו סטראַישען און צו בעטען רחמים; עס האט אָבער גאַרניט געהאַלפּען ביז זיין האָבען פון מירדינקייט אליין ניט אויפגעהערט. נאָך דעם האבען זיי איהם געבראַכט זיין עזעל, האָבען איהם געהאַלפּען הערויפּנעהן און האָבען

* אזוי געפילט מיר איבערצוגעזען דאָס שפּאַנישע וואָרט carnestolandas. וועלכעס בעדייטעט פּאַסט-צייט, ווען דיא הונד קריגען קיין פלויש.

** עס איז ווירקליך געווען אַ מאַרע און דיא אַלטע צייטען צו וואַרפען אַ מענשען מיט אַ דעקע אום פון איהם צו מאַכען הונק. אין רוים האָט אַ געוויסער אַט האַ אזוי געהאַן מיט שכורים, וועלכע ער האָט אָנגעטראָגען ביי נאַכט. עס קען זיין אַז דערפון געהט זיך ביי אונז דאָס ווערטעל: „אַי האָט ער איהם געדעקט.“

אין ערגעץ ניט בעצעהלט פיר קווארטיר אָדער פיר עפעס אנדערס אין דיא קרעטיש-מעס, וואו זייא זיינען פערפאָהרען; ווייל מען איז לויט געזעץ און גערעכטיגקייט פערפליכטעט זייא אויפצונעהמען אלס בעלוינונג פיר דיא שווערע לייזען, וועלכע זייא שטעהען אויס זוכענדיג אַבענטייער ביי טאָג און ביי נאכט, זומער און ווינטער, צו פוס און רייטענדיג, הונגריג און דורשטיג, אין היץ און אין קעלט און אונטער דיא אונפריינדליכקייטען פון הימעל און אלע אונאַנענעהמליכקייטען פון דער ערד.

„דאָס איז מיר וועניג,“ האָט געענטפערט דער קרעטישמער. „בעצאָהלט מיר וואָס איהר זייט מיר שולדיג און לאָזט מיך צורוה מיט דיא געשיכטען און מיט דער ריטעריי, איך קימער מיך נאָר וועגען מיין אייגענעם געשעפט.“

„איהר זייט א דומער און שלעכטער קרעטישמער,“ האָט געזאגט דאָן קיכאַט און געבענדיג ראַציאנאַטען מיט דיא שפּאַרען און מאכענדיג מיט זיין שפּיעל, איז ער אָהן שטערונג אַוועג פון קרעטישמע, און ניט הערומקוענדיג זיך אויב זיין שילדטערענער איז איהם נאָכגעגאַנגען, האט ער אווענגערטען א שטיק וועג.

אַלס דער קרעטישמער האט געזעהן, דאס ער איז אַווענגעגאַנגען און האט איהם ניט בעצאָהלט האט ער זיך געווענדעט צו סאַנטשאַץ; ער האט אָבער געענטפערט, דאָס ווען זיין הערר האָט ניט בעצאָהלט וועט ער אויך ניט בעצאָהלען; דען אלס שילדטערענער פון א וואַנדערנדען ריטער האט ער עבען אזוי פיעל רעכט וויא זיין הערר ניט צו צאָהלען אין איינפאָהר-הייווער און קרעטישמעס. דער קרעטישמער איז געוואָרען אין כעס און האט איהם געסטראשעט, דאָס ווען ער וועט איהם ניט בעצאָהלען, וועט ער איהם מאָהנען אויף אַזאַן אַרט, דאָס ער וועט האבען צו גע-דענקען, סאַנטשאַץ האט געענטפערט דאָס לויט דעם געזעץ פון ריטערישאפט, צו וועלכער זיין הערר געהערט, וועט ער איהם ניט געבען קיין פרוטה, ווען עס זאָג איהם אפילו קאָסטען דאָס לעבען; דען ער האָט גיט געוואָלט דאָס דורך זיין שולד זאָל פערלאָרען געהן דער נוטער און אַלטער מנהג פון דיא וואַנדערנדע ריטער און דאָס דיא שילדטערענער פון דיא קומעדיגע צייטען זאָלען קענען זאָגען אויף איהם, אַז ער האָט געבראַכען אַזאַ ריכטיגעם געזעץ.

צו סאַנטשאַץ'ס אונגליק זיינען געווען צווישען דיא איינשטעהער פון קרעטישמע פיער טוכ-אַרבייטער פון סענאָוויא, דריי נאָדעל-קרעמער פון דעם מארק פון קאַרדאָוואַ און אַ פּאַר שכנים פון דעם מארק פון סעוויולא, לוסטיגע און גוט-מוטהיגע לצים, וועלכע האָבען, וויא איינ רוח, וואָלט זייא געטרעבען, זיך געגעבען א נעהם צו סאַנטשאַץ און האָבען איהם העראַבענדיגען פון עזעל; איינער פון זייא האט דאָן געבראַכט דעם קרעטישמער'ס א דעקע און מען האט איהם העריינגעוואָרפען דערין;

קרעטישמער, פון וועלכער ער האט ניט העראָבגענומען קיין אויג און האט פון צייט צו צייט הערויסגעלאָזן אזעלכע זופצען וויא זייא וואָלטען זיך הערויסגעריסען פון דער טיעפנים פון זיינע אינגעווייד; אַלע ביישטעהענדע, וועניגסטענס דיא, וועלכע האבען געזעהן וויא מען האט איהם דעם אבענד פריהער בעדעקט מיט פלאסטערן, האבען געגלויבט, דאָס ער זופצט דאָס פון דיא יסורים אין דיא זייטען.

אַלס זיי זיינען שוין ביידע געזעסען רייטענדיג און דאן קיכאָט איז געוועזען ביי'ן טהויער פון דער קרעטישמע, האט ער גערופען דעם קרעטישמער און האט צו איהם געזאָגט מיט אַן ערנסטערן און פייערליכען טאָן: „הערר שלאָס־מאָיאָר, פיעל אין גרויס זיינען דיא געפעלליגקייטען, ווערנע איך האב אין אייער שלאָס ערהאַלטען, און איך וועל אייך דערפאר דאנסבאר זיין כדומן איך וועל לעבען. ווען איך זאָל אייך קענען בעלוינען מיט דעם, וואָס איך זאָל געהמען ראכע פון א פרעכען מענישען, וועלכער האט אייך בעלידיגט, זאָלט איהר וויסען זיין, דאס איך האב מיר געמאַכט אַלס מיין פליכט צו העלפען דיא שוואכע, צו געהמען ראכע פיר דיא אונטערדריקטע און צו בעשטראָפען דיא פאלטע. בעדעקט אייך א ביסעל, און ווען איהר האט מיר עפעס אזוינס צו ערצעהלען, זאָגט מיר פריי הערויס, דען איך פערשפרעך אייך ביי דעם ריטער־אַרדען. וועלכען איך האב געקריגען, דאס איך וועל אייך נאך אייער וואונש בעפריעדיגען און פערניטיגען.“

דער קרעטישמער האט איהם געענטפערט מיט דער זעלביגער ערנסטקייט: „הערר ריטער, איך האב ניט נויטהיג, דאָס אייער געדיגקייט זאָל געהמען ראכע צו מיר, דען איך ווייס אַליין וויא ראכע צו געהמען ווען מיר איז נויטהיג און ווען מיר בעלידיגט מיר. פון אייער געדיגקייט פערלאנג איך נאָר, דאָס איהר זאָלט מיר בעזאָהלען, וואָס איהר האט דויע נאכט אין מיין שענס פערזעהרט, פיר דיא גערשטען און שטרוי פיר אייערע טהיערע וויא אייך פיר אייער אַבער עסען און געלענער.“

„איז דאָ דען אַ קרעטישמע?“ האט דאָן קיכאָט געפרעגט.

„געוויס, און זעהר אַן אישטענדיגע.“ האט געענטפערט דער קרעטישמער.

„דאן בין איך געווען אין טעות.“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט; „דען איך האב גערעכענט, אַז דאס איז געווען אַ שלאָס און ניט קיין שלעכטעס; אָבער אזוי וויא דאָס איז ניט קיין שלאָס, נאָר אַ קרעטישמע, איז דיא איינציגע זאך וואָס איהר מענט מיר יעצט טהאָן — מוחל צו זיין דיא געזאָהרט, ווייל איך פען ניט געהן גענען דיא געזעצע פון דיא וואַנדערנדע ריטער, פון וועלכע איך ווייס בעשטימט — און האָב ביז היינטיגען טאָג ניט געלעזען עפעס וואָס זאָל זיין פערקעהרט — דאָס וויא האָבען

נומען פון דעם באַלאַם כמעט אזוי פיעל, וויא זיין הערר. דער מאַנען פון דעם אַרימען סאַנטשאַ און ניט געווען אזוי דעליקאַט וויא זיין הערר'נ'כ, און איידער ער האָט גענומען ברעכען האָט ער געהאַט אַזעלכע יסורים, איבעלקייט, קאַלטען שווייס און חלשות, דאָס ער האט געמיינט, אַז עס איז שוין געקומען אָן עק צו זיין לעבען און ער האָט פון שמערצען און ניט-נוטקייט פערשאַלטען דעם באַלאַם און דעם מאַשעניק, וועלכער האט דאָס איהם געגעבען. אַלס דאָן קיכאָט האט געזעהן וויא ער ליידט דערפון אזוי פיעל, האט ער צו איהם געזאָגט: „איך גלויב, סאַנטשאַ, דאָס נאַנצע אונגליק קומט דערפון, וואָס דוא ביסט ניט קיין ריטער; דען עס זעהט מיר אויס, דאָס פיר דיא, וואָס זיינען ניט קיין ריטער, איז דויער טראַנק ניט גוט.“

„וועה איז מיר און מיין נאַנצער משפּחה!“ האט אויסגערופען סאַנטשאַ. „ווען איהר האט דאָס געוואוסט, מיין הערר, וואָרום האָט איהר מיר דאָס געלאָזען טרינקען?“

צו דויער צייט האָט דער באַלאַם אָנגעהייבען צו ווירקען און דער אַרימער שילד-טרנער האט זיך גענומען לעדיגען פון ביידע זייטען אזוי פיעל, דאָס דיא ראָנזשע, אויף וועלכער ער איז געלעגען, און דיא קאַלרע, מיט וועלכער ער האט זיך צוגעדעקט, זיינען געוואָרען אין נאַנצען איבערגעפיהרט; און דאביי איז ער געלעגען אין אַזאַ שווייס און אין אַזעלכע טרייסלונגען, דאָס ער און אַלע אַנדערע, וואָס זיינען געווען דערביי, האבען געגלויבט, דאָס ער וועט שטאַרבען. אונגעזעהר צווייא נאַנצע שטונדען האט דויער שטורם געדויערט און ווען דאָס איז פאַראַיבערגעגאַנגען איז ער ווייט ניט געווען אין אַזעלכע קרעפטען וויא זיין הערר, זאָנדערן ער האט זיך געפיהלט אזוי מאַט און צובראַכען, דאָס ער האט זיך ניט געקענט אויפשטעלען גלייך. דאָן קיכאָט, וועלכער האט, וויא מיר האבען שוין געזאָגט, געפיהלט גרינגער, האָט וויעדער געקריגען לוסט הערויסצוגעהן אויף אַבענטייער; ווייל מיט יעדער מינוט, וואָס ער האט פערצויגען, האט ער געגלויבט, אַז דיא וועלט פערליערט זיין הילף און זיין שוין, און איבערהויפט האט ער געהאַט צוטרויען צו זיין באַלאַם. מיט דויען חשק, האט ער מיט זיינע אייגענע הענד געזאָמעלט ראָצינאַמען און האט אויך אָנגעטהאָן דעם זעל פון זיין שיק-דירטענער און האט איהם אַליין (סאַנטשאַן) גע-האַלפּען זיך אָנצוטהאָן אין זיך אויפצוזעצען; ער איז דאָן הערויף אויפ'ן פערד און בעמערקענדיג אין אַ ווינקעל פון שענק אַ שטאַנג האט ער זיא צוגענומען פיר זיך צו בענוצען אַלס אַ שפּיעז. אַלע לייטע אין שענק, איבער צוואַנציג פּערזאָן, האבען איהם אָנגעקוקט מיט ערשמוינען, און אונטער דויען איז אויך געווען דיא טאַכטער פון דעם

בכזו נעווען דער שווייס, וועלכער האָט איהם הערויסגעשלאָגען פון ערנערניס איבער דעם שמערץ, וואָס ער איז אויסגעשטאַנען.

קורץ, ער איז אויפגעשטאַנען, האט גענומען זיינע איינצעלנע אַרטיקלען, האט פון זיי געמאַכט א נעמיש און האָט געקאַכט א נעוויסע צייט ביז זיי האבען נאָך זיין מיינונג דערנרייכט א נעוויסען פונקט. ער האט דאן געפאָדערט א פלעשעל פיר זיין באלזאם און אזוי וויא עס איז קיינס ניט געווען אין הויז האט ער בעשלאָסען עס העריינצוגיבען; אין אן אוי־קרון אָדער א בלעכענע אויל־קא, וועלכע דער ווירטה האט איהם געשענקט. ער האָט דאן איבער'ן קרוג געזאָגט מעהר וויא אכציג פאַטער־נאָסטערס און נראַדע אזוי פיעלע אווע־מאַריאַס, סאַלוועס און קרעדאַס * צלמ'ענדיג זיך ביי יעדען וואָרט; דאָך אלינס איז געשעהען אין סאַנטשאַ'ס, דעם קרעטשמער'ס און דעם בעאַמטענ'ס געגענוואַרט. דער עזעל־טרייבער אָבער איז זיך נאָנץ שטיל הערויסגעגאַנגען צו בטאָרנען זיינע מיל־עולען. ווען דאָן קיכאַט איז געוואָרען פערטיג, האט ער גלייך געוואָלט זעהן וויא גוט זיין טהייערער באלזאם איז געווען און האט געטרוינקען א גרויסען טהייל דערפון וואָס איז איבערגעבליבען אין טאַפּ — ווייל עס האָט ניט געקענט העריין פלאַש — אן ערך אַ האַכע קוואַרט. וויא ער האט נאָך אויפגעהערט צו טרוינקען האט ער עס אזוי שטאַרק אויסגעבראַכען, דאָס זיין מאָגען איז געוואָרען נאָנץ לעדיג, און אזוי וויא איהם איז פון דעם שמערץ און פון דער אַני־שטרענגונג פון ברעכען הערויס א גרויסער שווייכ, האָט ער געבעטען, דאָס מען זאָל איהם צודעקען און לאָזען אליין. דאָס איז געשעהען און ער האָט געשלאָפען דרייאַ גאַנצע שטונדען; נאָכ'ן אויפשטעהן האָט ער זיך געפילט אזוי ווייט געשטאַרקט אין גאַנצען לייב, דאָס ער האָט געגלויבט, אז ער איז שוין געווען אין גאַנצען געהיילט, אז ער האָט בטועסען דעם ריכטיגען באלזאם פון פיעראַבראַס, און דאָס ער וועט מיט דיווען מיטעל אָהן מורא קענען בעשטעהן אלע געפעהרליכע אַבענטײער, קאַמפּפּען און שלאַכטען, וואָס וועלען זיך איהם בעגענגען אין דער צוקונפּט.

סאַנטשאַ, וועלכער האט אויך דיא שטערע געגעזונג פון זיין העררן בעטראַכט אלס א וואונדער, האָט איהם געבעטען, ער זאָל איהם געבען דעם טהייל וואָס איז איבערגעבליבען אין טאַפּ — וואָס איז געוועזען נראַדע אַ העכט ביסעל. דאָן קיכאַט האט עס איהם געגעבען, און אָנגעהמענדיג דעם טאַפּ מיט ביידע הענד האָט סאַנטשאַ מיט פולען צוטרויען איהם אויסגעלעדיגט מיט אַ שטאַרקען שלוק און האָט איינגע־

* פאַטער נאָסטער, אווע־מאַריאַ, סאַלווע און קרעדאַס זיינען אזעלכע קריסטליכע סמלות.

שיידעל; און אזוי וויא איצטער איז וויעדער אלעס געבליעבען אין דער פינסטער איז ער גלייך הערויסגעלאָפּען און סאַנטשאַ פאַנצא האט געזאָגט: „וואַהרהאַפּטיג, מיין הערר, דאָס איז אַהן צווייפּעל דער בעצויבערטער מורין, און ער מוז מכתא היטען דעם שאַץ פֿיר אַנדערע און פֿיר אונז האט ער קיין אַנדערע זאַכען אויסער קולאַקעס און לאַמפּעני־קלעפּ.“

„אזוי איז עס,“ האט געזאָגט דאָן קיכאַט; „אַבער עס נוצט ניט צו טראַכטען ווענען דיוע צויבערייען, אָדער צו ווערען אין בעס און זיך דעריבער צו ערנערן, דען אזוי וויא זיי זיינען פאַנטאַסטיש און מען קען זיי ניט זעהן, וועלען מיר ניט געפינען בון וועמען ראַכע צו נעהמען, אפילו ווען מיר זאָלען אָנווענדען בליערליי מיטלען. שטעה אויף, סאַנטשאַ, אויב דוא קענסט; רוף דעם אויפּזעהער פון דיוען שלאָס און בעט איהם ער זאָל מיר געבען א ביסעל אויל, וויין, זאַלץ און ראַזמאַרין, צו מאַכען דעם היילזאמען באלזאם; דען איך גלויב ווירקליך, דאָס איך האב איהם יעצט זעהר נויטהיג, עס נעהט מיר פּיעל בלוט פֿון דער וואונד, וועלכע דיוער פאַנטאַסטישער גייסט האט מיר געמאַכט.“

„סאַנטשאַ האָט זיך אויפּגעהייבען מיט גרויסע שמערצען אין דיא בינער און איז געגאַנגען אין דער פינסטער צום קרעטשמער; ער האט אָבער אָנגעטראָפּען דעם בעאַמטען, וועלכער האט זיך צוגעהערט וואָס איז פאַרגעגאַנגען מיט זיין בעלידיגער, און האט צו איהם געזאָגט: „הערר, איהר מענט אייך זיין ווער איהר זייט, טהוט אונז דיא נאָד און דיא טובה און גיט אונז א ביסעל ראַזמאַרין, אויל, זאַלץ און ויין; מיר האבען עס נויטהיג דערמיט צו היילען איינעם פון דיא גרעסטע וואַנדערנדע ריטער וואָס געפינען זיך אויף דער ערד, וועלכער ליענט דאָרטען אין בעט שווער פּערוואונדעט דורך דיא הענד פון דעם בעצויבערטען מורין, וועלכער געפינט זיך דאָ אין קרעטשמער.“

ווען דער בעאַמטער האט געהערט אַזעלכע דבורים האט ער איהם געהאַלען זיך חסר־דעה, און אזוי וויא עס האט שוין אָנגעהייבען צו טאָנען, האט ער געעפּנט דיא טהיר, גערופּען דעם קרעטשמער און איהם געזאָגט וואָס דיוער נוסער מענטש פּערלאַנגט. דער ווירטה האט איהם געגעבען אלעס וואָס ער האט געוואָלט און סאַנטשאַ האט עס געבראַכט צו זיין הערר, וועלכער האט געהאַלטען דעם קאַפּ מיט ביידע הענד און געקלאָגט איבער דעם שמערץ פֿון דעם קלאַפּ מיטן לאַמפּ, וואָס האט איהם געהער קיין ביזו ניט געטהאָן וויא דאָס, וואָס ער האט איהם געמאַכט צווייא נישקאַשעדיגע ביילען אין קאַפּ; דען וואָס ער האט געהאַלטען פֿיר בלוט איז

רעכען עס קיינמאך ניט צו ווערען און דאך קומט מיר אן פון יעדען אונגליק דער גרעס-
טער טהייל." "וויא, האט מען דען דרך אויך געשלאָגען?" האט געפרעגט דאן קיכאט.

"האָב איך דאָס איך צום טייוועל ניט געזאָגט?" האט געזאָגט סאַנטשאָ.

"זיי רוחי," האט געענטפערט דאן קיכאט; "איך וועל אונגעזאמט מאַכען

דעם טהייערן באַזאָס, וועלכער וועט אונז קורירען אין איין אויגענבליק."

אונטער דער צייט האט דער בעאַמטער אָנגעצונדען זיין ליכט און איז הערייניג
געקומען צו בעזעהן דיא פערזאָן, וועלכע ער האט געהאַלטען פיר טירט. אַלס
סאַנטשאָ האט איהם געזעהן העריינקומען אין איין העמד מיט א נאַכטמיץ אויפ'ן
קאַפּ, מיט אַ ליכט אין האַנד און מיט זעהר אַ בייזער מינע, האט ער זיין הערן
געפרעגט: "איז דאָס ניט פיעללייכט דער בעצויבערטער מורין, וועלכער קומט
וויעדער אונז צו שטראָפּען, ווייל ער האט נאך עפעס פיר אונז געהאַלטען אין
פאַס?"

"ניין, דאָס קען ניט זיין דער מורין," האט געענטפערט דאן קיכאט, "דען דיא

פערצויבערטע לאָזען זיך פון קיינעם ניט זעהן."

"ווען זיי לאָזען זיך ניט זעהן לאָזען זיי זיך אָבער פיהלען," האט געענטפערט

סאַנטשאָ; "דאָס קענען ערות זאָגען מיינע ריפּען."

"מיינע וואַלטען עס אויך קענען," האט געזאָגט דאן קיכאט; "אַבער דאָס

איז ניט גענוג בעווייז צו גלויבען, אז דער, וועמען מיר זעהען קומען, איז דער בע-
צויבערטער מורין."

אַלס דער בעאַמטער איז אָנגעקומען און האט זיי געפונען אין אזא רוחיגען

געשפּרעך, איז ער געבליעבען פּערוואונדערט, אָבוואָהל דאן קיכאט איז נאך אלץ
געלעגען אויפ'ן רוקען און האט זיך ניט געקענט געבען א ריהר פון דיא ביילען און פון
דיא פּלאַסטערס. דער בעאַמטער איז צו איהם צוגעגאַנגען און האט געפרעגט: "נו,
וואָס מאַכסטו, גוטער מענטש?"

"איך וואָלט ערדעלער געפרעגט, ווען איך וואָלט געווען איהר," האט געענטפערט

דאן קיכאט. רעדט מען אזוי אין דיווען אָרט צו אַ וואַנדערנדען ריטער, דומער
יונג?"

דער בעאַמטער, וועלכער האט געזעהן וויא ער ווערט דאָ עפעס נאר ניט גוט

געהאַנדעלט פון איא מיאסן מענישען, האט ער דאָס ניט געקענט פּערטראָגען, און
האָט אויפּגעהייבען זיין לאַמפּ מיט דעם אייל דערין און האָט איהם געגעבען אזא
שליידער אויף דאָן קיכאט'ס קאַפּ, דאָס ער האט איהם שיער ניט געשפּאַלטען דעם

„האב איך דיר נעטהאָן אזוי פיעל בעזעס, סאנטשאָ,“ האָט געזאָגט דאָן קיכאַט, דאָס דוא ווינשט מיך צו זעהן מורט אזוי ניד?״

„ניין, דאָס איז ניט צוריעב דעם,“ האָט געענטפערט סאנטשאָ; „איך האָב ניט לעב צו האַלטען זאכען ביי מיר אזוי לאנג ביז זיי זאָלען ווערען פערפוילט.“

„זאָל זיין וויא עס וויל,“ האט געזאָגט דאָן קיכאַט, „איך האָב צוטרויען צו דיין לעבע און גוטסקייט און דעריבער זאָג איך דיר אויס, דאָס מיר האָט היינטיגע נאכט בעגעגענט איינס פון דיא זעלטענסטע אַבענטייער, און צו מאכען דיא נעשיכטע קורץ, זאָלסטו וויסען זיין, דאָס מיט אייניגע מינוטען צוריק איז צו מיר געקומען דיא טאָכטער פון דעם העררן פון דיזען שטאָט, דיא שעהנסטע יונגפרוי, וואָס סען זיך געפינען איבער א גרויסען טהייל פון דער ערד. וואָס קען איך דיר ערצעהלען פון דעם חן פון איהר פנים, פון איהר הערליכען פערשטאנד און פון אנדערע פערבאָרגענע זאכען, וועלכע איך מוז לאָזען אונבעריהרט און ניט דערמאָהנט אויס טרייהייט צו מיין בעפעהלערין דולצינעאָ דעל טאָבאָסאָ! איך וויל דיר נאָר זאָגען, דאָס דער הימעל, האט מיר ניט פערנוגען אזא גליק, אָדער, וואָס זעהט מיר אויס צו זיין נאך געוויסער, ווייל דיזער שלאָס איז בעצויבערט, וויא איך האב שוין געזאָגט; אלס איך בין געווען פערטהאָן אין דעם זיסעסטען און לעבעליכסטען געשפרעך מיט איהר, האט מיר אונגעזעהן א האנד, וועלכע האט געהערט צו דעם אָרם פון אַן אונגעווענהליכען ריען, געגעבען אזא קלאפ איבער דער מאָרדע, דאָס זיא האט זיך בעבאָדען מיט בלוט, און דאָ האָב איך געקריגען אזעלכע קלעפ, דאָס איך פיהל יעצט נאך ערגער אַלס נעכטען, ווען דיא פוהרלייט האבען אונז געשלאָגען צוליעב ראַצינאָט מע'ס אויסגעלאָסענקייט, וויא דוא ווייסט; און דערפון פערשטעה איך, דאָס דער שאַץ פון דיזער יונגפרוי'ס שעהנקייט ווערט געהיט פון אַ בעצויבערטען מורי, און דעריבער איז מיר געווען אונמעגליך זיי צו געווינען.“

„מיר אויך ניט,“ האט געזאָגט סאנטשאָ, „דען מיך האבען מעהר אלס פיער הונדערט מורינען דורכגעקלאפט אויף אַזא'ן אַרט, דאָס דיא שטעקעניקלעפ פון נעכטען זיינען געווען טאָרט און לעקאך קענען דיזע. אָבער זאָגט מיר, מיין הערר, וויא אזוי קענט איהר דאָס אָנרופען א שעהנעס און זעלטענעס אַבענטייער, ווען מיר האָבען געקריגען דאָס וואָס מיר האָבען געקריגען? מיט אייער געדענקייט איז ניט געווען אזוי שלעכט, ווייל איהר האָט דאָך געהאט אין אייערע אָרמס דיא אונפערגלייכליכע שעהנהייט, פון וועלכער איהר רעדט; אָבער איך – וואָס האב איך געהאט אויסער דיא גרעסטע קלעפ, וואָס איך וועל ווען בעכומען אין מיין לעבען? וועה איז מיר און מיין מוטער, וועלכע האט מיך געבוירען; איך בין ניט קיין וואַנדערנדר ריטער און

קאָפימעל 17.

דיא וויטערע אונגלוקען, וועלכע האָבען פאַסירט מיט דעם העלדישען דאָן קיכאַט און מיט זיין גוטען שילדערעגער סאַנטשאָ פאַנצא אין דער קרעטשמע וועלכע ער האָט צו זיין אונגליק געהאַלטען פיר אַ שלאָס.

קיכאַט איז דערווילע געקומען צו זיך פון זיין אונמאַכט און האָט מיט דעם זעלביגען טאָן, מיט וועלכען ער האָט זיין שילדערענער גערופען א טאָג פריהער, ווען ער איז געלענען אויסגעצויגען אין דעם טהאַל וואו מען האָט זיי געשלאָגען, וויעדער געפרעגט: „פריינד סאַנטשאָ, שלאָפסט דוא? שלאָפסט דוא, פריינד סאַנטשאָ?“

„וויא אזוי זאָל איך שלאָפען, וועה איז מיר,“ האט סאַנטשאָ געענטפערט פערדרעיסליך און מיט אומעט; „אַלע טייוואָגים, דאַכט מיר, זיינען מיט מיר הערומגענאַנגען היינטיגע נאַכט.“

„דוא מענסט עס ריכטיג געוויינען,“ האט געזאָגט דאָן קיכאַט; „סיידען איך ווייס שוין נאָרנישט, אָדער דיזער שלאָס איז בעצויבערט, און דוא מוסט וויסען זיין — אָבער דוא מוזט מיר שווערען, אז דאָס וואָס איך וועל דיר יעצט זאָגען, וועסטו האלטען בסוד ביז נאך מיין טירט.“

„יע, איך שווער,“ האט געענטפערט סאַנטשאָ.

„איך זאָג עס נאָר דערפאַר,“ האט דאָן קיכאַט געענטפערט, „ווייל איך האב

פינד צו שאַדען אימעצענ'ס עהרע.“

„איך זאָג אייך, אז איך שווער,“ האט סאַנטשאָ נאך א מאָל געזאָגט, „אז

איך וועל שווינען בל'זמן אייער געדינקייט לעבט, און הלואי זאָל נאָט געבען, דאָס איך זאָל עס שוין מאַרגען קענען יעדען אויסזאָגען.“

„רעספעקט פאַר דער גערעכטיגקייט!“ אַלס ער האָט בעמערקט, דאַס דער, וועמען ער האָט געפאַסט, האָט ניט געריהרט מיט אַ האַנד אָדער מיט אַ פּוס, האָט ער איהם געהאַלטען פיר טוירט און דיאָ אַנדערע, וואָס זיינען געווען אין צימער, פיר זיינע מערדער, און האָט ווענען דעם פּערדאכט נאָך העכער אָנגעהייבען צו שרייען: „פּערשפאַרט דאַס הויז און לאָזט קיינעם ניט הערויס, דען הויער איז אַ מענש ער מאָרדעט!“

דיזער אויסרוף האָט אויף אַלעמען הערויפגעוואָרפען אַ מורא און יעדער האט לויט דער ווירקונג פון דיזען אויסרוף אָבגעלאָזען דאַס געשלענ. דער קרעטישמער איז זיך אַוועג צוריק אין זיין צימער, דער עזעל־טרייבער צו זיין געלעגער און מאַריטאַרנעס אין איהר ווינקעל; נאָר דיאָ ביידע אונגליקליכע, דאָן קיכאַט און סאַנטשאָ, האבען זיך ניט געקענט ריהרען פון אַרט.

דער בעאַמטער האָט יעצט אָבגעלאָזען דאָן קיכאַט'ס. באָרד און איז גענאַנען בריינגען אַ ליכט, אום דיאָ פּערברעכער פּעסטצונעהמען, אָבער ער האָט קיין פייער ניט געפונען, דען דער קרעטישמער האָט בכוון אויסגעלאָשען דעם לאַמפּ, ווען ער איז צוריקגענאַנען צו זיין קאַמער, און ער איז דעריבער געווען גענויטהינט צו געהן צום אווועק, וואו עס האָט איהם געקאַסט פיעל מיה און צייט אָנצוצינדען אַן אַנדער ליכט.

דאָס איז געוויס וויערער איינע פון דייע מאַכערייען! אין דעם האָט זיך סאַנטשאַ אויפגעכאַפּט און וויא ער האָט אויף זיך ערפיהלט דיא משא האָט ער געמיינט אז איהם דריקט א ניט-נוטע און האָט אָנגעהייבען צו געבען אין אלע זייטען קלעפּ, פון וועלכע מאַריטאַרנעס האט אויך געקריגען א נישקאַשעדיגע פּאַָר; פון שמערץ האט זיא אוועגעוואָרפען דיא שאַנדע אָן א זייט און האט סאַנטשאַ'ן געגעבען אַזעלכע קלעפּ צוריק, דאָס זיא האָט אין גאַנצען פּערטריעבען זיין שלאָף.

אַלס ער האט געזעהן, דאָס ער ווערט אַזוי בעהאַנדעלט, ניט וויסענדיג פון וועמען, האט ער זיך אויפגעהייבען אַזוי גוט וויא ער האָט געקענט, האט זיך הערומט גענומען מיט מאַריטאַרנעס'ן און עס האט זיך אָנגעהויבען צווישען זיי דיא לעבעדיגסטע און שענהנסטע סצענע, וואָס איז ווען פּאַרנעקומען אין דער וועלט. אַזוי וויא דער עוועל'טרייבער איז יעצט ביי דעם ליכט פון דעם קרעטישמער געוואָהר געוואָרען וואָס מיט זיין געליעבטער איז געשעהן, האט ער דאָן קיכאָט'ן געלאָזען ליעגען און האָט געאייילט איהר צו הילף; דער קרעטישמער איז אויך צוגעגאַנגען אָבער מיט א גאַנץ אַנדערן צוועק, געמליך דער הור צו געבען א פּאַרציע, ווייל ער האָט געגויכט, דאָס זיא אַליין איז געווען דיא אורזאַך פון דעם גאַנצע לאַרם; און יעצט איז דאָס צוגעגאַנגען וויא דאָס שפּריכוואָרט זאָגט: דיא קאַץ אויפ'ן ראַץ, דער ראַץ אויפ'ן שטריק, דיא שטריק אויפ'ן שטאַק — דער עוועל'טרייבער האָט זיך גענומען צו סאַנטשאַ'ן, סאַנטשאַ צו דער דיענסט, דיא דיענסט צו איהם, דער קרעטישמער צו דער דיענסט און זיי האָבען אלע געאַרבייט מיט האַסט און אַהן אויפהער; דאָס שענהנסטע דערביי איז געווען, דאָס ביי דעם קרעטישמער איז אויסגעגאַנגען דאָס ליכט; אין דער פינסטער האָבען זיי זיך איינע דיא אַנדערע געשלאָגען גאָר אַהן רחמנות און וואו זייערע הענד זיינען געפאַלען איז ניט געבליעבען קיין געוונדער אָרט.

יענעם אַבענד האָט זיך גראַדע געפונען אין קרעטישמע א בעאַמטער פון דער „הייליגער ברידערשאפט“ פון טאָלעדאָ; אַלס ער האָט דערהערט דעם וויקדען גרויסען לאַרם פון דער שלעגער'יי, האָט ער גענומען דעם שטעקען און דיא בלעכענע פּושקע, וועלכע האָבען געהערט צו זיין אַמט, איז העריינגעגאַנגען אין דער פינסטער אין צימער און האָט אויסגערופען: „הערט אויף אין דעם גאַמען פון גערעכטיגקייט, הערט אויף אין דעם גאַמען פון דער ברידערשאפט!“ און דער ערסטער, מיט וועמען ער האָט זיך צוזאַמענגעטייטשען איז געווען דער צוקלאַפּטער דאָן קיכאָט, וועלכער איז געלעגען אַהן בעזונג אויף זיין צובראַכענעם בעט אויסגעצויגען אויפ'ן רוקען, און אַלס ער האָט אַזוי טאַפּענדיג אָנגענומען זיין באַרד, האָט ער גאָר געשריען:

צווי צושלאָגען און צוקאַליעטשעט, דאָס ווען איך זאָל אפילו וועלען וואָלט איך אויך נישט קענען ערפילען אייער וואונש, און צו דיזער אונמעגליכקייט איז דאָ נאָך א גרעסערע — נעמליך דיא טרייהייט, וועלכע איך האב געשוואָרען צו דער אונזער גלייכליכער דולציגע דעל טאַבאַסאָ, דיא איינציגע בעהערשערין פון מיינע פער באַרנענסטע געדאַנקען; ווען דאָס וואָלט מיר נישט געשטערט, וואָלט איך נישט זיין אזא נאַרישער ריטער און הערויסלאָזען פון דיא הענד אזא גיקליכע געלענענהייט, וועלכע אייער גרויסע נוסקייט טראַגט מיר אנטקעגען.

מאריטאַרנעס איז געווען אין גרויס אַנסט וועגען דעם וואָס דאָן קיכאַט האָט זיא אזוי פעסט געהאַלטען און נישט פערשטעהענדיג אָדער אכטענדיג זיינע רייד, האָט זיא נאָר געזוכט פון איהם לויז צו ווערען. דער גוטער עזעל-טרייבער, וועלכען דיא ביזע תאוה האָט געהאַלטען אויף, האָט זיין געליעבטע בעמערקט גלייך ביא איהר ערסטען העריינגאַנג אין טהיר, האָט גוט צוגעהערט אַלעס, וואָס דאָן קיכאַט האָט גערעדט; און אויס אייפערזוכט, וואָס דיא אסטוריערקע האָט געבראַכען דאס וואָרט וואָס זיא האָט איהם געגעבען, אום צו געפעלען אַן אַנדער, האָט ער זיך צוגערוקט געהענטער צום ריטער, און האָט שטיק געוואָרט ביז דאָס געשפרעך, פון וועלכען ער האָט נישט פערשטאַנען קיין וואָרט, וועט אַבליפען. אַלס ער האָט אָבער בעמערקט, דאס דיא יונגפרוי האָט זיך דורכאויס פון איהם געוואָלט לויז מצאָען און דאָן קיכאַט האָט זיא געזוכט פעסטציהאַלטען, איז איהם דער שפּאַס נישט געפעלען געוואָרען; ער האָט אויפגעהויבען זיין האַנד און האָט דעם ריטער געגעבען אזא שרעקליכע קלאַפּ אויף זיין דאַרע מאָרדע, דאס זיין מויל האָט זיך געבאַדען אין בלוט; און נישט צו פריעדען מיט דעם אַליין, איז ער אויף איהם הערויפגעשפרונגען און האָט איהם צוטראַטען אַלע ריפען. דאָס פֿעט, וועלכעס איז געווען שוואַך און איז נישט געשטאַנען אויף שטאַרקע פיס, האָט דיא דאָפּעלטע משא פון דעם עזעל טרייבער נישט געקענט אויסהאַלטען און איז איינגעפאַלען מיט אזא קראַך, דאָס עס האָט אויפגעוועקט דעם קרעטישמער, וועלכער האָט גלייך פערשטאַנען, אז מאריטאַרנעס האָט דאס אַנגעמאַכט, ווייל ער האָט זיא גערופען און זיא האָט איהם נישט געענטפערט. מיט דעם חַד אויף מאריטאַרנעס'ן איז ער אויפגעשטאַנען, האָט אַנגעזינדען אַ ליכט און איז געגאַנגען צום אָרט, וואו ער האָט געהערט דעם לאַרם. אַלס דיא דיענסט האָט געזעהן דאָס איהר בעל-הבית קומט אַן און דאָס ער איז אין גרויס צאַר, איז זיא פון מורא און חרפה העריינגערקאַכען אין בעט צו סאַנטשאַן, וועלכער איז אונטער דער צייט איינגעשלאָפען, און האָט זיך צוזאַמענגעדריעהט וויא א קנויל פאַדים.

דער ווירטה איז העריינגעקומען און האָט געזאָגט: „וואו ביסט דוא, תור?"

וועהרענד זיינע געדאנקען זיינען געווען בעשעפטיגט מיט דיזע משונה'דיגע משונענען אין געקומען דיא שטונדע — דיא אונגליקליכע שטונדע פיר איהם — ווען דיא אסטוריערקע איז הערין באַרוועס און אין איין העמד, דיא האָאָר אויפגעבונדען אונטער אַ וואָלענע מיצטע, מיט לויזע פּאַרויכטיגע טריט אין דאָס צימער, אין וועלכען דיא דרייאַ זיינען געלענען, אום צו זוכען איהר עזעל טרייבער. אָבער קוים איז זיא הערין אין טהיר, האט זיא דאָן קיכאט בעמערקט און האט ניט קוקענדיג אויף זיינע פלאסטערן און דיא שמערצען אין קרייץ זיך אויפגעהייבען אויף זיין געלענער און אויסגעשטרעקט דיא אַרמס צו דער ליבענסווירדיגער אסטוריערקע, וועלכע האָט שטילער הייד און איינגעביינען הערומגעטאפט מיט דיא הענד אויפצוהוכען איהר לייעבי האָבער. איהרע הענד האָבען זיך בעגענענט מיט דיא אַרמס פון דעם ריטער, וועלכער האט זיא פעסט אָנגענומען ביי דעם האַנד-געלענק, און ווייל זיא האט ניט געוואַנט הערויסצולאָזען אַ פּיפּס האט ער זיא געצויגען צו זיך און האט זיא אַנידערגעזעצט אויף זיין בעט. ער האט בעטאָפט איהר העמד, און כאָטש עס איז ניווען גראָב וויא זאק-טוך, האָט איהם זיך געדוכט, אַז דאָס איז געווען פון דיא פיינסטע ליינען; דיא גלעזערנע פאטישערקעס, וועלכע זיא האָט געטראָגען אויף דיא געלענסען פון דיא אַרימס האט ער געהאַלטען פיר דיא טהייערסטע אַריענטאלישע פּערך; איהרע האָאָר, וועלכע זיינען געווען עהנליך צו פּערדישע האָאָר, האָט ער געהאַלטען פיר דיא פיינסטע גאָלדפּעדים פון אַראַביען, וואָס זייער גלאַנץ פּערדונקעלט דיא זון, און איהר אַטהעם, וועלכער האט געהאט דעם ריח פון קאַלטען פּרייש וואָס איז געשטאַנען איבער נאַכט — פיר אַ זיסע, געשמאַקען גערוך. קורץ, זיין פאַנטאַזיע האט זיא איהם פאַרגעשטעלט גראַדע וויא אַ געוויסע פּרינצעסין, וועלכע איז געווען בעשריעכען אין זיינע ביכער, וועלכע איז מיט דיזע אַלע מעליח געקומען בעזוכען אַ פּערוואַנדעטען ריטער, וואָס האט געוואונען איהר לייענע; און אַזוי ווייט איז דער אַרימער הער געוועזען פּער בלענדעט, דאָס ניט דאָס טאַפען. ניט דער גערוך, אויך ניט דיא אַנדערע זאַכען, וועלכע דיא נוסע יונגפרוי האָט געהאַט הערומ זיך, האָבען איהם געקענט הערויס-נעהמען פון טעות, אַבוואָהל זיי האָבען יעדען — סיידען און עזעל-טרייבער — געקענט מאַכען צו ברעכען; ער האט געגלויבט, דאָס ער געהמט הערומ דיא געטין פון שעהנהייט; ער האָט זיא דעריבער פעסט געשלאָסען אין זיינע אַרמס און האט צו איהר געזאָגט אין אַ גויזער צערטליכער שטימע: „אַ שעהנע און הייב-געבאַרענע יונגפרוי, הוואַי וואָלט אין זיין אין שטאַנד אייך צו בעלוינען פיר דיא גרויסע גנאָדע, וועלכע איהר צייגט מיר מיט אייער געגענוואַרט; אָבער דאָס מול, וועלכעס הערט ניט אויף דיא אונגליקליכע צו פּערפאַלגען, האָט מיך אַוועגעלענט אַרף דיזעס בעט

פינקטליכער נעשיכט־שרייבער, וועלכער האָט אלעס בעשריעבען נענוי, און דאָס זעהט מען דייטליך פון דעם, דאָס ער האָט זאָנאַר אזעלכע קליינע זאכען ניט געלאָזען פארבייגעהן; אונבעמערקט. דערפון מענען זיך נעהמען א ביישפיעל דיא ערנסטע נעשיכט־שרייבער, וועלכע ערצעהלען זאכען אזוי קורץ און טרוקע. דאָס מען קען פון זיי קוים עפעס קריגען צו פערזוכען און לאָזען אויס — דורך נאַכלעסיגקייט, נעמינהייט אָדער אונוויסענהייט — דיא וויכטיגסטע זאכען. טויענד מאָל זאָל געבענטשט זיין דער פערפאַסער פון טאַבלאַנטע דע ריקאַמאַנטע און דער אַנדערער, וועלכער האט בע־שריעבען דיא טהאַטען פון דעם גראַף טאַמיללאַס! מיט וואָס פיר א פינקטליכקייט זיי בעשרייבען יעדע זאך!

נאָך דעם וויא דער טרייבער האט בעווכט זיינע עזלען און האט זיי געגעבען דיא צווייטע מאָהלצייט האט ער זיך געגענט אויף זיינע זאָטע־ליקסעלאך און האָט געווארט אויף זיין זעהר פינקטליכע מאַריטאַרנעס. סאַנטשאַ איז שוין געווען בעפלאַס־טערט, ער איז געלעגען אין בעט און וואָלט זעהר געוואָלט איינשלאָפען, אָבער דער שמערץ אין דיא זייטען האָט איהם ניט געלאָזען און צוליעב דער זעלביגער מעשה האָט דאָן קיכאַט געהאַלטען דיא אויגען ברייט־אָפען וויא אַ האָז. אין דער גאַנצער קרעטשמע איז געווען אַ טיעפע שטילקייט און עס האָט שוין מעהר ניט געברענט קיין ליכט אויסער אַ לאַמפּ אין פּאַרהויז. דיזע וואונדערבארע שטילקייט און אונזער ריטערס געדאַנקען, וועלכע האָבען זיך שטענדיג געווענדעט צו דיא בעגענעניסען, וועלכע געפינען זיך אזוי פיעל אין דיא ריטער־נעשיכטען, האָבען איהם העריינגעבראַכט אין זיין פאַנטאַזיע איינע פון דיא מאַדנעסטע מיטגעטל, וואָס מען קען זיך נאָר דענקען. ער האט זיך איינגעבילדעט, דאָס ער געפינט זיך אין אַ פּרעכטיגען שלאָס (דען, וויא מיר האָבען שוין געזאָגט האט איהם יעדע קרעטשמע, אין וועלכע ער איז פערפאַהרע, אויסגעזעהן וויא אַ שלאָס) און דאָס דעם קרעטשמערס טאַכטער איז דיא טאַכטער פון אַ שלאָס־הערר, וועלכע איז געוואָרען געפאַנגען פון זיין ערדלעך בענעה־מונג און האט זיך אין איהם פערליעבט און האט פערשפּראַכען העריינצוגעהן צו איהם אין געהיים, אָהן דעם וויסען פון איהרע עלטערן; מיט איהם צו לייענען אַ שטיק נאַכט. דיזע מיטגעגען זאך, וועלכע ער האט אליין אויסגעטראַכט, האט ער געהאַלטען פיר אַ וואַרהייט און האָט אָנגעהייבען זיך צו בעאורוהיגען און צו בערעכענען דעם גע־פּעהרליכען נסיון, וועלכען זיין אָרענטליכקייט וועט דאָ האָבען בייצושטעהן; ער האָט אָבער דאָך אָבגעמאַכט אין זיין הערצען ניט צו זיין פאַלש גענען זיין דאַמע רולציניעאָ דעל טאַבאַסאָ, ווען אפילו דיא קעניגין ניגעבראַ אליין מיט איהר דאַמע קווינטאַניאַנאַ זאָלען פאַר איהם ערשיינען.

אונדאנקבארער, וועלכע איך רופ דאָ ניט אַן מיט'ן נאָמען, וואָלטען דיא אוינען פון דיווען ליעבליכען פרייליין געוואָרען דיא הערשער מיין פרייהייט.

דיא ווירטהין, איהר טאכטער און דיא נוטע מאריטאָרנעס זיינען געוואָרען צומייסט הערענדיג דעם וואַנדערנדען ריטער'ס ווערטער, וועלכע זיי האבען אזוי וועניג פערשטאַנען, וויא ער וואָלט צו זיי גערעדט גריעכיש; דאָך האבען זיי דערפון געקענט הערוויכנעהמען, דאס ער מיינט זיי צו געבען קאָמפלימענטען און אַנצובאַטן זיינע דיענסטע, אָבער אזוי וויא זיי זיינען ניט געווען געוואוינט צו אזא שפראך, האָבע זיי איהם אָנגעקוקט מיט פערוואַנדערונג און האבען איהם בעט'אכטעט אַלס אן אונגע' וועהליכע, וואס איז אַנדערס פון דיא וועלכע זיינען היינט אין דער מאָדע; זייא האָבען איהם בעדאַנקט אויף זייער קרעטישמערשען שטייגער פיר זיין נוטען ווילען זייא צו דיענען און זיינען אוועג, און מאריטאָרנעס פון אסטויען איז געגאַנגען קיוריען סאַנטישאָ, וועלכער האט זיך דערין גענויטהוינט אזוי נוט וויא זיין הער.

דער מייליעוועל טרייבער האט אָבער מיט איהר אָבערעדט דיא נאַכט צוואַמען צו פערבריינגען, און זיא האט איהם געגעבען איהר וואָרט, דאָס אזוי באלד וויא דיא געסט וועלען געהן רוהען און איהרע הערשאפטען וועלען שלאָפען, וועט זיא צו איהם סומען און איהם צופרייערען שטעלען אין אַלעס וואָס ער בעגעהוט, און מען ערצעהט פון דיזער יונגפרוי דעם יבחה, דאָס אין אזעלכע מעגליכקייט האט זיא שטענדיג געהאַלטען וואָרט, אפילו ווען זיא האט עס פערשפראָכען אויף א באַרג און אָהן עדות דערביי, דען זיא האט פיעל געהאַלטען פון איהר עדעלען עהרענוואָרט און האט ניט געד האלטען פיר א שאַנדע צו דיענען אין א שטענק, ווייל שלעכטע אונגיקליכע אומישטענעד, וויא זיא פלעגט זאָגען, האבען זיא געבראַכט צו דיזער לאַגע.

דאָס האַרטע, שטאַלע, אַרימע, כלומישט'דיגע בעט פון דאָן קיכאַט'ן איז געשטאַנען אין מיטען פון דעם דאָכטיבעל און געבען איהם אין געווען סאַנטישאָ'ס געלעגער, וועלכער איז בעשטאַנען פון א ראַנאָזשע און פון א דעקע, וועלכע האט פיעל מעהר אויסגעזעהן; צו זיין פון פלאַס פאָדים אַלס פון וואָל; הינטער דיווען איז געקומען דאָס בעט פון דעם עזעל-טרייבער, וועלכעס, וויא עס איז שוין געזאָגט געוואָרען, איז בעשטאַנען פון דיא דעקעס און פון אַלע זאַכען, וועלכע געהערען צו זיינע צווייא בעסטע מייל-זאָגע, דען ער האט געהאַט צוועקף עזלען, לויטער שעהנע, גוט-געפיטערטע אין גרויסאַרטיגע, ווייל ער איז געווען איינער פון דיא רייכסטע עזעל-טרייבער פון ארע' וואָלא, לויט דעם פערפאַכער פון דיזער געשיכטע, וועלכער דערמאָהנט דיזע זאַך אויסדריקליך, ווייל ער האט איהם זעהר נוט געקענט און מען זאָגט זאָגאַר דאָס ער איז געווען זיינער א קרוב. ציד האַמעט בען ענגעלי איז איבערהויפט געווען א

„דאָן קיכאָט דע לאַ מאַנטשאַ“ האָט געענטפערט סאַנטשאַ. „ער איז אַ וואַנדערנדער ריטער, און איינער פון דיא בעסטע און העלדישעסטע, וואָס מען האָט שוין זייט לאַנג ניט געזעהן אין דער וועלט.“

„וואָס איז דאָס אזוינס אַ וואַנדערנדער ריטער?“ האָט דאָס דיענסט מיידעל וויעדער געפרעגט.

„זייט איהר נאָך אזוי אינערפאהרען אין דער וועלט, דאָס איהר ווייסט דאָס ניט?“ האָט געענטפערט סאַנטשאַ: „זייט אַלואַ וויסען, מיין שוועסטער, דאָס אַ וואַנדערנדער ריטער איז אַ זאָך, וואָס ווערט אין צווייאַ ווערטער אַ דורכגאנגליכער אָדער אַ קיסר; היינט איז ער דער אונגליקליכסטער אין דער וועלט און מאַרגען האָט ער צווייאַ אָדער דרייאַ קרוינען פון קעניגרייכען אוועגענוגעבען צו זיין שילד־טרענער.“

„וויאַ אזוי קומט עס,“ האָט געפרעגט דיא ווירטהין, „דאָס איהר, וואָס איהר זייט דער שילד־טרענער פון אזאַ ווירדיגען הערן, האָט נאָך ניט צום מאַל, וויאַ עס שיינט, דעם מיטעל גראַף?“

„עס איז נאָך צו פריה,“ האָט געענטפערט סאַנטשאַ, „דען עס איז נאָך ניטאָ קיין גאַנצער מאַנאַט זייט מיר זיינען הערויסגעגאַנגען אויף אַבענטייער און עס האָט אונז נאָך קיין זאָך ניט פאַסירט וואָס זאָל פערדיענען דווען נאָמען. עס טרעפט אָפט, דאָס מען זוכט איין זאָך און מען געפינט גאָר אַן אַנדערע. אָבער ווען מיין הערר דאָן קיכאָט וועט צוריק קומען צו זיך פון דיא סלעפּ פון דווען פאַל, און איך וועל דערפון ניט ווערען קיין סאַליקע, וועל איך ווירקליך ניט פערבלייטען מייע האַפּט־גונגען אויף דעם בעסטען מיטעל פון שפּאַניען.“

דאָן קיכאָט, וועלכער האָט דאָס גאַנצע אויפּמערקזאַם אויסגעהערט, האָט זיך אויפגעזעצט אין בעט אזוי גוט וויאַ ער האָט גאָר געקענט, האָט אַנגענומען דיא ווירטהין ביי דער האַנד און האָט געזאָגט: גלויבט מיר שעהנע פרוי, דאָס איהר קענט אייך שעצען גליקליך, דאָס איהר האָט אויפגענומען און אייער שלאָס אזאַ פּערזאָן וויאַ איך בין; איך וויל מיר אַזיין ניט ריהמען, ווייך מען זאָגט, דאָס זעלבסט־לויב ערנידעריגט, מיין שיכד־טרענער וועט אייך אָבער זאָגען ווער איך בין. איך וויל אייך גאָר זאָגען, דאָס איך וועל דיא טובה, וועלכע איהר האָט מיר געטהאָן, אייביג געדענקען אום אייך דאַפיר צו דאַנקען אזוי לאַנג וויאַ איך לעב. און ווען עס וואַלט ניט געווען דער ווילען פון דיא הויכע הימלען דאָס דיא ליעבע זאָל מיך אונטערוואַרפען אונטער איהרע געזעצע און פּערשקלאַפּען צו דיא שעהנע אויגן פון דער שעהנער

בעט, און אָבוואָהל עס איז געווען אויסגעבעט מיט דעקען און אנדערע בעקליידונגען פון זיינע מיל־עורען איז עס דאָך געווען בעסער אלס דאָן קיבאָט'ס, וועלכעס איז בעשטאנען פון פיער ניט זעהר גלאטע ברעטער אויף צוויי ניטגלייכע בעק. פון א מאטראַץ, וועלכער איז ניט געווען דיקער אלס א סאָלדדע, געפילט מיט קניירלאך, וועלכע מען וואָלט לויט זייער האַרטקייט געקענט רעכנען פיר שטיינער, ווען דיא וואָך וואָלט ניט הערויסגעשפארט דורך אייניגע דורכגעריסענע ערטער; ווייטער פון צוויי לילאכער, וועלכע זיינען געווען אזוי שטייף וויא שידלעדער און פון א בעט־דעקע, אויף וועלכער מען וואָלט געקענט דורכצעהלען אלע פערסן ביז איינעם.

אויף אזא אונגליקליכעם בעט האט זיך דאָן קיבאָט אווענגעלענט און דיא ווירטהין און איהר טאָכטער האָבען איהם בעדעקט מיט פלאַסמערן פון אויבען ביז אונטען; מאַריטאַרנעס (אזוי האָט געהייסען דיא שעהנע אַסטוריער מיידעל) האָט זיי ביי דעם צוגעלייכטען. אלס דיא ווירטהין האָט ביי'ן פערבינדען בעמערקט, דאָס דאָן קיבאָט איז געווען בעדעקט מיט סנאַרעס, האָט זיא געזאָגט, אז דאָס מוז גיכער קומען פון שלאָגען אלס פון אַ פאל.

„ניין,“ האָט געזאָגט סאַנטשאָ, „ניט קיין קלעפּ, זאָנדערן דער פּעלו האַט פּיעלע שאַרפע עקען און שפיצען און יעדע פון זיי האָט איבערגעלאָזען איהר צייכען, און עס וועט ניט שאַדען, ווען איהר וועט איבערלאָזען אַ פּאַָר שטיקלאך פּערבאַנד, עס וועט זיך שוין איינער געפינען פיר וועמען דאָס וועט נוצען, מיר שמערצט אויך אַ ביסעל אין דיא זייטען.“

„זייט איהר אויף געפאלען?“ האט געפרענט דיא ווירטהין.
 „ניין געפאלען בין איך ניט,“ האָט געענטפערט סאַנטשאָ, „אַבער דער פאל פון מיין העררן האט מיך אזוי דערשראָקען, דאָס מיר טהוט וועה אין גאַנצען לייב פונקט וויא איך וואָלט געקריגען הונדערט קלעפּ מיט שמעקענס.“
 „דאָס קען זעהר מעגליך זיין,“ האָט געזאָגט דיא יונגפרוי, מיר האָט זיך מאַנכמאָל געהלויבט, דאָס איך בין העראָבגעפאלען פון א הויכען טהורם און האָב ניט אויפגעהערט צו פאלען, און ווען איך האָב מיך דאָן אויפגעכאַפּט, האָב איך מיך געפיהלט אזוי צוקועטשט און צושלאָגען, וויא איך וואָלט ווירקליך העראָבגעפאלען.“

„אַט דאָ איז דיא צרה, מאַרעמוואַזעל,“ האָט געזאָגט סאַנטשאָ, „דאָס איך האָב ניט טרויענדיג און נאך וואַכער וויא איך בין איצטער, בעקומען כמעט אזוי פיעלע סנאַרעס, וויא מיין הערר דאָן קיבאָט.“
 „וויא הייסט אייער הערר?“ האָט געפרענט מאַריטאַרנעס.

קאָפיטעל 16.

האַט מיט דעם שאַרפּזיניגען ריטער האָט פּאַסירט אין דער שענק, וועלכע ער האָט געהאַלטען פיר אַ שלאָס.

עהענדיג וויא דאָן קיכאָט איז געלעגען אין דער ברייט איבער'ן עוועל, האט דער ווירטה

געפרענט סאַנטשאַן וואָס איז דיא מעשה מיט איהם.

„נאַרנישט,“ האט געענטפערט סאַנטשאַן, „ער איז העראָבעפאלען פון א פעלז און האָט זיך אַ ביסעל צושוועטשט דיא ריפען.“

דער ווירטה האט געהאט א פרוי, וועלכע איז ניט געווען אזוי וויא דיא אַנדערע קרעטשמערקעס; זיא איז געווען באַרמהערציג און האָט מיטגעפיהלט דיא אונגליקען פון אַנדערע. זיא האט זיך דעריבער געאַיילט דאָן קיכאָט'ן צו פערבינדען

און האָט בעפוילען איהר טאָכטער — זייער אַ שעהנע מיידעל — איהר צו העלפען דעם גאסט הערויפצולעגען דעם באַנדאזש. אין שענק האט אויך געדיענט אַ מיידעל פון אסטוריען מיט אַ ברייטען פנים, מיט אַ גראָבער פאַטילניצע, מיט אַ פלאַטשיגען נאָז, מיט איין אויג אַ קאָסאָקען און דעם אַנדערן אויך ניט פיעל בעסער; עס איז אמת, דער שעהנער וואוקס פון איהר קערפער האָט פערדעקט אַלע איהרע חסרונות; זיא איז ניט געווען קיין זיעבען הענד הויך פון דיא פיס ביו'ן קאָפּ און איהרע אַקסלען, וועלכע האָבען זיא אַ ביסעל העראָבענוואוינע, האָבען זיא געצוואונגען הערונטערצוקוקען אויף דער ערד מעהר אַלס זיא האט געוואָלט. דיוע שעהנע מיידעל האָט געהאַלפען דעם קרעטשמער'ס טאָכטער צורעכט צו מאַכען אַ געמייענס בעט פיר דאָן קיכאָט אין אַ בוידישטיבעל, וועלכעס האט דייטליך געויעזען, דאָס עס איז יאָהרענילאַנג געוועזען אַ היי-בוידיש. אין דיוען צימער האָט אויך געקווארטירט אַן עזעל-טרייבער און זיין בעט איז געווען אַ ביסעלע ווייטער פון אונזער ריטער'ס

האט זיך צו זיין אינגליק און צו דאָן קיכאַט'ס פרייד פּערוואַנדעלט אין אַ שראָם:
 סאַנטישאַ האָט געזאָגט, אז דאָס איז ניט אַנדערס וויא אַ קרעטשמג און זיין הערר
 האָט גיזאָגט, אז דאָס איז אַ שלאָס, און זייער שטרייט האָט געדויערט אזוי לאַנג
 ביז זיי זיינען דאַרטען אָנגעקומען איידער זיי האבען געענדיגט זייער ויכוח, און סאַנטישאַ
 איז אָהן וויטערע טענות העריין מיט זיין פּאַָר.

עזעל אויף וועלכע אַרט דוא ווילסט און לאָמיר נאָר פון דאָנען ציעהען איידער דיא נאַכט קומט אָן און איבערפאַרט אונז אין דיזען איינזאַמען אָרט.

„איך האָב דאָך אָפּט געהערט פון אייער גנעדיגקייט,“ האָט געזאָגט סאַנטשאַ, דאָס דיא וואַנדערנדע ריטער זיינען געוואוינט צו שלאָפּען דעם גרעסטען טהייל פון יאָהר אין גראָזען און וויסטע ערטער און דאָס זייא האַלטען דאָס פיר אַ גרויסעם גליק.

„דאָס איז דאָ,“ האט געענטפערט דאָן קיכאַט, „ווען זייא סענען ניט קומען ווייטער אָדער ווען זייא זיינען פערליעבט; און דאָס איז אזוי אמת, דאָס עס זיינען געוועזען ריטער, וועלכע זיינען אויף פעלזען צווייא יאָהר נאַכאַנאַנד אויסגעשטאַנען היץ און קעלט און אנדערע אונאַנגענהמיקייטען פון וועטער, און זייערע דאַמען האָבען דערפון ניט געוואוסט; איינער פון דיזע איז געווען אמאדיס, אַלס ער האָט זיך אונטער דעם נאַמען בעלמטענעבראָס אויפגעהאַלטען אויף דעם קומערט־פעלז אַכט יאָהר אָדער אַכט חדשים — איך ווייס ניט גענוי, ווייל איך בין ניט קלאָר אין זיין געשיכטע; עס איז גענוג, דאָס ער האט דאָרטען אָבנעריכט גלות איך ווייס ניט פיר וועלכע שמערצען, וואָס זיין געליעבטע אַריאַנאַ האָט איהם אָנגעמאַכט. דאָך לאָמיר פערלאָזען דיזען אָרט, סאַנטשאַ, און פריהער אַווענגעהן פון דאָנען, איידער דעם עזעל זאָל בעגענען אזא אונגליק וויא ראַצינאַטען.“

„דאָס וואָלט געווען דער טייוועל,“ האָט געזאָגט סאַנטשאַ, און נאַכדעם וויא ער האָט דרייסיג מאָל געעכצט, זעכציג מאָל געזיפצט, און הונדערט און צוואַנציג מאָל געשאַלטען דעם, וועלכער האָט איהם געבראַכט צו דיזער לאַגע, האָט ער זיך בעמיהט אויפצושטעהן, אָבטר ער איז געבליעבען אין מיטען געקרימט וויא אַ טערקישער בוינען און האט זיך ניט געקענט אויפשטעלען גלייך; ער האָט אָבער דאָך אין דיזען צור שטאַנד געזאָטעלט זיין עזעל, וועלכער האט זיך בענוצט מיט דער גרויסער פרייהייט וואָס ער האט יענעם טאָג געהאַט און איז ערגעץ פערקראַכען אַ ביסעל צו ווייט. ער האט דאָן אויפגעהייבען ראַצינאַטען, וועלכער וואָלט סאַנטשאַן אָדער זיין העררן ניט נאַכגעגעבען, ווען ער וואָלט געהאַט אַ צונג און זיך געקענט בעקלאַנען. סאַנטשאַ האָר ענדליך דאָן קיכאַט'ן הערויפגעזעט אויף זיין עזעל, האָט ראַצינאַטען אָנגע־בונדען אָן זיין עק, האט אָנגענומען דעם עזעל ביי'ן שטריקעל און האט זייא לאַנגזאַם געפיהרט צו דעם אָרט, וואו, וויא ער האט געדענקט, עס האָט זיך געפונען דער היפּט'וועג. אַלס ער איז קוים אָבגענאַנען אַ מייל, האָט דאָס מזל, וועלכעס האָט זיך פערבעסערט, אָנגעוויזען דעם וועג, וואו ער האָט דערזעהן אַ קרעטשמע, וועלכע

„פון דעסטוועגען מוסט דוא בעדענקען, פריינד פאנצא,“ האט געזאגט דאן קיכאָט, „דאָס דיא צייט מעקט אָב אלע עראינערונגען און דאס עם איז ניטאָ קיין שמערץ, פון וועלכען דער טוירט זאל ניט מאכען קיין ענדע.“

„קען עם דען נעבען א גרעסערעס אונגליק,“ האט געזאגט סאנטשאָ, „וויא יענעס, בייא וועלכען מען דארף ווארטען ביז דער טוירט וועט פון איהם בעפרייען? ווען אונזער שאָדען וואָלט נאך געווען אזעלכער, דאס א פאָר פלאסטערן זאָלען איהם קענען היילען, וואָלט עם נאָך געווען נישקאָשע; מיר דוכט אָבער, דאָס עם וועלען ניט גענוג זיין אלע פלאסטערן פון א גאנצען האָספיטאל אום אונז וויעדער געזונד צו מאכען.“

„זאָל שוין גענוג זיין,“ האט געזאגט דאן קיכאָט, „און שטארק דיך פון דיין שוואַכקייט, סאנטשאָ; איך וועל עם אויך טהאָן און לאָמיר זעהן וואָס ראָציאנאטע מאכט; דען איך דענק, דאָס דיזע אַרימע חיה, נעבאך, האט ניט געסראָגען דעם קלענסטען מהייל פון אונזער אונגליק.“

„דאָס איז נאָר קיין וואונדער ניט,“ האט געענטפערט סאנטשאָ, ער געהערט דאָך אויך צו דיא וואונדערנדע ריטער. מיר איז נאָר א וואונדער, דאָס מיין עזעל איז הערויסגעקומען גאנץ, דאָרטען וואו אונז איז קיין גאנצע ריפ ניט גע- בליעבען.“

„דאָס גליק,“ האט געזאגט דאן קיכאָט, „לאָזט ביי אלע אונגליקען דאָך אָפּען א טהירעלע, דורף וועלכעס מען זאָל קענען געפינען א היף געגען זיי. איך מיין געמייך, דאָס דיין עזעל קען צייטגענווייז פערטרעטען ראָציאנאטע'ס שטעלע און מיך טראָגען ערנעץ צו א שגאָס, וואו איך זאָל קענען היילען מייע וואונדען. איך האלט ניט דיזע ארט פון רייטען פיר אן אויסצוכוד; דען איך עראינער מיך דאָס איך האָב געלעזען, אז דער גוטער אלטער סילעגוס, דער ערציעהער פון דעם פרייליכען ווייב גאָט, האָט בייא זיין העריינגעהן אין דיא שטאָרט פון הונדערט טהויערן גאנץ גע- מיטהליך געריטען אויף א שעהנעם עזעל.“

„עס קען מעגליך זיין, דאָס ער איז געקומען צו רייטען, וויא אייער געדינקייט זאָנט,“ האט געזאגט סאנטשאָ; „אָבער רייטען איז דאָך א גאנץ אנדער זאך אלס צו הענגען אין דער קווער איבער דעם עזעל וויא א מיסט-דאק.“

„דיא וואונדען, וועלכע מען בעקומט אין שלאכטען,“ האט געענטפערט דאן קיכאָט, „בריינגען פיעל מעהר עהרע אלס שאנדע. אַלואַ פריינד סאנטשאָ, ענטפער מיר ניט מעהר, זאָנדערן שטעל דיך אויף דיא פיס, העלף מיר הערויפנעהן אויף דיין

נעמוזט פריהער וויא אויך שפעטער אויסשטעהן פערשיעדענע צרות און פיין. אזוי האט זיך איינמאל געפונען דער העלדישער אמאדים פון גאלליען אין דער מאכט פון זיין טוירט־פיינד, דעם צויבטערער ארכעלאוס, וועלכער האט איהם, וויא מען ערצעהלט נאנץ בעשטימט, צוגעבונדען צו א זייל אין זיין הויף און איהם געגעבען מעהר אלס צווייא הונדערט שמין מיט דעם צאם פון זיין פערד; און א געוויסער פערפאסער, וועלכער פערדיענט מען זאָל איהם גלויבען, ערצעהלט זאָגנאר, דאָס ער האט דעם ריטער פעבוס, וועלכען ער האט געפאנגען מיט א פאל־טהיר, וואָס האט זיך אין זיין שלאָס געעפענט אונטער זיינע פיס, געבונדען דיא הענד און דיא פיס און איהם געמאכט א קאנע פון זאמר און שנעע־וואסער, וועלכע האט איהם נאך א האָר פערטיג געמאכט; און ווען אָן אנדער צויבע־ער, וועלכער איז געווען זיין גרויסער פריינד, וואָלט איהם ניט בייגעשטאנען אין דיוער נויטה, וואָלט מיט דעם אַרימען ריטער געווען שלעכט. ווען אזעלכע גרויסע לייט זיינען געווען צופריעדען מיט גרעסערע בעליידיגונגען אַלס מיר האבען געהאט מעג איך געוויס צופריעדען זיין; דען דוא מוסט וויסען, סאנטשאָ, דאס דיא קלעפּ. וועלכע מען קריענט פון געוועהר, וואָס געפינען זיך צופעליגערווייזע אין דער האַנד. זיינען קיינע בעליידיגונגען; אין דעם געזעץ פון קאמפף שטעהט מפורש געשריעבען, דאס ווען א שוסטער שלאָגט דעם אנדערן מיט א היצערנעם קאפּול, וועלכען ער האט אין האַנד, זאָל מען ניט זאָגען, דאס דיא פערזאָן, וועלכע איז דורכגעקלאפט געוואָרען, האט געקראָנען קלעפּ. איך זאָג דאס דיר, אום דוא זאָלסט ניט דענסען, דאס מיר זיינען בעליידיגט געוואָרען דורך דיא קלעפּ, וועלכע מיר האבען בעקומען אין דעם יעצטיגען געשלעג; דען דיא איינציגע וואפען, וועלכע יענע לייטע האבען געהאט, און מיט וועלכע זיי האבען אונז געשלאָגען, זיינען געווען זייערע בולאָיעס, און איך קען מיר ניט עראינערן, דאָס איין איינציגע פון זיי האט בייא זיך געהאט א שווערד אָדער א שפיען.

„מיר האבען זייא נאָר קיין צייט ניט געגעבען גענוג צו בעטראכטען אזעלכע זאכען.“ האט געזאָגט סאנטשאָ, „דען איידער איך האב נאך צייט געהאט צו לענען מיין האַנד אויף מיין געוועהר, האבען זייא שוין זייערע שטעקענס אזוי געלעגט אויף מיינע פלייצעס, דאס איך האב שוין ניט געקענט זעהן מיט מיינע אויגען און שטעהן אויף מיינע פיס און האבען מיר אווענגעלעגט דאָ, וואו איך ליגע יעצט, און איך האב מיר וועניג בעקימערט וועגען דעם, אויב דיא שטעקענס בעליידיגען מיר אָדער ניט; מיר קימערט אָבער גוט דער שמערץ פון דיא קלעפּ. וועלכע וועלען לאָזען אזא טיעפען איינדרוק אין מיין געדעכטניס און אויף מיינע פלייצעס.“

געענטפערט, „וואלט איך מיר געוואונשען דיוען פערשטאנד און דיוען מוטא, פון וועלכע אייער געדינקייט רעדט. אָבער איך שווער אייך ביי דעם וואָרט פון אן אַרימאָן, דאָס אין דיוען אויגעבליבס האָב איך וואונדזואלב געטהינער אַלס אַלע שעהנע רייד. זעהט אַקאָרסט אויב איהר קענט אייך אויפהייבען און לאָמיר אַוועגשטעקען ראָצינאַטען אויף דיא פיס, אַבוואָהל ער פערדיענט עס ניט, ווייל ער איז שולדיג אין דער גאַנצער קיילעריי. איך וואָלט עס קיינמאָל אויף איהם ניט געגלויבט. ווייל איך האָב איהם אימער געהאַלטען פיר אַזא עהרליכען און שטילען וויא איך בין אליי. עס איז ריכטיג וואָס מען זאָגט, דאָס פיעל צייט דאַרף געדינען ביז מען דערקענט וואָס איינער איז, און דאָס עס איז ניטאָ סײַ זיכערע זאך אין לעבען. ווער וואָלט עס געגלויבט, דאָס נאָך דיא מעכטיגע קלעפּ, וועלכע אייער געדינקייט האָט דאָ ניט לאָנג געגעבען דעם אוינגליקליכען וואַנדערנדיקן ריטער, וועט אַזוי באַלד און אַזוי פלוצלינג קומען א שטורם פון קלעפּ מיט שטעקענס, וועלכע האָבען זיך אויסגעשאַטען אויף אונזערע פלייצעס?“

„דיינע פלייצעס, סאַנטשאַ“, האט געענטפערט דאָן קיבאָט, „דאַרפֿען אייגענטליך זיין מעהר געוואוינט צו אַזעלכע שטורמס; אָבער מיינט, וועלכע זיינען אויפגעוואַקסען אין פיינע וועבע און פיינע האַלענדישע לייזערע, קענען געוויס ניט פערטראָגען אַזעלכע שמערצען אַזוי גרינג; און ווען איך וואָלט מיר ניט פאַרשטעלען — ווארום זאָג איך פאַרשטעלען? — ווען איך וואָלט ניט וויסען אויף געוויס, דאָס אַלע דיוע אונאַנגעדי געהעט זאָכען זיינען שטאַרס פערברנדען מיט דעם וואַפֿענפאַך, וואָלט איך אַליין דאָ געשטאַרבען לויטער פאַר צאָר.“

„מײן הערר“, האט געענטפערט דער שילד-טרענער, „ווען דיוע אונגליקען זיינען דיא פרוכט און איינזאַמלונגען פון ריטערשאפט, זאָלט איהר מיר זאָגען אויב זיי קומען פאַר אַפט אָדער נאָר אין בעשטימטע צייטען; דען מיר דוכט, דאָס נאָך צווייא אַזעלכע איינזאַמלונגען וועלען מיר ניט טויגען צו א דריטער, ווען נאָט זאָל אונז ניט העלפען מיט זיין גרויס גנאָד.“

„זייט וויסען, סאַנטשאַ“, האט געענטפערט דאָן קיבאָט, „אז דאָס לעבען פון דיא וואַנדערנדיק ריטער איז אויסגעזעצט צו פיעלע געפאָהרען און אונגליקען; אָבער גראַדע אַזוי לייכט און אַזוי באַלד קען עס פאַסירען, דאָס זיי זאָגען ווערען קיסרים און מלכים, וויא עס האָבען שוין בעוויזען דיא פאַסירונגען פון פיעלע ריטער, מיט וועלכע איך בין גענוי בעקאַנט. און איך וואָלט דיר סענען יעצט. ווען מײן שמערץ וואָלט מיר ערלויבען, ערצעהלען פון אייניגע, וועלכע זינען געקומען צו אַזעלכע הויב: מורגנדיג כלזו דורך דיא העלדישקייט פון זייערע הענד; אָבער אפילו דיוע מענשען האָבען

און ווען ריטער וועקען זיי קומען צו הילף וועל איך דאן וויסען וויא זיך צו פערטהיי
דינען און זיי צו בעפאלען, דען דוא האָסט שוין געהאָט טויזענד בעווייזען וויא גרויס
איז דיא קראַפט פון מיין שטאַרקער האַנד.

אזוי שטאַרץ האָט דעם אַרימען ריטער געמאַכט דער זיענ איבער דיא
מוטהיגע ביסקאיער. סאַנטשאַן איז אָבער דער אַנזאָג פון זיין הערן אזוי וועניג
געפעלען געווען, דאָס ער האָט זיך ניט געקענט אַיינהאַלטען איהם צו ענטפערן:
„מיין הער, איך בין אַ פריעדליכער, שטילער און רעהיגער מענש און לאָז פערבייגעהן
יעדע בעליידיגונג, ווייל איך האָב אַ פרוי און קינדער צו ערנעהרען און צו ערציעהען;
אלאז ערלויבט מיר אַייער גנדיגקייט צו זאָגען אלס אַנדייטונג — ווייל בעפעלען
קען איך ניט — דאָס איך וועל בשום אופן ניט ציעהען מיין שווערד ניט גענען אַ
פויער ניט גענען אַ ריטער, און דאָס איך בין מוחל פאַר נאָט פון יעצט אָן אלע בעד
ליידיגונגען, וועלכע מען האָט מיר געגעבען און וועלכע מען וועט מיר געבען, סיי פון
הויכע פערזאָנען, סיי פון געדריעטע, פון רייכע אָדער אַרימע, פון אַדעללייט אָדער
אַיינפאַכע אָהו אונטערשיעד פון ראנג און שטאַנד.“

„הלוואי וואָלט מיר דער אַטהעם אַ ביסעלע מעהר געדיענט,“ האָט געענטפערט
דאָן קיכאָט, „אום עס זאָל מיר זיין לייכטער צו רעדען, און הלוואי וואָלט דער שמערץ,
וועלכען איך פיהל אין קרייץ, זיך אַ ביסעלע שטילען, וואָלט איך דיר בעווייזען, דאָס
דוא האָסט אַ טעות. זאָג מיר, דוא זינדער, ווען דער ווינד פון מול, וועלכער איז
יעצט געגען אונז, זאָל זיך ענדערן צום גוטען און אָנפילען דיא זענלען פון אונזער
האַפנונג, דאָס מיר זאָלען זיכער און אָהו קיין שטערונג אָנקומען אויף דעם ברעג פון
אַיינעם פון דיא אינזלען, וועלכע איך האָב דיר פערשפראָכען — וויא וואָלט דיר דאָ
געווען, ווען איך וואָלט זיין בעזיענט און דיך געמאַכט צום העררשער? דוא אליין
וואָלסט עס געשטערט, ווייל דוא, ביסט ניט קיין ריטער און דוא ווילסט עס ניט
זיין, און ווייל דוא האָסט ניט קיין קוסט און ניט טיין מוטה ראַכע צו געהמען פיר דיא
בעליידיגונגען, וועלכע דוא האָסט, אָדער צו בעשיצען דיין לאַנד; דען דוא מוסט
וויסען דאָס אין דיא נייבעזיענטע לענדער און פראַווינצען זיינען דיא געמיטהער פון
דיא אַיינוואוינער קיינמאַל ניט אזוי רעהיג אָדער אזוי גוט צו זייער נייעם הערשער;
מען דאַרף נאך אַלץ מורא האַבען, דאָס זיין וועלען זוכען צו מאַכען ענדערונגען און
נאך אַ מאָל פרוכירען זייער מול, וויא זיין רופען עס אָן; דעריבער מוז דער נייער
הערשער האַבען פערשטאַנד וויא זיך צו פיהרען און מוטה אָנצופאַלען אָדער זיך צו
פערטהיידיגען — וויא עס פאַרדערט זיך.“

„אין דעם פאַל, וועלכער האָט אונז יעצט עבען פאַסירט,“ האָט סאַנטשאַ

מול — ביי דיא פיס פון ראצינאנטען, וועלכער האט זיך נאך אלץ ניט געקענט אויפֿ- הייבען; דערפון איז צו זעהן, וויא נעפערהליך שטעקענס זיינען, ווען זיי געפינען זיך אין דיא הענד פון צורייצטע בויערן. אלס דיא יאנגעזער האָבען געזעהן דעם חורבן, וועלכען זיי האָבען געמאכט, האָבען זיי זעהר גיך אָנגעלאָדען זייערע קליאטשעס און זיינען אוועג זייער וועג און האָבען געלאָזען ליגענען דיא צווייא אבענטזייערער אין אַ שלעכטען צושטאנד.

דער ערסטער, וועלכער איז וויעדער געקומען צו זיך איז געווען סאנטשאָ, און אלס ער האָט געזעהן, דאס ער לינגט לעבען זיין הערן, האָט ער אויסגערופען מיט א שוואכער, קלענליכער שטימע: „הערר דאן קיכאט, אך הערר דאן קיכאט!“ „וואָס ווילסטו, ברודער סאנטשאָ?“ האט געפרעגט דאן קיכאט אויך מיט אזא שוואכער און קלענליכער שטימע.

„איך וואָלט ווערען, ווען מעגליך,“ האט געענטפערט סאנטשאָ, אז אייער גנעדיגקייט זאל מיר געבען אַ האָאָר שלוקען פון דעם טראנק פון פעאָ בלאס, ווען איהר האָט איהם צו דער האנד; אפשר איז ער אזוי גוט צו צובראָכענע ביינער וויא צו וואונדען.“

„אך, ווען איך וואָלט איהם האָבען, וואָס וואָלט אונז געפעלט?“ האט גע- ענטפערט דאן קיכאט. „אָבער איך שווער דיר, סאנטשאָ, בייא מיין וואָרט — אלס וואונדערנדער ריטער, דאָס איידער צווייא טעג געהען פאָראַיבער — סיידען דאָס מוז זאל וועלען אַדערס — וועל איך איהם האָבען, זאָנסט וועט עס זיין שלעכט מיט מיר.“

„און וויא פיעל טעג, מיינט איהר, וועלען מיר וויעדער קענען שטעהן אויף אונזערע פיס?“ האט געפרעגט סאנטשאָ.

„וואָס מיר אַנבעטרעפט,“ האט געענטפערט דער צוקילטער ריטער, קען איך דיא צייט בעשטימט ניט זאָגען; אָבער איך אליין בין שולדיג וואָס איך האב געלעגט מיין האנד אויף מיין שווערד געגען מענישען, וועלכע זיינען ניט קיין ריטער וויא איך, און דעריבער גנויב איך האָט דער גאָט פון מלחמה ערלויבט, אז דיוע שטראָף זאל פאלען אויף מיר אלס געצאָהלט דערפאר וואָס איך האָב איבערגעטראָמען דיא גע- זעצע פון ריטערשאַפט. דעריבער, ברודער סאנטשאָ, איז גוטסאגן, אז דוא זאָלסט געהמען אין אַכט וואָס איך וויל דיר יעצט זאָגען. ווייל דאָס איז וויכטיג פיר אונז ביידען; ווען דוא זעהסט, דאָס מיר ווערען בעליידיגט פון אַזעלכע געדרויגע מענישען, זאָלסטו ניט וואַרטען ביז איך וועל ציעהען מיין שווערד, דען דאָס וועל איך מעהר ניט טהאָן, נאָר ציעה דוא דיין שווערד און געב זיי וויא פיעל דיין האַרץ געלוסט;

מיטאַנצייט מיט זייערע פיטה אין ערטער, וואו עס נעפינען זיך נראָז און וואסער; און דער אָרט. וואו דאָן קיכאַט האָט זיך צופעליגער ווייז נעפונען איז זיי נראַדע נע־פעלען געוואָרען. דאָ האָט נראַדע ראַצינאַנטע נעקריענען חישק זיך אַ ביסעל לוסטיג צו מאַכען מיט דיא נקבות, און קוים האט ער זיי דערשמעקט האָט ער געגען זיין געוואוינ־הייט און אָהן זיין העררנ'ס ערוויבנים געגעבען א לעבעדיגען שפרונג און האט אָנגע־פאַנגען מיט זיי צו בעפריעדיגען זיין ליידענישאַפט. אָבער דיא קליאַטשעס, וועלכע האָבען מסתמא געהאט מעהר חישק צום עסען אלס צו עפעס אַנדערט, האָבען איהם מקבל פנים געווען מיט זייערע קאַפיטעס און מיט דיא ציינער אויף אַזאַן אופן, דאָס באלד האָט געפלאַצט זיין נארטעק און ער איז געבליעבען אָהן א זאָטעק. דיא פיעהר טרייבער, וועלכע האָבען צוגעזעהן דיא שטערונגען וואָס ער האָט זייערע קליאַטשעס אַנגעמאַכט, זיינען געקומען צו לויפען מיט זייערע שטעקענס און האָבען איהם אזוי בעקליירט, דאָס ער איז געבליעבען ליעגען אויף דער ערד אין גרויסע צרות.

דאָן קיכאַט און סאַנטשאַ, וועלכע האבען געזעהן, וויא מען האָט דאָ ראַצינאַנט־טען געשלאָגען, האָבען איהם געאַיילט צו הילף, און דאָן קיכאַט האָט געזאָגט צו זיין שילד טרענער: „וויא איך זעה, בריינד סאַנטשאַ, זיינען דווע קיינע ריטער, זאָנדרען גיערדיגע מענשען פון א געמיינעם געזינדעק. איך זאָג דאָס דיר, ווייל אין אזא פאַך מעגסטו דיך אויך הערריינמישען און מיר העלפען געהמען ראכע פיר דאָס אונרעכט, וועלכעס זיי האָבען ראַצינאַנטען געטהאָן פאַר אונזערע אויגען.“

„וואָס פיר אַ ראכע צו אלע שוואַרץ יאָהר קטנען מיר דאָ געהמען.“ האָט געזאָגט סאַנטשאַ, ווען זייערע זיינען דאָ איבער צוואַנציג און מיר זיינען נאָר צוויי און אפשר נאָר אַנדערהאַלבען?“

„איך בעשטעה פיר הונדערט,“ האָט געענטפערט דאָן קיכאַט; און ניט רעדנדיג מעהר קיין וואָרט האט ער זיך גענומען צו זיין שווערד און האָט זיך געגעבען אַ לאָז אויף דיא יאַנגוועזער; און סאַנטשאַ, וועלכער האָט דורך זיין העררנ'ס ביישפיעל געקראָגען מוטה, האָט אויך געטהאָן דאָס זעלביגע. מיט'ן ערסטען קלאַפּ, וועלכען דאָן קיכאַט האָט איינעם פון דיא יאַנגוועזער געגעבען, האָט ער איהם איינ־געשיניטען אַ שטיק פון זיין לעדערנע קאַמעוועלעקע מיט אַ שטיק פלייצע. דיא יאַנגוועזער, זעהנדיג וויא זיי ווערען דאָ אזוי בעפאלען נאָר פון צוויי מענשען, האָבען געכאַפט זייערע שטעקענס, האָבען זיי הערומגערינגעלט און האָבען זיי אָנגעהייבען שלאָגען אָהן רחמנות; בייא דעם קלאַפּ איז שוין סאַנטשאַ געלעגען אויסגעצווינגען אויף דער ערד; דאָן קיכאַט'ן איז אויך ניט בעסער געגאַנגען — זיין מוטה און זיין געשיקטקייט האָבען איהם דאָ גאָרנישט געהאַלפען, און ער איז געפאלען — אזוי איז געווען זיין

קאפיטעל 15.

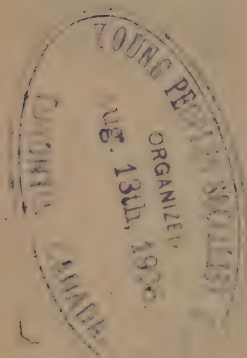
דאָ ווערט ערצעהלט דאָן קיכאַט'ס אונגליקליכע בעגעגעניס מיט אייניגע גרויזאמע
יאַנגוועזען (איינוואוינער פון זאַנגוואַס).

ד האַמעט בען ענגעלי ערצעהלט, דאָס נאָך דעם
וויא דאָן קיכאַט האָט גענומען אבשיעד פון
זיינע ווירטהען און פון אלע, וועלכע זיינען געווען ביי
הריסאָסטאָמאָס בערדינונג אז ער און זיין שילד
טרענער העריין אין דעם זעלביגען וואַלד, אין וועלכען
זיי האָבען געזעהן העריינגעהן; דיא שעהנע מאַר
צעללאַ; אָבער נאָכדעם וויא זיי האָבען זיא הערומד
געזוכט אימויסט מעהר אַס צווייא שמונדען, האָבען
זיי זיך אָבגעשטעלט אויף אַ פרישער לאַנקע, קעבען
וועלכער עס איז געלאָפּען אַ ליעבליכעם און קיהלעם טייכעלט, אויף וועלכער זייא
זיינען געווען געצוואונגען צרצבריינגען דיא הייסן, אונערטרענליכע נאָכמיטאָגזייט.
דאָן קיכאַט און סאַנטשאַ זיינען העראָבעגעגאַנגען, האָבען געלאָזען ראַצינאַטען און דעם
עזעל זיך פיטערן פריי אויפ'ן רייכען נראָן, האָבען אויפגעעפענט דעם רייזעזאַק און
דער הערר מיט'ן דיענער האָבען אָנגעהייבען אָהן צערעמאָניעס פריינדליך און פריעד
ליך צו עסען וואָס דאָרטען איז געווען. סאַנטשאַ האַט ניט געהאַלטען פיר נויטהי
ראַצינאַטען צו פענטען דיא פיס, ווייל ער האַט געוואוסט, דאָס ער איז אזא שטילער
און אזא סליינער בעלי-תאווה, דאָס אלע קליאטשעס, וואָס פיטערן זיך אויף דיא לאַנסעס
פון קאָרדאָוואַ וואַלטען איהם ניט פערפיהרען צו עפעס וואָס איז אונאַשטענדדיג.
אָבער דער שלימול און דער טייפּעק, וועלכער שלאָפט ניט אימער, האָבען גראַדע
געמאַכט, דאָס אין דעם זעכטען טהאַל זאָלען זיך פיטערן אַ ניגע נאַליצישע קיטשעס,
וועלכע האָבען געהערט צו יאַנגוועזישע פוהר-לייט, וועלכע פערבריינגען געוועהנליך דיא

נעהן נאָך סעוויללע, ביז ער וועט פריהער ניט רייניגען אלע דיא דאָזיגע בערג פון דיא רויבער און מערדער, מיט וועכע, וויא מען האָט געזאָגט, זייא זיינען געווען פול. אלס זייא האָבען געהערט זיין נומען ענטשלוס האָבען זייא איהם שוין מעהר ניט געדי וואָקט בעמען, האָבען נאָך א מאָל פון איהם גענומען אָבשיעד און זיינען זיך געגאָנגען זייער וועג, אויף וועלכען דיא נעשיכטע פון מאַרצעללאַ און קריסאָסטאָמאָ וויא אויך דיא משונעת פון דאָן קיכאָט האבען זייא געגעבען גענוג שטאָף זיך צו אונטער האַלטען.

דאָן קיכאָט האָט בעשלאָסען אויפצוהוכען דיא שעפערין מאַרצעללאַ און איהר אַנצובאַטען זיינע דיענסטע; אָבער עס האט זיך געמאַכט עפעס אַנדערס, וויא מיר וועלען ערצהקען אין דעם לויף פון דיוער טרייער נעשיכטע.

ינגפרויען; ער האט דעריבער הערויפגעלעגט זיין האנד אויפ'ן הענטעל פון זיין שווערד און האט געזאגט דייטליך אויפ'ן הויכען קול: „קיינער — עס מאכט ניט אויס צו וועלכען שטאנד אָדער בערוף ער געהערט — זאל ניט וואַגען נאָכצוגעהן מאַרצעללאַז, זאָנסט וועט ער אויף זיך הערויפבריינגען מיין צאָהן. זיא האָט קלאָר און ריכטיג בעוועזען, דאָס זיא האָט וועניג שוולד אין קריסאָסטאָמאָס טוידט און דאָס זיא איז ווייט דערפון. אז זיא זאל איהרע ליעבהאָבער געבען האָפנונג, און דעריבער דאַרפען אלע נוסע מענישען פון דער וועלט אָנשטאַט איהר נאָכצוגעהן און פערפאַלגען זיא עהרען און אכטען דערפאַר וואָס זיא איז דיא איינציגע אין דער וועלט, וואָס לעבט מיט אַוועקע עהרליכע געדאַנקען.“

צי ווייך זיין האָבען מורא געהאט פאַר דאָן קיכאָט'ס סטראַשונקעס, צי ווייך אמבראָסיאָ האָט זיי געבעטען אָבצוטהאָן זייער שולדיגקייט צו זיין נוסען פריינד — קיינער פון דיא פאַסטוכער האָט זיך ניט געריהרט פון אָרט ביז מען האָט פערטיג געמאַכט דעם קבר, פערברענגט קריסאָסטאָמאָס פאַפיערען און הערוינגעלעגט אין דער ערד זיין קערפער, ביי וועלכען דיא ביישטעהענדע האָבען פערנאָסען פיעלע טהערען. זיי האָבען צוגעמאַכט דעם קבר מיט אַ שטיק פּעלענדישטיין ביז עס וועט פערטיג ווערען אַ מצבה, וועלכע, וויא אמבראָסיאָ האט געזאָגט, ער וועט לאָזען מאַכען מיט אַזאַ נוכח:

דאָ ליעגט אַ פּערליכעכעניס
עלענדער, קאַלטער קערפער,
ער איז געווען אַ פאַסטוך,
געשטאַרבען דורך אונדאַקבאַרקייט,
דורך שטאַלץ און גרויזאַמקייט.
מיט וועלכע דיא טראַגיי פון ליעבע
פּערשפּרייט איהר הערשאַפט.

דאָן האָבען זיין בעשאַטען דעם קבר מיט פיעלע בלעטער און בלומען און האָבען זיך געשיעדען פון זיין פריינד אמבראָסיאָ מיט בערויערן און מיטלייד. וויזאלראָ און זיין בעגלייטער האבען אויסגעדריקט זייער מיטלייד און דאָן קיכאָט האט גענומען אָבשייד פון זיין ווירטה און פון ביידע רייזענדע, אָבוואָהל דיזע האָבען איהם געבעטען מיט זיין צו געהן נאָך סעוויללע, וויל דיזער אָרט איז אזוי נוט פיר אַבענטייער, דאָס אין יעדער גאס און אין יעדען ווינקעל קען ער זיין דאָרטען אָנכרעפּע פיעל מעהר אלס אין אַן אנדערן אָרט. דאָן קיכאָט האָט זיין געדאַנקט פיר זייער ראַטה און נוסהערויגקייט, אָבער ער האָט זיין געזאָגט, דאָס ער קען ניט און וויל ניט

אייגענע נוצען, און פון היינט אָן און ווייטער זאָל מען וויסען זיין, דאָס ווען איינער שטארפט פיר מיך, שטארבט ער ניט דורך אייפערזוכט אָדער פּעראַכטונג, ווייל דיא וואָס לעבט קיינעם ניט קען קיינעם ניט מאַכען אייפערזיכטיג און אָן אָפּעיהערציגע ערקלערונג דאַרף ניט אָננעמומען ווערען פיר פּעראַכטונג. דער וואָס רופט מיך אָן אַ וויכעס טהיער און אַ ניפטיגע שלאַנג זאָל מיך אויסמיידען וויא אַ בעזע און געד פּעהרליכע זאָך; דער וואָס האַלט מיך פיר אַן אינדאנקבאַרע זאָל זיך ווענען מיר ניט בעמיהען; דער וואָס קען מיך ניט זאָל ניט זוכען מיין בעקאַנטשאַפט און דער וואָס רופט מיך אָן גרויזאמע זאָל נאָך מיר ניט נאָכנעהן: דיזע ווילדע חיה, דיזע ניפטיגע שלאַנג, דיזע אינדאנקבאַרע, דיזע גרויזאמע, דיזע אונבעקאַנטע וועט איהם בשום אופן ניט זוכען, ניט דיענען, ניט קענען און ניט נאָכנעהן. ווען קריסאָסטאָמאָ'ס אונגעדרולד און זיין צו גרויסע ליידענשאַפט האָבען איהם געטוידטעט — וואס איז אין דעם שולדיג מיין עהרליכע אויפפיהרונג און מיין פּאַרויכטיגקייט? ווען איך בעהאַלט מיין ריינע אונשולד צווישען דיא בוימער, וויא אזוי קען ער פון מיר פּערלאַנגען, אז איך זאָל זיא וועקען פּערליערען צווישען מענער? איהר ווייסט, איך בין רייך גענוג, און איך געלוסט ניט מעהר; איך בין פריי און וויל אויף מיך ניט האָבען קיין יאָך; איך האב קיינעם ניט לעב און האב קיינעם ניט פיינד; איך בעטריג קיינעם ניט און שמייכלע קיינעם ניט, איך שפּאַס מיט קיינעם ניט און אונטערהאַלט מיך מיט קיינעם ניט. מיין פּערנניגען איז זיך עהרליך צו אונטערהאַלטען מיט דיא יונגפרויען פון דיזע דערפער און צו זאָרען פיר מייע ציענען; מייע פּערלאַנגען געהען ניט ווייטער וויא דיזע בערג, און ווען מייע געדאַנקען געהען יע ווייטער, איז דאָס צו בעטראַכט מען דיא הערליכקייט פון הימעל, וואָס דאָס איז אַן איבערגאַנג, דורך וועלכען מיין זעלע ערהייבט זיך צו דעם אָרט, פון וועלכען זיא קומט.

מיט דיזע ווערטער האט זיא, ניט ווארטענדיג אויף קיין אנטוואָרט, זיך אומי געקטערט און איז העריין אין איינעם פון דיא אָבגעשקאַסענע ערטער פון דעם נאָהענדיג מען באַרג און האָט געלאָזען יעדען שטעהן פּערוואונדערט איבער איהר שעהנהייט און קלוגקייט.

אייניגע פון דיא, וועלכע דער שטאַרקער שטראַהל פון איהרע שעהנע אויגען האט דורכגעשטאַכען, האָבען, וויא עס האָט אויסגעזעהן, איהר געוואָלט נאָכנעהן, ניט קוקענדיג אויף דיא דייטליכע ערקלערונג, וועלכע זיא האט געגעבען. אלס דאָן קיכאָט האט דאָס בעמערקט, האט ער געדענקט, אז דאָ איז פיר איהם געקומען דיא ריכטיגע געלענעהייט אָנצווענדען זיין ריטער־אַטט, זיך אָנצוועהמען פיר אונגליקליכע

מדה אום צו בעפריעדיגען דיא תאוה פון יטנעם, וועלכער זוכט דיזע זאך פון איהר אווענצורויבען? איך בין פריי געבאָרען, און אום צו לעבען פריי, האָב איך מיר געד' וועהלט דיזע איינזאָמע פעלדער. דיא ביימער פון דיזע בערג זיינען מיין געזעלשאַפט און דאָס קלאָרע וואַסער פון דיזע טייכען איז מיין שפיענעך; זיי ערצעהל איך מייע געדאַנקען און ווייז מיין שעהנהייט. איך בין אַ פייער און אַ שווערד פון ווייטען. ווען אימעצער האט זיך געלאָזען פערבלענדען פון מיין שעהנהייט, האב איך איהם הערויס' גענומען פון טעות. און ווען דיא ליעבע קען נאָר אויפגעהאלטען ווערען פון האָפנונגען, וועלכע איך האָב ניט קריסאָסטאָמאָ; ניט קיין שום אַנדערן געגעבען, מעג מען זיכער זאָגען, דאָס זיין אייגענע עקשנות האט אין זיין טוירט מעהר שולד, אַלס מיין גרויזאמטייט.

ווען מען וועט מיר זאָגען, דאָס ער האט עס עהרליך געמיינט און דעריבער האָב איך איהם געדאַרפט אויסהערען, ענטפער איך, דאס ווען ער האט מיר דאָ, וואו מען גראָבט יעצט זיין קבר, ערקלערט זיינע עהרליכע געפיהלען, האב איך איהם געענטפערט, דאָס איך האָב בעשלאָטען אימער צו לעבען איינזאָם און דאָס נאָר דיא ערד אַליין וועט גענייעסען דיא פרוכט פון מיין אָבגעזונדערטען לעבען און מיין שעהנ' הייט; און ווען ער האָט נאָך דיזער אָפגעהערציגער ערקלערונג זיך דאָך איינגע' שפאַרט צו געהן גענען האָפנונג און צו זענלען גענען דעם ווינר, איז עס דען אַ וואונדער, וואָס ער איז פערזונקען געוואָרען אין דעם שטראָם פון זיין אייגענער דומ' הייט? ווען איך וואָלט איהם געהאלטען אין אונגעוויסנהייט וואָלט איך געווען פאַלש; ווען איך וואָלט איהם נאָכגעגעבען, וואָלט איך געהאַנדעלט גענען מיין אייגענעם ווילען און גענען מיין פעסטען ענטשקוס. ער איז געבליעבען פעסט ביי דאָס זייניע גענען מיין דייטליכער ערסקערונג; ער איז געוואָרען פערצווייפעלט, אָבוואָהל איך האָב איהם ניט געהאַסט. אורטהייט יעצט, אויב עס איז רעכט מיך צו בעשולדיגען אין זיינע ליידען. נאָר דער אמת'ער בעטראַגענער האט דאָס רעכט זיך צו בעקלאַנען; פערצווייפעלט מעג זיין יענער, וועמען מען האָט גענאַרט; נאָר דער, וועמען איך גיעב האָפנונג, זאָל זיך פערטרויען אויף מיך, און דער, וועמען איך לאָז צו צו מיר, זאָל זיך ריהמען; אָבער דיא, וועלכע איך האָב גאַרנישט פערשפראַכען, ניט בעטראַגען, ניט געגעבען קיין האָפנונג און ניט צוגעלאָזען צו מיר, זאָלען מיך ניט רופען גרויזאמע אָרער מערדערין. ביז יעצט איז מיר נאך מן השמים ניט געווען בעשערט איך זאָל מיך פערליעבען, און דאָס איך זאָל מיך פערליעבען מיט מיין אייגענעם ווילען — וועגען דעם איז נאָר ניטאָ וואָס צו רעדען.

„דערער איינער, וואָס זוכט מיין ליעבע, זאָל מערקען דיזע ערקלערונג פיר זיינע

„דער הימעל האט מיך, וויא איהר זאָנט, בעשאַפּען אזוי שעהן, דאָס איהר מוזט מיך ניט ווילענדיג ליעבען און איהר דענקט, דאס פיר דיזע ליעבע צו מיר בין איך פערפליכטעט אייך צו ליעבען צוריק. דער פערשטאנד, וועלכען נאָט האט מיר געגעבען, זאָנט מיר, דאס אלעס וואָס איז שעהן פּערדיענט מען זאָל עס ליעבען; אָבער איך פערשטעה ניט ווארום דיא, וואס ווטרען געליעבט פיר זייער שעהנהייט, זאָלען מוזען ליעבען צוריק; עס קען דאָך געמאָלט זיין, דאָס דער ליעביהאָבער זאָל זיין א פּערזעהעניס און אזוי וויא א מיאוסקייט קען ניט געפּעלען, איז דאָך אונרעכט צו זאָגען: ווייל איך ליעב דיך פיר דיין שעהנהייט מוזסט דאס מיך אויך ליעבען, ווען אויך איך בין מיאוס. אפילו ווען ביידע זאָלען זיין גלייך שעהן, איז נאך דערפון קיין בעווייז ניט, דאס זיי דארפּען זיין גלייך אין זייערע ווילענס, ווייל ניט יעדע שעהנהייט רייצט צום ליעבען; מאַנכע שעהנהייט געפּעהלט נור דעם אויג און נעהמט ניט דאָס הערץ. ווען יעדע שעהנהייט וואָלט רייצען צו ליעבע וואָלט מען גענשענ'ס הערצער שטענדיג זיין צומישט און מיר וואָלטען ניט געוואוסט וואו זיך אָבצושטעלען, ווייל שעהנע זאכען זיינען דאָ אונגענדליך פיעלע און דאָס פּערליעבען זיך וואָלט קיין ענדע ניט געהמען; איך האב געהערט דאָס אמתע ליעבע הייסט, ווען מען ליעבט נאָר איינעם, און דאס וואָהרע ליעבע איז דיא, וועלכע איז ניט געצוואונגען נאָר פריי, פון אייגענעם ווילען. ווען דאָס איז אזוי, ווארום זשע ווילט איהר, אז איך זאָל אזענדיגע שטענען מיין הערץ געגען מיין ווילען, נאָר דערפאַר ווייל איהר זאָנט, דאס איהר ליעבט מיך? זאָנט מיר, אַך בעט אייך, ווען דער הימעל וואָלט מיר אָנשטאַט צו געבען שעהנהייט בעשאַפּען א מיאוסע, וואָלט איך מיך דאָן קענען בעקלאָגען איבער אייך, ווען איהר וואָלט מיך ניט ליעבען? אויסער דעם זאָלט איהר בעדענקען, דאס איך האב מיר אליין ניט גענומען דיא שעהנהייט, וועלכע איך בעוויץ, נאָר איך האב זיא געקראָגען וויא זיא איז אַס א מתנה פון הימעל ניט געבעטענערהייד; און אזוי וויא מען קען נאָר נישט האבען צו דער שלאָנג פיר דעם ניפטיגען שטאַכעל, מיט וועלכען זיא טוידטעט, ווייך דיא נאטור האָט עס איהר געגעבען, אזוי קענט איהר מיך ניט בעשולדיגען ווענען מיין שעהנהייט; ווייך דיא שעהנהייט פון אַן אונשולדיגען פרויעני- צימער איז וויא א פיער אָדער א שאַרפעס שווערר פון ווייטען — יענעס פּערברענט ניט און דיזעס פּערוואנדעט ניט, ווען מען קומט ניט צו נאָהענט צו זיא. עהרע און אונשולד זיינען א ציערונג פיר דיא זעלע, אָהן וועלכע דער קערפּער איז ניט ליעבענס- ווערט, ווען אפילו ער זאָל זיין ווירקליך שעהן. אַלזאָ, ווען אונשולד איז איינע פון דיא מרות, וועלכע בעציערען און בעשעהנען אי דעם קערפּער אי דעם נייסט — וואָרום זאָך דיא, וועלכע ווערט געליעבט פיר איהר שעהנהייט, זיך שידען מיט דיזער

פאַרלעזען נאך איינס פון דיא פאפיערען, וועלכע ער האָט נערעמעט פון פייער, אָבער אַ וואונדערליכע ערשיינונג (וויא דאָס האָט אויסגעזעהן) האָט איהם דערפון אָבנעהאלטען; דען פון דעם שפיץ פון דעם פעלענ־שטיין, אונטער וועלכען זייא האָבען געגראָבען דעם קבר, האָט זיך בעוועזען דיא שעפערין מאַרצעללאַ און זיא האט אויסגעזעהן אזוי שעהן, דאס זיא האט איבערגעשימענען דיא שעהנקייט, פיר וועלכע זיא איז געוועזען בערופען. דיא, וואָס האבען זיא נאך ניט געהאט געזעהן, האבען זיא בעמראַכט מיט שטומער בעוואונדערונג און דיא, וועלכע זיינען געווען געוואוינט זיא צו זעהן, זיינען געווען אזוי ענטזיקט וויא יענע, וועלכע האבען זיא ערסט דערזעהן. דאָך, אזוי באַרד וויא אַמבראַסיאַ האט זיא דערזעהן, האט ער געזאָגט מיט צאָרן: „קומסט דוא, דוא געפעהרליכע שלאַנג פון דיווען באַרד, צו זעהן אויב דיא וואונדען פון דיווען אונגליקליכע, וועלכען דייע גרויזאמקייט האט געטוידטעט, וועלען ביי ריין ערשיינען אַנפאַנגען בלוטען אויף דאָס ניי? אָדער קומסט דוא דיך צו ריהמען מיט דיא בייזע טהאטען פון דיין אונגעניטליכער נאטור? אָדער פון יענעם הויכען אַרט העראָבצוקוקען. וויא דער אונבאַרטהערציגער נעראַ האט געקוקט אויף דיא פלאַמען פון דער שרפה פון רוים? אָדער מיט פרעהייט צו טרעטען אויף דיווען אונגליקליכען טוידטען קערפער, וויא דיא אונדאַנקבאַרע טאַכטער אויף דעם טוידטען קערפער פון איהר פאָטער טאַרקוויניוס? * זאָג אונז ניך צו וואָס ביסט דוא געקומען, אָדער וואָס דוא ווילסט; דען אזוי וויא איך ווייס, דאָס קריסאָסטאָמאָ האט כליזמן ער האט געלעבט אימער געטהאָן דיין וואונש, וויל איך אויך נאך זיין טוידט זעהן, דאס אַלע וואָס רופען זיך אָן זיינע פריינדע זאָלען דיר געהאָרבען.“

„איך קום ניט, אַמבראַסיאַ, צויעב קיינע פון דיא אַלע זאַכען, וועלכע דוא האסט אויסגערעכענט“, האט געענטפערט מאַרצעללאַ; איך קום בלויז מיך צו פער טהידיגען און איך אַלעמען צו וויווען, וויא ווייט אונטערעכט עס זיינען דיא, וועלכע וואַרפען אויף מיך דיא שולד פיר זייערע אייגענע ליידען אָדער פיר סריסאָסטאָמאָ'ס טוידט; און איך בעט דעריבער אַלע, וועלכע זיינען יעצט דאָ, מיך גוט אויסצור הערען, ווייל איך ברויך ניט פיעל צייט און פיעלע ווערטער פערשטענדיגע מענשען צו איבערזיינען דיא וואַהרהייט.

* אַנשטאָט טאַרקוויניוס דאַרף דאָ זיין סערוויאוס סולליאוס (אַרמישער קעניג), וועלכער איז געווען דער פאָטער פון דער גרויזאמער סולליאַ. טאַרקוויניוס איז געווען דער מאַן פון דיווער טולליאַ און זיא האָט איהר פאָטער געלאָזען מאַרדען אום טאַרקוויניוס זאָל ווערען קעניג אויף זיין אַרט. — (אַנמ. פון דעם שפאַן, הערוויסנ.)

(אויב אן אונגליקליכער, עלענדער מענטש פערדיענט אזא צערעמאניע)
 זינגען דיא טרויעריגע, קלעגליכע מירטענדיגעזענג
 איבער דעם טוידטען קערפער, וועלכען עס ווערט זאגאר דער טוידטענדיגער ענטזאגט;
 און דער שומר פון גיהנום מיט דיא דריי געזיכטער
 מיט דיא טויענד אַנדערע פאַנטאַסטישע בעשעפעניס און טייוועלשע היות
 זאָלען אויפהייבען דעם טרויריגען געזאַנג —
 קיין פאַראַד שיינט מיר בעסער צו זיין אַלס דיזער
 פיר א געשטאַרבענעם פערליעכטען.

און דוא ליעד פון פערצווייפלונג, בעקלאָג דיך ניט
 וואָס דיא פערלאָסט מיין טרויריגע געזעלשאַפט,
 זאָגאר אין קבר זאָלסטו ניט טרויריג זיין,
 ווייל דיא דורך וועלכע דוא ביסט געבאָרען,
 פֿערגעסערט איהר גליק דורך מיין אונגליק.

דיא צוהערער איז געפעלען געוואָרען קריסאָסטאָמאָ'ס ליעד, אָבער דער פאַר
 לעזער האט געזאָגט, דאָס נאך זיין מיינונג שטימט עס ניט איין מיט דער בעשריר
 בונג, וועלכע מען האט איהם געגעבען פון מאַרצעללאָ'ס אַנשטענדיגקייט און גוטסקייט,
 דען קריסאָסטאָמאָ קלאָגט דאָ וועגען זיין אייפערזוכט, וועגען זיין פערדאכט און
 וועגען זיין שידונג פון איהר — אלעס וואָס איז געגען איהר עהרליכקייט און גוטען
 נאָמען.

אַמבראַסיאַ, וועלכער איז געווען פערטרויט מיט דיא געהיימסטע געדאַנקען
 פון זיין פריינד, האָט איהם דערויף געענטפערט: „אום אייך רעכט צו מאַכען דיא
 זאך, מיין הערר, מוז איך אייך זאָגען, דאָס דער אונגליקליכער איז בשעת ער האט
 געשריעבען דיזעס ליעד ווירקליך געווען געשיידט פון מאַרצעללאָ; און איז פון איהר
 אליין אַווענגעגאַנגען אום צו זעהן אויב דיא שידונג וועט אויף איהם האבען א גע-
 וועהנליכע ווירקונג, אָבער אזוי וויא דיא פערליעבטע זיינען אונרוהיג בייא דער
 מינדסטער זאך, האט זיך קריסאָסטאָמאָ געקוועלט מיט אייפערזוכט, מיט פערדאכט
 און מיט איינבידונגען, וועלכע ער האט געהאַלטען פיר וואַהרהייטען. עס בלייבט
 דעריבער אַלעס וואַהר, וואָס עס ווערט ערצהלם פון מאַרצעללאָ'ס גוטסקייט; ווען
 מען זאָל ניט רעכענען דאָס, וואָס זיא איז האַרט־הערציג, אַ ביסעלע פרעך און צו
 פֿיעל שטאַלן, קען אפילו דיא קנאה אליין ניט אויפזוכען קיין חסרונות אויף
 איהר.“

„דאָס איז וואַהר,“ האט געזאָגט וויואַלדאָ, און ער האָט געוואָלט געהען

וועל איך מיך אײלען צום טרויריגען טוף,
 צו וועלכען איהר פערזאכטונג האט מיך געפיהרט;
 און וועל אפפערן צו דיא ווינטען דעם גוף און דיא נשמה
 און דעם לאָרבער־קראַנץ אָדער פאַלמע פון אַ גליקליכער צוקונפט.

דוא אונגערעכטע, וואָס דוא ביסט דיא אורזאך,
 וועלכע צווינגט מיך צו מאַכען אַן ענדע
 צו מיין טרויריגען, מידען און איבערדריסגען לעבען —
 דוא זעהסט, דיא טיעפע וואונד פון מיין הערצען
 גיט דיר אַ גוטען, ריכטען בעווײז
 וויא פריידיג איך אָפּפער מיך צו דיין שעהנהייט;
 אויב דוא וועסט ערפאָהרען דאָס איך פערדיען,
 אַז דער לויטערער הימעל פון דיניע שעהנע אויגען
 זאָל ווערען פערדונקעלט — טהו עס גיט.
 ווייל איך וויל גיט אַז דוא זאָלסט בעצאָהלען דערפאַר
 וואָס איך אָפּפער דיר דעם רעכט פון מיין זעלע.
 בעסער לאַך פון פרייד בײַ דינען טרויריגען פאַל
 און בעטראַכט מיין ענד פיר דיין יום־טוב;
 אָבער עס איז דומהייט דיר דאָס צו זאָגען,
 ווייל איך ווײס, דאָס מיין באַלדיגער טוירש
 איז דיין הערליכקייט, דיין גרויסער רוהם.

זאָל שוין קומען — עס איז שוין צײט —
 טאַגט אַ לױט מיט זײן דורשט, פון טיעפען אָפּגורנד,
 און סײַ צױס מיט זײן שרעקליך שווערען פעלז;
 זאָל סײַ צױס בריינגען זײן ווילדען פּאָגעל,
 ע גײַ אַן מיט זײן ראָד און דיא פּעראורטהײלמע שוועסטערן*
 זאָלען אויך גיט בלייבען צוריק;
 און זײיאַלע צוזאַמען זאָלען זײער טוידטליכען שמערץ
 העריבערגרעסען אין מיין ברוסט, און מיט אַ נייערדיגער שטימע

* דאָס זײנען דיא פּאָפּציג שוועסטערן פון אַ געוויסען דאַנאַ, וועלכע האָבען גער
 מודטעט זײערע מאַגען אין דערזעלביגער נאַכט און זײנען אַלע (אויסער איינע) פּערמשפּט געוואָרען
 אין גיהנום שטענדיג אַנצופילען מיט וואַסער אַ לעכערדיגען צופער. טאַגט אַ לױט, סײַ צױס,
 סײַ צױס און ע גײַ אַן זײנען אויך זינדיגע, פון וועלכע יעדערער האָט זיך געהאַט זײן שטראַף:
 טאַגט אַ לױט — צו זײן אימער דורשטיג, סײַ צױס — צו קייקלען אַ שווערען פעלזענ*
 שטיין און אַז. וו.

און דער פּערדאַכט, וואָס מוידעמט מיך, איז ריכטיג:
 אין דער קאַלמקייט, אין וועלכער איך בעלעב מיין לידענשאַפּט —
 אין דיווע ליידען — דערלעבען מיונע אויגען
 קיינמאָל נישט צו זעהן א שאַמען פון האָפּנונג;
 איך, פּערצווייפּעלטער, קען קיין האָפּנונג נישט קריגען;
 אום ליעבער צו בלייבען אין מיין פּערצווייפּעלטען שמערץ,
 שווער איך אייביג אָהן איהר צו זיין.

איז עס מעגליך דורך וועלכען צופאַל
 אי האָפען אי פּירכטען אין איין אויגענפּליק,
 ווען עס איז דאָ גענוג ארוואַך זיך צו שרעקען?
 זאָל איך פאַר דער שרעקליכער אייפּערזוכט
 צושליסען דיא אויגען און נישט זעהן
 דיא מוידענדער אָפענע וואונדערן אין מיין זעעלע?
 ווער קען דאָס נישט פּערליערען דעם צומרויען,
 ווען ער זעהט פאַר זיינע אויגען
 פּערזאַכטונג און פּערדאַכט?
 אַ ביטערע איבערקעהרענעס —

ריכטיגקייט און וואַהרהייט פּערוואַנדעלט אין ליגען!
 אַ אייפּערזוכט, דוא מיראַנישע קעניגין פּוּנים קעניגרייך פון לעבען!
 גיעב מיר אַן אַיזען אין דער האַנד;
 אַ פּערזאַכטונג! גיעב מיר אַ געדעהמע שטריק,
 אום דיא יסורים זאָלען דערווערגען
 אַייער אַנדענקען מיט זייער גרוואַמען זעג.

איך שטאַרב; און ווייל איך ערוואַרט נישט
 קיין גליק אין לעבען אָדער אין מוידט
 וועל איך בלייבען ביי מיין פּאַנטאַזיע,
 איך וועל זאָגען, אַז יענער איז זיכער וואָס וויל נישטעם,
 אַז יענע זעעלע איז פּרויער וואָס איז אונטערטחעניגער
 אַלס דיא זעעלע פון ליעבע — דיא אַלמע אַכור'סע.
 איך וועל זאָגען, אַז מיין שעהנע פּייגדין
 צעזעט מיין נשמה און מיין גוף,
 אַז אין איהר קאַלמקייט צו מיר בין איך אַליין שולדיג,
 אַז אין דער צופּריעדענהייט מיט דיא צרות, וואָס דיא נישט
 האַלט דיא ליעבע אַן איהר הערשאַפּט אין מירעדיג;
 מיט דיווע געדאַנק און מיט א שטאַרקער פּעמליע

דאָס רעיווען פון אַ פּערואַנאָדעמען אָקס
 און דיא מרויער־שטימע פון אַ מוזיק — אַן אַלמנט
 דער געוויין. דער מרויער־גער געזאָנג
 פון דער אייפּערזיכטיגער נאַכט-אוילע.
 מיט דיא יללות פון דעם גיהנום געזינדעל —
 רייסען זיך הערעס פון מיין געקרענקטער זעלע
 אין אַזא צוזאַמענגעמישטען קלאַנג.
 דאָס אַלע מיינע געפיהלען ווערען צומישט;
 ווייל קיין געווענהליכע שפּראַך איז ניט אין שטאַנד
 אויסצודריקען מיין שרעקליכען שמערץ.

ניט דער זאַמר פון דעם פּאַטער טאַגוס.
 ניט דיא אַהלבערטען פון דעם בעריהסטען בעמיס
 זאַלען הערען זינע צומישטע קולות.
 זאַנדערן דאָ זאַל אויסברעכען מיין גרויסער פיין —
 דורך לעבעדיגע ווערטער פון אַ טיידער צונג —
 דאָ, אין דיא הייכע פעלזען און טיעפע לעכער,
 אין דיא פינסטערע מהאַלען און אויף דיא עלענדע ברעגען.
 וועלכע זיינען איינזאַם, וויסע, אָהן מענשען.
 דאָרט וואו דיא זון ווייזט קיינמאַל ניט איהר שוין.
 אַדער צווישען דעם גיפטיגען געזעמעל.
 צווישען דיא ווילדע היות, וועלכע פיטערן זיך אַן ליביאָ —
 אום דיא דומפויגע קולות פון מיינע אונגליקען
 זאַלען קענען פּערהילכען דעם וויסטען הייכען אָרט
 מיט דיין אונטערהערטער גרויזאַסקייט...
 אַלס בעלזונג פיר מיין שלעכטען מזל
 זאַלען זייא זיך טראַגען איבער דער ברויטער וועלט.

דער שמערץ פון פּעראַכטונג בריינגט דעם טיידע.
 דער השד פון פּערלעפּטע רייסט אַוועג דיא געדולד.
 דיא קנאה הרגעט אַוועק מיט איהר שטאַרענגקייט.
 דיא שידונג פון געלעבטע צושטערט דאָס לעבען;
 ביי דער קאַלמע בענעהמונג פון אַ געלעבטע
 פּערשווינדען דיא גרויסע האַפּנונגען אויף גליק —
 זינע אַלע זאַכען בריינגען זיכער דעם טיידע;
 אָבער איך — מערקווירדיג — איך לעב דאָ.
 אַבוואָהל איך בין אייפּערזיכטיג, פּעראַכטעט און געשיידען

קאפיטעל 14.

דעם פערשטאַרבענעם פאסטמוכ'ס קלאַג-ליעד און אַנדערע אונערוואַרטעטע פאַסירונגען.

קרויסטאָמאָ'ס ליעד*

ווען דוא ווילסט אַ גרויזאָמע, אַז עס זאָל ווערען בעקאַנט
פון שפּראַך אין שפּראַך, פון איין פּאָלק צום אַנדערן
דיא מאַכט פון דיין האַרטער, שטרענגער נאַטור —
זאָל דער גיהנים, דיא העל, מיר לייהען געבען
א קלעגליכען טאָן פיר מיין ביטערעס הערין
און העריוונגעבען קראַפט אין מיין שפּראַך;
און מיט מיין שטאַרקען גרויסען פערלאַנג
צו ערצעהלען מיין שמערץ, דייע גרויזאָמע טהאַטען,
זאָל זיך הערען דער קלאַנג פון מיין שרעקליכער שטימע,
און אין דזער שטימע זאָלען זיך מישען אין איינעם
דיא טרויריגע שטיקער פון מיין צוויסענעם הערצען;
הער מיך אַלזאָ צו שטעל אָן דייע אויערן,
זיט צו הערען זיסע קלענגע, נאָר הילכענדע קרעכצען,
וועלכע קומען פון דער טיעפניס פון מיין פּיטערן הערצען,
וועלכע קומען פון אַ צווישטען, וואַהנזויניגען געמיטה —
מיין געמיטה צו בערוהיגען און דייעם צו פלאַגען.

דער מעכטיגער גרום פון דעם לייב
און דאָס שרעקליכע וואויען פּוּנ'ס וואָלף,
דיא פירכטערליכע אוזשעריי פון דער שלאַנג,
דער שרעקליכער געשריי פון דעם לויטן,
דיא קראַקעריי פון דער נביאיישער קראַע
און דער לאַרם פון ווינד אויפ'ן מעער.

* דאָ ווערט בלוז איבערזעצט דער זין פון דעם ליעד נאָך דעם שפּאַנישען טעקסט;
און אַ ריכטיגער פּאָעטישער איבערזעצונג וואָלט זיך פּערלאָרען דער ריכטיגער אינהאַלט.

און דעריבער, הערר אמבראָסיאָ, ווען איהר בענגראַבט אייער פריינד'ס קערפער זאָלט איהר זיינע שריפטען ניט פערניכטען, דען וואָס ער האט אָנגעזאָגט פון קרענקונג דארפֿט איהר ניט ערפילען מיט אייער נעזונדען פערשטאַנד; איהר דארפֿט דיזע פאפיערען איבערלאָזען, אום מען זאָל געדענקען דיא גרויזאַמקייט פון מאַרצעללאָ, וועלכע וועט דיענען אַלס וואַרנונג פיר דיא וואָס וועלען לעבען אין דיא צוקינפטיגע צייטען, זיך צו היטען ניט העריינצופאַלען אין דעם זעלביגען אָבגורנד; דען איך און אלע, וועלכע זיינען מיט מיר געקומען, ווייסען שוין דיא געשיכטע פון אייער פערליעב'טען און אונגליקליכען פריינד און האבען שוין געהערט פון אייער פריינדשאפט צו איהם, פון דער אורזאך פון זיין טויט און פון זיין צוואה; פון דיזער געשיכטע קען מען זעהן וויא גרויס עס איז געווען מאַרצעללאָ'ס גרויזאַמקייט. קריסאָסטאָמאָ'ס לעבע און אייער ענסטע פריינדשאפט און דעם סוף פון יענע, וועלכע לאָזען זיך צו איבער-אַיילט אַוועק אויף דעם וועג, וועלכען דיא פערבלענדונג פון לעבע ווייזט זייא אָן. געכטען בייא נאַכט האָבען מיר געהערט פון קריסאָסטאָמאָ'ס טויט און דאס מען וועט איהם בערעדיגען אויף דיזען אָרט; און אויס גיינערדע און מיטלייד האבען מיר אויסגעמיעדען דעם גראַדען וועג, וועלכען מיר האבען געדארפֿט געהן, אום צו זעהן מיט אונזערע אייגענע אויגען דאס, וואָס האט אונז אינטערעסירט און געריהרט. אַלס בעלוינונג פיר אונזער מיטלייד און פיר דיא בעדויערונג, דאָס מיר האבען ניט געקענט פעהיטען דיזעס אונגליק, בעטען מיר דיך, קלוגער אמבראָסיאָ — וועניגסטענס בעט איך דאָס — ניט צו פערברענען דיזע פאפיערען, נאָר מיר אייניגע צו לאָזען מיטגעהען. " און ניט וואַרטענדיג אויף דעם פאַסטוכ'ס ענטפער האט וויואלאַדאָ אויסגעשטרעקט דיא האַנד און האט גענומען אייניגע פון דיא פאפיערען, וועלכע זיינען געלעגען גאָהענט צו איהם; זעהענדיג דאָס, האט אמבראָסיאָ געזאָגט: " אויס העפליכקייט וועל איך אייד לאָזען האַלטען יענע פאפיערען, וועלכע איהר האט אָנגעד נומען. אָבער איהר מוזט מיר דיא איבריגע לאָזען פערברענען. " וויואלאַדאָ, וועלכער איז געווען גיינעריג צו זעהן, וואָס אין דיא פאפיערען איז געשטאַנען, האט איינס פון זיי געעפענט און האט געפונען דעם טיטעל: " דאס לעד פון פערצווייפלונג. " " דאס איז דאָס לעצטע. " האט געזאָגט אמבראָסיאָ, " וועלכעס דער אונגליקליכער האט געשריעבען, און אום איהר זאָלט זעהן, וויא ווייט זיין אונגליק האט איהם געד טריעבען, זאָלט איהר עס לעזען הויך, מיין הערר; " איהר האט צייט גענוג וועהרענד זייא גראָבען דעם קבר. " זעהר גער. " האט געזאָגט וויואלאַדאָ, און אזוי וויא אַלע ביישטעהענדע האבען עס אויך געוואָלט, האָבען זייא זיך הערומגעשטעלט הערן איהם און ער האט אויפ'ן קול פאָרגעלעזען פאָלגענדעס געריכט;

„זעהר נוט, אמבראַסיאַ, אויב דאָס איז דער ריכטיגער אָרט, ווענכען קריסאָסטאָמאָ האט בעצייכענט, דען דוא ווילסט דאָך, אז אלעס וואָס ער האָט אָנגעזאָגט זאָל ריכטיג ערפילט ווערען.“

„דאָס איז דער ריכטיגער אָרט,“ האט געענטפערט אמבראַסיאַ; „ווייל אויף דיווען אָרט האט מיר מיין פריינד ערצעהלט דיא נעשיכטע פון זיינע ליידען. ער האט מיר ערצעהלט, דאָס היער האט ער געזעהן צום ערסטען מאָל דיא טוידט־פיינדין פון מענשען; דאָ האט ער איהר ענטדעקט זיין ריינע, עהרליכע ליבעע און דאָ האט איהם ענדליך מאַרצעללאַ געגעבען צו פיהלען וויא וועניג זיא האט איהם גע־ליעבט און האט דאָרויך געמאַכט אַן ענדע פון דעם טרויער־שפיעל פון זיין אונגליקליכען לעבען, און ער האט פערלאַנגט, דאָס מען זאָל איהם צום אנדענקען פון זיינע פיעלע ליידען דאָ אוועגלעגען אין דעם שויס פון פערגעסענהייט.“

ווענדערניג זיך צו דאָן קיכאַט און צו דיא רייזענדע האט ער געזאָגט אזוי: „דיזער קערפער, מיינע העררען, אויף וועלכען איהר קוקט מיט רמנות, איז א מאָל געווען דאָס שיידעל פון א זעלע. אין וועלכער דער הימעל האט העררינגעלעגט אַן אונגליקליך גרויסען טהייך פון זיינע אוצרות. דיזער קריסאָסטאָמאָ איז געווען דער פעהיגסטער און פריינדליכסטער מענש; ער איז געווען א בעלי־צדקה און האט ניט געוואָגט מען זאָל פון איהם וויסען, שטאַלין און אָהן העזה, פּרעהליך אָון ניט אויסגעלאָסען; קורץ ער איז געווען דער ערשטער אין אלעס וואָס איז נוט, און אונגליקליך אויף אזאין אָרט דאָס קיין אונגליקליכער האט זיך מיט איהם ניט געקענט פּערגלייכען; ער האט גע־ליעבט און איז געווען געהאַסט; ער האט פּערגעטערט און איז געווען פּעראכטעט; ער האט געליעבט א ווילדע; ער האט געזוכט מיטלייד ביי א סטאַטע; ער וואט נאָכגעזאָגט א ווינד; ער האט געשריען אין א מדבר; ער האט געדיענט אן אונדאַנקבאַרער פּערוואָן, וועלכע האט איהם בעלוינט דערמיט, וואָס זיא האט איהם פּערלאַזען אין דעם כייטען פון זיין לעבען; ער איז געזאלען אַן אָפּפּער צו א פּאַכ־טושקע, וועלכע ער האט געזוכט צו פּערגעווינגען ביי דער מענשהייט; דאָס וואָלט איהר געקענט זעהן פון דיא פּאַפּיערען, וועלכע לייענען דאָ פאַר אייך, ווען ער וואָלט מיר ניט בעפּעהלען זייא צו פּערגעגען אין דער צייט וואָס זיין קערפּער ווערט הערינגעלעגט אין קבר.“

„איהר ווילט זיך מיט זייא בענעהן ערגער און שטרענגער,“ האט וויואַלראָ געזאָגט, „אַלס דער בעלי־דבר אליין; ווייל עס איז ניט רעכט און ניט קלוג, צו ער־פילען א צוואה וועלכע איז געגען דעם שכל. אוינסטוס צעזאר האט געהאַלטען פיר אונרעכט צו ערפילען וואָס דער נעטליכער מאַנטואַנער האט אָנגעזאָגט אין זיין צוואה;

פערנלייכען מיט דיא טאָבאָסאָ'ער, אַבוואָהל איך מוז מודה זיין, דאָס איך האב נאך ניט געהערט פון אַ פאַמיליע מיט אזא נאָמען."

"איז עס מעגליך, דאָס איהר האט וועגען דיזער פאַמיליע קיינמאָל ניט געהערט!" האט אויסגערופען דאָן קיכאַט.

אלע איבריגע האבען אויפגערוקאָס זיך צוגעהערט צו ביידענ'ס געשפרעך, און אפילו דיא ציענענ-פאַסטוכער האבען געמערקט וויא ווייט דיא פערריקטהייט פון דעם דיטער האט געגרייכט. נאָר סאַנטשאַ פאַנצא האָט גענלויבט, אז אלעס וואָס זיין הערר האט געזאָגט איז דער ריינער אמת, ווייך ער האט איהם געקענט ווען ער איז נאך געווען א קינד און האט געוואוסט ווער ער איז געווען; נאָר וועגען דער שעהנער דולציגע פון טאָבאָסאָ איז ער נאך געווען אין צווייפּעל, ווייל ער האט נאך קיינמאָל ניט געהערט פון אזא נאָמען אָדער פון אזא פרינצעסין, אַבוואָהל ער האט געוואונט אזוי נאָהענט פון טאָבאָסאָ.

געהענדיג ווייטער און רעדענדיג אזוי, האבען זייא דערזעהן צווישען צווייא בערג אַנקומען אונגעפעהר צוואַנציג פאַסטוכער, אלע נקליידעט אין שוואַרצע וואָלענע יאַקען און בעקרענעט מאַנכע מיט אייבען און מאַנכע מיט ציפּרעסען. זעקס פון זייא האבען געטראָגען א טוידטעניבעטעל בעדעקט מיט בלומען און צווייגען, אַס איינער פון דיא ציענענ-פאַסטוכער האט זייא בעמערקט האט ער אויסגערופען: "דאָרט קומען שוין דיא טרענער מיט דעם טוידטען קערפער פון קריסאָסטאַמאַ, און אונטער יענעם באַרג איז דער אָרט. וועלכען ער האט זיך אויסגעקליעבען אלס זיין בעגערעניס אָרט." זייא האָבען זיך געאיילט צו יענעם אָרט און זיינע אָנגעקומען גראַדע ווען דיא טרענער וואבען אָבגעשטעלט זייער טרונע און פיער פון זייא האבען אָנגעהיייען מיט שאַרפע ברעכ'העק אויסצוהאַקען אַ קבר אין דעם האַרטען פעלזענ-שטיין אין איין זייט פון באַרג. נאָכדעם וויא מען האט זיך פון ביידע זייטען פריינדליך בעגריסט איז דאָן קיכאַט און זיין קאָמפאַניע צוגעגאַנגען אַנצוקוקען דאָס טוידטעני בעטעל און האבען אויף איהם געזעהן דעם טוידטען קערפער פון א יונגען מאַן פון אונגעפעהר דרייסיג יאָהר, געקליידעט אלס שעפער און בעדעקט מיט בלומען, פון וועלכען מען האט נאך טוידטערהייך געקענט זעהן, דאָס ער האט געהאט א שעהנעם געזיכט און א שעהנעם קערפער. לעבען איהם זיינען געלעגען אויף דעם בעטעל פער שיעדענע ביכער און פיעלע אָפענע און פערזענעלע פאַפיערען, אלע, וועלכע זיינען געווען דערביי, דער עולם אזוי גוט וויא דיא קברות-לייט, זיינען געווען מערקוויר-דיג שטיל, ביז איינער פון דיא טוידטעניטרענער האט געזאָגט צום אנדערן:

בין איהר דיענער; אָבער אזוי וויא איהר בעט מיך אזוי פריינדליך, מוז איך אייך זאָגען, דאָס איהר נאָמען איז דולציגעא, איהר אָרט איז טאָבאָסאָ, א דאָרף אין לא סאַנטשא; פון שטאַנד איז זיא וועניגסטענס א פרינצעסין, ווייל זיא איז מין קעניגין און הערשערין; איהר שעהנהייט שטייגט איבער דיא מענשליכע שעהנהייט, דען זיא האָט אַלע אונגלויבליכע און אונבענרייפליכע צייכענס פון שעהנהייט, וועלכע דיא פאָעטען בעשרייבען פון זייערע דאַמען; איהר האָר איז נאָלד, איהר שטערן איז א גרעך פּעלד, איהרע ברעמען זיינען רענענבוונגענס, איהרע אויגען זונען, איהרע באַקען ראָזען, איהרע ליפען קאָראַלען, איהרע צייהנער פּערל, איהר האַלז אַלאַבאַסטער, איהר ברוסט מאַרמאַר, איהרע הענד עלפענביין, איהר ווייסע הויט וויא שנעע; און יענע טהיילען, וועלכע זיא שעמט זיך צו וויזען פאַר דער וועלט, זיינען נאָך מין מיינונג און איבערציינונג אזוי בעשאַפען, דאָס נאָר דיא נעהיימע ליעבע קען וויא בעוואונדערן און מיט קיין זאך און דער וועלט ניט פּערגלייכען.

„קענען מיר אויך עטוואס וויסען,“ האט געפרעגט ויוואלדאָ, „ווענען איהר

שטאַם און פאַמיליע?“

דערויף האט דאָן קיכאָט געענטפּערט: „זיא שטאַמט ניט פון דיא אַלטע רוימישע קורטיער, קאיייער, אָדער סציפּיאָגען, אָדער פון דיא נייערע קאָלאָנאַס אָדער אורסיניס; אויך ניט פון דיא מאַנקאדאס אָדער רעקוועסעדעס פון קאַטאַלאַניאַ; אויך ניט פון דיא רעבעללאַס און וויללאַנאָואַס פון וואַענציאַ; אויך ניט פון דיא פאַלאַפּאַקסעס, נוצאַס, ראָקאַבערטיס, סאָרעללאַס, קונאַס, אַלאַנאָגעס, אוררעאַס, פּאַצעס און גוררעאַס פון אַראַנאָן, ניט פון דיא צערדאַס, מאַנריקוועס, מאַנדעצאַס און נוצמאַנס פון קאַסטיליען, אָדער פון דיא אַלענקאַסטרעס, פאַללאַס און מענעסעס פון פּאַרטוגאַל, זאָנדערן פון דיא טאָבאָסאַס אין לאַ מאַנטישא, א שטאַם, וועלכער איז נאך ניי, אָבער וועלכער קען ליעפּערן דיא גרעסטע און בעריהמטעסטע פאַמיליען פון דיא צוקינפטיגע דורות; אין דער זאך לאָז איך מיך פון קיינעם ניט איבער-שפּאַרען סיידען אונטער דער בעדינגונג, וועלכע צערבינגאָ האט געשריעבען אונטער דיא וואַפען פון אַרלאַנדאָ:

קינער זאָל ניט דיזע וואַפען ריהרען,

וועלכער מיט ראַלאַנדאָן קען קיין קריעג ניט פיהרען.“

„איך אליין,“ האט געענטפּערט ויוואלדאָ, „שטאַם זאָנאַח פון דיא קאַטשאַ-

פינאַס* פון לאַרעדאָ, און פון דעסטווענען קען איך מיך ניט אונטערשטעלען צו

* קאַטשאַפינאַס אָדער גאַטשופּינעס האָבען דיא שפּאַניער אָנגערופּען אַזעלכע, וועלכע

זיינען געגאַנגען נאך אינדיען צו זוכען זייער גליק.

ריטער האָבען דאַמען, צו וועלכע זיך צו ווענדען, דען ניט אלע פון זייא זיינען דאָך פערליעבט.

„דאָס מען ניט זיין,“ האָט געענטפערט דאָן קיכאַט. „איך זאָג, עס איז אויך מעגליך, אז א וואַנדערנדער ריטער זאָל ניט האָבען קיין דאַמע; דען ער קען אויך זיין אַהן לייעבע וויא דער הימעל אַהן שטערן; און מען האָט זיכער נאָך ניט געלעזען קיין געשיכטע, אין וועלכער א ריטער איז פאַרניקומען אַהן לייעבע, ווייל דער, וואָס וואָלט ניט געהאט קיין לייעבע, וואָלט ניט געקענט אַנערקענט ווערען אלס א ריטער, זאָנדערן מען וואָלט איהם געהאלטען פיר אַ ממזר, וועלכער איז אין דעם ריטער־שלאָס הערין ניט דורכ'ן טהויער זאָנדערן וויא א ננב און א רויבער איבער'ן פאַרקאָן.“

„דאָך ווען איך האָב קיין טעות ניט,“ האָט געענטפערט דער רייזענדער, „האָב איך געלעזען, דאָס דאָן גאַלאַאָר, דער ברודער פון דעם העלדישען אַמאָריס פון גאַלליען, האָט קיינמאָל ניט געהאט קיין בעשטימטע דאַמע, צו וועלכער זיך צו ווענדען, און דאָך איז ער וועגען דעם ניט וועניגער געאכטעט געוואָרען, אדרבה מען האָט איהם געהאלטען פיר זעהר אַ העלדישען און בעריהמטען ריטער.“

„איין שוואַלב מאַכט קיין וומער ניט,“ האָט דאָן קיכאַט געענטפערט. „און דערצו ווייס איך, אז דאָן גאַלאַאָר איז געווען אין געהיים זעהר שטאַרק פערליעבט, אויסער דער לייעבע, וועלכע ער האָט געהאט צו אלע שעהנע פרױענצימער. עס איז אָבער נאָך בעשטימט, דאָס ער האָט געהאט איינע, וועלכע ער האָט אויסגעוועהלט אַזס זיין בעשעהלערין און צו וועלכער ער האָט זיך אָפּט געווענדעט אין געהיים, דען ער האָט עס זיך גערעכענט פיר אַן עהרע, וואָס ער האָט געליעבט אין גע' היים.“

„ווען עס איז אזוי וויכטיג, דאָס יעדער וואַנדערנדער ריטער זאָל זיין פער לייעבט,“ האָט געזאָגט דער רייזענדער, „מען מען רעכנען, דאס איהר זייט אויך פערליעבט, ווייל איהר געהערט צו דיזען אָרען; און ווען איהר זייט ניט אזוי בעד האלטען וויא דאָן גאַלאַאָר, בעט איד אייך אין דעם נאָמען פון דיזער גוטער געזעל־שאַפט און אין מיין אייגענעם נאָמען אונז בעקאָנט צו מאַכען דעם נאָמען, דעם אָרט, דעם שטאָנד און דיא שעהנהייט פון אייער דאַמע, וועלכע וועט זיך געוויס שעצען גליקליך, ווען דיא גאַנצע וועלט וועט וויסען, דאָס אזא ווירדיגער ריטער, וויא איהר זייט, איז איהר לייעבהאָבער און בעדיענער.“

דאָן קיכאַט האָט געגעבען א טיעפען זיפּן און האָט געזאָגט: „איך ווייס ניט, אויב מיין זיסע פיינדין ווינשט אָדער ניט, דאָס דיא וועלט זאָל וויסען, אז איך

איינע פון דיא פיעלע זאכען וועלכע געפעלען מיר ניט אין דער פראָפעסיאָן פון דיא וואַנדערנדע דיטער אין דיוע: ווען זייא האבען מיטצומאכען א געפעהרליכעס אבענטייער, אין וועלכען זייא דארפען שטעלען זייער לעבען אין קאָן, דענקען זייא קיינמאל ניט אָן נאָט, וויא יעדער קריסט איז פערפליכטעט צו טהאָן אין אזא פאל, נאָר זייא ווענדען זיך צו זייערע דאָמען מיט אזא ברען און מיט אזא פערקאכטיקייט, עפעס וויא זייא וואָלטען געווען זייערע געטינס; דאס שמעקט מיר מיט געצענ-דיענסט, מיט עבודה-זרה."

"מיין הערר," האט געענטפערט דאן קיכאָט, "דאס קען אויף קיין פאל ניט אנדערס זיין, און דער וואַנדערנדער דיטער, וועלכער זאָל טהאָן אנדערס וואָלט ניט היטען זיין פליכט; דען עס איז שוין בייא דיא דיטער אזוי איינגעפיהרט, דאס דער וואַנדערנדער דיטער, וועלכער האט מיטצומאכען א וויכטיגען קאמפף, דארף האבען זיין דאָמע פאר זיך און דארף זיינע אויגען זאנפט און לעבליך ווענדען צו איהר, וויא ער וואָלט זיא געבעטען איהם צו בענינסטיגען און צו שיצען אין זיין געפעהרליכער אונטערנעהמונג; און ווען אפילו קיינער הערט איהם ניט מוז ער פון דעסטוועגען אייניגע ווערטער צווישען דיא צייהנער מורמלען, דורך וועלכע ער ניט זיך צו איהר איבער מיט'ן נאנצען הארצען; און פון דעם געפינען מיר אין דער געשיכטע פיעלע ביישפיעגען. דערמיט איז נאָך ניט געזאָגט, דאס זייא (דיא דיטער) ווענדען קיינמאל ניט זייערע ווערטער צו נאָט; דען דערצו בלייבט איהם אויך גענוג צייט און געלע-גענהייט אין דער צייט פון דעם קאמפף."

"און פון דעסטוועגען," האט געענטפערט דער רייענדער, "איז נאך בייא מיר אלץ פערבליעבען א צוויפעל וועגען דעם; דען איך האב געלעזען, דאס ווען צווייא דיטער צו-ווערטלען זיך און זייא קומען העריין אין צאָרען, קירעווען זייא אום זייערע פערד, יאָגען זיך אָוועג א שטיק פעלד און לויפען צו אין פוקען גאָקאָפ איינער צום אנדערן, ווענדען זיך אין מיטען דערינען צו זייערע דאָמען, און דער סוף פון דיוער בעגעגעניס איז, דאס איינער קוליעט זיך העראָב מיט'ן רוקען פון פערד א דורכגע-שטאָכענער פון זיין גענער'ס שפיעז, און דער אנדערער וואָלט אויך העראָבגעפאלען אויף דער ערד, ווען ער וואָלט זיך ניט צו רעכטער צייט אָנגעכאפט אָן זיין פערד'ס קודלעס; — איך קען וואַהרהאָפטיג ניט פערשטעהן, וויא אזוי דער דערשלאָגענער דיטער זאָל נאר קענען האבען צייט זיך צו ווענדען צו נאָט אין אזאין ארבייט, וועלכע געהט צו האַסטיג. עס וואָלט גלייכער געווען, ווען ער וואָלט דיא ווערטער, וועלכע ער האט געווענדעט צו זיין דאָמע, בענוצט אויף אזאין ארט וויא עס פאָסט מיר א גוטען קריסט, און איבערהויפט, ווייל איך דענק, דאס ניט אלע וואַנדערנדע

דערצהקען נאך מעהר פון זיינע משונעת'ן אום דעם איבעריגען טהייל פון דעם וועג
 ביז דעם בעערדיגוננס־פלאץ אנגענעהם צו מאכען. און האט דעריבער געזאגט צו
 איהם: „מיר דוכט, הערר וואנדערנדער ריטער, דאָס אייער נעדינקייט האט
 אויסגעקליבען איינע פון דיא שווערסטע פראָפעסיאָנען פון דער וועלט; איך גלויב,
 דאס דער אָרדען פון דיא קארטהוויאָנער קלויסטערלייט איז ניט אזוי שווער וויא
 דיזער.“

„דער אָרדען פון יענע קלויסטערלייט מען זיך זיין אזוי שווער,“ האט געענט־
 פערט דאָן קיכאט; „אָבער אויב יענער אָרדען איז אזוי נויטהיג פיר דיא וועלט וויא
 דיזער, צווייפעל איך זעהר שטארק; דען דיא וואהרהייט צו זאָגען טהוט דער
 איינפאכער סאָלדאט, וועלכער פיהרט אויס דעם בעפעהל פון זיין קאפיטאן ניט
 וועינער אלס דער קאפיטאן אליין, וועלכער ניט איהם דעם בעפעהל. איך וויל מיט
 דעם זאָגען, דאס דיא ניטמילכע בעטען נאָט וועגען דער וועלט אין רוהע און פריעדען;
 מיר סאָלדאטען און וואנדערנדע ריטער, אָבער, פיהרען אויס דאס, וואס אנדערע
 בעטען. מיט דעם וואס מיר בעשיצען דיא וועלט מיט דער קראפט פון אונזערע הענד
 און מיט דעם שאַרף פון אונזערע שווערדען, און ניט אונטער א דאָך נאָר אונטער'ן
 פרייען הימעל, זומער אין דער ברענגערדער זון און ווינטער אין דיא קאלטע פרעסט.
 מיר זיינען נאָט'ס דיענער אויף דער ערד און דיא האנד, וועלכע ערפילט זיינע
 גערעכטיקייט. אזוי וויא אלעס וואס געהערט צום סריענ קען נאָר אויסגעפיהרט
 ווערען דורך שווייס. מיה און אַרבייט, האבען דיא, וועלכע ניעבען זיך אזוי איבער צו דיזער
 פראָפעסיאָן, אויסצושטעהן מעהר אלס יענע, וועלכע ווילען דיא שוואכע העלפען מיט
 שטיצע, רוהיגע נעבעט, און וועלכע קענען טהאָן זעהר וועיניג פיר זיך אליין. איך וויל
 דערמיט זאָגען דאס דער ריטער־שטאנד איז אזוי גוט וויא דער שטאנד פון דעם
 אָבנעשלאָסענעם קלויסטער־ברודער; איך וויל נאָר זאָגען פון דעם וואָס איך לייד
 און שטעה אויס, דאס דער ריטער־שטאנד איז אָהן צווייפעל שווערער, קלענליכער,
 הונגריגער, דורשטיגער, עלענדער, לומפיגער און שמוציגער; דען עס איז קיין צווייפעל,
 דאס אויך דיא וואנדערנדע ריטער פון דיא פריהערדיגע צייטען האבען געהאט פיעל
 אויסצושטעהן אין זייער לעבען; און ווען אפילו אייניגע פון זייא האבען ערוואָרבען
 קייזער־רייכען דורך דיא קראפט פון זייערע הענד האבען זייא דאָך געדארפט פריהער
 פערניעסען פיעל בלוט און שווייס ביז זייא זיינען דערצו געקומען; און נאך אלע
 זאכען, ווען זיי וואָלטען ניט געהאט קיין הילף פון צויערער וואָלטען זייערע האפנונגען
 עוואָרען צו נאָרנישט און זייער ציעל וואָלט ניט דערנרייכט נעוואָרען.“

„איך האב אויך דיא זעלביגע מיינונג“ האט געענטפערט וויואלדאָ, אָבער

סצעפטער? דאָס איז דיא אורזאָך וואָס פון יענער צייט אָן ביז היינט האט קיין ענגלענדער ניט געטוירטעט א קראָע. צו דער צייט פון דיווען גוטען קעניג איז גער גרינדעט געוואָרען דער בעריהמטער ריטער־אַרדען מיט'ן נאמען „דיא ריטער פון דעם רונדען טיש“, און דאמאָלס זיינען פאַרנעקומען אַקוראַט וויא עס ווערט ערצעהלט אלע ליעבעס־נעשיכטען צווישען דעם ריטער לאַנצעלאָט פון דעם זעע און דער סענינין גינעבראַ, צווישען וועלכע דיא עחרווירדיגע דאַמע קוינטאַנאַנאַ איז געווען דיא פערמיטלעריי, און פון וואָנען עס שטאַמט אויך דאָס בעקאַנטע ליעד, וועלכעס מען הערט אזוי אָפט זינגען אין שפּאַניען :

קוינמאָל איז אָן ערלער ריטער
געיווען פון דאַמען אזוי בעדיענט
וויא לאַנצעלאָט בשעת ער איז
פון בריטאַניען געקומען, —

און נאך דיווע זאַכען קומט דיא ליעבליכע, שעהנע נעשיכטע פון זיינע ליעבעס און העלדעניטהאַטען. **ס** דער צייט אָן האט זיך דער ריטער־אַרדען אַלמעלינג אויסגעברייטעט איבער דיא פערשיעדענע לענדער. פון דיווען אָרדען זיינען איבערהויפט געווען בעריהמט אין גרויסע טהאַטען דער העלדישער אַמאַדים פון נאַלליען מיט אלע זיינע זיהן און אייניקלאַך ביז דעם פערטען און פינפטען דור, דער מוטהיגער פעלקיס־מאַרטע פון הירקאַניען און טיראַנטע דער ווייסער, וועלכען מען האט ניט בכח גענוג אָבצולויבען; און מיר האבען כמעט געזעהען, געהערט און גערעדט נאך אין אונזערע צייטען מיט דעם העלדישען ריטער דאָן בעליאַניס פון גריעכענלאַנד, וועלכען קיינער האט ניט געקענט בעזועגען. אָט דאס, מיינע העררטן, איז דיא בעדייטונג פון וואַנדערנדע ריטער; זייער אָרדען איז דער, פון וועלכען איך האב אייך טרעטהלט, און צו דיווען אָרדען געהער איך, זינדיגער מענש, וויא איך האב אייך שוין געזאָגט, און דיא רעגלען וועלכע יענע ריטער האָבען אָבגעהיט היט איך אויך. און דעריבער וואַנדער איך דורך דיווע איינזאַמע ערטער און וויסטענעס צו זוכען צופעגע מיט דעם פעסטען ווילען זיך צו שטעלען געגען דיא געפעהרליכסטע מענשען, וועלכע דאס שיקואַל שיקט מיר צו אום צו העכפען דיא שוואַכע און אונטערדריקטע.”

פון דיווע ווערטער האבען דיא רייווענדע גוט איינגעזעהן, דאס דאָן קיכאַט'ס פערשטאַנד איז געווען געהירט; זייא האבען יעצט געוואוסט וואס פיר א סאָרט משוגעת האט איהם צודרעהט דעם קאַפ און האבען זיך געוואונדערט וויא יעדערער, וועלכער האט איהם קענען געלערנט צום ערסטען מאָל, וויאזאָלדאָ, וועלכער איז געווען זעהר א נעשייטער און אַ לוסטיגער מענש, האט איהם געוואָלט לאָזען

אום אָנצוועהן דיזע בעערדינגנ; דען לויט דיא אלע מערקווירדיגע זאכען, וועלכע דיזע פאסטוכער האבען אונז ערצעהלט פון דעם געשטאָרבענעם און פון דער מער דערישער שעפערין, וועט דיא בעערדינגנ צוגעהן אויסער־געווענהליך.

„איך מײן אויך אזוי,“ האט געענטפערט וויואלדאָ, „און וואָלט ניט נאָר איין טאָג, נאָר פֿיעלע טעג מיך אויפגעהאַלטען אום דאָס אָנצוועהן.“

דאָן קיכאָט האט זייא געפרענט, וואָס זייא האבען געהערט וועגען מאַרצעללאָן און קריסאָסטאָמאָן. דער ריזענדער האט געענטפערט, דאס זייא האבען אין פריה מאַרגען אָנגעטראָפֿען דיא שעפער און זעהענדיג דאָס זייא זיינען געווען געקליידעט אין טרויער, האבען זייא געפרענט דיא אורזאך און אויף דיזע פראַגע האָט איינער פון זייא ערצעהלט וועגען דער אונגעווענהליכער שעהנהייט און מערקווירדיגער אויפפיהרונג פון א געוויסען שעפער־מעדען מיט'ן נאָמען מאַרצעללאָ און וועגען דיא פיעלע יונגע לייט, וועלכע האבען זיך אין איהר געליעכט און אויך וועגען דעם טוירט פון קריסאָסטאָמאָן. צו וועמע'ס בעערדינגנ זייא געהען דאָס יעצט; קורץ, ער האט ערצעהלט אלעס אזוי וויא פערדאָ האט דערצעהלט דאָן קיכאָט.

דיזעס געשפרעך האט זיך געענדיגט און עס האט זיך אָנגעהייבען אַן אנדערעס; וויואלדאָ האט געפרענט דאָן קיכאָט, וואָס איז דיא מעשה וואָס ער געהט בעד וואפענט דורך אזא רוהיגע פריערדיכע געגענד.

„מײן בערוף,“ האט געזאָגט דאָן קיכאָט, „ערלויבט מיר ניט אנדערס צו געהן. היליאַנסעס, בעלער און רוהע זיינען נאָר אויסגעטראַכט געוואָרען פיר דיא שוואַכע האַפֿזלייט; אָבער מיהעזעלניקייט, אונרוהע און וואפען זיינען בעשטימט פיר יענע, וועלכע דיא וועלט רופט אָן „וואַנדערנדע ריטער,“ צווישען וועלכע איך בין — כאָטש איך בין עס ניט ווערטה צו זיין — דער קענסטער.“

דיזע רעדע האט וייא אַלעמען געוועזען, דאָס ער איז א פערריקטער, און אום צו זעהן צו וועלכער סאָרט מיטגעיס ער געהערט, האט איהם וויואלדאָ געפרענט, וואָס זיינען דאָס אזוינס וואַנדערנדע ריטער.

„האט אייער געדינקייט ניט געלעזען דיא קראַניקעס און דיא געשיכטע פון ענגלאַנד.“ האט געפרענט דאָן קיכאָט, „אין וועלכע עס ווערען בעשריעבען דיא בעד ריהמטע טהאַטען פון דעם קעניג אַרטהור, וועלכען מיר רופען געווענהליך אין דער שפאַנישער שפראַך קעניג אַרטוס, און פון וועלכען עס געהט אין דעם נאנצען קעניגרייך גרויס־בריטאַניען דיא אַלטע און דיא אַלגעמיין בעקאַנטע זאגע. דאָס ער איז ניט געשטאָרבען, נאָר ער איז דורך כּיטוף פּערוואַנדעלט געוואָרען אין א קראַע, און דאָס ער וועט ט ט דען צײט וועדער רעניערען און קריגען צוריק זיין קרוין און זיין

קאָפּימעל 13.

דער סוף פון דער געשיכטע פון דער שעפערין טארצעללאַ און אנדערע פאסירונגען.

יום האט דער מאָרגען דורכגעבראַכען דורך
דיא באַלקאַנעני־פענסטער אין מורח־זיט,
זיינען פינף פון דיא זעקס ציענענדי־פאסטוכער אויפ־
געשטאַנען, האָבען געוועקט דאָן קיכאָט און האָבען
איהם געוואָנט, דאָס זיין זיינען גרייט איהם צו בעי־
גרייטען, אויב ער האט נאך קיין חרטה ניט געהאט
אויף דעם פערלאַנג צו געהן; אַנסוקען דיא מערק־
ווירדיגע בעערדיגונג פון קריסאָסטאָמאָן. דאָן
קיכאָט, וועלכער האט קיין זאך אזוי שטאַרק ניט
פערלאַנגט וויא דיוע, איז אויפגעשטאַנען, און האט
בעפוילען סאַנטשאָן גלייך צו זאָמלען דעם פערד און
דעם עזעל; ער האט עס אָבגעטהאָן אָהן שיהות

און דיא געזעלשאַפט איז גלייך נאָך דעם אוועג אין וועג.
זיין זיינען נאך ניט אָבגענאַנגען קיין פערטעל מייל אלס זיין האָבען אויף א
קרייציגען געוועהן זעקס פאסטוכער געהענדיג צו זיין צו, אָנגעטהאָן אין שוואַרצע
פעלצען און בעקרענצט מיט ציפרעסען און ביטערע ראָזמאַרינען, מיט גרויסע דאָרני
שטעקענס אין דיא הענד. צוגלייך מיט דיוע זיינען געקומען א פאָר ערעלייט
אויף פערד אין שעהע רייע־קליידער, בעגלייטעט פון דריין דיענער צו פוס. נאָכדעם,
וויא זיין האָבען זיך איינע דיא אנדערע בעגריסט, האבען זיין געפרענט וואוהין זיין
געהען, און ערפאַהרענדיג, דאָס זיין אלע פאָהרען צום אָרט פון דער בעערדיגונג,
האָבען זיין פאַרמגעזעצט זייער וועג צוזאַמען. איינער פון דיא העררען, וועלכע זיינען
געזעסען אויף דיא פערד, האט געוואָנט צו זיין קאַמעראַד: „איך גלויב, הערר
ציוואַלדאָ, עס וועט אונז ניט פערדריסען, וואָס מיר וועלען זיך האָבען ארפּעטהאַלטען

סאָרגען וועלען מיר זיעללייכ אונטערוועגנס אָנטרעפן א פאסטוף, וועלכער וועט אונז קענען דערזעהלען מעהר. יעצט אָבער וועט זיין זעהר גלייך איהר זאָלט געהן שלאָפען ערנען אונטער א דאָך, ווייל דער קאלטער מהוי פון דער נאכט קען שאַדען אייער וואונד, אָבוואָהל דער זאלב, וועלכען איך האב אייך צונעלענט, איז אַזעלכער, דאס איהר דאַרפט שוין קיין מורא ניט האָבען."

סאנטשאָ פאנצאָ, וועלכער האט דעם פאסטוף מיט זיין לאַנגער געשיכטע שוין לאנג געוואונשען צום מייוועל, האט זיין הערן געבעטען, ער זאָל זיך לענען שלאָפען אין פּערדראָס בודקע. דאָן קיכאָט האט עס געמעהן און האָט צוגעבראַכט דעם איבריגען טהייל פון דער נאכט אין זיסע געדאַנקען וועגען זיין בעפעעהלערין דולצינעא ארף דעם שטיינער פון מאַרצעללא'ס ליעבהאָבער. סאנטשאָ האט זיך געד לעגט צווישען דעם זעעל און דאָצינאַנטען און איז געשלאָמען ניט וויל אָן אונגליקליכער ליעבהאָבער. נאָך וויל איינער נאָך מרוקענע קלעפּ.

אַבער איהר אונצופריעדענהייט און אָפּענהערציגקייט טרייבען זייא צו פּערצווייפלונג; זייא ווייסען אַלזאָ ניט וויא צו רעדען מיט איהר און רופען זיא אן נרויזאמע און אונדאנקבארע און נאך אנדערע נעמען, וועלכע זיינען צונעפאסט צו איהר כאַראַקטער. ווען איהר בלייבט היער א לאַנגע צייט, וועט איהר אין אַלע דיזע בערנ און מהאַלען הערען אָבהילכען דיא קלאַגליעדער פון דיא אונגליקליכע ליעבהאבער, וועלכע זיא וויל ניט אנערקענען. אויף אַן אַרט ניט ווייט פון דאָנען שטעהען א פּאָאָר דוצענד בוכענדימער, צווישען וועלכע עס איז ניטאָ קיין איינער, וואָס אויף זיין קאַרע זאָל ניט זיין אייננעשניטען דער נאָמען מאַרצעללאַ, און אויף מאַנכע איז זאָנאַר אויסגענראַווירט א קרוין, וויא איהרע ליעבהאבער וואָלטען זיא וועלען ערקלערען אַלס דיא קרוין פון אַלע מענשליכע שעהנהייטען. דאָ זיצט איין שעפּער און זיפּצט, דאָרטען זיצט אַן אנדערער און סלאָנט; דאָ הערט מען זינגען ליעבעסליעדער, דאָרטען הערט מען דיא קלאַנגען פון פּערצווייפלונג. איינער זיצט דיא נאַנצע נאַכט כסדר אונטער א דעמבאָווען בוים, אַדער אונטער א פּעק, און דיא מאָרגענדון געפינט איהם נאך אויף דעם זעלביגען אַרט, וואו ער איז געזעסען פּערוונקען אין סהרערען און טרוימען און האט ניט צוגעמאַכט קיין אויג. מאַנכער איז אזוי פּערוונקען אין שמעריץ, דאָס אין דיא מיטטאָג־שטונדען קייקעלט ער זיך הערום אין דעם הייסען זאַמל, און בעט דעם באַרטהערציגען הימעל ער זאָל אויף איהם האבען מיטלייד. און איבער דיזע אַלע טריאומפּירט דיא שעהנע מאַרצעללע מיט א גרינגען און אונבעקימערטען הערצען. מיר אַלע, וועלכע קענען זיא פּרענען מיט אונגעדולד, ווען איהר שטאַלץ וועט נעהמען אַן ענד און ווער וועט זיין דער גליקליכער, וועמען עס וועט געלינגען ווייך צו מאַכען אזא האַרטעס הערץ און צו בעזיצען אזא פּאָלקאָמענע שעהנהייט. דאס וואָס איך האב אייך דערצהקט איז דער ריינסטער אמת און איך וויל דעריבער גנזיבען, און דאס וואָס אונזער קאַמעראַד האט ערצהקט ווענטן דער אורזאך פון קריסאָסטאָ מאַס'ס טוירט איז אויך אמת. איך ראטה אייך, מיין הערר, דאָס איהר זאָלט מאָרנען ניט פּערוואַמען צו זיין ביי זיין בעערדינג, דען עס ווטט זיין ווערטה צו זעהן, ווייל קריסאָסטאָמאָ האט געהאט פיעלע פריינד; דערצו איז דער בעערדינגונגס אַרט פון דאָנען נאָר איין האַלבע מייל ווייט.

„איך וועל עס ניט פּערוואַמען,“ האט געזאגט דאָן קיכאָט, און איך דאַנק אייך פיר דאָס פּערגניגען, וועלכעס איהר האט מיר פּערשאַפט מיט אייער אַננענדה מער ערצהלונג.

„א!“ האט געענטפּערט דער פּאַסטור, „איך ווייס ניט א העלפט פון דיא אַלע געשיכטען, וועלכע האָבען פּאַסירט מיט מאַרצעללאַ'ס ליעבהאבער; אָבער

מתנה, "האט געזאגט פערדאָ. "איך מוז אייך אויך זאָגען, דאָס דער פעטער האט זיין פלעמעניצע וועגען יעדען פון דיא וואָס זיינען געקומען געגעבען צו וויסען און זיא בעקאנט געמאכט מיט זיינע פעהרעלמניסע און אייגענשאפטען, און האט איהר געדראטהען אויסצוקלייבען איינעם פון זייא, וועלכען זיא וועט אליין וועלען; זיא האט איהם אָבער יעדעס מאָל געענטפערט, דאָס זיא וויל נאך נישט הייראטהען און דאָס זיא איז נאך צו יונג צו טראָגען דעם יאָך פון א פעהרייראטהעטען לעבען. איהר פעטער, וועלכער האט אָנגענומען איהרע תרועים פיר ריכטיגע, האט זיא נישט געוואָלט צווינגען, נאָר וואַרטען ביז זיא וועט ווערען עלטער און וועהלען איהר בעשערטען נאך איהר וואונש. דען ער האט געזאָגט — און גאנץ ריכטיג — דאָס עלטערן (און אָפּעקונעס) דארפען דיא יונגע לייטע נישט צווינגען צו הייראטהען געגען זייער ווילען. אָבער וואָס איז געשעהן? איין טאָג, מיט א מאָל, איידער מען האט זיך הערומגעזעהן, איז דיא שטילע מאַרצעללא געוואָרען א שעפּערין און איז געגען דעם ווילען פון איהר פעטער און פון אנדערע לייטע אין דאָרף, געגאנגען אין פעלד מיט דיא אנדערע שעפּערינען און האט אָנגעפאנגען צו היטען איהרע שאָף. און אזוי וויא זיא איז יעצט הערויס אָפּען און האט איהר שעהנהייט פון קיינעם מעהר נישט בעהאלטען, קען איך אייך נישט בעשרייבען, וויא פיעלע רייכע יונגע לייטע, עדעלייטע אזוי גוט וויא דאָרפֿ לייטע, עס האבען זיך, אזוי וויא סריסאסטאָמאָ, פערקליידעט פיר שעפּער און זיינען איהר אויף דיא פאָשעירטער נאָכגעגאנגען מיט ליעבעס־ערקלערונגען. איינער פון דיזע איז געוועזען, וויא איך האָב שוין ערצהלמט, דער געשטאָרבענער, וועלכער האט זיא, וויא מען פערזיכערט, נישט נאָר געליעבט, נאָר פערגעטערט. מיינט אָבער נישט, דאָס מאַרצעללא האט מיט איהר פרייען און נישט אייגענהאלטענעם לעבען געגעבען אורזאך צו צווייפלען אין איהר עהרליכקייט; ניי, זיא נישט אויף זיך אזוי פיעל אכטונג, דאָס צווייטען דיא פיעלע, וועלכע זוכען איהר ליעבע, איז נישטאָ נישט איינער, וועלכער בעריהמט זיך, אָדער וואָס זאָל זיך מיט רעכט קענען בעריהמען, דאָס זיא האט איהם געגעבען דיא מינדסטע האָפּנונג זיין צוועט ביי איהר צו עררייכען. זיא ענט־לויפט נישט פון דער געזעלשאפט פון דיא שעפּער און ווייכט נישט אויס מיט זייא צו רעדען, און בעגעגענט זייא זעהר פדיינדליך; אָבער אזוי באלד וויא איינער פון זייא לאָזט עפעס מערקען פון ליעבע, מעג זיך זיינע מיינונג זיין אזוי גוט און עהרליך וויא עס קען געבען, שטויסט זיא איהם אוועג פון זיך מיט אונזופרידענהייט. מיט דיזער אויפֿהיירונג איהרער מאכט זיא אָן אין אונזערע געגענדען מעהר צרות וויא ווען זיא וואָלט בריינגען דיא מגפה מיט זיך; דען איהר שעהנהייט און איהר חן געדויענט דיא הערצער פון דיא, וועלכע רעדען מיט איהר, און מאכען זיי אונטערטהעניג;

איהר געבורט איז געשטאָרבען איהר מוטער, וועלכע איז געווען דיא נעאכטעטע פרוי אין אוזער גאנצער געגענד. עס דוכט זיך מיר, אז אָט זעה איך זיא פאר מיר מיט איהר שעהנעם געזיכט, וועלכעס שיינט פון איין זייט וויא דיא זון און פון דער אנדערער וויא דיא לבנה; זיא איז איבערהויפט געווען אזא אויסגעצייכענטע ווירטהין און אזא גוטע צו אָרימע מענשען, דאָס איהר נשמה מוז איצטער געוויס זיין ביי נאָט אין הימעל.

פון ערגערניס איבער דעם טוידט פון אזא גוטער פרוי איז אויך איהר מאן גואיללערמאָ געשטאָרבען, און האט איבערגעלאָזען זיין יונגע, רייכע מאַכטער אונטער דער השגחה פון איהר פעטער, וועלכער איז דער נייסטליכער פון אונזער דאָרף. דיא יונגפרוי איז אויסגעוואַקסען אזוי שעהן, דאָס זיא האט אונז אָפט דערמאָהנט אָן איהר מוטער, וועלכע איז אליין אויך געווען זעהר שעהן, און עס האט נאָך געשיינט, דאָס דיא מאַכטער ווטט זיא איבערשטייגען אין שעהנהייט; און אזוי איז טאָקי געשעהן; דען אלס זיא איז געוואָרען פערצעהן אָדער פופצעהן יאָהר אלט, האט יעדערער, וואָס האט זיא אָנגעזעהן, געמוזט אָבעבען א שבח צו נאָט, וואָס ער האט זיא בטשאַפען אזוי שעהן, און דיא מטהרסטע זייגען פון ליעבע צו איהר כמעט משוגע געוואָרען. איהר פעטער האט זיא אפילו ערצויגען שטיל און אָבעזונדערט פון דער וועלט, אָבער ניט סוקענדיג אויף דעם האט זיך דער רוף פון איהר שעהנהייט אזוי שטארק פערברייטעט, דאָס וועגען דעם וויא אויך וועגען איהר רייכטהום זייגען צו איהר פעטער געקומען ניט נאָר דיא יונגע לייט פון אונזער דאָרף, נאָר אויך פון אַנדערע ערטער פיעלע מיילען ווייט הערום, און טאָקי דיא בעסטע פון זייא, צו בעטען איהר האַנד. ער האט אָבער, אלס אָן עהרליכער און ריכטיגער קריסט, זיא ניט גע- וואָלט פעהרייראטהען געגען איהר ווילען, אָבוואָהל ער האט געוואָלט פון דעם אויגעני בליק אָן, וואָס זיא איז געוואָרען צייטיג, זיא פעהרייראטהען אזוי ניד וויא מעגליך און מעהר ניט האַלטען ביי זיך איהר פערזעגען; און דעם שבח פון דעם נייסטליכען האָט מען ווירקליך דערזעהלט אין פיעלע הייזער פון אונזער דאָרף; דען איהר מוזט וויסען, הערר וואַנדערנדער ריטער, דאָס אין אזעלכע קליינע ערטער ווערט זיך יעדער זאך גערעדט און אלעס ווערט קריטיקירט; און איהר קענט אייך מערקען, דאָס א נייסטליכער, איבערהויפט פון א פראַווינץ אָרט, מוז זיין א צו גוטער און עהרליכער מאן, ווען אלע לייטע פון זיין אָרט רעדען פון איהם גוטעס.

דאָס איז וואָהר, האט געזאָגט דאָן קיכאָט, „ערזעהלט ווייטער; אייער

נעשיכטע איז זעהר שעהן און איהר, פריינד פערדאָ, ערזעהלט זיא זעהר שעהן.

נאָט זאָל נאָר פון מיר ניט אָבטהאָן זיין נאָד! דען דאָס איז דיא בעסטע

זיכער, דאס איהר וועט קיינמאָל אין אייער לעבען ניט הערען אזא נעשיכמע, ווען איהר זאָלט אפילו לעבען לענגער וויא סאַרנאַ."

"איהר מיינט וויא סאַראַ (שרה)." האט געענטפערט דאָן קיכאָט, וועלכער האט ניט געקענט פערליידען וויא דער פאסטוך האט פערביטען דיא ווערטער. "דיא סאַרנאַ" לעבט אויך גענוג יאָהרען," האט געענטפערט פּעדראָ; "און ווען איהר ווילט מיר יערען אויגענבליק פּערריכטען דיא ווערטער, וועלען מיר ניט ווערען סערטיני אין א יאָהר."

"ענטשולדיגט מיר, פריינד," האט געזאָגט דאָן קיכאָט, "איך האב דאס נאָר געזאָגט ווייל צווישען סאַרנאַ און סאַראַ איז זעהר א גרויסער אונטערשייד; אָבער איהר האט נומ געענטפערט, דיא סאַרנאַ לעבט לענגער אַלס סאַראַ; געהט ווייטער מיט אייער נעשיכמע, איך וועל אייך שוין מעהר ניט אונטערברעכען."

"איך וויל אייך אַזאָ דערזעהלען, מיין טהייערער האַרציגער הערר, האָט פּעדראָ געזאָגט, "דאס מיר האבען אין אונזער דאָרה געהאט א פויער, וועלכער איז געווען נאך רייכער אַלס קריסטאָסאָמאָס פּאָטער און האט געהייסען נואיללערמאָ, וועלכען נאָט האט אויסער גרויסע עשירות אויך געשענקט אַ מאַכטער, וואָס בייא

* סאַרנאַ (sarna) הייסט אין שפּאַניש אַ מין קלעפּיגע צרעת.

** דיא ציילען, וועלכע האָבען דאָ צו טהאָן מיט דיא פּערביטענע ווערטער סאַרנאַ און סאַראַ, גיבען מיר איבער גענוי וויא אין דעם שפּאַנישען טעקסט. דער דייטשער איבער-זעצער Soltau ערלויבט זיך דיזע שטעלע איבערצואַרבייטען אויף אַן אויגענעם שטייגער, אום דער לעזער, וואָס קען ניט קיין שפּאַניש, זאָל געפונען מעהר נעשטאָק דערין; זיין אומאַר-בייטונג איז זעהר געלונגען און מיר גיבען זיא דאָ אונטען פאַר אַנידערע לעזער, אום פּער-שטענדליכער צו מאַכען דעם שפּאַס פון דיא פּערביטענע ווערטער.

... ווען איהר זאָלט אפילו לעבען יערוזאַלעם'ס יאָהרען" (האָט געזאָגט פּעדראָ).

"זאָגט מעטהוואַלעם'ס (מתושלח'ס) יאָהרען," האָט געזאָגט דאָן קיכאָט, וועלכער האָט ניט געקענט פערליידען וויא דער פּאָסטוך האָט אזוי פּערבייטען דיא ווערטער. יערוזאַלעם (ירושלים) איז אויך לאַנג גענוג געשטאַנען," האט געענטפערט פּעדראָ, "און ווען איהר ווילט אַלע ווילע פּערריכטען מיינע ווערטער וועלען מיר קיינמאָל ניט פּערטיג ווערען."

"ענטשולדיגט מיר, מיין פריינד," האט געזאָגט דאָן קיכאָט, "איך האָב עס נאָר געזאָגט ווייל צווישען יערוזאַלעם און מעטהוואַלעם איז זעהר אַ גרויסער אונטערשייד; איבריגענס האָט איהר רעכט, דאָס יערוזאַלעם איז געווען געשטאַנען אזוי לאַנג וואו מעטהוואַלעם האָט געלעבט."

פּערדאָ. „בקיצור, איך זאָג, אז זיינע נביאות האָבען זיין פּאָטער און זיינע פּריינד, וועלכע האָבען איהם געפּאָלנט, רייך געמאַכט, דען זייא האבען אימער געטהאָן, וואָס ער האט זייא געהייסען: היינטיגס יאָהר, האט ער געזאגט, זאָלט איהר זעען גערשטען, ניט קיין ווייץ; אין יענעם יאָהר זעט ארבעס, ניט קיין גערשטען; דאָס קומעדיגע יאָהר וועט זיין רייך אין בוימאויל; אין דיא קומעדיגע דרייא יאָהר וועט איהר ניט האבען איין טראָפען או. אז. וו.“

„דיוע וויסענשאפט הייסט אסטראָלאָגיע (שטערנקענטניס),“ האט בעמערקט

דאָן קיכאָט.

„איך ווייס ניט וויא זיא הייסט,“ האט געזאגט פּערדאָ, „אַבער איך ווייס, דאס ער האט געקענט דאס אלעס און נאך מעהר. קורץ אייניגע מאָנאַטען נאָך דעם וויא ער איז צוריקגעקומען פון סאַלמאַנסא איז ער איין טאָג געקומען פּערקליידעט אַלס פּאַסטור, אָנגעטהאָן אין א פּאַסטוכשען פעלצעג אַנשטאַט זיין ברייטען שטודענטישען ראַק מיט א פּאַסטוכשען שטעקען אין האַנד, און אויך זיין פּערטרויטער פּריינד אַמבראַסיאָ, וועלכער האט מיט איהם אין איינעם שטודירט, איז געקומען פּערקליידעט אַלס פּאַסטור מיט איהם. איך האב פּערגעסען צו דערזעהלען, דאס דער געשטאַר בענער קריסאָטאָמאָ איז געווען זעהר גרויס אין פּערפּאַסען פּאַעזיע און דאס ער האט פיר אונז אימער געמאַכט דיא ליטדער פיר ניטעך (וויינהאַכטען) און דיא טהעאַטער־שטיקער פיר דעם יום־טוב פון קריסטוס'ס קערפּער, וועלכע דיא יונגע לייט פון אונזער דאָרף האבען אויפגעפיהרט, און יעדען זיינען זייא געווען שטאַרק געפעלען. אַלס דיא דאָרפֿ־לייט האבען מיט אַמאָל דיא ביידע שטודענטען געזעהן פּערקליידעט אַלס פּאַסטוכער, האבען זייא זיך שטאַרק פּערוואונדערט און האבען ניט געקענט בעד גרייפּען, וואס זייא האָט געבראַכט דערצו, אז זייא זאָלען בייטען זייערע קליידער. קריסאָטאָמאָ'ס פּאָטער איז שוין דאמאלס געווען טוירט און האט איהם געהאט איבערגעלאָזען א גרויסעם פּערמעגען אין לאַנד און מטלטילים, שאָף און רינדער און געלד; איבער דאס אלעס איז דער יונגער מאַן געווען דער איינציגער הערר, און ער האט דאס ווירקליך פּערדיענט, ווייל ער איז געווען זעהר א גוטער געזעלשאַפּטער, וואָהלטהעטיג און פּריינדליך צו אַלע גוטע מענשען, און ער האט געהאט א געד בענטשטען פנים. שפּעטער האט זיך הערויסגעוויזען, דאס ער האט זיך פּערקליידעט אום ער זאָל אין דיוען וויסען אָרט קענען נאָכגעהן נאך דער שעהנער מאַרצעללאַ, פון וועלכע אונזער קאַמעראַד האט פריהער ערזעהלט, און אין וועלכע דער געשטאַר בענער איז געווען פּערליעבט. איך מוז אייך אָבער אויף זאנען, ווער דיועס מערבען איז, אום איהר זאָלט וויסען; דען איך גלויב, אָדער בעסער געזאָגט, איך בין כמעט

זאל נעשעהן גענוי, וויא קריסאסטאמא האט אָנעזאָגט; און דעריבער איז דאס נאָנצע דאָרף אין אויפרוהר, מעי רעכענט, דאס אַם ענדע וועט אמבראָסיא און זיינע פריינד זייערס דורכפיהרען און וועלען מאָרנען קריסאסטאמא'ן מיט נרויס פאַראד בערדיגען אין דעם דאָזיגען אָרט. איך גלויב, אז עס איז ווערטט צו זעהן דיא סצענע. איך פון מיין זייט וועניגסטענס, וועל ניט פערפעהלען הינצוגעהן, ווען איך זאל אפילו וויסען, דאס איך וועל מאָרנען ניט קענען קומען אהיים אין דאָרף.

„מיר האלטען אלע מיט,“ האבען געזאגט דיא אנדערע פאסטוכער; מיר וועלען וואַרפען גורל, ווער פון אונז זאל איבערבלייבען צו היטען דיא ציענען.“

„דוא האסט רעכט, פערדראָ,“ האט זיך אָבערופען איינער פון זייא; אָבער איהר האט ניט גויטהיג צו וואַרפען קיין גורל; איך וועל דאָ בלייבען אויף אלעמענ'ס אָרט, און איהר זאלט ניט רעכענען, אז איך טהוא דאס. ווייל איך וויל מיד אָפּפערן פיר אנדערע אָדער ווייל מיר פעהלט דיא נייגעריגקייט צו זעהן אזא זאך; דער דאָרן, וועלכער האָט ניט לאַנג גוריק פערשטאָכען מיין פוס, שטערט מיר פון נעהן.“

„פון דעסטוועגען דאנקען מיר דיר,“ האט געזאגט פערדראָ.

דאן קיכאט האט פערדראָ'ן געבעטען ער זאל איהם זאָגען, ווער דער נעשטאָר-בענער און דיא פאסטורשקע זיינען געווען. פערדראָ האט איהם געענטפערט, אז ער ווייס בלויז, דאס דער נעשטאָרבענער איז געווען א רייכער עדעלמאן פון א דאָרף וואָס ליגעט צווישען דיא בערג, וועלכער האט עטליכע יאָהר געשטודירט אין סאלאמאנקא און האט זיך צוריקגעקעהרט אהיים מיט דעם נאָמען פון א געלעהרטען און זעהר א בעלזענעם מענישען. „איבערהויפט, זאָגט מען,“ האט פערדראָ צוגעזעצט, „דאס ער האט זעהר גוט פערשטאנען אויף דיא שטערן און האט אלעס געוואוסט, וואס עס נעהט פאַר אויפ'ן הימעל מיט דער זון און דער לבנה; דען ער האט אונז ריכטיג פאַראויסגעזאָגט זייערע עליפסען.“

„ע ק ל י פ ס ע, גוטער פריינד, ניט ע ל י פ ס ע,“ האט געזאָגט דאן

קיכאט, „ויערען אָנערופען דיא פערפינסטערונגען פון דער זון און פון דער לבנה.“ פערדראָ, וועלכער האט זיך ווענען אזעלכע קלייניגקייטען ניט בעקימערט, האט זיך ניט אָבענשטעלט און האָט ערצהלט זיין נעשיכטע ווייטער: „ער האט אונז אויך געקענט זאָגען נביאות, אויב דאס יאָהר וועט זיין גוט אָדער ניט געראַטען.“

„ניט געראַטען זאלט איהר זאָגען,“ האט בעמערקט דאן קיכאט.

„ניט געראַטען אָדער ניט געבראַטען, זאל זיין וויא איהר ווילט,“ האט געזאָגט

קאָפימעל 12.

וואָס איינער פון דיא ציעגענדיִפּאַסטוכער האט זיינע קאַמעראַדען און דעם ריפּער ערצעהלט.

ריין נאָכדעם איז אָנגעקומען נאָך איינער פון דיא פּאַסטוכער, וועלכער האָט זייא געבראַכט עסענווארג פון דאָרף, און האט געזאָגט: „ווייסט איהר, קאַמעראַדען, וואָס עס געהט פאָר אין דעם דאָרף?“

„פון וואָנען זאָגען מיר וויסען?“ האט געענטער פערט איינער פון זייא.

„אַלזאָ וועל איך אייך זאָגען,“ האָט דער יונגער מאן געענטפערט, „דאָס היינט אין דער פרייה איז דער בעריהמטער שעפער (פאַסטוך) און שטודענט קריסאָס טאַמוס געשטאַרבען, און מען זאָגט, דאָס ער איז גער שטאַרבען פון ליעבע צו דער טייוועלשער מאַרצעללאַ. דיא סאַכטער פון דעם רייכען נואילערמאַ, וועלכע טרייבט זיך הערום אין דיזע וועקדער פערקליידעט אַלס אַפּאַס־מושקע.“

„פון ליעבע צו מאַרצעללאַ?“ האט איינער געפרעגט.

„יע, פון ליעבע צו מאַרצעללאַ; און דאָס שעהנסטע דערביי איז, ער האט אין זיין צוואה געהייסען, דאָס מען זאָג איהם וויא אַ מורין בענראָבען אויפֿן פרייען פעלד, אונטען ביי דעם פעלז ביי דער קוועלע לעבען דעם קאַרקבוים; ווייל אויף דיזען אָרט, זאָגט מען — און וויא ער אליין, זאָגט מען, האָט ערקלערט — דאָס ער הא זיא געטראָפּען צום ערסטען מאָל. ער האט נאך אנדערע אזעלכע זאכען אָנגעזאָגט, וועלכע דיא גייסטליכע וועלען אָבער ניט נאָכגעבען, ווייל זייא ייִמעקען מיט געצענדיִענעריי. אָבער זיין גרויסער פריינד, דער געלעהרטער אמבראָסיאָ, וועלכער האט זיך איהם צו ליעב אויך פערקליידעט פיר אַ פּאַסטוך, בעשטעהט דאָרויף, דאָס אַלעס

ווייל ער האָט געהאט מעהר לוסט צו שלאָפּען אַלס צו הערען ליעדער. ער האט דעריבער געזאָגט צו זיין הערן: „מיין הערר, זעהט בעסער וואו איהר וועט היינטיגע נאכט רוהען, דען דיא אַרבייט, וועלכע דיזע גוטע מענשען טהוען דעם גאַנצען טאָג, ערלויבט זייא ניט צו פּערבריינגען דיא נאכט אין זינגען.“

„איך פּערשמעה דיך, סאַנטשאָ.“ האט געענטפּערט דאָן קיבאַט, „איך זעה קלאָר, דאָס דיא בעזוכען ביי דעם וויינלאָגעל ציעהען מעהר צום שלאָף אַלס צו מחיט.“

„עס האט אונז אַנעמען, גאָט צו דאַנקען, נום געשמעקט.“ האט געענטפּערט סאַנטשאָ.

„איך לייקען דאָס ניט.“ האט געענטפּערט דאָן קיבאַט; „לעג דיך וואו דוא ווילסט, אָבער פיר לייטע פון מיין בערוף פאַסט פיעל בעסער צו וואכען אַלס צו שלאָפּען. דערווייזע וועט עס ניט שאַרען, דאָס דוא זאָלסט מיר פריהער פּערבינדען דאָס אויער, ווייל עס שמערצט מיר מעהר אַלס עס איז נויטהיג.“

סאַנטשאָ האט געטהאָן וואָס מען האָט פון איהם פּערלאַנגט און אַלס איינער פון דיא פאַסטוכער האט געזעהן דיא וואונד, האט ער געבעטען דעם ריטער ניט צו זאָרנען, ווייל ער האט פיר איהם א מיטעל, וועלכעס וועט זיא באלד פּערהיילען. ער האָט גענומען אייניגע ראָזמאַריןבלעטער, וועלכע זיינען דאָרט געוואקסען זעהר פיעל, האָט זייא צוקייט, האָט העריינגעטהאָן אַ ביסעל זאַלץ דערין, האט עס איהם צוגע־לעגט צום אויער און האט עס פּערבונדען זעהר פּעסט, מיט דער פּערויכערינג, דאָס קיין אַנדער מימעל וועט שוין ניט נויטהיג זיין, און דאָס איז ווירקליך געווען וואַזר.

דיא נאכט-מוזיק בוי דיינעם פענסטער
 מיז דעם ערסטען קרעה פון האהן.

און ניט דעם שבך דעם לויב, וואָס איך
 פון דיינער שעהנחייט האָב ערצעהלט
 וועלכער האָט געמאַכט, דאָס איך
 זאָל גאָר פון מאַנכע זיין געהאַסט.

הערענדיג דיין לויב האָט מיר
 שערעסאָ בערראַקאָל געזאָגט:
 איינער רענקט ער ליעבט אָן ענגעל
 און ס'ערגעטערט כלוין אָן אַף.

ווייל דיא פליטערלאַך פון אויבען
 און דאָס פאַלשע שעהנע האָר
 מיט דעם פאַלשען הן — זיין נאַרען
 זעלבסט דעם ליעבעדיגאַט, אַמאָר.

יך האָב דאָס איהר צוריקגעוויזען,
 יך האָב מיט איהר קוויין געקעמפּט:
 מיך האָט ער צום קאַמפּף געפאַררערט —
 און דוא ווייסט וואָס איז געשעהן

ניין, איך ליעב דיך ניט פון לייכטזין,
 יך דינען דיר ניט מיט דעם געדאַנק
 אום דיך טריליאָז צו פערפיהרען —
 בעסער פיעל איז מיין געדאַנק:

דיא קירכע האָט פון זייד געמאַכטע
 שעהנע שנירען צום פערבינדען —
 שטעק אין יאָך הערין דיין האַלז שוין,
 מיין האַלז שטעק איך אויך דערין.

ווען ניט זאָ גיעב איך דיר אַ שבועה
 בוי דעם גרעסטען הייליגען, דאָס
 איך געה פון דינע פערג ניט ווייטער,
 ס'דינען צו אַ מאַנאַסטיר.

דאָ האָט זיך געענדיגט דאָס לעד פון דעם ציענענדיגפאַסטוד, און דאָן קיכאָט
 האט איהם געבעטען זינגען נאך עפּטס, נאָר סאַנטשאַ פאַנצאָ האָט עס ניט דערלאָזען,
 D. Q. 6.

קיינמאל בלויבט נישט נישט געענטפערט
ליעבע, וועלכע ווערט בעמערקט.

אמת, ריכטיג, דאס דוא האסט שוין
מערקען מעהר מאל מיר געגעבען.
דאס דיין זעעלע איז וויא פראנז הארט
און דיין וויסע ברוכט — וויא שטיין.

דאך אפילו אין דיין פייער,
אין דיין צנועהדיגען בעם,
ווייזט דיא האפענונג מיר אימער
איהרען מאנטעליס זום מיר אן.

ס ווארפט זיך צו דיין חן מיין טרויהיים,
וועלכע קען נישט בשום אופן
ווערען קלענער פון דיין קאלטקייט,
ווערען גרעסער פון דיין לעבע.

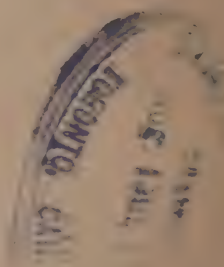
ווען דיא ליעבע איז א פריינדשאפט
זעה איך שוין אין דיין בענעהמען,
מייע האפענוגען וועלען
זיך ערמילען נאך מיין וואונש.

ווען דיענסטע פריינדליכע נאך קענען
פריינדליך מאכען איינעם הערץ
וועלען מייע דיענסטע זיכער
שמארקען מיין חן ביי דיר.

אויב דוא האסט עס נאך געאכטעמ,
האסטו מעהר מאל שוין געזעהן:
מאנטאג האב איך נאך געטראגען
אנטאג-קליידער צוליעב דיר.

יודטוב פוץ און ליעבע געהען
איינעם און דעם זעלבען וועג,
דרום וויל איך אין דיינע אויגען
אימער אויסזעהן שעהן געפוצט.

ד רעכען נישט דיא מענג, וואס איך
האב דיר צוליעב שוין אפט געמאכט. —

איהם צוגעהערט מיט ערשטוינען ניט רעדענדיג קיין וואָרט. סאָנטשאָ האַט אויך נעשווינענען און גענעסען וואָלדורזשעס און אָפּט בעזוכט דעם צווייטען וויינ-לאָגעל, וועלכען מען האַט אויפגעהאַנגען אויף אַ קאָרק-בוים אום דעם וויין צו האַלטען פּריש.

דאָן סיכאָט'ס רעדע האַט געדויערט לענגער אַלס דיא מאָהלצייט. ווען ער איז שוין געווען צו ענדע, האַט געזאָגט איינער פון דיא פּאַסטוכער: „אום איהר זאָלט מיט מעהר וואָהרהייט קענען זאָגען, דאָס מיר האָבען אייך אויפגענומען מיט דעם בעסטען ווילען, הערר וואָנדערנדער ריטער, וועט איינער פון אונזערע קאַמעראַד-דען, וועלכער וועט דאָ באַלד זיין, אייך אַמזירען מיט זיין געזאַנג. ער איז אַ נעשיקטער טער יונג און זעהר פּערליעבט, ער קען לעזען און שרייבען און שפּיעלען אויפ'ן גיטאַר וויא מען קען זיך נאָר ווינשען.“

קוים האָט דער ציענענדיגפּאַסטוך געענדיגט זיינע רייד, אַלס מען האָט געהערט דעם טאָן פון אַ גיטאַר, און באַלד האַט זיך בעווייזען דער, וועלכער האַט אויף איהם געשפּיעלט, אַ יונגער מאַן פון אונגעפּעהר צווייאַ און צוואַנציג יאָהר און זעהר אַ שעהנער. זיינע סאַמעראַדען האָבען איהם געפּרעגט, אויב ער האָט שוין גענעסען און ער האַט געזאָגט יע. „אויב אזוי, אַנטאָניאָ,“ האַט צו איהם געזאָגט איינער פון זייא, „קענסטו אונז טהאָן דעם געפּאַלען אונז עטוואָס צו זינגען, אום אינזער הערר גאַסט זאָל זעהן, דאָס אויך אין דיא בערג און ווערדער זיינען דאָ מענשען, וועלכע פּערשטעהען מוזיק. מיר האָבען איהם ערצעהלט פון דייע פּעהיגקייטען און פּערלאַנגען דוא זאָלסט בעווייזען, אז מיר האָבען ניט געזאָגט קיין ליגען. זעין דיך, דעריבער, און זינג דאָס ליעד פון דיין ליעבשאַפט, וועלכעס דיין פּעטער, דער אונטער-גייסטליכער האָט פּערפּאַסט, און וועלכעס געפּעהלט דיא לייטע אין דאָרף אזוי שטאַרק.“

„זעהר גערן,“ האַט געענטפּערט דער יונגער מאַן, און ניט לאָזענדיג זיך ווייטער בעמען, האָט ער זיך אווענגעזעצט אויף דעם סלאָץ פון אַן אָבנעהאַקטען דעמבאָוען בוים, האָט אין אָרדנונג געבראַכט זיין גיטאַר און האָט מיט זעהר פּיעל געשמאַק אָנגעפּאַנגען צו זינגען דיזעס ליעבע-ליעד:

איך ווייס דוא ליעבסט מיך דאָך, אַלעללאַ
 כאָטש דוא ווילסט עס מיר ניט זאָגען
 ניט אפילו מיט דיא אויגען —
 שמוצע צונגען פון פּערליעבטע.

ך ווייס, אַלעללאַ, ביסט אַ קלוגע ;
 און דוא ליעבסט מיך בין איך זיכער :

אונזערע האַפּדראַמען מיט דיא זעלטענע און אויסלענדישע פּאַסאַנען, וועלכע דיא פּוילע נייניערניקייט האט פיר זייא אויסנעטראַכט און זייא געלערנט. דאַמאַלס האט זיך נאך דיא ליבעע אַזוי ריין און אונשולדיג אויסנעדריקט, וויא דאָס האַרץ האָט געפיהלט. ניט זוכענדיג קיין געקיסטעלטע ווערטער און אויסדריקע זיא צו פּערנרעד סערן. ליסטינגקייט, בעטרוג און בייזוויליגקייט זיינען נאָך ניט גענאַנען אונטער דער מאַסקע פון וואַהרהייט און ריכטיגקייט. דיא גערעכטיגקייט איז געבליעבען פּעסט אין איהרע גרענצען אין האָט זיך ניט געלאָזען שטערען דורך פּריינרשאַפט אָדער אייגענויך, וועלכע פּערדרעהען און פּערקעהרען זיא יעצט. דאָס געזעץ איז נאָך דאַמאַלס ניט געווען אין דיא הענד פון א ריכטער אויסצולענען וויא ער האָט געדוואָלט, ווייל דאַמאַלס זיינען ניט געווען קיין קלאַנען און ניט קיין ריכטער. דיא עהרליכע יונפרויען האבען דאַמאַלס געוואַנדערט, וויא איך האב שוין געזאָגט, פרי און אונגעשטערט, וואוהין זייא האבען געוואָלט, ניט מורא האַבענדיג פאַר דער אויסגעלאַסענקייט פון אנדערע; און ווען זייא האַבען זיך יע געלאָזען בערויבען פון זייער מיידעלשאַפט איז דאָס געשעהן מיט זייער אייגענע נאַטירליכע נייגונג און ווילען. אָבער אין אונזערע פּערדאָרבענע צייטען איז קיין יונפרויע ניט זיכער, ווען זיא זאָל זיך אפּיז פּערשליעסען אין א געביידע מיט פּערדרעהטע גענג, וויא דאָס געביידע פון קרעטא; דען אויך דאָרטען וואָלט דיא ליבעספּעסט מיט איהר פּעזשאַלטענער גערינגקייט דורכקריעכן דורך דיא שפּאַלטען פון דיא געמויערטע וועג אָדער דורך דיא לופט און זייא רואינרען מיט אַל זייער פּאַרויכטיגקייט. און דעריבער, אַלס דיא צייטען זיינען געוואָרען ערנער, און דיא שאַלקהאַפּטיגקייט האָט זיך געשטאַרקט, האט זיך געגרינדעט דער ריטער אָרדען צו בעשירמען יונפרויען, צו בעשיצען אלמנות, און צו העלפען יתומים און עלענדע. צו דיזען אָרדען, ברידער ציענענפּאַסטוכער, געהערט מיין פּערזאָן, און איך דאַנק אייך פיר דעם כבוד און פיר דיא פריינדליכע אויפנאַהמע, וועלכע איהר האט מיר און מיין שיקרטערנער געגעבען. דען אָבוואַהל נאָך דעם געזעץ פון דער נאַטור איז יעדערער וואָס האָט אין זיך א נשמה פּערפליכטעט דיא וואַנדערנדע ריטער פריינדליך אויפצונעהמען, דאָך, אַזוי וויא איהר האָט אונז אויפגענומען און געגעבען א שעהנעם כבוד ניט וויסענדיג דיזע פליכט, איז א ישר, דאָס איך זאָל אייך הערצליך בעדאַנקען."

אונזער ריטער האָט געהאַלטען דיזע לאַנגע רעדע (וועלכע ער האט געקענט פּערשפּאַרען), ווייל דיא זשאַלדושישעס, וועלכע מען האט פאַר איהם אווענגעלעגט, האָבען איהם דערמאָהנט אָן דיא נאָלדענע צייט און האבען איהם געבראַכט דערצו, אַז ער זאָל האַלטען דיזע ניטגויטהיגע רעדע פאַר דיא פּאַסטוכער, וועלכע האָבען

דאָ פולערהייד, וויא אן עמער ביי א ברונען, אזוי דאָס איינער פון דיא מיטגעבראכטע ווייניגאָלען איז באַלד געבליעבען לעער.

נאָכדעם וויא דאָן קיכאט האט בערוהינט זיין מאַגען, האט ער אָנגענומען א הויפּען זשאָלודושעס, האט זייא גוט בעקוקט און איז דאָן הערויס מיט דיזער רעדע:

„גליקליכע צייטען, גליקליכע דורות זיינען געווען יענע, וועלכע דיא פאַרצייטיגע האבען אָנגערופען מיט'ן נאָמען „נאָלדענע צייט“, ניט ווייל עס איז אין יענע גליקליכע צייטען געווען ליכט צו קריגען דאָס נאָלד, וועלכעס ווערט אין אונזערע אייזערנע צייטען אזוי געשעצט, זאָנדערן ווייל דיא מענשען, וועלכע האבען דאָן געלעבט, האבען ניט געוואוסט דיא ווערטער מייז און דייז. אין יענע געבענטשטע צייטען איז אלעס געווען שותפות. אום זיך צו פערשאפען דיא טעגליכע נאָהרונג האט מען מעהר ניט געברויכט וויא אויסצושטרעקען דיא האַנד און רייסען פון דיא שטאָלצע דומבאָוע בוימער, וועלכע האבען יעדען אייגעלאדען צו געניעסען זייערע זיסע, געשמאקע פרוכט קלאָרע קוואַלען און רוישענדע טייכען האבען יעדען אָנגעבאָטען זייער קריסטאָל קלאָרעס און געשמאקעס וואסער פיעל צום טרינקען. אין שפּאַלטען פון פעלדער שטיינער און אין פוסטע בוימער האבען דיא קלונע און פלייסגע ביענען געמאכט זייער קליינע רעפובליק און האבען יעדע האַנד בעשענקט מיט דעם פרוכטבאַרען פראָדוקט פון זייער זיסער ארבייט. דיא הויכע קאַרקבוימער האבען זיך פון אייגענע איידעלקייט געלאָזען אָבשיילען זייער גרינגע און ברייטע קאָרע, מיט וועלכע מענשען האָבען בעדעקט דיא ערסטע הייזער, וועלכע זיינען געווען אונטערגעשפּאַרט מיט שלעכטע פלעקער אום זיך נאָר צו שיצען פון דיא שלעכטע וועטערן. דאמאָלס איז נאָר געווען פריעדען, פריינדשאפט און איינגיטייט. דאָס שניידענדע מעסער פון דעם געקרימטען אקער-אייזען האט נאך דאָן ניט געוואנט צו עפנען און דורכצוהוכען דיא צארטע אינגעווייד פון אונזער אלטער מוטער; ווייל אָהן צוואנג האט זיא פון איהר פרוכטבאַרען און ברייטען בוים איהרע קינדער געגעבען אלעס, וואָס האט זייא גע- קענט נעהרען, זעטיגען און ערפרייען. דאמאָלס האבען דיא שעהנע, אונשולדיגע שעפער-מעדעכענס געוואַנדערט פון טהאָל צו טהאָל און פון באַרג צו באַרג, מאַנכמאָל מיט צעפ און מאַנכמאָל מיט צולאָזענע האָר, נאָר בעקליידעט. אזוי ווייט וויא עס איז גיטהיג געווען צו פערדעקען דאָס, וואָס דיא אַנטשענדיגקייט האָט געבאָטען צו בעהאַלטען. זייער פּוץ איז ניט געווען פורפער און זייד, זאָנדערן ער איז בעשטאַנען פון גרינגע בלעטער פון בוימער דורכגעפלאַכטען מיט ווייכע וויקעלדיגע פלאַנצען, מיט וועלכע זייא האבען אויסגעזעהן פיעללייכט אזוי שעהן און עלעגאַנט געפּוצט וויא

דער קאמפאניע פון דיוע גוטע לייטע און זיין גלייך מיט מיר, דיין הערר און בעפעהר לער, און עסען מיט מיר פון איין שיסעל און טרינקען פון איין בעכער; דען מען קען ווענען דעם וואנדער-ריטערטהום זאגען דאס זעלביגע וואס מען זאגט ווענען לעבע, נעמליך, דאס עס מאכט אלעס גלייך."

"א גרויסע דאנק!" האט געזאגט סאנשאָ. "איך מוז אָבער אייער גנע-דינקייט בעמערקען, דאָס איך, ווען מען גיט מיר נאָר נענוג צו עסען, קען גראַדע אזוי גוט, און אפשר נאָך בעסער, עסען שטעהענדיג איינער אליין, אַלס זיצענדיג לעבען קייווער. דעם אמת זאָגענדיג, שמעקט מיר אַלעס בעסער וואָס איך עס מיר אין מיין ווינקעל אָון צערעמאָניעס און דרד-אַרץ — עס מען זיך זיין נאָר א שטיקעל ברויט און אַ ציבעלע — אַלס ענדיקעס ביי א פרעמדען טיש, וואו איך דאַרף עסען לאַנגזאַם, וועניג טרינקען און אַלע רגע ווייטען דאָס מויל, און טאָר ניט ניסען און ניט-הוסטען ווען איך וויל, און טהאַן נאָך אַנדערע זאַכען, וועלכע מען קען זיך ערלויבען ווען מען איז פריי אליין. עס וועט מיר דעריבער לעבער זיין, ווען אייער גנעדינקייט וועט מיר דיא עהרע, וועלכע איהר ווילט מיר אָנטהאַן אַלס אייער שילד-טרענער, דיענער און מיטגליעד פון דער חברה פון דיא וואַנדערנדיע ריטער, איבערבייטען אויף עפעס אַנדערס, וואָס זאָל מיר זיין ניצליכער און איינטרעגליכער. וואָס דיוע עהרע אַנבער טרעפט פעררעכען איך זיא פונקט וויא איך וואָלט זיא גענאָסען, אָבער איך זאָג מיך פון איהר אָב פון יעצט אָן און אויף אימער ביז צו ענדע פון דער וועלט."

"פון דעסטוועגען," האט געענטפערט דאן קיכאט, "זאָלסטו דיך זעצען, וויל דער וואָס ערניערדיגט זיך אליין, דעם טהוט גאָט ערהייבען;" און געהמענדיג איהם פאַר'ן אָרם האט ער איהם געזוואונגען זיך צו זעצען לעבען איהם.

דיא פאַסטוכער האבען איין האָאָר ניט פערשטאַנען פון דער טשיקאַווער שפראַך פון דיא שילד-טרענערס און פון דיא וואַנדערנדיע ריטער, זייא האבען געעסען, געשוויגען און צוגעזעהן, וויא זייערע געסט האבען מיט גרויס דרד-אַרץ און אַפעטיט געשלונגען ביסענס ציענענ-פלייש גרויס וויא זייערע קולאַקעס. נאָכדעם וויא זייא האבען אָבעגעסען דאָס פלייש-נידעריכט, האבען זייא הערויפגעשאַטען אויף דיא פעלל אַ סך זשאָלדזשעס* און אווענגעלעגט א האלבען קעז, וועלכער איז געווען אזוי האַרט וויא ער וואָלט געווען געמאַכט פון צעמענט. דער האַרניבעכער איז דער ווייכע אויך ניט געשטאַנען לעדיג; ער האט געהאַלטען אין איין הערומנעהן, דאָ ליירנערהייד.

* עס איז דאָ אין שפּאַניען אַ סאַרט זשאָלדזשעס וואָס ווערט געגעסען.

קאפיטעל 11.

וואָס מיט דאָן קיכאַט'ן האָט פאַסירט ביי דיא ציענענ־פאַסטוכער.

ר איז פון דיא ציענענ־פאַסטוכער אויפגענומען
נעוואָרען זעהר פריינדליך, און נאָכדעם וויא סאַנ־
משאַ האָט ראַציאנאמען און זיין עזעל נעמאַכט אזוי
בעקוועם וויא ער האָט געקענט, איז ער נאָכגעגאַנ־
נען דעם ריח, וועלכער איז געקומען פון עטליכע
שטיקער ציענענ־פלייש, וועלכע האבען זיך געבראַמטען
אין א פאַן אויפ'ן פייער. אָבוואָהל ער האָט גערן
געוואָלט פרובירען אויב זייא זיינען שוין געווען פער
טיג צו געהן פון דער פאַן אין מאַגען העריין, האָט
ער זיך נעמוזט דערפון צוריקהאַלטען, ווייך דיא
פאַסטוכער האָבען זייא גראַדע דאָן העראָכגענומען

פון פייער, און נאָכדעם וויא זייא האָבען אויסגעשפרייט עטליכע שעפסענע פעלל
אויף דער ערד און אין גרויס איילענעס צורעכט נעמאַכט זייער דאַרפישען טיש,
האָבען זייא ביידען הערצליך איינגעלאָדען מיט זייא מיטצושפייזען. עס זיינען געווען
זעקס זייערע בייא דיא סטאָדעס שאַף און זייא האָבען זיך הערום געזעצט הערום
דיא פעלל נאָכדעם וויא זייא האבען דאָן קיכאַט'ן מיט בויערשען דרד־אָרין געבעמען
זיך זעצען אויף אַן איבערנעקעהרטע דייזשע, וועלכע זייא האבען אַווענגעשטעלט לכבוד
איהם. דאָן קיכאַט האט זיך געזעצט, סאַנטישאַ איז אָבער לעבען איהם געבליעבען
שטעהן, אום איהם צו דערלאַנגען דעם בעכער, וועלכער איז געווען נעמאַכט פון
האַרן. אַגס זיין הערר האט איהם געזעהן שטעהן, האט ער צו איהם געזאָגט:
„אום דוא זאָלסט זעהן, סאַנטישאַ, דעם ווערט פון דעם וואַנדער־ריטערטהום און
וויא ניך יענע וואָס טהוען עפעס אויף וואָס דערצו געהערט סענען דערנרייכען עהרע,
און אַכטונג אין דער וועלט, וויל איך אז דוא זאָלסט דיך דאָ זעצען ביי מיין ווייט אין

סאַנטשאַ האט יעצט הערויסגענומען זיין פּאַרראַטה און זייא האבען זעהר פריעדליך און פריינדליך גענומען עסען צוזאַמען. אזוי וויא זייא האָבען אָבער געוואָלט געפינען א נאַכט־לאַנער האבען זייא געשווינד געענדיגט זייער אַרימע און טרוקענע מאָהלצייט, און האָבען זיך דאָן געאיילט וויא זייא האָבען געקענט אָנצוקומען אין א דאָרף איידער עס ווערט נאַכט; אָבער דיא זון איז אונטערגעגאַנגען און מיט איהר אויך זייער האָפנונג אַלס זייא זיינען אָנגעקומען לעבען דיא געזעלטען פון ציעגענדי פאסטוכער, בייא וועכע זייא האָבען בעשלאָסען צו נעכטיגען. וויא אונזופריעדען סאַנטשאַ איז געווען, דאָס זיי האָבען ניט געקענט אָנקומען אין א דאָרף און שלאָפען אונטער א דאך, אזוי איז זיין הערר געווען צופריעדען צו שלאָפען אונטער'ן פרייען הימעל, ווייל יעדעס מאָל ווען איהם איז אויסגעקומען אזוי צו טהאָן, האט ער געדינקט, דאס ער טהוט אויף א זאך, וועלכע בעשטעטיגט זיין רעכט זיך צו רופען רימער.

האָט געזאָגט סאַנטשאָ; „אַבער דאָס זיינען ניט קיין פאַסיגע געריכטען פיר אַזאַ העלדישען ריטער וויא אייער ננעדיגקייט.“

„דוא פערשטעהסט דיא זאך זעהר וועניג!“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט. „דוא מוזסט וויסען, דאָס דיא וואַנדערנדע ריטער האלטען פיר אן עהרע צו פאַסטען נאַנצע מאָנאַטען, און דאָס ווען זייא געניעסען עפעס, בענוגענען זייא זיך מיט דעם, וואָס זייא קומט צו דער האַנד, און דאָס וואַלסטו שוין לאַנג געוואוסט, ווען דוא וואַלסט דורכגעלייגנט אַזוי פיעלע געשיכטען וויא איך; אין קיין איינציגער פּון דיא פיעלע געשיכטען, וועלכע איך האב דורכגעלעזען, האָב איך ניט געפונען, דאס דיא וואַנדערנדע ריטער האָבען געעסען, אויסער ווען עס האט זיך געמאַכט אַ פאַל, דאָס מען האט פיר זייער כבוד געמאַכט א גרויסאַרטיגע סעודה; דיא איבריגע טעג פון זייער לעבען האָבען זייא געלעבט וויא פון לופט, און אַבוואָהל עס פערשטעהט זיך פון זיך אליין, דאָס זייא האָבען ניט געקענט לעבען אָהן עסען און טרינקען און אָהן דיא אַנדערע בעדיפניסע — ווייל זייא זיינען דאָך געווען מענשען — דאָך, אַזוי וויא זייא האָבען פערבראַכט דעם גרעסטען טהייל פון זייערע לעבענס וואַנדערנדיג דורך וועלדער און וויסטענייען און אָהן אַ קוכער, האט זייער עסען געמוזט בעשטעהן פון אַזעלכע פראָסטע שפייזען, וויא דוא באַטסט מיר יעצט אָן. דעריבער, פריינד סאַנטשאָ, זאָל דיך ניט אַרען וואָס עס מאַכט מיר פערנניגען און בעמיהע דיך ניט איבערצומאַכען דיא וועלט אָדער דיא וואַנדערנדע ריטערשאפט העראַבזענעהמען פון איהרע זאַ וועעסעס.“

„פערצייהעט מיר, מין הערר,“ האט געזאָגט סאַנטשאָ. „אַזוי וויא איך קען ניט לעזען און-ניט שרייבען, וויא איך האָב שוין איינמאַל געזאָגט, זיינען מיר דיא רעגלען פון דער ריטערליכער פראָפעסיאָן גאָר ניט בעקאַנט; אָבער פון היינט אָן וועל איך בעזאָרגען מין רייעזאק מיט אַלערהאַנד טרוקענע פרוכטען פיר אייער ננע-דיגקייט, ווייל איהר זייט א ריטער, פיר מיך אָבער, ווייל איך בין קיין ריטער, וועל איך איהם בעזאָרגען מיט געפליגעל און אַנדערע נאַההאַפטערע זאַכען.“

„איך זאָג ניט,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט, „דאָס דיא וואַנדערנדע ריטער מאַרען ניט עסען קיין אַנדערע זאַכען אויסער טרוקענע פרוכטען, זאָגדעך דאָס דויע זיינען געווען זייער געוועהנליכע נאַהרוג, און אויך געוויסע קרייטער פון פעלד, וועלכע זיינען זיי געווען בעקאַנט און זיינען אויך מיר בעקאַנט.“

„עס איז גוט צו קענען דויע קרייטער,“ האט געזאָגט סאַנטשאָ; „דען איך גלויב, דאָס מיה וועלען מיט דער צייט האבען דיא געלעגענהייט זיך צו בענוצען מיט דויער קענטניס.“

ווענען, זאָנדרען איך ווייס וואויל וועמען איך טהי דאָס נאָך; דען דאָס אלעס האָט נענוי פאסירט אַ מאָל מיט מאַמבריאָס היטעל, וועלכעס האָט סאַקריפּאַנטען אזוי טהייער געקאָסט.

„איך בעט אייך, לאָזט דיזע שבעות צום טייוועל, מיין הטרר,“ האט געענט פערט סאַנטשאַ, „ווייל זייא זיינען געפעהרליך פיר אייער געזונד און אייער געוויסען. זאָנט מיר, איך בעט אייך, וואָס וועלען מיר טהאָן ווען אונז בעגעגענט פיעקלייכט א לאַנגע צייט ניט קיין מענש מיט א ריטער־היטעל? וועט מען דאן אלץ מוזען האַלטען דיא שבעה און ליידען אזעלכע צרות און אונבעקומעמליכקייטען, וויא שאַפּען אין דיא זאַכען און ניט שלאָפּען אונטער א דאָך און טויענד אַנדערע פייניגונגען, וועלכע גע־פינען זיך אין דער שבעה פון דעם אַטען נאַרישען מאַרקז פון מאַנטוא, וועלכע איהר ווילט איצטער אַכפרישען? בעדענקס נאָר, דאָס אויף דיזע וועגען געהען ניט אום קיין בעוואפענטע מענשען, זאָנדרען פוהר־קייט און לאַסט־פיהרערס, וועלכע האבען פיעקלייכט ניט אַ נע זע הן קיין ריטער־היטלען אין זייער לעבען — וועגען טר אַך גען אַזעלכע היטלען איז שוין געוויס קיין רייד ניט.“

„אין דעם האָסטו א טעות,“ האט געזאָנט דאָן קיכאָט. איידער צווייא שטונדען וועלען פאַריבערגעהן וועלען מיר אויף דיזע קרייז־וועגען בעגעגענען מעהר בעוואפענטע קייטע אלס עס זיינען הערויסגעגאַנגען געגען אַלבראַקאַ אווענצרויבען דיא שעהע אַנגעליקאַ.“

„זאָל זיין וויא איהר זאָנט,“ האט געזאָנט סאַנטשאַ, „און נאָט זאָל געבען עס זאָל זיין גוט און דאָס מיר זאָגען אין גיכען איינגעהמען דיזע אינוועל — וועלכע קאָסט מיר אזוי פיעל — ווען איך זאָל אפיקו גלייך נאך דעם שטאַרבען.“

„איך האב דיר שוין געזאָנט, סאַנטשאַ,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט, „דאָס דוא האָסט דיך וועגען דעם ניט צו בעקימערן; דען ווען עס וועט אונז ניט אַבגילטען צו קריגען דיא אינוועל האבען מיר נאך דאָס קעניגרייך דענעמאַרק אָדער סאַפּראַ־דיסאַ, וועלכע וועלען דיר פאַסטען וויא א רינג אויפֿן פינגער; זיי וועלען דיר נאָך זיין ליעבער, ווייל זייא ליעגען אויפֿן פעסטען לאַנד. נאָר לאָמיר דאָס איבערלאָזען דער צייט; זעה דטרוויילע אויב דוא האָסט עפעס אין דיין רייע־זאַק צום עסען; מיר וועלען דערנאָך געהן זוכען א שלאָס, וואו מיר וועלען קענען איבערנעכטיגען און מאַכען דעם באַלזאַס, פון וועלכען איך האב דיר געזאָנט; דען איך שווער דיר ביי נאָט, דאס מיין אויער טהוט מיר שטאַרק וועה.“

„איך האָב דאָ א ציבעלע, א שטיקעל קעז און עמליכע ברעקאָך ברויט,“

אן אויגן, און מעהר ברויך איך ניט אום עהרליך און רוהיג צו לעבען. דאָך מוז איך פריהער וויסען, אויב עס קאָסט פיער דעם באלזאָס צו מאַכען; „מיט וועניגער אַלס דרייאַ רעאַלען.“ האט געזאָגט דאָן קיכאָט, „סען מען מאַכען אַנדערהאַלבען טעפּ.“

„אַ איך אָרימער זינדער,“ האט געזאָגט סאַנטשאַ; „וואָרום מאַכט איהר איהם ניט גלייך און לערנט מיר אויך ניט אויס דיאַ קונסט?“

„זייאַ רוהיג, פריינד,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט, „איך וויל דיך נאך גרעסערע געהיימיניסע לערנען און גרעסערע פריינדשאַפטען וויווען; אָבער יעצט לאָמיר זיך נעהמען צום פערבינדען, דען דאָס אויער שמערצט מיר מעהר אַלס מיר איז לייעב.“

סאַנטשאַ האט פון זיין רייוועזאַק הערויסגענומען קאַרפע און זאַל; אָבער ווען דאָן קיכאָט האט בעמערקט דעם שאַדען פון זיין היטעל, האָט ער געוואָלט שפרינגען פון הויט. ער האָט געגעבען א קלאַפּ מיט זיין האַנד אויפ'ן שווערד און האט אויפ' הייבענדיג דיאַ אויגען צום הימעל געזאָגט: „איך שווער ביי דעם נאָמען פון דעם וואָס האט אַלעס בעשאַפען און בייאַ אַלעס וואָס עס שטעהט אין דיאַ פיער הייליגע ביכער פון דעם נייעם טעסטאַמענט, דאָס איך וועל מיר פיהרען וויא דער מאַרקוי פון מאַנטואַ האָט זיך געפיהרט, ווען ער האט געשוואָרען ראַכע צו נעהמען פיר דעם טוירט פון זיין פלעמעניק וואַלדאָוויגאַס, דאָס הייסט, ניט צו עסען קיין ברויט אויף אַ מיט און ניט צו געהן אַהיים צו זיין פרוי, און נאָך אַנדערע זאַכען, וועלכע איך געדענק יעצט ניט, אָבער וועלכע איך רעכען אויך הערין אין כלל גראַדע וויא איך וואָלט זייאַ יעצט דערמאָהנט, ביז איך וועל ראַכע נעהמען פון דעם, וואָס האט מיר אָבגעטהאָן דיזע נואַלד־טהאַט.“

אַלס סאַנטשאַ האט געהערט דיזע רייד, האט ער געזאָגט: „איך בעט אייך, בעדענקט אייך נאָר, הערר קיכאָט, ווען יענער ריטער טהוט, וואָס איהר האט איהם בעפוילען, דאָס הייסט, ווען ער געהט און שטעלט זיך פאָר פאר מיין געדיגער דאַמע דולצינעאַ דעל טאַבאַסאַ, וועט ער דאן האָבען געטהאָן זיין שולדיגקייט און פערדיענט אַלזאָ קיין שטראַפע, סיידען ער זאָל בענעהן א נייעס פערברעכען.“

„דואַ האָסט ריכטיג געזאָגט און בעמערקט,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט, איך געהט צוריק מיין שבועה וועגען מיין ראַכע, אָבער איך שווער און בעשטעמינט פון דאָס נייא, דאָס איך וועל פיהרען אזא לעבען, וויא איך האב עבען געזאָגט, ביז איך וועל פון ערגעץ אַ ריטער מיט נואַלד אַווענגעהמען א היטעל, וועלכעס זאָל זיין אזוי גוט וויא מיינס, און דואַ זאָלסט ניט מיינען, דאס איך מוז דאָס גלאַט פון נאָרנישט

נעזעהן אזא העלדישען ריטער וויא איך בין? האָסטו ווען אין נעשיכטען נעלייענט פון איינעם, וועלכער האט געוויזען אָדער ווייזט מעהר מוטה אין א בעפאל, מעהר נבורה אין אויסהאַלטען, מעהר נעשיקטקייט אימעצן צו מאַכען וואונדערן און מעהר נעניטקייט אימעצן אומצרוואַרפען?"

"איך וועל איך זאָגען דעם אמת," האט געענטפערט סאַנטשאַ, "דאָס איך האָב קיינמאָל ניט געלעזען קיין נעשיכטען, ווייל איך קען ניט לעזען און ניט שרייבען; אָבער איך קען זאָגען, דאָס איך האב נאך אין מיין לעבען ניט געדענט קיין דרייסטערן העררן, וויא אייער געדיגקייט איז; נאָט זאָל נאָר געבען, אז דייע דרייסקייט זאָל אונז ניט טהייער קאָסטען, וויא איך האב יעצט עבען געזאָגט. וואָס איך וויל אייך יעצט בעטען איז, דאָס איהר זאָלט אייך לאָזען הערומבינדען, ווייל דאָס אויער בלוטעט אייך זעהר שטאַרק און איך האב קאַרפע און אַ ביסעל בלייווייס־זאַלב אין מיין ריזע־זאַק."

"דאָס אַלעס וואָלט געווען איבריג," האט געזאָגט דאָן קיכאַט, "ווען איך וואָלט מיך דערמאָהנט צו מאַכען א פלעשעלע פון דעם באלזאם פון פיעראַבראַס, ווייל איין איינציגער טראַפען דערפון וואָלט אונז פערשפּאַרט צייט און מעדיצין."
"וואָס איז דאָס אזוינס פיר א באלזאם?" האט געפרעגט סאַנטשאַ.

"דאָס איז א באלזאם," האט געענטפערט דאָן קיכאַט, "וואָס איך ווייס איהם אויסוועניג וויא צו מאַכען; ווען מען בענוצט איהם דאַרף מען אפילו פאַר'ן טוירט קיין מורא ניט האָבען, ווייל דורך זיין הילף קען מען ניט שטאַרבען פון קיין וואונד. ווען איך מאַך איהם און פערטרוי דיר איהם, האָסטו ווייטער מעהר גאַרנישט צו טהאָן, ווען דוא זעהסט, דאָס מען האט מיך אין א קאַמפּף צוהאַקט אין צווייען (וויא עס פאַסירט אָפט), וויא אויפצוהייבען יענע העלפט פון מיין קערפער, וועלכע איז העראָבגעפאלען אויף דער ערד, זעהר פאַרויכטיג, און איידער דאָס בלוט ווערט פער גליווערט הערויפגעזען אויף דיא אַנדערע העלפט, וועלכע איז געבליעבען אין זאָטעל, און זעהן אז זיי זאָלען ריכטיג צונעפאַסט זיין איינע צו דער אַנדערער. דאָן זאָלסטו מיר געבען נאָר א פאַר טראַפען פון דעם דאָזיגען באלזאם און דוא וועסט זעהן, דאָס איך וועל ווערען געזונדער פון אן עפעל."

"ווען דאָס איז אזוי," האט געזאָגט סאַנטשאַ, "זאָג איך מיך אָב פון יעצט אָן פון דער העררשאַפט פון דער פערשפּאַרכענער אינזעל און פערלאַנג פיר מייע פיעלע טרייע דיענסטע ניט מעהר, וויא דעם רעצעפט צו דיזען וואונדערליכען וואַסער; ווייל איך בין זיכער, אז דאָס קען אומעטום ווערטה זיין מעהר אַלס צווייא רעאַלען

דורך וועלכע איך וועל דיך ניט נאָר מאַכען פיר נובערנאטאָר, נאָר פיר עטוואָס גרעסערס."

סאַנטשאַ האט איהם דאָפיר שטאַרק בעדאַנקט און קוסענדיג זיין האַנד נאך אַ מאָל און אויך דעם זויס פון זיין פאַנצער־ראַק, האט ער איהם געהאַקפּען הערויפֿן געהן אויף ראַצינאַנטען, האט הערויפּגעקלעטערט אויף זיין עזעל און איז נאָכגעגאַנגען נאך זיין הערן, וועלכער האט ניט געהמענדיג קיין אַבשיעד פון דער געזעלשאַפט אין דער קוטשע און ניט רעדענדיג מעהר צו זיין קיין וואָרט, אין פולען גאַלאַפּ באַלד העריינגערימען אין אַ גאַהענטען וואַלד.

סאַנטשאַ האט איהם נאכגערימען אזוי שנעל וויא זיין עזעל האט געקענט לויפּען; ראַצינאַנטע האט אָבער גאַלאַפּירט אזוי שנעל פאַראויס, דאס ער האט געמוזט, אום ניט צו בלייבען צוריק, שרייען צו זיין הערן ער זאָל אויף איהם ווארטען. דאָן קיכאָט האט עס געטהאָן און האט אָבגעהאַלטען ראַצינאַנטען ביין צויס ביז זיין אָבגעמאַטערטער שילד־טרעגער האט איהם אָנגעיאָגט; קומענדיג גאַהענט האט ער צו איהם (צו דאָן קיכאָט) געזאגט: „מיר דוכט, געדענער הער, אַז עס וואָלט ניט שאַדען דאס מיר זאָלען זיך בעהאַלטען ערנעץ אין אַ קירכע; ווען מען זאָל בעטראַכטען אין וואָס פיר אַ לאַגע איהר האט געלאָזען אייער פיינד וועט עס ניט זיין קיין וואונדער, דאס מען וועט עס געבען צו וויסען צו דער הייליגער ברידער־שאַפט* וועלכע קען אונז נאך אויפּגעהמען, און דאָן וועלען מיר האבען גענוג צו שוויצען ביז מיר וועלען פריי ווערען פון זייערע הענד."

„זיי רוהיג," האט געזאגט דאָן קיכאָט. „וויא האסטו ווען געהערט אָדער געדען, דאס אַ וואונדערנדער ריטער זאָל געפאַרדערט ווערען פאַר געריכט, ווען ער זאָל אפילו האבען בענאַנגען ווער ווייס וויא פיעלע האַמיצידיען (מענשענ־מאָרדען)?

„איך ווייס ניט וואָס אַמיציליען זיינען," האט געענטפערט סאַנטשאַ, „און האב מיך קיינמאָל ניט בעקומערט וועגען זיין. אָבער דאס ווייס איך, דאס דיא היינעג ברידערשאַפט האבען עפעס צו זאָגען איבער דיא, וועלכע שלאָגען זיך אויפֿן אָפּגענעם וועג; אלע אנדערע זאכען געהען מיך נאָר ניט אָן."

„זיין רוהיג, מיין פריינד," האט געזאגט דאָן קיכאָט. „איך וואָלט דיך אפילו רעמען פון דיא הענד פון דיא כאַלדערע, פיעל געהר פין דיא הענד פון דער הייליגער ברידערשאַפט. אָבער זאָג מיר, איך בעט דיך, האַסטו אין דער גאַנצער וועלט

* דיא הייליגע ברידערשאַפט (La santa hermandad) איז געווען אין שפּאַניען אַ געזעל־שאַפט, וועלכע האט געהאַט צו זאָרגען פיר דיא זיכערקייט פון מענשען אויף דיא אָפּגענע וועגען.

קאָפיטעל 10.

דאָס אָנגענהמע געשפרעך צווישען דאָן קיכאַט און זיין שילדערטעגער סאנטשאָ פּאַנצאַ.

רן דער ניט זעהר עדעלער בעהאַנדלונג, וועלכע סאנטשאָ פּאַנצאַ האט געהאַט פון דיא קנעכט פון דיא בענעריקטינער קלויסטערלייט, איז ער אונטער דיזער צייט וויעדער אויפגעשטאַנען אויף דיא פיס און האט אויפגערוקאם צוגעזעהן דעם קאַמפף פון זיין העררן דאָן קיכאַט און האט אין הערצען געבעטען נאָט, דאָס ער זאָל איהם געבען דעם זיענ און ער זאָל געווינען אָן אינזעל, איבער וועלכע ער זאָל איהם מאַכען פיר אַ העררשער, וויא ער

האט איהם פערשפראַכען. אזוי באלד וויא ער האט געזעהן, דאָס דער קאַמפף איז שוין געווען צו ענדע, און דאָס זיין הערר האט זיך וויעדער געוואָלט זענען אויף ראַך צינאַנטען, איז ער צוגעגאַנגען איהם דאָס פּוס-אייזענדעל צו האַלטען, און איידער דאָן קיכאַט איז נאך הערויף אויפ'ן פּערד, האט ער זיך פאַר איהם געוואָרפּען אויף דיא קניע, האט אָנגענומען זיין האַנד און א קוס געטהאָן און האט געזאָגט: „זייט אזוי גוט, מיין הערר דאָן קיכאַט, און ניט מיר שוין איבער דיא העררשאַפט פון דער אינזעל, וועלכע איהר האט געוואונען אין דעם שווערען קאַמפף; זיא מעג זיך זיין אזוי גרויס וויא זיא וויל, איך פיהל אין מיר דיא קראַפט זיא צו רעגיערען אזוי גוט און אזוי געשיקט וויא דער בעסטער וואָס האט ווען רעגיערט איבער אָן אינזעל.“

„מערק עס דיר, פריינד סאַנטשאָ,“ האט געענטפּערט דאָן קיכאַט, „דאס דיזעס און נאך אזעלכע אַבענטייער זיינען ניט קיין אינזעל-אַבענטייער, זאָנדרען איינפאַכע אונטערווענס-אַבענטייער, דורך וועלכע מען שאַפט זיך נאָר לעכער אין קאַפּ און צושניטענע אויערן. אָבער זיי געדולדיג; עס וועלען שוין קומען אזעלכע אַבענטייער,

ער ווערט אזוי בעהאנדעקט ! עס איז פיר אונז גענוג צו זאָגען, דאָס ער האט זיך פון דאס ניא אויפגעהייבען אין דיא אייזענדלאַך פון פערד, האָט אָנגענומען דאָס שווערד מיט ביידע הענד און האט עס העראַבגעקאָזען אויף דעם ביסקאָיער מיט אַזאַ צאָרן איבער דעם קיסען און איבער זיין קאָפּ, דאָס עס איז אויף איהם געפאלען וויא א באַרג און בלוט האט אָנגעהייבען צו גיעסען פון זיין נאָז, מויל און אויערן, און עס האט געשיינט, דאָס ער וועט העראַבפאלען פון זיין מויל־עזעל, וואָס עס וואָלט ווירקליך געשעהן, ווען ער וואָלט ניט מיט ביידע הענד הערומגענומען זיין האַלז. ער האט אָבער פערלאָרען דיא אייזענדלאַך פון דיא פיס און האט באַלד אויך געמוזט אָבלאָזען דיא הענד; דער מויל־עזעל, וועלכער האט זיך ערשראָקען פון דעם שרעקליכען קלאַפּ, איז דאָן מיט איהם אווענגעלאָפען און נאך אייניגע זעצען זיין רייטער העראַבי געוואָרען אויף דער ערד. דאָן קיכאָט איז געשטאנען און האט דאָס קאַטבליטיג צוגעקוקט; אָבער אזוי באַלד וויא ער האָט דעם ביסקאָיער געזעהן קיעגענדיג אויף דער ערד, איז ער העראַבגעשפרונגען פון זיין פערד, איז צו איהם צוגעלאָשען, האט געהאַלטען דעם שפיץ פון זיין שווערד פאַר זיינע אויגען און האט איהם בעפולען; זיך אונטערוצוגעבען, ווען ער וויל ניט, דאס ער זאָל איהם אָבשניידען זיין קאָפּ. דער ביסקאָיער איז געווען אזוי בעמייבט, דאס ער האט ניט געקענט ענטפערן קיין וואָרט, און אזוי וויא דאָן קיכאָט איז געווען בלינד פאַר צאָרן, וואָלט ער געהאַט א בייזען סוף, ווען דיא דאַמען פון דער קומטשע, וועלכע האָבען ביז יעצט צוגעזעהן דעם סאַמפּף מיט גרויס שרעק, וואָלטען צו איהם ניט צוגעקומען און שטאַרק געבעטען, דאָס ער זאָל זיין טהאָן דיא גרויסע געפעליגקייט און זייער שטאַלקעכט שענקען דאָס לעבען. דאָן קיכאָט האט געענטפערט מיט א שטאַלצער אין ערנסטער מיענע: „עס איז מיר געוויס אָנגענטהם, מיינע שעהנע דאַמען, צו ערפילען אייער וואונש; אָבער דאָס קען נאָר געשעהן אונטער דער בעדינגונג און מיט דעם אָבמאַד, דאָס דיוער ריטער זאָל פערשרעכען צו געהן נאך טאָבאַסאָ און זיך פאַרשטעלען און מיינ נאָמען צו דער אונפערגלייכליכער דולציגעאָ, אום זיא זאָל טהאָן מיט איהם וואָס זיא וויל.“

דיא ערשראָקענע פרויען האבען פערשראָבען, ניט פערשטעהענדיג וואָס דאָן קיכאָט האט געפאַרדערט און ניט פּרענענדיג ווער דולציגעאָ איז, דאָס זייער בע־גלייטער וועט טהאָן אלעס וואָס ער בעפעהלט.

„נו“, האט געענטפערט דאָן קיכאָט, „מיט פּערטרויען אויף דיוען צוואַג וועל איך איהם מעהר קיין לייך ניט טהאָן, אָבוואָז ער פּערדיענט עס זעהר גוט.“

איז נאָר וואָהר. ווען מען זאָל צווייפלען אין דער וואַהרהייט פון דיזער געשיכטע, קען עס נאָר זיין צוליב דעם, וואָס דער פּערפאַסער איז געווען און אַראַבער, ווייל דיא אַראַבער האָבען א טבע צו זאָגען ליגען. אזוי וויא זייא זיינען אונז אָבער אונפריינד קאָזט זיך זאָגען, דאָס דער פּערפאַסער האט ניכער צו וועניג געזאָגט דעם אמת אַלס צו פיעל. דאָס שיינט מיר איז טאַקע געווען דער פאַל; דען דאָרטען וואו ער האָט געקענט און האָט געדאַרפט הערויס מיט שבחים פון דיזען פאַרטערפליכען ריטער, האָט ער זייא, וויא עס שיינט, נאָר פּערשוויעגען. דאָס איז א שלעכטע טהאַט און א נאָך ערנערער געדאַנק; דען א געשיכט־שרייבער דאַרף זיין פינקטליך, ריכטיג, און ניט איינגענליכט אין עפעס; קיין מורא און קיין אייגענטומ, קיין האָס און קיין ליעבע דאַרפן איהם ניט הערפּהירען פון דעם וועג פון וואַהרהייט, וועלכע איז דיא מוט ר פון געשיכטע — דיזע מיטלופערין פון דער צייט, דיזע בעהאַלטערין פון גרויסע טהאַטען, דיזער עדות פון דער פּעראַנגענהייט, דיזע לעהרערין פון דער געגענווארט, דיזע פּראָפעטין (נביאה) פון דער צוקונפט.

איז דיזער געשיכטע וועסטו זיכער געפינען דיא אַמוזאַנטעסטע זאַכען, וועלכע מען קען זיך נאָר פאַרטיטלען, און ווען עס זאָל דערין עפעס פעהלען, ליענט דיא שולד געוויס אין דעם פּערפאַסער, ניט אין דעם געגענשאַטאַנד. קורץ, לויט דער איר בערעזונג הייבט זיך אָן דער ווייטערער טהייל פון דער געשיכטע אזוי:

דיא שאַרפע שווערדען פון דיא צווייא הענדישע און צוביזערטע קעמפּפער זיינען געווען אויפגעהייבען. אזוי הויך, דאָס עס האט אויסגעזעהן, וויא זייא וואָלטען סטראַשען הימעג און ערד און דעם טיעפען אָבנרוגד — אזוי גרויס איז געווען זייער מוטה. דער, וועלכער האט געגעבען דעם ערסטען קלאַפ, איז געווען דער צוביזערטער ביכאַיער, און דער קלאַפ איז געפאלען מיט אַזא קראַפט, דאָס ווען זיין שווערד וואָלט זיך ניט פּערקרימט, וואָלט ער געמאַכט א סוף פון דעם היציגען קאַמפּף און פון אַלע אַבענטייער פון אונזער ריטער. אָבער דאָס שיקאַל, וועלכעס האט איהם בעשטימט צו גרעסערע זאַכען, האט דאָס שווערד פון זיין געגנער אזוי געקירעוועט, דאָס אָבואַהק עס האט איהם געטראָפּען זיין לינקען אַקסעל, האָט עס איהם סיין ווייטערן שאַדען ניט געטהאָן, וויא דאָס וואָס עס האט איהם אויף דיזער זייט הערפּהירענעמען זיין בעוואַפנונג און אין איין גאַנג אויך א גרויסען טהייל פון זיין הימעג און א האַלבען אויער, וועלכע זיינען געפאלען צו דער ערד וויא שטיכלאַך פון א חורבה און האָבען איהם געלאָזען אין א טרויעריגער לאַגע.

ליעבער גאָט! ווער קען בעשרייבען דעם שרעקליכען צאַרן, וועלכער האט אָנ־געזונדען דאָס הערץ פון אונזער ריטער פון לאַ מאַנטשאַ, ווען ער האט געזעהן, דאָס

זיין שטארק איך האָב זיין געדארפט האָבען, וואָלט ער זעהר לייכט געקענט מאַכען מעהר אַלס זעכס רעאלען פון דעם מסחר.

איך בין גלייך הערין מיט דעם מורין אין דעם דורכנאנג פון דעם גרויסען קלייבטער און האָב איהם געבעטען ער זאָל מיר אין קאסטליש (שפאניש) איבערזעצען פון דיזע פאפיערען אלעס וואס עס ווערט אין זיין געזאגט ווענען דאן קיכאָט, ניט פערפעהלען און ניט צולעגען קיין זאך, און האָב איינגעווייליגט איהם דאפיר צו געבען וואָס ער וועט פערלאנגען. ער האט זיך בענוגענט מיט הונדערט פונט ראָזני קעס און צוויי שאפעל ווייץ און האט מיר פערשפראָכען אלעס גוט און טריי און שנעל וויא מעגליך צו איבערזעצען. אום דעם עסק נאָך קירצער צו מאַכען און צו זיין זיכער מיט דיווען, שהייערן אוער. האָב איך דעם מורין מיטגענומען צו מיר אַהיים, וואו ער האָט מיר אין ווייניגער אַלס אנדערטהאלבען מאָנאטען דיא נעשיכטע איבערזעצט גראַדע אזוי, וויא איך גיבט זי דאָ ווייטער.

אין דעם ערסטען העפט איז געווען אָבערמאָלט זעהר אַ לעבעדיגעס בילד פון דאָן קיכאָט'ס קאמפף מיט דעם ביסקאיער; ביידע זיינען געשטאנען אין דער פאָרם, אין וועלכער דיא נעשיכטע שילדערט זיין, מיט דיא שווערדען און דער הויך, איינער מיט זיין שילד און דער אנדערער מיט דעם קיסען פון דער קוטשע, און דער מיילי עזעל פון דעם ביסקאיער איז געווען געצייכענט אזוי עכט לעבעדיג, דאָס מען האָט פון גאנץ ווייט געקענט דערקענען, אז דאס איז געווען א געדונגענע שקאפע. צו דיא פיס פון דעם ביסקאיער איז געווען אויפגעשריעבען: דאָן סאנטשאָ פון אצטעטיא, וואָס דאָס איז אָהן צווייפעל געווען זיין נאָמען, און צו ראָצינאנטע'ס פיס איז געווען אויפגעשריעבען: דאָן קיכאָט. ראָצינאנטע איז געווען וואונדערבאר געצייכענט; אזוי לאנג און דין, אזוי מאָנער און שוואַך, מיט אזא שפיציגען רוקען און אזוי פיעל עהנליך צו איינעם וואָס האָט דיא שנעלע שווינדוכט, דאָס מען קען זעהן דייטליך, מיט וויא פיעל רעכט מען האָט איהם געגעבען דעם נאָמען ראָצינאנטע. לעבען איהם איז געשטאנען סאנטשאָ פאנצא, האלטענדיג זיין עזעל פירן שטריקעל, און צו זיינע פיס איז געווען דיא אויפשריפט: סאנטשאָ צאנקאס; דיא אורזאך פון דיווען נאָמען איז געווען געווען, ווייל ער האָט געהאט — אויב דאָס בילד שטעלט איהם נאָר ריכטיג פאָר — אַ גראָבען בויך, א קורצען קערפער און ברייטע פיס, וואָס דאָס האָט איהם געגעבען דיא נעמען פאנצא (גראָבע פווע) און צאנקאס (קורצער מענשעל), אונטער וועלכע ער קומט פאָר אין דיווער נעשיכטע. עס וואָלטען געווען נאך אנדערע קלענערע זאכען צו בעמערקען, אָבער זיין זיינען אלע ניט וויכטיג און ניבען נאָר נישט צו צו דער וואַרהייט פון דער נעשיכטע; דען קיין נעשיכטע איז שלעכט, ווען זי

פאפיערען; אזוי וויא איך האָב האַלט אלס צו לעזען. עס מענען זיך זיין צוריסענע פאפיערען וואָס וואַלנערן זיך, אין נאָם, האב איך, צו פערדאָנקען דיווע נאָטור מייע, נענומען אין האַנד איינעם פון דיא פאָקעטען, וועלכע דער יינגעל האַט געוואַלט פער קויפּען, און האָב געפונען, דאָס זייא זיינען געווען געשריעבען אין אַראַביש. אָבער אזוי וויא איך פערשטעה קיין אַראַביש ניט — איך האב נאָר געקענט דיא אַראַבישע אותיות — האָב איך געווכט צו געפינען א געלעהרטען מורין, וועלכער זאָל מיר זייא ער-קלערען. אזא דאָלמעטישער איז ניט געווען שווער צו געפינען; ווען איך וואַלט אפילו געדארפט האָבען איינעם, וואָס זאָל מיר איבערזעצען פון א בעסערע און עלטערער שפראך, וואָגט איך איהם דאָרטען אויך געפונען. בקצור, דער צופאל האָט מיר אזא מאָן צוגעשיקט; איך האָב איהם ערקלערט מיין וואונט און האב איהם איבערגע-געבען דאָס בוך. ער האָט עס אויסגעפונען אין מיטען, האָט א ברוצעל דערין גע-לעזען און האָט אָנגעהייבען צו לאָבען. איך האב איהם געפרעגט, זאָס ער לאָבט, און ער האָט געזאָגט, דאָס איז ווענען אן אנמערקונג, וועלכע ער האָט געפונען אויף דעם ברעג פון בלאַט. איך האָב איהם געבעטען ער זאָל זיא מיר פאַרלעזען, און נאָך אַלץ לאָבענדיג האָט ער מיר געזענטערט: „דאָ שטעהט אויפן ברעג געשריעבען: דיווע דולצינעא דעל מאַבאָסאָ. וועלכע ווערט אין דיווער געשיכטע אָפט דערמאָהנט, איז געווען, זאָנט מען, דיא בעסטע מייסטערקע צווישען אלע פרויען פון לאַ מאַנטשא, צו פּעקלען שוויניענפלייש.“

אלס איך האָב דערהערט דעם נאָמען דולצינעא דעל מאַבאָסאָ בין איך גע-וואָרען נשתומם, ווייך איך האב באלד געטראַכט, דאָס דיווע פּעס פאפיערען מוזען ענטהאלטען דיא געשיכטע פון דאָן קיכאט. מיט דיווען געדאַנק האב איך איהם באלד געבעטען מיר פאַרצוכעזען דעם טיטעל, זעלכען ער האָט מיר גלייך איבערזעצט פון אַראַביש אין שפּאַניש אזוי: „געשיכטע פון דאָן קיכאט פון לאַ מאַנטשא, געשריעבען פון ציד האַמעד בען ענגעלי,* אַראַבישער געשיכט-שרייבער.“

עס האָט מיר ניט וועניג, מיה געקאָסט מיין פרייד צו בעהאלטען, אָס איך האָב געהערט דעם טיטעל פון דעם בוך; הערוויסכאָפּענדיג דעם אנדערן טהייל פון דעם זיירהענדלערס האַנד האב איך פון דעם יינגעל אָפּגעקויפט דעם נאָמען פאָן פאפיערען פיר אַ האַלבען רעאַל; ווען ער וואַלט געווען געשיידט און וואַלט בעמערקט,

* ענגעלי איז אַן אַראַבישעס וואָרט, וועלכעס קומט פון ענגעל אַ הירש; ענגעלי איז אַלץ דיא פּערטייטשונג פון דעם שפּאַנישען וואָרט cervantes, וואָס קומט פון ciervo, אַ הירש. דיא לעזער וועלען ניט פּערגעסען, דאָס דער פּערפאָסער פון דיווען ווערק הייסט Cervantes.

פלאַטיר און אנדערע וויא ער האָבען געהאַט פיעל. איך האב דעריבער בשום אופן ניט געקענט גלויבען, דאָס אזא גרויסארטיגע נעשיכטע זאָל איבערגעלאָזען ווערען ניט געענדיגט און פערקריפעלט, און איך האב הערויפגעלענט דיא שולד אויף דיא גרויזאמע צייט, וואָס פערשלינגט און פערזעהרט אַלעס, און וועלכע האט געוויס אויך דיזע נעשיכטע ענטוועדער פערזעהרט אָדער פערבאָרגען.

אויף דער אנדערער זייט האט עס מיר וויעדער געשיינט, דאָס דיא נעשיכטע פון דעם ריטער איז נאָך ניט אַלט, ווייל צווישען זיינע ביכער האפען זיך געפונען אזעלכע נייע ווערקע, וויא „א רפואה צו אייפערזוכט“ און דיא „וואַלד־מעדכענס און פאסטוכער פון הענארעס,“ און ווען אויך זיא איז ניט אויפגעשריבען, מוז זיא דאָך נאך זיין פריש אין דעם געדענקען בייא דיא לייטע פון זיין דאָרף און פון דיא נאָהענטע געגענדען הערום. דיזע געדאַנקען זיינען מיר פון קאָפּ ניט הערויס און האבען מיך געמאַכט בעניעריג צו דערגעהן דיא נאַנצע לעבענס־נעשיכטע און דיא וואונדערליכע טהאַטען פון אונזער בעריהמטען שפאַניער דאָן קיכאָט פון לאַ מאַנטשאַ. דאָס ליכט און שפיענעל פון לאַ מאַנטשאַ'ס ריטערשאַפט! דער ערסטער, וועלכער האט אין היינטיגען יאָרהונדערט און אין היינטיגע טרויעריגע צייטען אויף זיך גענומען דיא מיהזעל נקייטען פון וואַנדערנדע ריטער אויסצוגלייכען אונרעכטען, צו העלפען אלמנות און צו בעשיצען יונגפרויען, וועלכע האבען געריטען פון באַרג צו באַרג און פון טהאַל צו טהאַל בעלאָדען מיט זייער גאַנצער מיידעלשאַפט; דען ווען ערנעץ א טויגעניכטס אָדער אַן אונפערשעמטער יונג מיט אַ האַק און אַ שטאַלענע הימעל, אָדער אַ שרעק־ליכער ריטז האָט זייא ניט גענויטה־צייכטיגט, זיינען זייא אין פריהערע צייטען געבליע־בען יונגפרויען, וועלכע האבען נאך אכטציג יאָהר — אָבוואָהל זייא זיינען דיא גאַנצע צייט ניט איין נאַכט געשלאָפען אונטער אַ דאָך — זיך העריינגעלענט אין קבר אַזוי ריין וויא זייער מוטער, וועלכע האט זייא געבוירען. צוליבע דעם און צוליבע נאך אנדערע זאַכען פערדיענט אונזער העלדישער דאָן קיכאָט אַן אייביגעס אנדענקען און דאַנק און לויב; אויך דאָרף מען מיר ניט פערגעסען צו געבען אַ חלק און דעם פיר דיא מיה, וועלכע איך האב מיר געגעבען אויסצוגעפיענען דעם סוף פון דיזער אַמוזאַני־טער נעשיכטע, כאַטש, דעם אמת זאָגענדיג, אָהן דעם ווילען פון הימעל, פון גליק און פון דעם צופאַק וואָלט דיא וועלט אַלץ געבליעבען אָהן דעם פערנגיגען, וועלכע דער אויפמערקזאַמער לעזער קען געניעסען פיר אַ פּאָאָר שטונדען. דיא נעשיכטע, וויא אַזוי איך האב דאָס אויסגעפונען, איז געווען אַזוי:

אַלס איך בין איינמאַל אין טאַלערָאָ אומגעגאַנגען אויף דעם קראַמעני־מאַרק האט אַ יינגעל אַ זיידענדלער אָגענבאַטען צום קויפען אייניגע פאַקעטען פון אַלטע

קאַפיטעל 9.

דער סוף פון דעם וואונדערפארען קאמפף צווישען דעם מוטהיגען ביסקאיער און דעם העלדישען ריטער פון לאַ מאַנטשאַ.

די דעם פריהערדיגען קאַפיטעל פון דיזער געד
שיכטע האָבען מיר איבערנעקלאָזען דעם מוטהיגען
ביסקאיער און דעם בעריהמטען דאָן קיכאַט מיט
נעצויגענע בלאַנקע שווערדען פערטיג צו נעבען
אזעלכע צווייאַ שרעקליכע קלעפּ, דאָס ווען זייאַ
וואַלטען ריכטיג נעטראָפען וואַלטען זייאַ איינער
דעם אנדערן פון אויבען ביז אונטען צוהאַקט אויף
צווייען וויא אַ מילגרויס. אָבער בייאַ דיזען לעצטען
פונקט איז דיזע שעהנע נעשיכטע וויא אָבעשניטען

נעוואַרען אָהן קיין שום ידיעה פון דעם פערפאַסער, וואו דער איבעריגער טהייל געד
פינט זיך. דאָס האט מיך זעהר געקרענקט, און דאָס פערנניגען וואָס איך האב
געהאַט פון דעם ביסעל, וואָס איך האב געלעזע, האט זיך פערוואַנדעלט אין ערנערניס
ביי דער אונגעוויסהייט, אויב עס וועט זיך ווען געפינען דער טהייל פון דיזער אַננעד
נעהמער ערצעהלונג, וועגכער האט לויט מיין מיינונג נאך געפעהלט. עס האט מיר
געשיינט צו זיין אונמעגליך און גענען דעם מנהג, דאָס אזא פאַקאָמעגער ריטער זאָל
ניט האבען קיין געעהרטען, וועלכער זאָל בעשרייבען זיינע אויגעהערטע טהאַטען;
ווייל קיין איינציגער פון דיא וואַנדערנדע ריטער, וועלכע האבען געוואַנדערט צו זוכען
אַפגעטוייער, איז געווען אָהן זייא; יעדער פון זייא האט געפונען איינעם אָדער צווייא
געשיקטע מענער, וועלכע האבען ניט נאָר בעשריעבען זייערע טהאַטען, נאָר אויך דיא
מינדסטע און געהיימסטע געדאַנקען זייערע. נעוויס האט אזא פאַרטעפליכטער
ריטער ניט געקענט זיין אזוי אונגליקליך, דאָס ער זאָל ניט האבען דאָס וואָס

דאָס אונגליק איז, דאָס דער פּערפּאַסער פון דיזער נעשיכטע האט נראַדע ביי דיזען פּונקט אָבגעבראַכען דיא נעשיכטע פון דעם קאַמפּף. ער ענטשולדיגט זיך מיט דעם, דאָס ער האט מעהר ניט געפונען וועגען דיא טהאַטען פון דאָן קיכאָט, וויא דאָס וואָס ער האט שוין ערצעהלט. דער הערויסגעבער פון דיזען ווערק האט בשום אופן ניט געקענט גלויבען, דאָס אזא מערקווירדיגע נעשיכטע זאָל פּערגעסען ווערען, אָדער דאָס דיא געלעהרטע פון לאַ מאַנטשאַ זאָלען זיין אזוי וועניג נייגיריג און ניט בעהאַלטען אין זייערע אַרכיווען אָדער קאַמערן דיא עראינערונגען פון דיזען בער בריהמטען ריטער; ער האט דעריבער ניט אויפגעגעבען דיא האַפּנונג צו געפינען דאָס ענדע פון דיזער אַמזאַנטער נעשיכטע, וואָס עס איז טאַקע מיט דעם ווילען פון הימעל ווירקליך געשעהן, און אויף אַן אַרט, וויא עס וועט טריי ערצעהנט ווערען אין דעם פּאַלנענדען קאַפיטעל.

ער האט געקענט הערויסכאפן א זיצ־קיסען און בענוצען אים שילד, און זיי האבען זיך איינער אויפ'ן אנדערן גענעבען א לאָז. וויא זייא וואָלטען געווען טוידט־פיינדע. דיא איבעריגע לייטע פון דער קאמפאניע האבען געוואָלט מאכען שלום צווישען זייא, אָבער עס איז ניט געגאנגען, ווייל דער ביסקאיער האט ערקלערט אין זיין נעמישטער שפראך אומצובריינגען זיין מאדאם און יעדען, וואָס וועט איהם שטערען אויסצופיהרען זיין קאמפף.

פערוואונדערט און ערשראָקען איבער אַלעס וואָס איז פאָרגעגאנגען, האט דיא דאָמע בעפוילען איהר קומטער א ביסעל אָבצופאָהרען פון ווען און האט צוגעזעהן פון ווייטען דעם שרעקליכען קאמפף, אין וועלכען דער ביסקאיער האט דעם ריטער צוערסט גענעבען אזא שרעקליכען קלאפ איבער דיא אַקסלען. איבער'ן שילד, דאָס ער וואָלט איהם צושפאָלטען ביזן נארטעל, ווען ער וואָרט אויף זיך ניט געהאט זיין וואַפענ־אנצוג. דאָן קיכאט, פיהלענדיג דיא געוויכט פון דיזען שרעקליכען קלאפ, האט אויפ־געהייבען זיין שטימע און האט אויסגעשריען: „אָ דולצינעא, קעניגין פון מיין הערצען, דיא בלום פון שעהנהייט! העלף דיין ריטער, וועלכער פיהרט דיזען שרעקליכען קאמפף אום צופריערען צו שמעלען דיין גרויסע גוטסקייט!“

זיין רעדען, זיין שווערד ציעהען, דעם שילד הערויפוארפען און בעפאלען דעם ביסקאיער — דאָס אַלעס איז געשעהען און איין אויגענבליק, ווייל ער האט זיך ענטשלאָסען אַלעס דורכצופיהרען מיט איין קלאפ. דער ביסקאיער, זעהנדיג זיין מיין, האט בעשלאָסען צו טהאָן דיא זעלביגע זאך און האט דעריבער געוואָרט אויף איהם זיך בעשיצענדיג מיט'ן קיסען; ער האט אָבער ניט געקענט קירעווען זיין מויל־זעל רעכטס אָדער לינקס, דען ווייל ער איז געווען מיד און ניט געוואוינט צו אזא שפאָס, האט ער זיך ניט געקענט ריהרען איין טריט פון אָרט.

דאָן קיכאט האט יעצט אָנגעהייבען זיך צו רוקען צום צוגענרייטען ביסקאיער מיט זיין אויפגעהייבענעם שווערד מיט דעם פעסטען ווילען איהם צו צוהאקען אויף צווייטן; דער ביסקאיער האט איהם אויך ערווארטעט מיט א געצויגענעם שווערד און געשיצט מיט זיין קיסען. אַלע, וועלכע זיינען געשטאנען דערייב, האבען אונגעדול־דיג ערווארטעט וואָס עס וועט זיך דאָ אויסלאָזען מיט דיא שרעקליכע קלעפּ, מיט וועלכע זייא האבען איינער דעם אנדערן געסטראַשעט, און דיא אדעל־פֿרוי און איהרע דיגענערנס האבען גענעבען טויענד נדר'ס און צוואַנגען פון נדבות אויף אַלע הייליגע בילדער און קירכען אין שפאניען, דאָס נאָט זאָל איהר בעגלייטער און דא זעטלייט רעטען פון דער גרויסער געפאָהר.

פיר דיא דיענסט, וועלכע איך האב אייך געטהאָן, פּערקאַנג איך נאָר, דאָס איהר זאָלט אייך אומקעהרען אין טאָבאָסאָ און זיך פּאַרשטעלען פאַר דיוער דאַמע אין מיין נאָמען און זאָגען, וואָס איך האב געטהאָן אום אייך צו בעפרייען.“

אַלס וואס דאָן קיכאַט האט געזאָגט האט געהערט איינער פון דיא בענלייטער פון דער אַדעל־פּרוי, וועלכער איז געווען א ביסקאיער. אַלס דיוער האט געזעהן, דאס ער האט דעם וואָגען ניט געוואָלט לאָזען געהן ווייטער און האט פּערקאַנגט, אַז ער זאָל זיך ווידער צוריקקעהרען אין טאָבאָסאָ. האט ער זיך געגעבען א לאָז צו דאָן קיכאַט, האט איהם אָנגענומען בייא דער פיקע און האט אין שלעכט קאסטילישער און נאך ערנערער ביסקאיישער שפראך אזוי געזאָגט: „געה צום טייוועל, ריטער; איך שווער בייא גאָט, וועלכער האט מיך בעשאַפען, דאָס ווען דוא לאָסט ניט געהן דיא קוטשע וועסטו פּערפאַסטען מיט דיין לעבען, וויא איך בין א ביסקאיער.“

דאָן קיכאַט וואט איהם גוט פּערשטאַנען און האט איהם קאַלטבליטיג גע־ענטפּערט: „ווען דוא וואָלסט געווען אַן ערעלמאַן, וואָס דוא ביסט ניט, וואָלט איך דיר שוין פיה דיין דומהייט און פּרעכהייט גוט בעשטראָפּט, דוא געמיינער שקאַף!“

„איך בין ניט קיין ערעלמאַן?“ האט געשריען דער ביסקאיער, „איך שווער ביי גאָט, אַז דוא זאָנסט ליגען, וויא איך בין א קריסט. וואָרף אַוועג דיין פיקע און ציה דיין שווערד, וועסטו זעהן וויא ניך דיא קאַץ וועט העריין אין וואַסער.* אַ ביסקאיער צו לאַנד, אַן ערעלמאַן אויפ'ן ים, אַן ערעלמאַן פיר'ן טייוועל — און דוא זאָנסט ליגען, ווען דוא זאָנסט אַנדערס!“

„דוא וועסט עס באַלד זעהן, וויא אַנראַקעס האט געזאָגט,“ האט געענטפּערט דאָן קיכאַט, און הערונטערוואַרענדיג זיין פיקע, האט ער געצויגען זיין שווערד, גע־נומען זיין שילד און זיך געגעבען א געהם צו דעם ביסקאיער איהם צו מאַכען פיר א טוירטען. דער ביסקאיער, וועלכער האט געזעהן אויף וואָס פיר אַן אַרט ער געהט צו איהם צו, האט גערן געוואָלט העראַבשטייגען פון זיין שלעכטען מוידעזעל, אויף וועלכען ער האט זיך ניט געקענט פּערלאָזען. אָבער ער האט קיים געהאט צייט צו ציהען זיין שווערד. צו זיין גליק איז ער געווען אזוי נאָהענט פון דער קומישע, דאָס

* עס איז דאָ אין שפּאַניען א ווערטעל „פיהרען דיא קאַץ אין וואַסער“, וועלכעס מיינט „בער־זיעגען.“ דאָס שטאַמט פון א שפּיעל, אין וועלכען צווייא קעין ווערען צוגעפונדען איינע צו דער אַנדערער בייא דיא עקען און ווערען אַוועגעשטעלט לעבען א וואַסער, איינע אויף איין ברעג און דיא אַנדערע אויפ'ן אַנדערן; דיא קאַץ, וועלכע ציעהט דיא אַנדערע פריהער העריין אין וואַסער, איז דיא זיעגערין.

רצײנאָנטען נענטבען א זען מיט דיא שפּאַרען און איז געלאָפען מיט א געבויענער פּיקע נענען דעם איינעם פון דיא קלױסטער־לייט מיט אַזא צאָרן און קראַפט, דאָס ווען ער וואָלט זיך ניט שנעל העראַבגעלאָזען פון דעם מויל־עזעל, וואָלט ער געוויס העראַבגעפאלען אויף דער ערד און וואָלט געוואָרען פּערוואַנדעט, ווען ניט געטוידמעט גלייך אויפ'ן אָרט. אלס דער אַנדערער קלױסטער־מאַן האט געזעהן, וויא זיין קאָד מעראַד איז בעהאַנדעלט געוואָרען, האט ער זיין גוטען מויל־עזעל געזעצט מיט דיא שפּאַרען אין דיא זייטען און האט אָנגעפאַנגען צו פליהען איבער'ן פעלד שנעלער וויא דער ווינד."

אלס סאַנטשאָ פּאַנצא האט געזעהן דעם קלױסטער־מאַן ליגענדיג אויף דער ערד, איז ער פלינק העראַבגעשפרונגען פון זיין עזעל, איז צו איהם צוגעלאָפען און האט אָנגעפאַנגען פון איהם העראַבצוציעהען דיא קליידער. דיא בעדיענטע פון דעם נייסטליכען זיינען דאָן צוגעגאַנגען און האבען איהם געפרעגט, ווארום ער ציעהט פון איהם העראַב דיא קליידער. סאַנטשאָ האָט אויף דעם געענטפערט, אַז דאס קומט איהם לױט רעכט אַלס פרייז פון דעם קאַמפּף, וועלכען זיין הערר דאָן קיכאָט האט געוואונען. דיא דיענער, וועלכע האבען קיין שפּאַס ניט פּערשטאַנען און ניט געוואוסט וואָס ער מיינט מיט דעם קאַמפּף, און זעהענדיג, דאס דאָן קיכאָט איז געוועזען ווייט און האט געפיהרט א געשפּרעך מיט דער געזעלשאַפט אין דער קוטשע, זיינען הערויפֿ געפאלען אויף סאַנטשאָ, האבען איהם אומגעוואָרפען צו דער ערד, אויסגעפליקט דיא באָרד, גענעבען א געזונטען בריק און געלאָזען ליגען אויף דער ערד אָהן בעזוננ און אָהן אָטהעם. דער קלױסטער־מאַן האט ניט געמאַכט קיין שיהות און איז ציטערנדיג און בלייך פון שרעק וויעדער הערויפגעגאַנגען אויף זיין מויל־עזעל און האט נאָכגעיאָגט זיין מיטברודער, וועלכער איז געשטאַנען פון ווייטען, צו זעהן וויא דיזער איבערפאל וועט זיך אויסלאָזען; און ניט האָבענדיג קיין חשק צו ווארטען, זיינען זיי אַוועג זייער ווען זיך צלמ'ענדיג מעהר, וויא ווען דער טייוועל וואָלט זיין נאָכגעיאָגט.

דאָן קיכאָט האט אונטער דיזער צייט, וויא עס איז שוין אויבען געזאָגט געוואָרען, גערעדט מיט דער דאַמע אין דער קוטשע. „אייער שעהנהייט, מיין בעפעהלערין,“ האט ער געזאָגט, „קען יעצט מיט אייער פּערזאָן מאַכען וואָס אייך איז בעליבט, ווייל דער שטאַלץ פון אייערע פּערפיהרער ליגענט שוין אין שטויב בעזענט פון מייע שטאַרקע הענד. און אום איהר זאָלט ניט האבען קיין מיה צו ערפאַהרען דעם נאָמען פון אייער בעפרייער, זאָלט איהר וויסען, דאָס איך בין דאָן קיכאָט דע לאַ מאַנטשאַ, דער וואַנדערנדר ריטער, דער צופאַרזוכער און געפאַנגענער פון דער שעהנער דולצינעא דעל טאַבאַסאָ, וועלכע האט צו זיך קיין גלייכען אין דער וועלט. אַלס דאָנק

וועלכער האט דאָרטען געוואַרט אָבצוגעהן נאך אינדיען, וואו ער איז געוואָרען בער שטימט פיר זעהר א בכבודע שטעלע. דיא מאַנאַכען האבען ניט געהערט צו איהר קאָמפּאָניע, זייא זיינען נאָר געפּאָהרען אויף דעם זעכביגען וועג; אָבער קיים האט דאָן קיכאַט זייא דערוועהן האט ער צו זיין שילד־טרעגער געזאָגט: „סיידען איך האב א גוואַלדיגען טעות; מיר שיינט, אז דאָס איז דאָס גרעסטע אַבענטייער, וואָס איז נאָר ווען פּאַרגעקומען. יענע שוואַרצע געשטאַלטען, וועלכע לאַזען זיך דאָרטען זעהן, זיינען געוויס א פּאָאָר צויבערער, וועלכע ווילען אַווענפיהרען א פּרינצעסין, וועלכע זייא האבען אָבענגנעבט, אין א קוטשע; און אזא גוואַלד־טהאַט מוז איך מיט אלע קרעפטען ניט דערלאָזען.“

„דאָס וועט נאך ערגער אָבגעהן אלס דיא געשיכטע מיט דיא ווינד־מיהלען.“ האט געזאָגט סאַנטשאָ. „זעהט דאָך, מיין הערר, דאס זיינען צווייא בענדיקטיגער קלויסטער־לייט און אין דער קוטשע זיינען געווייס ריזענדע. פּאַלנט מיינע רייד; בעדענקט וואָס איהר טהוט און לאָזט אייך ניט וויעדער פּערפיהרען פון דעם טיוועל.“

„איך האב דיר שוין געזאָגט, סאַנטשאָ, האט געזאָגט דאָן קיכאַט, „דאס דוא פּערשטעהסט וועניג וואס אַבענטייער זיינען, וואס איך זאג דיר איז ריכטיג, און דאס וועסטו באַדן זעהן.“ מיט דיזע ווערטער האט ער געגעבען א שפּרונג פּאַראויס און האט זיך געשטעלט איבער'ן מיטען פון וועג, אויף וועלכען דיא קלויסטער־לייט זיינען געגאנגען. אַלס זייא זיינען געווען אזוי גאָהענט, דאס ער האט געגלויבט, אז זייא קענען הערען וואס ער רעדט, האט ער אויסגערופען הויף אויפ'ן קול: „איהר זינדיגעס און טיוועלשעס געזינדעל! בעפרייט אויגעבליקליך דיא הויכגעבאָרענע פּרינצעסינס, וועלכע איהר פיהרט אַוועג מיט געוואַלד אין דיזער קוטשע; ווען ניט, זאָלט איהר אייך גלייך גרייט מאַכען צום טוידט, וועלכער איז דיא פּערדיענטע שטראַפּע פיר אייערע ביזע מעשים.“

דיא מאַנאַכען האבען אָבעשטעלט זייערע טויל־עולען און זיינען געשטאַנען פּערוואונדערטע אויף דיא געשטאַלט פון דאָן קיכאַט און אויף זיינע רייד, אויף וועלכע זייא האבען געענטפּערט: „הערר ריטער, מיר זיינען ניט קיין זינדיגעס און טיוועלשעס געזינדעל, זאָנדערן צווייא קלויסטער־לייט פון דעם אָרדען פון דעם הייליגען בענע־דיקטוס. מיר געהען זיך רוהיג אינווערן וועג און ווייסען ניט אויב אין יענער קוטשע געפינען זיך גערויבטע פּרינצעסינס אָדער ניט.“

„גלאטע רייד גיכטען ביי מיר ניט. איך קען אייך, לומפעניגעזינדעל!“ האט געענטפּערט דאָן קיכאַט; און ניט וואַרטענדיג מעהר אויף אַן ענטפּער, האט ער

איז געווען אַ ביסעל לייכטער אלס דעם פריהערדיגען אָבענד און דאס האט איהם געמאַכט טרויריג אויפ'ן הערצען, ווייל ער האט זיך בערענקט, דאס ער געפינט זיך ניט אויף א וועג, וואו ער וועט באַלד וויעדער קענען ממלא זיין דעם חסרון. דאָן קיכאָט זאגט ניט געהאט קיין חשק אָנצובייסען, ווייל ער האט, וויא מיר האבען שוין געזאָגט, זיך אַלץ געלאָבט מיט זיסע געדאַנקען.

זייא האבען יעצט גענומען דעם פריהערדיגען וועג, וועלכער האט געפיהרט צום דורכגאַנג לאַפּיצע און האבען איהם דערזעהן אונגעפעהר דרייא אהר נאָכמיטטאָג. „היער,“ האט געזאָגט דאָן קיכאָט, „היער, ברודער סאַנטשאָ פאַנצא, קענען מיר אונזערע הענד איבער דיא עלענבויגענס איינטונקען אין אבענטייער. אָבער מערס דיר, דאָס ווען דוא זאָגסט מיך אפילו זעהן אין דער גרעסטער געפאָהר פון דער וועלט, דאַרפסטו ניט לעגען דיין האַנד אויף דיין שווערד מיך צו פערטהיידנען; סידען איך זאָל ווערן, בעפאלען פון געמיינע לייטע און פון ניעדריגען פעבעל — אין אזא פאל מענסטו מיר קומען צו הילף. ווען דאָס זיינען אָבער ריטערליכע פערזאָנען, ערלויבען דיר ניט דיא געזעצע פון ריטערשאפט פיר קיין פאל מיר צו העלפען, אזוי לאַנג וויא דוא ביסט נאָך ניט געמאַכט געוואָרען פיר א ריטער.

„איינער געדינקייט'ס וואונש אין דיזער זאָך,“ האט געענטפערט סאַנטשאָ, „וועל איך פינסטליך ערפילען, איבערהויפט ווייל איך בין בטבע זעהר א רוהיגער מענטש און האב מיך ניט ליעב העריינצילאָזען אין משפטים און קריען; אָבער פון דעסטוועגען, וואָס אַנבערעפט מיין אייגענע פערזאָן, וועל איך אויף דינע געזעצע פיעל ניט קוקען, ווייל סיי דיא געטליכע סיי דיא מענשיכע געזעצע ערלויבען יעדען זיך אליין צו פערטהיידנען, ווען אימעצער וויל איהם שלעכטעס טהאָן.“

„דאס געב איך צו,“ האט געזאָגט דאָן קיכאָט. „ווע, דוא ווילסט מיר אָבער העלפען גענען ריטער, מוחט דוא דיין נאַטירליכע היינטייט האַקטען אין צוים.“
 „דאָס וועל איך טהאָן,“ האט געזאָגט סאַנטשאָ, „און וועל דינעם געבאָט האַלטען אזוי טהייער וויא דעם שבת'דיגען טאָג.“

אלס זייא האָבען אזוי גערעדט האבען זיך בעווייעזען אויף דעם וועג צווייא בענעדיקטיגער מאָנאַכען, וועלכע האבען געריטען אויף דראָמאַדערען, דען דיא מויל'ע זעלען, אויף וועלכע זייא האבען געריטען, זיינען ניט געוועזען קלענער אלס דראָמאַ דערען. זייא האבען געטראָגען רייע'מאַסקעס און שירמס און הינטער זייא איז געקומען א קויטישע מיט פיער אָדער פינף בעגלייטער אויף פערד און צווייא מויל'עזעל טרייבער צו פוס. אין דער קויטישע איז געזעסען, וויא עס האט זיך נאָכדעם הערויסגעווייעזען, אן אַדעקע דאַמע פון ביספּאַיא, וועלכע איז געגאַנגען נאָך סעויללע צו איהר מאַן.

בעקלאַנגען ווען עס פעהלט אייך עפעס. וואָס מיך אָנבעטרעפט, מוז איך אייך זאָגען, דאָס איך וועל מיך בעקלאַנגען איבער דעם קלענסטען ישמעריץ, סיידען דער עסק פון ניט בעקלאַנגען זיך האט אויך צו טהאָן מיט דיא שילד־טרענגער פון דיא וואַנדערנדע ריטער.

דאָן קיכאַט האט זיך ניט געקענט איינהאַלטען צו שמייכלען וועגען דיא תמ'עוואַטע רייד פון זיין שילד־טרענגער. ער האט איהם פערזיכערט, דאָס איהם איז ערליכט זיך צו בעקלאַנגען, ווען און אויף וואָס פיר אַן אַרט ער וויל, ווילענדיג אָדער אונגערן, דען ער האט ביז אהער אין דעם ריטערליכען שחן־ערודך ניט געפונען עפעס וואָס זאָל זיין געגען דעם.

סאנטשאָ האט איהם דערמאָהנט, אַז עס איז צייט צו עסקען. זיין הערר האט איהם געענטפערט, דאָס ער אליין איז נאך ניט הונגערדיג, און אַז ער (סאנטשאָ) מעג עסקען ווען ער וויל. מיט דיזער ערוויבנים האט זיך סאנטשאָ געזעצט אויף זיין עזעל אַזוי בעקוועם וויא מעגליך, האט הערויסגענומען פון זיין טשעמאָדאָן דאָס וואָס ער האט מיטגעבראַכט און האט זיך געמאַכליך געריטען קייענדיג הינטער זיין העררן און האט פון צייט צו צייט זיין פלעשעך צוגעלעגט צו זיין מויך מיט אַזא אַפעטיט, דאָס דער גרעסטער פון דיא אָבגעפאַשעטע וויינישענקער פון מאַלאַנא האט איהם געמענט מקנא זיין, און ווען ער איז אַזוי געווען פערטהאָן אין עסק פון עסקען און טרינקען, האט ער נאָר ניט געטראַכט פון דיא פערשפרעכונגען פון זיין העררן און האט עס ניט גע־האַלטען פיר א מיה, זאָנדערן פיר א צייט־פערטרייב צו געהן זוכען אַבענטייער, וואונדערליכע צופעלע, ווען אויך זייא זיינען געווען געפעהרליך. דאָן האבען זייא צוגעבראַכט דיא נאַכט אונטער אייניגע בוימער, און פון איינעם פון זייא האט דאָן קיכאַט אָבעריסען א טרוקענעם צווייג פיר א פיקע, און האט אויף איהם אָנגעזעצט דעם שפיץ פון זיין צובראַכענעם שפיען. ער איז דיא גאַנצע נאַכט ניט געשלאָפען, ער האט נאָר געטראַכט פון זיין בעפעהלערין דולצינעא, אויף דער אַרט פון דיא ריטער פון זיינע ביכער, וועלכע האבען צוגעבראַכט פיעלע נעכט אין וויסטענעס און וועלדער אָהן שלאָף, נאָר דענקענדיג פון זייערע געליעבטע. גאַנץ אַנדערס איז אָבער דיא געשיכטע געווען מיט סאנטשאָ; דען אַזוי וויא ער האט אָנגעפיהלט זיין מאַגען — ניט מיט ציקאַריע־וואַסער — האט ער דיא גאַנצע נאַכט כסדר געכראָפט; און ווען זיין הערר וואָלט איהם ניט גערופען וואָלטען אפילו דיא שטראַהלען פון דער זון, וועלכע האבען איהם שוין געשיינט אין געזיכט, און דער געזאַנג פון דיא פיעלע פויגלאַך, וועלכע האבען פּרעהליך בעגריסט דעם נייטם טאַג, איהם ניט געקענט אויפוועקען. אויפשטעהענדיג האט ער זיך וויעדער גענומען צום פלעשעל און האט געפונען, אַז עס

דיעזען אין ווינדמיהלען אום פון מיר אַווענצורויבען דיא עהרע פון דעם זיענ. אזוי ווייט טרייבט ער עס מיט זיין פיינדשאפט צו מיר; אָבער ענדליך וועט דאָך זיין גאַנצע שוואַרצע קונסט ניט נוצען גענען דיא גוטסקייט פון מיין שווערד."

"הלאוי זאָל נאָט געבען," האט געזאגט סאַנטשאָ; דאָן האט ער איהם גע- האַלפּען אויפצושטעהן און האט איהם וויעדער הערויפגעזעצט אויף זיין פּערד, וועלכער איז געוואָרען כמעט א קאַליקע.

רעדענדיג איבער דיזע לעצטע בענגענענים האבען זיי פאַרטגעזעצט זייער וועג צו דעם דורכגאַנג פון לאַפיצע; ווייל דאַרטען, האט דאָן קיכאַט געמיינט, וועלען זיין געוויס טרעפּען פיעלע פּערשיעדענע אַבענטייער, און עס האט איהם נאָר לייד געמחאָן דאס זיין פיקע איז געווען צובראַכען. אַלס ער האט וועגען דעם גערעדט צו זיין שילדטערנער, האט ער געזאָגט: "איך עראינער מיר, דאָס איך האב א מאל געלעזען, דאָס א שפּאַנישער העלד מיט'ן נאָמען דיעגאָ פּערעץ דע וואַרגאַס, ווען עס איז אין א שלאַכט בייא איהם איינמאַל צושפּרונגען זיין שווערד, האט ער אָנגעבראַכען פון א דעמבאַווען בוים א שטאַרקען צווייג, מיט וועלכען ער האט דעם זעלבניגען טאַג אויפגעטהאָן אזוי פיעלע העלדענליכע האַטען און אַניעדערגעלעגט אזוי פיעלע מוריגען, דאָס ער האט זיך פּערשאַפט דעם נאָמען מאַט שוּק א (דער צושמעטערער);" און דעריבער טראָגען אויך זיינע קינדער ביז היינטיגען טאַג דיא געמען וואַרגאַס מאַטשוקאַ. איך ערזעהל דיר דיזע געשיכטע, ווייל איך וויל פון דעם ערסטען דעמד באַווען בוים, וועלכען איך טרעף אָן, אַברייסען אַזא שטאַרקען צווייג וויא יענער, און איך האָף מיט דיזען צווייג אויפצושטעהן אַזעלכע זאַכען, דאָס דוא וועסט דיר שעצען גליקליך צו האבען דיא זכיה זיין אַנצוהען און צו זיין אַן ערות בייא אַזעלכע זאַכען, וועלכע מען וועט קוים גלויבען."

"נאָט'ס ווילען זאָל געשעהן!" האט געזאָגט סאַנטשאָ. "איך גלויב אַלעס, וואָס אייער געדיגקייט זאָגט; אָבער, איך בעט איך, זעצט איך אַ ביסעל גלייכער אויפ'ן זאָטעל, דען איהר זיצט געקרימט, דאָס קומט פיעללייכט פון דעם קוועטש, וועלכען איהר האט געקריגען פון אייער פאַל."

"יע, דאָס איז טאַסע דערפון," האט געזאָגט דאָן קיכאַט; "און ווען איך בעי קלאָג מיר דעריבער ניט איז עס נאָר, ווייל עס פאַסט ניט פיר וואַנדערנדע ריטער זיך צו בעקלאָגען אויף א וואונד, ווען אפילו דיא געדערים זאָלען הערויסקריעכען פון לייב."

"ווען דאָס איז אזוי," האט געזאָגט סאַנטשאָ, "האב איך גאַרנישט דאַנענען; אָבער נאָט ווייס, אַז מיר וואַלט געווען ליעכער, ווען אייער געדיגקייט זאָל זיך יע

מיט דיזע ווערטער האט ער זיין פערד געגעבען א טרייב מיט דיא שפּאַרען, ניט אומקעהרענדיג זיך אויף דאס שרייען פון זיין שילד־טרענער, וועלכער האט איהם כסדר נאכגעשריען, אז דאָס זיינען ווירקליך ווינד־מיהלען און קיינע ריעזען, מיט וועלכע ער האט זיך פערנומען צו קעמפּפּען. אָבער זיין אייגענלויבטקייט, אז דאס זיינען ריעזען, איז געווען אזוי שטאַרק, דאס ער האט ניט געהערט זיין שילד־טרענער'ס שטימע און ניט בענוצט זיינע אייגענע אויגען, כאָטש ער איז שוין געווען גענוג גאָהעבט צו דערקענען וואָס זייא זיינען ווירקליך געווען. ער האט נאך געשריען אויפ'ן סול: „פליהט ניט, איהר שעלמעס; דאס איז אַן אייגענלעכער ריטער, וועלכער וויל אייך בעפאַלען.“

צו דיזער צייט האט זיך אָנגעפאַנגען א ליווער ווינד, וועלכער האט אָנגעהייבען צו בעוועגען דיא גרויסע פליגלען. אלס דאָן קיכאַט האט דאס דערזעהן, האט ער אויסגערופען: „ווען איהר זאָקט אויך אויסשטרעקען מעהר אָרימס אלס דער ריען ביראָרעאוס, וועט איהר-מיר דאָך דאָפיר מווען בעצאָהלען.“

נאָך דעם האט ער זיך געווענדעט מיט'ן גאַנצען הערצען צו זיין בעפעהלערין דולצינעא, האט זיא געבעטען איהם בייצושטעהן אין דיזער געפאַהר, האט זיך בעד דעקט מיט א שילד, האט העריינגעשטעלט דיא פיקע אויף איהר אָרט און האט געד לאָזען זיין ראַצינאַנטע אין פולען גאַלאָפּ צו דיא פאָרדערסט ווינד־מיהלען. אָבער אין דעם אויגענבליק וואָס ער האט זיין פיקע העריינגעשטאַכען אין פליגעל האט דער ווינד דעם פליגעל מיט אזא קראַפט אומגעדרעהט, דאס ער האט צובראָכען דיא פיקע אויף שטיקלאַך און דעם פערד און רייטער געשלעפט מיט זיך און איבערגעקעהרט עטליכע מאָל.

סאַנטשאָ פאַנצאָ האט געאייכט איהם צו הילף אזוי שנעל וויא זיין עזעל האט געקענט לויפען און האט געפונען זיין העררן אין אזא שלעכטען צושטאַנד, דאס ער איז ניט געווען אין שטאַנד זיך צו ריהרען, אזוי שטאַרק איז געווען דער קלאַפּ, וועלכען ער און ראַצינאַנטע האבען געקריגען פאַלעדניג, „נאָט זאָל שומר ומציל זיין!“ האט געזאָגט סאַנטשאָ, „האב איך אייער געדינקייט ניט אָנגעזאָגט איהר זאָלט געהמען אין אַכט וואָס איהר טהוט; עס זיינען געווען ווינד־מיהלען און דער, וואָס האט דאָס ניט געקענט זעהן, מוז אליין האבען ווינד־מיהלען אין קאָפּ.“

„שווייג, פריינד סאַנטשאָ,“ האט געענטפערט דאָן קיכאַט; „דאס קריינסד מול איז מעהר פאַר אַלע אַנדערע זאַכען אונטערוואָרפען אונטער ענדערונגען; יעצט גלויב איך וואָהרהאַפטיג, און דאָס איז געוויס ריכטיג, דאָס דער קלוגער פרעסמאַן, וועלכער האט אָבענגעבעט מיין צימער און מיינע ביכער, האט פּערוואַנדעלט דיזע

קאפיטעל 8.

דעם העלדישען דאן קיכאט'ס אונגליק אין דעם שרעקליכען און אונגעהערטען צופאל מיט דיא ווינד-מיהלען און אנדערע צופעלע. וועלכע זיינען ווערמח צו געדענקען.

די זענען אויגענבליק האבען זייא דערוועהן דרייסיג ביז פערציג ווינד-מיהלען, וועלכע שטעהען אויף יענעם פלאץ. אלס דאן קיכאט האט זייא ערבליקט, האט ער אויסגעשריען צו זיין שילד-טרענער: „דאס מוז פיהרט אונזערע נעשעפטען בעסער, וויא מיר קענען אליין פערלאנגען. זעהסט דוא, פריינד סאנטשאָ, וויא דאָרט ווייזען זיך דרייסיג אָדער מעהר שרעקליכע ריעזען? איך האב בדעה מיט זייא העריינצוגעהן אין א קאמפף און זייא אוועג-לעגען, און מיט דעם רויב, וואָס מיר וועלען פון זייא אווענגעהמען. וועלען מיר אָג פאנגען זיך רייך צו מאכען; דען דאס איז א גערעכטער קריעג און מען טהוט אן אמתע מצוה ווען מען פערטיליגט אזא בעזעס געווינדעל פון דער ערד.“

„וועלכע ריעזען?“ האט געפרענט סאנטשאָ פאנצא.
 „וועלכע דוא זעהסט דאָרטען,“ האט געענטפערט זיין הערר, „מיט דיא גוואלדיגע אַרימס, מאכע פון זייא צווייא מיל דיא לענג.“
 „וואָס דאָרטען שטעהט-פאַר אונז,“ האט געזאָגט סאנטשאָ, „זיינען ניט קיין ריעזען, זאָנדערן ווינד-מיהלען, און וואָס איהר רעכענט פיר אַרימס, זיינען דיא פליגלען, וועלכע בעוועגען זיך פון ווינד און טרייבען דעם מיהל-שטיין.“
 „מען זעהט קלאָר,“ האט געענטפערט דאן קיכאט, „דאָס דוא פערשטעהסט וועניג וואס אבענטייער זיינען; דאס זיינען ריעזען און ווען דוא האסט פאַר זייא מורא טא בלייב צוריק און שטעל זיך נאָט בעטען, און איך, אָבוואָהל איך בין ניט זייער נכייבען אין כח, וועל מיך מיט זייא העריינלאָזען אין א פירבטערליכען קאמפף.“

ווען מיר ביידע וועגען לעבען. קען עס זיך מאכען, דאס איך וועל, נאך איידער זעקס טעג פערנעהען, אייננעהמען א קעניגרייך, צו וועלכען נאך אייניגע אנדערע געהערען און דיך צו לאזען קרוינען פיר א קעניג אין איינעם פון זייא. זאל דאס ביי דיר ניט זיין קיין וואונדער; אזעכע זאכען טרעפען זיך בייא וואנדערנדע רימער אפט אזוי אונערווארטעט און אונגעריכט, דאס איך וועל דיר פיעלייכט קענען געבען נאך מעהר, אלס איך זאגן דיר צו."

"ווען איך זאל," האט געזאגט סאנטשאָ פאנצא, "דורך א וואונדער, וויא אייער ננעדיגקייט זאגט, א מאָל ווערען א מלך, וועט דאָך מיין צוהערסטו בונאנא גוטיערעץ זיין א מלכה און מיינע קינדער פרייגען."
"ווער צווייפעלט דאָס?" האט דאָן קיכאט געפרעגט.

"איך," האט געענטפערט סאנטשאָ פאנצא; "דען ווען נאָט וואָלט רעגנען אויף דער ערד מיט קעניגליכע קרוינען, גלויב איך, דאס קיין איינציגע וואָלט ניט פאסטען אויף דעם קאָפּ פון מיין גוטיערעץ. איך מוז אויך זאָגען, דאס זיא איז פיר א קעניגין ניט ווערט קיין צובראָכענעם העלער. דער טיטעל גרעפין וואָלט פיר זיא בעסער פאסטען און דאס אויך קוים קוים."

"דיא ארבייט לאָז נאָט איבער, סאנטשאָ," האט געענטפערט דאָן קיכאט; "ער וועט איהר שוין געבען דאס וואס קליידט איהר אַם בעסטען, אָבער לאָז דיך ניט העראָב אזוי ווייט, דאס דוא זאָלסט זיך וועלען בענוגען מיט וועניגער אלס א גובערנאטאָר שטעלע."

"דאָס וועל איך ניט טהאָן," האט געענטפערט סאנטשאָ, "איבערהויפט ווען איך האב אזא גרויסען מאָן וויא אייער ננעדיגקייט פיר מיין העררן, וועלכער וועט שוין וויסען מיר צו געבען וואָס עס זאל מיר פאסטען אַם בעסטען, און וואָס מיינע פלייצעס זאָלען קענען אויף זיך טראָגען."

ערויבט מיטצונעהמען דעם עזעל און האט זיך פאַרנענומען דאָס בעסער צו מאַכען, אזוי באַרד וויא ער וועט בעגענענען דעם ערסטען אונפריינדליכען ריטער, בייא וועל־כען ער וועט צונעהמען זיין פערד. מיט העמדער און מיט דיא אנדערע זאַכען, וועלכע דער ווירטה פון קרעטשמע האט איהם נעראטהען מיטצונעהמען, האט ער זיך אויך בעזאָרנט אזוי גוט וויא ער האט געקענט. נאך דעם וויא דאס איז געשעהען און אלעס איז געבראַכט געוואָרען אין אָרדנונג, האבען זייא געצויגען (סאַנטשאָ פאַנצע ניט זע־גענענדיג זיך מיט זיין פרוי און קינדער אין דאָן קיכאַט ניט געהענדיג קיין אבשיעד פון זיין פלעמעניצע און הוידפרוי) אין אן אבענד, אונבעמערקט פון יעדען, פון זייער דאָרף, און זיינען נאָך דיא זעלבע נאַכט אבענגאַנגען אזוי ווייט, דאס ביי דעם בעניגען פון טאָג האבען זייא שוין קיין מורא ניט געהאט, דאס מען וועט זייא געפינען, אפילו ווען מען וואָלט זייא נאכגעוואָנט. סאַנטשאָ פאַנצע האט געריטען אויף זיין עזעל וויא אן עהרווירדיגער מאן מיט דעם טשעמאָדאָן און וויינלאָגעל פון הינטען, פול מיט דעם פערלאַנג באַרד בעלוינט צו ווערען מיט דער גובערנאַטאַר־שטעלע פון אן אינזעל, וועלכע זיין הערר האט איהם פערשפראַכען. עס האט זיך אזוי געמאַכט, דאס דאָן קיכאַט האט זיך איינגעקורעוועט אין דעם זעלביגען וועג, וועלכען ער האט גענומען ביי זיין ערסטען הערוויסנאַנג, געמליך איבער דעם פלאץ פון מאָנטיעל, איבער וועלכען ער האט יעצט געצויגען בעסועמער אלס פריהער, דען אזוי וויא דאס איז געווען פריה בעניגען האבען זייא געהאט דיא זון פון דער זייט און האבען פון איהרע שטראַהלען **העניגער געליטען.**

„פערנעסט נאָר ניט, גענדיגער הערר רייזענדר ריטער,“ האט גערעדט סאַנטשאָ צו זיין הערר, „וואס איהר האט מיר פערשפראַכען וועגען דער אינזעל. זיא מען זיך זיין אזוי גרויס וויא זיא וויי, איך וועל זיא שוין וויסען וויא צו רעניערען.“

דאָן קיכאַט האט געזענפערט: „דוא מוזסט וויסען, פריינד סאַנטשאָ פאַנצע, דאס עס איז פון לאַנגע צייטען געווען דער מנהג פון דיא וואַנדערנדיע ריטער, זייערע שילד־טרענער צו בעלויגען מיט דער רעניערונג פון דיא אינזלען און קעניגרייכען, וועלכע זייא האבען געוואונען, און איך וויל ניט, דאָס דורך מין שולד זאָל אזא טהייערער מנהג פערלאָרען געהן. אַרדבא, איך וועל נאך זעהן זייא צו איבערטערפען אין דעם; דען זעהר אָפט (און פיעללייכט מעהרסטענטהיילס) האבען דיא ריטער געווארט אזוי לאַנג ביז זייערע שילד־טרענער זיינען געוואָרען גרוי און אַלט, און ווען זייא האבען זיך גענוג אָנגעמאַטערט דיענענדיג זייא און אויסגעשטאַנען פיעלע בייזע טעג און נאך ערגערע נעכט, האט מען זייא אַם ענדע געמאַכט פיר גראַפען אָדער מאַרקווען פון **דווען אָדער יענעם קליינעם שטיקעל לאַנד אָדער אונבעדייטענדיע פראַווינץ. אָבער**

דיא אלע, וועלכע וואגען נאָר צו דענקען מיר אָנצוריהרען אן אינציגען האָאָר. זיי האבען איהם שוין מעהר ניט געענטפערט, ווייל זייא האבען געזעהן, דאָס זיי צאָרן הייבט זיך אָן אין איהם אויפצושפיעלען. ער איז געבליעבען פערצעהן טעג זעהר רוהיג צו היזו און האט ניט געוויעזען קיין שום סימן, דאס ער וויל דערמאָהנען זיינע פריהערדיגע דומהייטען. אין דיוע צייט האט ער זיך אונטערהאלטען אין געד שפרעך מיט זיינע ביידע פריינד, דער גייסטליכער און דער בארבער. וועגען זיין מיר נונג, דאָס דיא וועלט האט קיין זאך ניט אזוי שטארק נויטהיג וויא דיא וואַנדערנדע ריטער און דיא אבפרייטונג פון דעם אָרדען פון דיא פאהרענדע ריטער. דער גייסטליכער האט איהם א מאָל אָבגעשלאָגען זיינע טענות און א מאָל נאָכגעגעבען, דען אַנדערס וואָלט ער מיט איהם ניט דורכגעקומען.

דערוויילע האט דאָן קיכאט אינטערהאַנדעלט מיט א בויער, זיינער א שכן, און אן עהרליכער מאַן (אויב מען קען אזוי אַנרופען א מענשען וועלכער איז אַרים) און ניט קיין גרויסער חכם. דורך פיעל צורעדען און דורך פערשפרעכונגען האט ער אזוי ווייט געבראַכט, דאס דיוער אַרימער בויער האט איינגעווייליגט אַלס שילד־טרענער מיט איהם צו וואַנדערן. אונטער אַנדערע זאכען האט איהם דאָן קיכאט געזאָגט, דאס ער דאַרף זיך פרייען מיט איהם צו געהן, ווייל עס קען איהם לייכט א מאָל טרעפען, דאס ער זאָל מיט איין מאָך מיט'ן האַנד איינגעהמען אן אינזעל און איהם דאָן טאכען פיר א גובערנאַטאָר. דורך דיוע און אַנדערע אזעכע פערשפרעכונגען האט סאַנטשאָ פאַנצא (אזוי האט ער געהייסען) געלאָזען זיין פרוי און קינדער און האט זיך פערדונגען צו זיין נאכבאַר אַלס שילד־טרענער. דאָן קיכאט האט זיך יעצט גענומען צוזאַמענצושאַרען געלד און פערקויפערדיג איין זאך און פערזעצערדיג א צווייטע — פערליערערדיג אָן יעדע פון זייא — האט ער צוזאַמענגעבראַכט א נישקאָד שעדיגע סומע. ער האט זיך פערזאָרגט מיט א רונדען שילד, וועלכען ער האט געד באַרגט בייא א פריינד, האט פערלאַטעט, אזוי גוט וויא ער האט געקענט, זיין צו שלאָגענע הימעל און האט אָבערערט מיט זיין שילד־טרענער דעם טאָג און דיא שטונדע ווען ער וועט הערויסציעהען אום ער זאָל זיך בעזאָרגען מיט אַלעס וואָס איז נויטהיג, איבערהויפט מיט א טישעמאָדאן. סאַנטשאָ האט עס איהם פערשפראָכען צו טהאָן און אויך זעהר א גוטען עזעך, וועלכען ער האט געהאַט, האט ער געדענקט מיטצו געהמען. ווייל ער איז ניט געווען געוואוינט צו רייטען צו פוס.

וועגען דעם עזעל האט זיך דאָן קיכאט אָבגעשטעלט און גענומען בעטראַכטען, אויב א וואַנדערנדער ריטער האט ווען מיטגענומען א שילד־טרענער אויף אן עזעך; אָבער ער האט זיך ניט געקענט עראינערן אזא פאַל. דאָך האט ער איהם צולעצט

אויסגעלערנט, וואָס זיא זאָל אויף דעם ענטפערן, האט זיא געזאָגט: „וואָס פיה א צימער אָדער ווייס־איך־וואָס זוכט אייער גנעדיגקייט? דאָ אין הויז זיינען ניטא ניט קיין ביכער ניט קיין ביכער־צימערן, ווייל דער טייוועל האט אלעס צוגענומען.“

„ניין, דאָס איז ניט געווען קיין טייוועל,“ האט געזאָגט זיא פלעמעניצע; „נאָר א צויבערער, וועלכער איז דעם אָבענד נאך אייער הערויסגאנג געקומען צופיהען אויף א וואַלקען, האט זיך העראָבעלאָזען פון א שלאנג און איז העריין אין אייער צימער. וואָס ער האט דאָרטען געטהאָן ווייס איך ניט; אָבער אין א קליינע וויילע הערום איז ער וויעדער הערויסגעפלייגען דורכ'ן דאָך און האט געלאָזען דאס גאנצע הויז פול מיט רויך; און ווען מיר זיינען געגאנגען זעהן, וואָס ער האט דאָרטען גע'טהאָן, האבען מיר ניט געפונען ניט קיין ביכער ניט קיין צימער; נאָר דאָס געדענקען מיר נאך זעהר גוט — איך און דיא היידפרוי — דאָס ווען דער ניעדערטרעכטיגער אַלטער גנב איז אוועג, האט ער געזאָגט הייך אויפ'ן קול, דאָס אויס שנאה צו דעם אייגענטהומער פון דיא ביכער און פון דעם צימער, האט ער אין דיעזע הויז אָנגעמאַכט א שאדען, וועלכען מען וועט באלד אויסגעפינען; ער האט אויך געזאָגט, דאס ער הייסט דער קלונער טוניאמאָן.“

„ער האט געוואַלט זאגען: פ ר ע ס ט א ו,“ האט געזאָגט דאָן קיכאָט.

„איך ווייס ניט,“ האט געענטפערט דיא היידפרוי, „אויב ער האט געזאָגט פ ר ע ס ט א ו אָדער פ ר י ט א ו, איך ווייס נאָר אזוי פיעל, דאס עס האט זיך אויסגעלאָזען מיט ט א ו.“

„יע, טאקע אזוי,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט; „ער איז א סלונגער צויבערער, מיינער א גרויסער שונא, און וואָרט מיר וועלען טהאָן בייזעס, ווייל דורך זיין קונסט און געלערנטקייט ווייס ער, דאס מיט דער צייט וועל איך פיהרען א דועל מיט א ריטער, וועלכען ער האט ליעב, און וועל איהם בעווענען, ווייל זיין שוין וועט איהם נאָרנישט העלפען, דעריבער זוכט ער מיט אלע מעגליכקייט מיר אָנצוטהאָן צרות. איהר קענט איהם אָבער זאגען אין מיין נאָמען, דאס ער וועט מיט אלע זיינע קונצען זיך ניט קענען שטעלען געגען אָדער שטערען דאס, וואָס איז בעשערט פון הימעל.“

„ווער צווייפלט אין דעם,“ האט געזאָגט זיא פלעמעניצע, — „אָבער, ליעבער פעטער, ווער צווייגט אייך צו אַזעלכע מלחמות? וואָלט ניט גלייכער געווען איהר זאָלט בלייבען צו הויז און ניט הערומנעהן צו זוכען בעסערס, און זיך בעדענקען, דאס מאַכער געהט נאך וואָל און קומט צוריק אליין און אָבערשאַרענער?“

„מיין פלעמעניצע,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט: „דוא ווייסט ניט וואָס דוא רעדסט. איידער איך וועל מיך לאָזען שערען, וועל איך אויספליקען דיא בערד בייא

„זייט נאָר רוהיג, נומער הערר,“ האט געענטפערט דער נייסטליכער; „נאָט וועט געבען, אז דאס מוזל זאָל זיך איבערבייטען און מיר וועלען מאָרגען געווינען, וואָס מיר האבען היינט פערלאָרען. זאָרגט נאָר איצט פיר אייער געזונדהייט; דען מיר דוכט, איהר מוזט זיין זעהר מיר, אויב ניט שטאַרק פערוואונדעט.“

„פערוואונדעט בין איך ניט,“ האט געענטפערט דאָן קיכאַט; — „אַבער צוקיילט און צושלאָגען בין איך געוויס; ווייל דער ממזר דאָן ראָלאַנד האט מיך צוקלאפט מיט א דעמבאָוען בוים, אויס קנאה ווייל איך איינער האב מיך געקענט שטעקען גענען זיין מעכטיגער האַנד. אָבער איז מיין נאָמען ניט רינאלדאָ דע מאַנטאלוואָ, וואו ער וועט מיר מיט אַלע זיינע בעצויבערונגען דאַפיר ניט טהייער בעצאָהלען אזוי באַלד וויא איך הייב מיך אויף פון מיין בעט. דערוויילע ניט מיר עפעס עסען, ווייל איך האב עס יעצט אס נויטהינסטען, און פיר מיין ראַכע לאָזט מיך אַליין זאָרגען.“

זייא האבען עס געטהאן און האבען איהם געבראַכט עפעס עסען. נאכ'ן עסען איז ער וועדער איינגעשלאָפען, און זייא זיינען געוואָרען נשתומם פון זיין נאַרישקייט. אין אַבענד האט דיא הוידפּרוי פערברענט אַלע ביכער, וועלכע האבען זיך געפונען אין הויף און אין דעם גאַנצען הויז, און דערביי זיינען פיעללייכט אויך פערברענט געוואָרען אַזעלכע ביכער, וועלכע האבען פערדיענט מען זאָל זיי בעהאַלטען צום עוויגען אַנדער קען; דאָך דאס מול אָדער דיא פּוילקייט פון דעם אונטערווכונגס ריכטער, האט עס אַנדערס געוואָלט, און אזוי איז ערפילט געוואָרען דאס שפּריכוואָרט, דאס דער צדיק ליידיט אַפט פיר דיא זינד פון דעם רשע.

איינס פון דיא מיטלען, וועלכע דער נייסטליכער און דער באַרבער האבען פאָר לויפּיג פּרוּבירט, אום זייער פריינד פון זיין קראַנקהייט צו היילען, איז געווען צו פער מויערן זיין ביכער זאַל, אום ער זאָל זיינע ביכער ניט מעהר געפינען, ווען ער וועט וועדער אויפשטעהן, מייענדיג דאס ווען דיא אורזאַך פון דיזער קראַנקהייט וועט שוין מעהר ניט זיין, וועט זיך אויך פערליערען דיא ווירקונג; דען מען קען איהם זאגען, דאס א צויבערער האט צוגענומען זיינע ביכער מיט זיין ביכער צימער — אַלעס צוזאַמען. און דיזער פלאַן איז וואָס צום שנעלסטען אויסגעפיהרט געוואָרען.

נאך צווייא טעג איז דאָן קיכאַט אויפגעשטאַנען און איז דיא ערסטע זאך גע גאַנגען אין זיין ביכער-זאַל. אַלס ער האט איהם ניט געפונען אויפ'ן אָרט, 'וואו ער האט איהם געלאָוען, איז ער געגאַנגען הין און הער איהם אויפצווכען. ווען ער איז געקומען צום אָרט, וואו דיא טהיר איז פדיהער געווען, האט ער געטאַפט מיט דיא הענד און האט זיך אומגעקוקט ניט רעדענדיג קיין וואָרט. ענדליך האט ער גע פּרענט זיין הוידפּרוי, וואו זיין ביכער-צימער איז ערגעץ. אזוי וויא מען האט זיא שוין

קאָפיטעל 7.

וועגען דעם צווייטען הערויסגאַנג פון אונזער גוטען ריטער דאָן קיכאַט דע לאַ מאַנשאַט.

לם זיי זיינען אזוי ווייט נעקומען, האט דאָן קיכאַט אויסגעשריען: „היער, היער, היער העלדישע ריטער! איצט מוזט איהר ציינען דיא קראַפט פון אייערע מעכטיגע הענד, זאַנסט וועלען דיא האַפֿלייט געוור נען דעם קאַמפּף.“

אלס דער גייסטליכער און דער באַרבער האבען געהערט דיזעס געשריי און לאַרם זיינען זיי געלאָפּען צו דעם אָרט פון וואַנען זיי זיינען געקומען און דיא אינטערוזוכונג פון דיא ביכער איז איינגעשטעלט געד וואָרען; און מען גלויבט, דאָס דיא קאַראַלעאַ, דער לייב פון שפּאַניע, און דיא טהאַט טען פון דעם קייזער דאָן לואיס פון אווילאַ זיינען אונגעזעהן און אונגעהערט אַוועג צום פייער, ווייל זייא זיינען געוויס געווען צווישען דיא איבריגע ביכער, און ווער ווייס אויב זייא וואַלטען זיך פון דיזען שיקזאַל ניט גערעטעט, ווען דער גייסטליכער וואַלט זייא געזעהן?

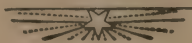
אלס זייא זיינען העריינגעקומען צום ריטער איז ער שוין געווען אויפגעשטאַנען פון בעט און האט נאָך אימער געשריען און געלאַרמט און געפאַכט מיט'ן שווערד, אַבוואָהל ער איז געווען אזוי וואַך, וויא ער וואַלט נאָר ניט געשלאָפּען. זייא זאָבען איהם הערומטענומען און האָבען איהם וויעדער העריינגעגענט אין בעט ווען ער איז געוואָרען אַ ביסעל רוהיגער האט ער צום גייסטליכען אזוי גערעדט: „הערר ערצ־בישאָף טורפּין, עס איז אַ גרויסע שאַנדע פיר אונז, וועלכע רופּען זיך דיא צוועלף הויכע אדעל־לייט, צו לאָזען דיא האַפֿדיטער געווינען דעם זיענען און זיך ניט שמעלען נענען, נאכדעם וויא מיר, וואַנדערנדע ריטער, האָבען דיא ערסטע דרייא טענ געד וואונען דעם פּרייט.“

„דיווער צערוואַנטעם,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „איז זייט יאָהרען מיינער אַ גרויסער פריינד, און איך ווייס, דאס ער איז מעהר בעוואַנדערט אין אונגליק אַלס אין פאַעזיע. זיין בוך האט אין זיך גוטע ערפינדונג, אָבער ער האט פיעלע זאַכען אָנגעפאַנגען און האט גאַרנישט אויסגעפיהרט. מען מוז אַבוואַרטען דעם צווייטען טהייל, וועלכען ער האט פערשפראַכען; פיעללייכט וועט דאס גאַנצע, ווען ער וועט זיך בעסערן, פערדיענען דיא בעגאָדענינג, וועלכע מען קען איהם נאך יעצט ניט געבען. האַלט איהם דערוויילע פערבאַרגען אין אייער הויז, מיין פריינד.“

„זעהר גערן,“ האט געענטפערט דער באַרבער. „הער קומען נאך דרייאַ צר זאַמען, דיא אַראַוקאַנאַ פון דאָן אַלאַנצאַ דע ערציללאַ, דיא אַוסטריאַדא פון כוואַן רופאַ, דער געשוואַרענער (ריכטער) פון קאַרדאַוואַ און דער מאַנסערראַמע פון קריס־טאַוואַל דע ווירועס, א דיכטער פון וואַלענציאַ.“

„דיווע אַלע דרייאַ ביכער,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „געהערען צו דיא בעסטע, וואס זיינען געשריעבען געוואָרען אין שפאַניש אין הויכע פערזען און מען קען זייא פערגלייכען מיט דיא בעסטע איטאַליענישע. בעהאַט זייא אַלס דיא בעסטע פאַעטישע געשענקע, וועלכע שפאַניען פערמאַנט.“

דער גייסטליכער איז געוואָרען מיד איבערקוקענדיג אזוי פיעלע ביכער און האט געוואָלט דיא אַלע איבעריגע הייסען פערברענען אָהן אונטערוכונג; אָבער דער באַר־בער האט געהאַט געעפענט נאך איינס מיט'ן טיטעל „דיא טהערערען פון אַנגעליקאַ.“ „איך אליין וואָלט געוויינט מיט טהערערען,“ האט דער באַרבער געזאָגט אַלס ער האט געהערט דעם טיטעל, „ווען איך וואָלט הייסען דיוועס בוך פערברענען; זיין פערפאַסער איז געווען איינער פון דיא בעריהמטעסטע דיכטער ניט נאָר פון שפאַניען נאָר פון דער גאַנצער וועלט, און ער האט אייניגע פון אַוויד'ס פאַבלען זעהר גוט איבערזעצט.“

מיט דעם מעהר צופריערען, וויא מען וואָלט מיר בעשאַנקען מיט אַ קירכענ־מאַנטעל פון פּלאָרענטינער זיד."

ער האט עס מיט פּערנניגען אווענגעלענט אָן אַ זייט און דער באַרבער האט זיך ווייטער גענומען צו דער אַרבייט און האט געזאָגט: „דאָ נעהט דער פּאַסטוך פון איבעריא, דיא נימפען (וואַלד־מעדכענס) פון הענאַרעס און דיא קור פון אייפּערזוכט (קנאה).“

„דאָן גיעבט זייא אַלע איבער,“ האט געזאָגט דער נייסטליכער, „אין דיא איינ־פּאַכע הענד פון דער הוידהאַלטערין, און פּרענט מיך ניט ווארום, ווייל אויף אזאָן אופן וועלען מיר סיינמאָל ניט פּערטיג ווערען.“

„היער קומט דער פּאַסטוך פון פּילדא.“

„ער איז ניט קיין פּאַסטוך,“ האט געזאָגט דער נייסטליכער, „זאָנדערן אַ שאַרפּזיניגער האַפּמאַן. הייבט איהם אויף און לענט איהם אוועג אַלס אַ טהייערע קליינאָד.“

„דער גרויסער באַנד, וועלכער קומט איצט,“ האט געזאָגט דער באַרבער, „טראָגט דעם טיטעל: „דער שאַץ פון פּערשיעדענע געדיכטע.“

„ווען זייא וואָלמען ניט זיין אזוי פּיעלע,“ האט געזאָגט דער נייסטליכער, „וואַל־טען זיא געהאט אַ גרעסערן ווערט. דיועס בוך מוז גערייניגט ווערען פון פּיעלע געד מינע זאַכען, וועלכע געפינען זיך צווישען זיינע שעהנע ערהאַבענע שטעלע. מען קען עס בעהאַלטען ערסטענס ווייל דער פּערפּאַסער איז מיינער אַ פּריינד און צווייטענס אויס רעכפּעקט צו דיא העלדישערע און גרויסאַרטיגערע ווערק, וואָס ער האט געד שריעבען.“

„דאָס איז,“ האט דער באַרבער ווייטער געזאָגט, „דיא ליעדער־זאַמלונג פון האַפּעץ מאלדאַנאָדאָ.“

„דער פּערפּאַסער פון דיוען בוך,“ האט דער נייסטליכער געזאָגט, „איז אויך אַ גוטער פּריינד פון מיר. דיא פּערזען, ווען ער זינגט זייא מיט זיין אייגענעם מויל, ווערען בעוואונדערט פון יעדען צוהערער; און זיין שטימע איז אזוי זיס, דאָס מען ווערט בעצויבערט הערענדיג איהם זינגען. זיינע שעפּער־ליעדער זיינען אַ ביסעלע צו לאַנג; אָבער רעכטס קען מען ניט האַבען צו פּיעל. לענט איהם אָב צוזאַמען מיט דיא אָבגעקליעבענע ביכער.“

„וואָס נאך פיר אַ בוך שטעהט דאָרטען נעבען איהם?“

„דאָס איז דיא גאַלטיגע פון מיניעל צערוואַנטעס.“

ניט בריינגען דעם שאדען וואָס דיא ריטערביכער האבען געבראַכט, ווייל זייא זיינען ביכער וואָס אַמזירען און טהוען קיין שאַדען.“

„אָ מייַן הערר!“ האט געזאָגט דיא פלעמעניצע, „איך בעט אייך לאָזט זייא פערברענען מיט דיא איבריגע, דען ווען מייַן פעטער וועט אויסגעקורירט ווערען פון דער ריטערקראַנקהייט יועט איהם געוויס לעזענדיג דיזע ביכער העריין אין קאַפּ צו ווערען אַ פאַסטוך, וואַנדערן דורך פעלדער און וועלדער און זינגען און שפיעלען, אָדער — נאָך ערגער — ער וועט ווערען אַ דיכטער, וואָס דאָס איז, זאָגט מען, דיא אַנשטענענדסטע קראַנקהייט צו וועכער עס גיעבט קיין רפואה.“

„דיא יונגפרוי האט רעכט,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „עס איז זעהר גלייך, דאָס מיר זאָלען אַבראַמען דיזע שטרויכלונג פון אונזער פרייַנדיס וועג. וואָס אנבעטרעפט דיא דיאַנאַ פון מאַנטעמאַיאָר, דענק איך, דאָס מען זאָל זיא ניט פער ברענען, נאָר אויסשטרייכען אַלעס, וואָס שטעהט דאַרין וועגען דער קלוגער פעליציא און וועגען דעם בעצויבערטען וואסער וויא אייך דיא גרויסע געדיכטע און דאַרין איבערלאָזען דיא פראַזאאישע שטעלען, ווייל דאָס איז דאָס ערסטע בוך אין זיין אַרט.“

„דאָס צווייטע בוך וואָס קומט,“ האט געזאָגט רער באַרבער, „איז דיא דיאַנאַ, וועלכע הייסט דיא צווייטע דיאַנאַ פון סאַלמאַנטינאַ און נאָך איינע, וועלכע טראַגט דעם זעלביגען נאָמען (דיאַנאַ), פערפאַסט פון גיל פאַלאָ.“

„סאַלמאַנטינאַ'ס,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „מען געהן צו דיא פער אורטהיילטע אין הויף מיט זייא צו האַלטען קאָמפּאַניע, אָבער גיל פאַלאָ'ס דאַרף מען איבערלאָזען, אזוי וויא אפּאָלאָ אַליין וואַלט זיא געשריעבען. געהט ווייטער, פרייַנד, לאָמיר פערטיג ווערען, ווייל עס ווערט שפּעט.“

„דיזעס בוך איז,“ האט מייסטער ניקאָלאַס געזאָגט, עפּענדיג אַן אַנדערעס, „דיא צעהן ביכער פון דעם מזל פון ליַעבע“ פון דעם סאַרדינישען דיכטער אַנטאַניאַ דע לאַפּראַסאַ.“

„בייא דעם הייליגען אָרדען, וועלכען אייך האָב ערהאַלטען, שווער אייך,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „דאָס זייט אפּאָלאָ איז אפּאָלאָ, דיא מוזען מוזען און דיא דיכטער דיכטער, איז נאָך ניט געשריעבען געוואָרען אזא לוסטיגעס און מאַדנעס בוך. דאָס איז דאָס בעסטע און זעלטענסטע ווערק פון דיזער אַרט, וואָס איז ווען געשריעד בען געוואָרען, און ווער עס האט עס קיינמאַל ניט געלעזען מעג זיכער זיין, דאָס ער האט קיינמאַל ניט געגעזען אַן אַנגענעהמע זאָך. ניכט עס מיר אַהער, פרייַנד, אייך בין

אין הויף. דאָס איז ניט געווען גערעדט צו אַ גולם אָדער צו אַ טויבע, זאָנדרן צו אַ פרוי, וועלכע האט געהאַט פיעל מעהר חשק וויא צו פערברענגען אַלס צו וועבען דאָס בעסטע און פיינסטע שטיק לייווענד; זיא האט געכאַפט אונגעפעהר אַכט ביכער מיט אַ מאָל און האט וויא הערויסגעשימעסען פון פענסטער. אָבער אזוי וויא זיא האט גענומען אזוי פיעלע אויף אַ מאָל איז איהר איין באַנד הערויסגעפאַלען פון דיא הענד פאַר דעם באַרבער'ס פיס. ער איז געווען נייגעריג צו וויסען וואָס דאָס איז און האט עס אויפגעהויבען און דערזעהן דעם טיטעל: „נעשיכטע פון דעם בעריהמ" טען ריטער טיראַנטע דעם ווייסען.“

„גאָט זאָל שומר ומציק זיין!“ האט אויסגעשריען דער גייסטליכער, „איז טיראַנטע דער ווייסער אויף דאָ? ניט מיר איהם אהער, מיין פריינד; איך דענק, איך האב אין איהם געפונען אַן אוער פון פערנגיגען און אַ מינע פון צייטפערטרייב. שטייך, דאָ האבען מיר דעם העלדישען ריטער דאָן קירעליסאן דע מאַנטאַלוואַן, זיין ברודער טאַמאַס דע מאַנטאַלוואַן, דעם ריטער פאַנסעקאַ, דעם קאַמפף פון דעם העלדישען טיראַנטע מיט דעם בולדאָג, דיא וויציגע רייד פון פרייליין פלאַצערדעמיר ווידאַ, אויך דיא לעבעס און אינטריגעס פון דער אַלמנה רעפאָסאַדאַ און דיא נע-שיכטע פון אַ קיזערין, וועלכע האט זיך פערלעבט אין איהר, דיענער היפאָליאַ. אויך פערזיכער אייך, פריינד, דאָס מיט זיין שפראך איז עס דאָס בעסטע בוך אין דער וועלט. דיא ריטער עסען דאָ און טרינקען, שלאָפען און שטאַרבען אין זייערע בעטען און מאַכען צוואה'ס פאַר'ן טוירט מיט אַנדערע זאַכען, וואָס געפינען זיך ניט אין גינגע אַנדערע ריטערביכער. דאָך מוז איך אייך זאָגען, דאָס דער פערפאַסער האט פערדיענט, אַז מען זאָל איהם אַווענשיקען אויף אייביגע קאַטאַרנע דערפאַר וואָס ער האט פיעלע דומהייטען געשריעבען וויא ערנסטע זאַכען. געהמט דאָס בוך צו אייך אהיים און לעזט עס, וועט איהר זעהן, אַז וואָס איך האב אייך געזאָגט איז אמת.“

„דאָס וועל איך טהאָן.“ האט געזאָגט דער באַרבער, „וואָס מאַכען מיר אָבער מיט דיא קליינע ביכער, וועלכע שטעהען נאָך דאָ?“

„דאָס זיינען געוויס קיינע ריטערביכער, זאָנדרן געריכטע.“ האט געענטפערט דער גייסטליכער. ער האט דאָן איינס געעפענט און האט געפונען אַז עס איז געווען דיא דיאַנאַ פון געאָרג פון מאַנטעמאַיאָר. ער האט געגלויבט אַז דיא איבריגע זיינען געווען פון דעם זעלביגען סאַרט און האט געזאָגט: „דיזע ביכער פערדיענען ניט מען זאָל זיין פערברענגען וויא דיא אַנדערע, ווייל זיין האבען ניט געבראַכט און וועלען

וועלען זיין געהן אין דיא הענד פון דער הוידהאלטערין און פון דאָרטען אין פייער, אָהן שום רחמנות."

דער באַרבער האט בעשטעמינט דעם אורטהייל און האט דאָס גערעכענט פיר גוט און רעכט, ווייל ער האט געהאלטען דעם גייסטליכען פיר אזא גוטען קריסט און פריינד פון וואַהרהייט, דאָס ער וואָלט פיר קיין זאך אין דער וועלט ניט זאָגען קיין ליגען. דאָן האט ער געעפענט נאך א בוך — דאָס איז געווען פאַלמערין פון אָליווא, און נאָך איהם אַן אַנדערעס, פאַלמערין פון ענגלאַנד. אַלס דער ליצענציאטע האט זיין דערועהן, האט ער אויסגערופען: „זורייסט דיוע אלווע אויף שטיקלאך און פערברענט איהם אזוי גוט דאָס אפילו פון דיא אש זאָל קיין געדעכעניס ניט בלייבען. אָבער דיוע פאַלמע (פאַלמערין) פון ענגלאַנד איז ווערט, דאָס מען זאָל זיא שוינען און בעהאלטען אַלס אַנטיק, און פיר זיא מאַכען אזא טהייער קעסטעלע, וויא יענס, וועלכעס אַלכסנדר מוקדון האט געפונען אין דיא אוצרות פון דרויש מלך פרס, אין וועלכען ער האט געהייסען בעהאלטען דיא ווערקע פון האַמערן. דיועס בוך, פריינד, איז וויכטיג אויס צווייא אורזאכען; ערסטענס ווייל עס איז טאַקע אַ גוטעס ווערק און צווייטענס ווייל מען רעכענט, אז דאָס האט פערפאַסט אַ קלונער קעניג פון פאַרטוגאַל. דיא נעשיכטע פון דעם שלאָס מיראַנזאָרדאַ איז פאַרטערפליך און קונציג, דיא שפראַך איז קורץ און דייטליך און מיט פיעל געשמאַק צוגעפאַסט צו דיא פערזאָגען, פון וועלכע עס האַנדעלט. דעריבער, מייסטער ניקאָלאַס, — ווען איהר זייט איינשטימיג — לאַמיר דיוען וויא אויך אַמאָדים פון נאַלליען פריישפּרעכען און אלע איבעריגע אָהן ווייטערע אונטערזוכונגען פערדאַמען צום טוידט."

„ניין, פריינד, האט געענטפערט דער באַרבער; „דען דאָס וואָס איך האב היער איז דער בערהימטער דאָן בעליאַניס."

„דער צווייטער, דריטער און פערטער טהייל,“ האט דער גייסטליכער געענטפערט, „האט גויטהיג אַ ביסעל רהובאַרבעריס אָבצוטרייבען דיא נאַל, וואָס זיין האבען צופיעל; מען דאַרף אויסשטרייבען אַלעס וואָס שטעהט דערין וועגען דעם „שלאָס פון רוהם“ און אַנדערע גרעסערע דומהייטען; לאַמיר איהם דערוויילע געבען צייט און נאָכדעם וועלען מיר לויט דיא בעסערונגען, וועלכע ער ווטט ווייזען, איהם בעהאַנדלען מיט באַרמהערציגקייט אָדער גערעכטיגקייט. פאַרלויפני, פריינד, געהמט דיוען ביכער מיט צו אייך אהיים, לאַזט אָבער קיינעם ניט העריינקוקען אין זיא."

„מיט פערנגיגען,“ האט געזאָגט דער באַרבער; און אזוי וויא ער האט שוין מעהר קיין חשק ניט געהאַט צו בלעטערן דיא ריטערביכער, האט ער דער הויך האַלטערין בעפוילען צוצוגעהמען אלע איבריגע דיקע בענדער און העריינזאַרפען זיין

אין איהם קיין עווס זאך וואָס זאָל פּערדיענען בענגאַדיגונג. לאָזט איהם אָהן שום טענות נעהן צו זיינע חברים." און אזוי איז געשעהן.

זייא האָבען אויפגעפּענט אן אַנדער בוך, וועלכעס האט געטראָגען דעם טיטעל "דער ריטער פון קרייץ." "איינער וואָלט מיינען," האט דער נייסטליכער געזאָגט, "דאָס אזא פּרומער טיטעל דארף פּערנלעטען דיא אנוויסענהייט פון דעם פּער פּאַסער; אָבער עס איז דא אַ ווערטעל: "הינטער'ן צלם שטעהט דער טיפּעל; אלוף — אין פייער העריין."

דער באַרבער האט הערונטערגענומען נאָך א בוך און האט געלעזען: "דער שפּיענעל פון ריטערשאַפט."

"זיינע גנדיגקייט האב איך דיא עהרע צו קענען," האט געזאָגט דער נייסטליכער. "דא געפינען מיר העררן ריינאַלדאָס דע מאַנטאלוואַן מיט זיינע פּריינד און קאַמעראַדען, גרעסערע גנבים אַלס קאַקוס; ווייטער דיא צוועלף גרויסע אַדעללייט מיט דעם טרייען געשיכט־שרייבער טורפּין; איך האב אָבער לוסט זייא אויף אייביג צו פּערשיקען ווייל אין זייא געפינען זיך אייניגע זאַכען פון דעם בעריהמטען מאַטעאָ באַיאַרדאָ, פון וועלכען דער קריסטליכער דיכטער לודאָוויקא אַריאַסטאָ האט געמאַכט זיין געוועב. ווען איך געפין דיווען היער און ער רעדט אַן אַנדער שפּראַך אַלס זיין אייגענע, וועל איך פאַר איהם קיין רעספּעקט ניט האָבען; ווען ער רעדט אָבער זיין מוטער־שפּראַך, וועל איך פאַר איהם בייגען מיין קאַפּ."

"איך האָב איהם אין איטאַליעניש," האט געזאָגט דער באַרבער; "אָבער איך פּערשטעה איהם ניט."

"עס וואָלט אויך ניט געווען קיין גליק ווען איהר וואָלט איהם יע פּערשטעהן," האט געענטפּערט דער נייסטליכער; "און מיר וואָלטען גאַנץ גערן מוחל געווען דעם נוסען קאַפיטאַן, ווען ער וואָלט איהם ניט העריבערגעבראַכט צו אונז און איהם גע־מאַכט פיר אַ שפּאַניער; ער האט פּיעל אַווענגענומען פון זיין נאַטירליכער קראַפט; דאס איז דער אונגליק מיט יעדען, וועלכער אונטערגעהמט זיך צו איבערזעצען פּאַעזיע אין אן אַנדער שפּראַך; ווייב וויא פּאַרויכטיג און געשיקט מען זאָל ניט זיין, קען דאָך דיא איבערזעצונג ניט הערוויסקומען אזוי גוט וויא דער אַריגינאַל. מיר וועלען אָבער דיוועס בוך און אַלע ביכער, וועלכע האַנדלען וועגען פּראַנציוזישע געשיכטען, אַוועני לעגען אָן אַ זייט אין אַ טרוקענעם קעלער און לאָזען ליגען ביז מיר וועלען זיך ריכטיג איבערלעגען וואָס מיט זייא צו טהאָן; אויסער בערנאַרדאָ דעל קאַרפּיאָ און נאָך איינעם, וועלכער הייסט ראַנצעסוואַלעס: ווען דיווע פּאַלען העריין אין מיינע הענד

„היער,“ האט געזאָגט דער באַרבער, „איז אַמאָדיס פון גריעכענלאַנד, און אַלע אויף דיוער זייט, שיינט מיר, זיינען פון אַמאָדיס'ס משפּחה.“

„אַלע אין הויף הערויס!“ האט געזאָגט דער גייסטליכער; „דען אום צו פער ברענען דיא קעניגין פיניטקוויניעסטרא און דעם פאסטוך דאַרינעל מיט זיינע לייערער און דיא גאַנצע טייעלשע פלוידעריי פון דעם פערפאַפער וואָלט איך אויך מיין לייב ליכען פאַטער פערברענען, ווען איך וואָלט איהם זעהן אין דער געשטאַלט פון א וואַנדערנדען ריטער.“

„איך האב אויך דיא זעלביגע מיינונג,“ האט געזאָגט דער באַרבער.

„און איך אויך,“ האט געזאָגט דיא פלעמעניצע.

„ווען אזוי,“ האט געזאָגט דיא הויזהאַלטערין, „טאָ זאָלען זייא אַלע געהן כאַרש אין הויף.“ מען האט זייא איהר געגעבען; און אזוי וויא זייא זיינען געווען פיעל, האט זיא, אום צו פערשפאַרען דיא טרעפ, זייא הערויסגעוואַרפען פון דעם פענסטער.

„וואָס פיר אַ גרויסער יאָלד שמעהט דאָרטען?“ האט געפרעגט דער גייסט ליכער.

„דאָס איז דאָן אַליוואַנטע דע לאַוראַ,“ האט געענטפערט דער באַרבער.

„דער פערפאַסער פון דיוען בוך,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „איז דער זעלביגער, וואָס האט געשריעבען דעם בלומענ-גאַרטען*“ און איך ווייס ווירקליך ניט, וועלכעס פון דיוען ביידע ביכער ענטהאַלט מעהר וואהרהייט אָדער בעסער געזאָגט וועניגער לייענען. דאָס ווייס איך אָבער, דאָס ער געהט אין הויף פיר זיין הוצפּה און אונזיניגייט.“

„איז הערר פלאָריסמאַרטע היער? געשווינד הערויס אין הויף,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „ניט קוקענדיג אויף זיין וואונדערבאַרע געבורט און זיינע איינגעד בילדעטע מעשיות; דען זיין האַרטע טרוקענע שפראַך פערדיענט ניט בעסערס. אין הויף צוזאַמען מיט יענעם אַנדערן, פרוי הויזהאַלטערין!“

„מיט'ן גאַנצען הערצען,“ האט זיא געענטפערט און האט מיט פריידע ערפילט זיין בעפעהל.

„היער איז דער ריטער פלאַטיר,“ האט געזאָגט דער באַרבער.

„דאָס,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער, „איז אַן אַלטעם בוך און איך נעשן

* דער פערפאַסער פון דעם „בלומענ-גאַרטען“ (אין שפּאַניש: Jardin de Flores) איז אַנטאַניאָ דע טאַרקוועמאַדע. דיועס בוך איז פול מיט מעשיות פון הלומות פאַנטאַזיעס שרייב. מכשפים און מכשפות.

„ניין, ניין!“ האט געזאגט דיא פלעמעניצע; „מען דארף קיין איינציגעס פון זייא ניט שוינען, ווייל זייא האָבען אלע געזינדיגט. וואַרפט זייא אלע הערויס פון פענסטער אין הויף העריין, מאַכט פון זייא איין קופע און צינדט זיי אָן; אָדער לאָזט זייא הערויסטראָגען אין הינטערהויף און דאָרטען זייא פערברענגען אום דער רויך זאָל קיינעם ניט בעלעסטיגען.“ דיא הוידהאַלטערין האט אויך געזאָגט דאָס זעלביגע — אזוי זטאַרק האָבען זייא געזוכט דיזע אונשולדיגע צו פּעראורטהיילען צום טוירט. דער־נייסטליכער האט אָבער אויף דעם ניט געוואָלט איינגעהן, וואו ער זאָל פריהער וועניגסטענס ניט איבערלעזען דיא טיטלען.

דיא ערסטע בענדער, וועלכע דער באַרבער האט איהם דערלאָנגט, זיינען געווען דיא פיער ביכער פון אַמאָדים פון נאַליען. „דאס שיינט מיר צו זיין אַ געהיימיניס,“ האט געזאָגט דער נייסטליכער; „דען ווייא איך האב געהערט איז דיזעס דאָס ערסטע ריטער־בוך, וועלכעס איז אין שפּאַניען געדרוקט געוואָרען, און אלע איבריגע האבען איהם צו פּערדאָנקען זייער עקסיסטענץ. מיין מיינונג איז דעריבער, דאָס מיר זאָלען עס, אַלס גרינדער פון אזא בעזער סעקטע, אָהן רחמנות פּעראורטהיילען צום פּייער.“

„ניין, מיין הער,“ האט געזאָגט דער באַרבער; „דען איך האב געהערט, אז דיזעס איז דאס בעסטע פון אלע ביכער פון דעם סאַרט. אַלס דאָס איינציגע ווערק פון זיין אַרט דארף מען עס בענאָדיגען.“

„דאָס איז וואָהר,“ האט געזאָגט דער נייסטליכער. „פיר דיזעס דארף מען איהם דערוויילע שענקען דאס לעבען. לאָזט זעהן, ווער דער אַנדערער איז וואָס שטעהט נעבען איהם.“

„דאָס,“ האט געזאָגט דער באַרבער, „איז דיא נעשיכטע פון עספלאַנדיאן, דער לייבליכער וזהו פון אַמאָדים פון נאַליען.“

„דיא גיטסקייט פון דעם פּאַָבער,“ האט דער נייסטליכער געזאָגט, „זאָל דעם וזהו נאָר ניט העלפען. פרוי הוידהאַלטערין, עפענט דאָס פענסטער און וואַרפט איהם הערויס אין הויף אויף אַן אנפאַנג פיר דאָס בערנעל וועלכעס איז בעשטימט פיר דאָס פּייער.“

מיט פריידען האט דיא הוידהאַלטערין געטהאָן דעם בעפעהל און דער אָרימער עספלאַנדיאן איז געפליגען אין הויף אום דאָרטען געדולדיג צו וואַרטען אויף דאָס פּייער, וועלכעס האט איהם ערוואַרטעט. „ווייטער!“ האט געזאָגט דער נייסט־ליכער.

קאַפיטעל 6.

וועגען דער גרויסער און שפּאַסיגער אונטערזוכונג, וועלכע דער גייסטליכער און דער באַרבער האָבען געמאַכט אין דער ביבליאָטעק פון אונזער שאַרפּזיניגען קאוואַליער.

לם זייא זיינען געקומען איז ער נאָך געשלאָפּען. דער גייסטליכער האט בייא רער פלעמעניצע געבעטען דעם שליסעל צום צימער, וואו עס זיינען געשטאנען דיא ביכער, וואָס האָבען אָנגעמאַכט דיא צרה, און זיא האט איהם מיט דעם גרעסטען פער-גינגען דערלאנגט. זייא זיינען ביידע העריינגעגאנגען, מיט זייא אויך דיא הוידהאלטערין, און זייא האָבען דאָרטען געפונען מעהר אַלס הונדערט גרויסע שעהן געבונדענע ביכער און נאָך פיעלע אַנדערע קליינע.

אַלס דיא הוידהאלטערין האט זייא דערזעהן איז זיא ניך הערויסגעלאָפּען פון צימער און איז באַלד געקומען צוריק מיט א בעקען הייליגעס וואַסער און אַ בינטעל היסאָפּ.* „דאָ, הערר ליצענציאטע,“ האט זיא געזאָגט, „געהמט און בעשפרענקעלט דאָס צימער, אום קיינער פון דיא פיעלע מכשפים, וואָס געפינען זיך אין דיזע ביכער, זאָל אונז ניט בעצויבערן דערפאר ווייל מיר ווילען זייא אויסראמען פון דער וועלט.“

דער גייסטליכער האט געלאכט איבער דער דומהייט פון דער הוידהאלטערין און האט געבעטען דעם באַרבער ער זאָל איהם דערלאנגען דיא ביכער איינס נאָך דעם אַנדערן אום ער זאָל זעהן פון וואָס זייא האַנדלען, ווייל עס קענען זיך פיעלייכט אונטער זייא געפינען אַזעלכע, וועלכע האָבען ניט פערדיענט מען זאָל זייא פער-ברענען.

* היסאָפּ איז אַ פלאַנצע, וועלכע דיא כהנים האָבען גענוצט צו רייניגען זאַכען פון טומאָה; דאָס איז דער אַזוב, וואָס וועט דערמאָהנט אין ויקרא בייא דיא מצורעים, אין כמדבר בייא דער פרח אדומה און אין נאָך אַנדערע ערטער אין דער ביבליעל.

דישער ראָדריגאָ פון נאַרוואַען, דער קאָמאַנדאַנט פון אַנטעקוועראַ, פיהרט אַ
געפאַנגענעם.

הערענעג דיזע ווערטער זיינען זיי אַלע העררינגעקומען און אַלס זייא האבען
באַלד דערקאַנט זייער פריינד זיינען זייא געלאָפען איהם הערומצונעהמען איידער ער
איז נאך העראָב פון עועל, ווייך העראָבנעהן איז ווירקליך פיר איהם געווען אונט
מעגליך.

„לאָזט מיך צורוה,“ האט ער געטריען; „איך בין שווער פערואונדעט דורך
דיא שולד פון מיין פערר; טראַנט מיך צו מיין בעט און, ווען מעגליך, שיקט נאך
דער קלוגער אורנאַנדאָ, צו אונטערזוכען און היילען מייע וואונדען.“

„זעהט,“ האט באַלד געזאָגט דיא היידהאַלטערין; „האט מיין הערין מיר
ניט ריכטיג געזאָגט וואו מיין הערר האַלט? אין נאָטע'ס נאָמען. געהט הערויף אויבען;
מיר וועלען אָהן אורנאַנדאָ'ס הילף געפינען אַ מיטעל אייך צו היילען. פערפלוכט,
זאָג איך נאך אַ מאָל, הונדערט מאָל פערפלוכט זאָלען זיין יענע ריטערביכער, וועלכע
האבען אייער גנדיגקייט געבראַכט צו אזא צוישטאַנד!“

זייא האבען איהם גלייך העררינגעטראַגען אין זיין צימער. אַלס מען האט גע-
זוכט זיינע וואונדען און מען האט קיינע ניט געפונען, האט ער געזאָגט, דאָס ער
האט געקריגען אַ שטאַרקען דריק פאַלענדיג מיט זיין ראַציאָנאַטען, בשעת ער האָט
זיך געשלאָגען מיט צעהן פון דיא גרעסטע און שרעקליכסטע ריעזען פון דער
וועלט.

„האָ, האָ!“ האט געזאָגט דער נייסטליכער, „זיינען ריעזען אויך אין שפיעל?
איך שווער בנאמנות. איך וועל זייא אַלעמען מאַרגען פערברענען איידער עס וועט
נאך ווערען נאַכט.“

זייא האבען דאָן קיכאַט'ן געפרענט טויזענדערליי פראַגען, אויף וועלכע ער
האט ניט געוואָלט ענטפערן; ער האט נאָר פערלאַנגט, דאָס מען זאָל איהם געבען
עפעס עסען און איהם לאָזען שלאָפען, דען דאָס האט ער מעהר נויטהיג געהאַט וויא
אַלעס. נאכדעם וויא דאָס איז ערפילט געוואָרען האט דער נייסטליכער גענוי אויס-
געפרענט ביי דעם בויער, אין וואָס פיר אַ צוישטאַנד ער האט דאָן קיכאַט'ן געפונען.
דער בויער האט איהם אַלעס ערצעהלט, אויך דיא ווילדע דבורים, וועלכע ער האט
גערעדט בשעת ער האט איהם געפונען און אונטער-וועגענעס; דאָס האט דעם ליצעני-
ציאַטע געמאַכט אונגעדרודליג אויסצופיהרען דעם פלאַן. וועלכען ער האט בעשטימט
פיר מאַרגען; ער איז צו דיזען צוועק דאָן געגאַנגען צו זיין פריינד מייסטער ניקאָלאָס,
דעם באַרכער, און זייא זיינען ביידע צוזאַמען געגאַנגען אין דאָן קיכאַט'ס הויז.

זיינע איבריגע וואָפען. וועה איז מיר! עס זעהט מיר אויס, און עס איז געוויס אזוי וואָהר וויי איך בין געבאָרען צום שטארבען, דאָס דיא פערפֿלוכטע ריטערביכער, וועלכע ער פלעגט אימער לעזען, האָבען איבערגעדערעהט זיין מאַרד. יעצט עראינער איך מיר, דאָס איך האב געהערט וויי ער פלעגט אָפט זאָגען צו זיך אליין, דאָס ער וויל ווערען אַ וואַנדערנדר ריטער און הערומפאָהרען אויף דער וועלט צו זוכען צו פֿעלע. דער טייוועל זאָל צונעהמען דיא אַלע ביכער, וועלכע האָבען משוגע געמאַכט דעם קלערסטען קאָפּ פון נאַנץ לאַ מאַנטשאַ!

זיין פלעמעניצע האט מיטגעהאלטען מיט איהר און האט געזאָגט: „איהר דארפט וויסען, מייסטער ניקאָלאָס,“ (אזוי האט געהייסען דער באַרבער) „דאָס עס האט מעהר אַלס איין מאָל פאַסירט, דאָס מיין געהערטער פעטער איז אָבגעלעגען אויף ריזע זינדיגע פֿערשלאַטענע ביכער צווייאַ נאַנצע מעתלעך; אַם ענדע פלעגט ער דאָן הערויסוואַרפען דאָס בוך פון האַנד, האט געצויגען זיין שווערד און געקלאַפּט אָן וואַנד און ווען ער האט גענוג געקלאַפּט האט ער געזאָגט, דאָס ער האט געטוירד-טעט פיער ריעזען אזוי גרויס וויי קירכעניטהורמס; און ווען עס איז איהם הערויס אַ שווייס פון פיעל אנשטרענגונג האט ער געמיינט, אז דאָס איז דאס בלוט פון דיא וואונדען, וועלכע ער האט געקריגען אין קאַמפּף; דאָן האט ער אויסגעטרונקען אַ גרויסען קרוג קאַלטעס וואַסער און איז געוואָרען רוהיג וויי פריהער. ער האט אונז געזאָגט, אז דאָס וואַסער איז געווען זעהר אַ טהייערער טראַנק, וועלכען זיין פריינד, דער קלוינער עסקיפּע, אַ גרויסער צויבערער, האט איהם געבראַכט. אָבער איך אליי בין שולדיג אין דעם אַדעמען, ווייל איך האָב אייך, מיינע העררען, ניט ערצעהלט וועגען מיין פעטער'ס פאַנטאַזיעס. איידער זייא זיינען אַוועג אזוי ווייט וואָלט מען זייא נאָך געקענט אויסקורירען: מען וואָלט פֿערברענט אַלע פֿערפֿלוכטע ביכער, וועלכע פֿערדיענען פֿערברענט צו ווערען גראַדע אזוי גוט וויי זייא וואָלטען געווען אַפיקורסישע.“

„איך זאָג אויך אזוי,“ האט געזאָגט דער גייסטליכער; „און ווירקליך, מאַרגען מוזען מיר אונבעדינגט האַלטען אַן עפענטליכעם געריכט וועגען זייא און ווייא פֿער-אורטהיילען צום פֿערברענען, אום זייא זאָלען אַנדערע ניט בריינגען דערצו, צו וואָס זייא האָבען געבראַכט מיין גוטען פריינד.“

דאָס אַלעס האט געהערט דאָן קיכאָט און דער בויער און אזוי ווייא דער לעצי-טער איז דאָרף געוואָרען איבערצייגט פון זיין נאַכבאַר'ס פֿערדיקטהייט, האט ער אויסגערופּען מיט אַ הויכער שטימע: „עפענט דיא טהירע, מיינע העררען, פיר דעם העררן וואַלדאָווינגאָס און פיר דעם מאַרקו פון מאַנטואַ, וועלכער קומט אָן שווער פֿערוואַנדעט, און פיר דעם העררן אַבען-דאַרראַען, דעם מורן, וועלכען דער העל-

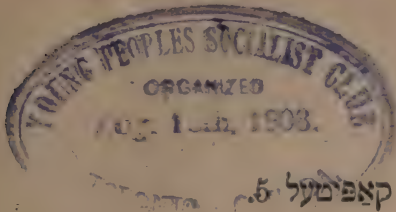
וועלכע דער געפאנענער אבערדארראעץ האט געענטפערט ראָדרינגאָ פון נאָרוואַען, וויא ער האט געלעזען אין דער ערצהלונג דיאנא פון געאָרנ דע מאַנטעמאָיאָר, און ער האט דאָס אזוי גוט צוגעפאסט צו זיין יעצטיגע לאַגע, דאָס דער בויער האט זיך פערשאלטען דאָס לעבען, וואָס ער דארף הערען אַזעלכע אַזויניגע רייד; ער האט איינגעזעהן, דאס זיין נאכבאַר איז נעוואָרען משונע און האט זיך דעריבער געאילט אַנצוקומען אין דאָרף אזוי גיך וויא מעגליך אום לויז צו ווערען פון דיא צרה'דיגע רייד פון דאָן קיכאט, וועלכער האט זיין רעדע בעענדיגט מיט דיזע, ווערטער: „זייט וויסען, הער דאָן ראָדרינגאָ פון נאָרוואַען, דאָס דיא שעהנע קפאָרפא, וועלכע איך האב דערמאָהנט, איז יעצט דיא שעהנע דולציגעא דעל טאַבאַסאָ, פיר וועלכען איך האב געטהאָן, פיר וועלכען איך טו און פיר וועלכען איך וועל טהאָן דיא גרויס־אַרטיגסטע ריטער־טהאַטען, וואָס מען האָט ווען געזעהן, וואָס מען זעהט אָדער וואָס מען וועט זעהן אין דער וועלט.“

„קוקט מיך נאָר אָן,“ האט געענטפערט דער בויער; „איך שווער ביא מיינע זינד, דאָס איך בין גיט דאָן ראָדרינגאָ פון נאָרוואַען, אויך גיט דער מאַרקוי פון מאַנטוא, נאָר פערדאָ אַלאַגעא, אייער נאכבאַר, און אייער גענדינקייט איז גיט וואָל־דאָווינאָס, אויך גיט אבערדארראעץ, זאָנדערן דער ווירדיגער ערעקמאן הערר קיכאָדא.“

„איך ווייס ווער איך בין,“ האט געענטפערט דאָן קיכאט, „און ווייס, דאָס איך קען גיט נאָר זיין דאָס אלעס, וואָס איך האָב געזאָגט, זאָנדערן אויך אלע צוועלף גרויסע ערעל־לייט פון פראַנקרייך און אלע גיין געריהמטע העלדען, ווייל מיינע טהאַטען וועלען איבערטרעפן אלעס, וואָס זיא האָבען אויפגעטהאָן אלע צוזאַמען אָדער בעזונדער.“

מיט אַזעלכע געשפרעכען זיינען זיא געקומען צום דאָרף אין אבענד־צייט, אָבער דער בויער האט געוואַרט ביז עס וועט ווערען אַ ביסעל פינסטערער אום מען זאָל גיט זעהן וויא מיאוס דער צושלאָגענער ריטער איז געזעסען אויפן עזעל. ווען ער האט געזעהן, אז עס איז שוין צייט, איז ער העריין אין דאָרף און האט צוגעריטען צו דאָן קיכאט'ס הויז, וואו ער האָט אַלעמען געפונען אין אויפגענונג. דער גייסטליכער און דער באַרבער פון דעם דאָרף, וועלכע זיינען געווען דאָן קיכאט'ס אינטיםע פריינד, זיינען גראַדע דאָן געוועזען דאָרטען און דיא הויז־האַלטערין האט צו זיא גערעדט אויפ'ן קול: „וואָס זאָגט איהר, עהרווירדיגער הערר ליצענציאַטע פערדאָ פערעץ (אזוי האט געהייסען דער גייסטליכער) צו מין העררנ'ס אונגליק? זייט זעקס טעג זעהט מען גיט אָן גיט איהם, גיט זיין פערד, גיט דעם שילד, גיט דיא פיקע, אָדער

דערזעהן אַ מענשען ליענענדיג אויף דער ערד איז ער צו איהם צוגענאנגען און האט איהם געפרוטט, ווער ער איז און וואָס איז דיא מעשה, וואָס ער קלאָגט אזוי יאָר מערליך? דאָן קיכאַט, וועלכער האט פעסט גענלויבט, דאָס דער מאַן איז דער מאַר קיז פון מאַנטואַ, זיין פעטער, האט אנשטאט איהם צו ענטפערן פאַרשטענעצט זיין ראַמאַנס און ערזעהלט דיא געשיכטע פון זיין אונגליק וויא אויף פון דער לעבשאפט פון דעם קיזער'ס זוהן מיט זיין געמאַהלין, גראַדע וויא עס ווערט ערזעהלט אין דעם דאָזיגען ראַמאַנס. דער בויער איז ערשטוינט געוואָרען איבער זיינע אונזיניגע רייד; ער האט אויפגעהויבען זיין מאַסקע, וועלכע איז געווען צוקלאַפט אויף שטיקשטיקלאַך און האט אָבערווישט דעם שטויב פון זיין געזיכט; ער האט איהם דאָן ערקענט און האט אויסגעשריען: „א, הער קיכאַדא!“ (אזוי האט ער געהייסען אַלס ער איז נאָך געווען בייא זיין פערשטאַנד, איידער ער האט זיך פערוואַנדעלט פון אַ פערשטענדיגען בכודען מאַן אין אַ וואַנדערנדען ריטער), „וויא קומט איהר צו אזא לאַגע?“ אָבער אויף אַלע פראַגעס, וועלכע זייגען איהם געשטעלט געוואָרען, האט ער אַלץ געענטפערט מיט ווערטער פון זיין ראַמאַנס. וויא דער גוטער בויער האט דאָס געזעהן האט ער זיך גענומען לויז צו מאַכען זיין פאַנצער פון פאַרנט און פון הינטען אום צו זעהן אויב ער איז פערוואַנדעט; ער האט אָבער אויף איהם ניט געפונען קיין בלוט און קיין שפור פון וואַנדען. ענדליך האט ער איהם אויפגעהויבען פון דער ערד און האט איהם מיט גרויס מיה הערויפגעזעצט אויף זיין עזעל, ווייל אַן עזעל געהט רוהיגער אַלס אַ פערד. ער האט צוזאַמענגעקליבען אַלע וואַפען, אפילו דיא צובראַכענע שטיקער פון זיין פיקע, האט זייא אָנגעבונדען אָן ראַצינאַטען, האט איהם גענומען פאַר'ן צוים און זיין עזעל פאַר'ן אָברוטש און איז גענאנגען צו זיין דאָרף זעהר בעזאָרנט וועגען דאָן קיכאַט'ס צומישטע רייד. דער ריטער, וועלכער איז געווען אזוי צוהרגעט, דאָס ער האט זיך קוים געקענט האַלטען אויפ'ן עזעל, איז געווען ניט וועניגער בעזאָרנט און האט צייטגענווייז הערויסגעלאָזען זיפצען, וועלכע האבען געלעכערט דעם הימעל, אזוי דאָס דער בויער האט נאָך אַ מאָל געמוזט פרעגען וואָס איהם איז געשעהן, נאָך דער טייוועל אליין האט איהם געקענט הערויפבריינגען אויפ'ן זכרון געשיכטען, וועלכע זאָלען זיין היכטיג צוגעפאַסט צו דעם וואָס מיט איהם האט פאַסירט; דען אין דיזען אויגענבליק האט ער פערנעסען אָן וואַלדאָווינאַסן און האט זיך דערמאָהנט אָן דעם מורין אַבערדאַראַען צו דער צייט ווען דער שלאָס־קאַמאַנדאַנט פון אַנטעקוועראַ, ראָרדינגאָ פון נאַרוואַען, האט איהם גענומען געפאַנגען און האט איהם אַוועגעפיהרט אין זיין שלאָס. אַלס דער בויער האט צום צווייטען מאָל געפרענט וואָס מיט איהם איז און וויאָ ער פיהלט, האט ער איהם געענטפערט מיט דיא זעלביגע ווערטער,

דאָ ווערט פאַרטגעוועצט דיא ערצעהלונג פון אונזער ריטערס אונגליק.

קיכאַט איז געווען אין גרויסע שמערצען, אָבער אזוי
 באלד וויא ער האט זיך געקענט ריהרען האט ער זיך
 גענומען צו זיין געוועהנליכען מיטעל, דאָס הייסט: זיך צו
 דערמאָהנען אָן א שטעלע אין זיינע ביכער. זיין משוגעת
 האט איהם באלד הערויפגעבראַכט אויף דיא געדאַנ-
 קען דיא געשיכטע פון וואַלדאָווינאַס און דעם מאַרקוז
 פון מאַנטוא, ווען קאַרלאָטאַ האט איהם געלאָזען ליעגען
 אַ פּערוואַונדעטען אין וואַלד - א געשיכטע, וועלכע
 איז בעקאַנט אונטער קינדער און יונגע לייט און ווערט
 געקויבט און זאָנאַר געקויבט פון אלטע לייט, און איז בייא אלעם דעם אזוי וועניג
 וואָהר וויא דיא וואַונדער-טהאַטען פון מאָהאַמעד'ן. דיזע געשיכטע האט איהם
 געשיינט צו זיין ריכטיג צוגעפאַסט צו זיין לאַגע און האט אָנגעפאַנגען זיך צו קייקלען
 אויף דער ערד און מיט אַ שוואַכער שטימע צו וויעדערהאַלען דיא פּערווען, וועלכע
 ווערען העריינגעלענט אין מויל דעם פּערוואַונדעטען ריטער פון וואַלד:

וואו ביזט דוא, העררין פון מיין הערין?
 דוא פיהלסט ניט, אָך, דיין ליעבעניס שמערין!
 דוא ווייסט ניט, אַ מיין גרויסען פיין,
 דוא וולסט מיר פאַלש און גרויזאַם זיין!

און אזוי איז ער געגאַנגען ווייטער מיט דעם ראַמאַנס ביז ער איז געקומען צו
דיא ווערטער:

עדלער מאַרקוז פון מאַנטוא,
 מיין טרייער פעטער און מיין הערר!

אין דיזער מינוט איז געראַדע פאַרבייגעגאַנגען אַ בויער פון זיין דאָרף, זיינער
אַ נאָהענטער שכן, וועלכער האט געטראָגען אַ זאַק קאָרן אין מיהל. אַלס דיזער האט

זיינען געווען אזוי שווער, דאס זייא האבען איהם העראָבעווויינען. וועהרענד ער האט זיך דאָ געראַנגעלט אויפצושטעהן, האט ער אויסגערופען: „ענטלויפט ניט, איהר געמיינע פייגלינגע; האלט, איהר שקלאפען געזינדעל! דען ניט דורך מיינע, זאָנדערן דורך מיין פערד'ס שולד ליעג איך דאָ אויסגעשטרעקט.“

איין עוועל־טרייבער פון דער קאָמפאָניע, וועלכער איז ניט געווען זעהר קיין גוטער מענש, האט הערענדיג דיזע ווערטער פון דעם אָרימען געפאלענעם מאן זיך ניט גע־ענט אײנהאַלטען איהם צו געבען אן ענטפער אין דיא ריפען. ער איז צו איהם צו געלאָפען, האט גענומען זיין שפיעז, האָט איהם צובראַכען אין שטיקער און האט מיט איינעם פון דיא צובראַכענע שטיקער איהם אזוי פיעל געגעבען, דאָס ער איז געבליעבען וויא אויסגעראַשענער ווייץ, טראָץ דעם וואָס ער האט געהאט אויף זיך זיין וואָפענ־אַנצונג. זיינע העררען האבען איהם גערופען און האבען פערלאַנגט ער זאָל שוין אויפהערען, אָבער דער יונג איז געווען אזוי אויפגערגענגט, דאָס ער האט ניט געוואָלט אויפגעבען דאָס שפיעל ביז ער האט אויף איהם אויסגעלאָזען זיין גאַנצען צאָרן. ער האט געכאַפט דיא איבריגע שטיקער פון דער פיקע און האט זייא אין גאַנצען צו שלאָגען אויף דעם אָרימען ריטער. ניט קוקענדיג אויף דעם שטורם פון דיא קלעפ, וואָס האט גערעגענט אויף איהם, האט ער ניט געקענט האַלטען זיין מויל און האט אָהן אויפהער געפלוכט הימעל און ערד און דיא לייטע, וועלכע ער האט געהאַלטען פיר מערדער. ענדיך איז דער יונג מיד געוואָרען איהם שלאָגענדיג; דיא קויפלייטע האבען אָבגעצויגען און האבען אויף זייער ווייטערער ריזע געהאט גענוג צו ערצעהלען פון דעם אָרימען ריטער מיט דיא דורכגעבראַכענע ביינער.

ווען ער האט זיך געפונען אַליין האט ער וויעדער געפרובירט זיך אויפצוהייבען, אָבער, ווען דאָס איז איהם אונגעליך געווען בשעת ער איז געווען געזונד און שטאַרק, וויא אזוי האט ער עס געקענט נאכדעם וויא ער איז געווען צוקלאַפט און צושלאָגען? דאָך האט ער זיך געטרויסט מיט דעם, דאָס אזעלכע אונגליקען זיינען פיר דיא וואַנדערנדע ריטער געווען נאטירליך און דאָס דיא גאַנצע שולד אין דעם האט געהאַט זיין פערד. פאַרלויפניג, אָבער, האט ער זיך ניט געקענט אויפהייבען — אזוי שרעקליך איז זיין קערפער געווען צוקיילט

אויף איין מאָג, לויט דער ניעדערטרעכטיגער זיטע פון אייער סאָרט מענשען; היער בין איך און ערוואַרט אייך און איך פערטרוי אויף דיא נערעכטיגקייט, וועלכע איך האב אויף מיין זייט אין דיוער זאך."

"הערר ריטער," האט געענטפערט דער קויפמאַן, "אום ניט צו בעשווערען אונזערע געוויסענס מיט דעם, וואָס מיר וועלען בעקענען א זאך. וועלכע מיר האבען קיינמאָל ניט געזעהן און ניט געהערט, און איבערהויפט ווען דאָס איז זעהר א גרויסעס אונרעכט גענען דיא קייזערינען און קעניגנינען פון אַלקאַרייא און עכטרעמאַדוראַ, -- בעט איך אייער גנעדיגקייט אין דעם נאָמען פון אלע פרינצען, וועלכע זיינען היער מיט מיר, דאָס איהר זאָלט וועניגסטענס זיין אזוי גוט און אונז צייגען א בילד פון דיוער דאָמע, עס מעג זיין אזוי קליין וויא א גערשט -- דען פון דעם פאָדים טען מען פער שטעהן וואָס פיר א קנויל עס דאַרף זיין -- און דערמיט וועלען מיר זיין איבערצייגט און זיכער און אייער גנעדיגקייט וועט זיין צופרידען, יע, איך גלויב, דאָס איהר האט אונז אזוי ווייט געוואונען אויף אייער זייט, דאָס ווען זאָגאַר דאָס בילד זאָל זיא פאָרשטעלען מיט איין אויג א קרומען און וויא פון דעם אַנדערן טריפט שוועבעל און קוועקזילבער, וועלען מיר דאָך, אום אייך צו דיענען, זאָגען אלעס וואָס איהר פער לאַנגט צו איהרעם נומען."

"עס טריפט פון איהרע איינען ניט, געמיינע שורקען," האט דאָן קיכאַט געענטפערט מיט גרויס צאָרן; עס טריפט פון איהר ניט דאָס וואָס איהר זאָגט, זאָנדערן ביזאס און אמבראַ פערפומען; אויך האט זיא ניט קיין קרומעס אויג אָדער א קרומען רוקען, זאָנדערן זיא איז גראַד וויא אייער פון דיא גראַדע פעלזענדישטייער פון גואַדראַמאַ.* אָבער איהר וועט טהייער בעצאָהלען פיר אייער אבשייליכע לעסטערונג גענען אזא הימלישער שעהנהייט.

ביי דיע ווערטער איז ער מיט אן איינגעבייגענעם שפיעז צוגעלאָפּען צום מאַן, וועלכער האט צו איהם גערעדט, מיט אזא גרויסען צאָרן, דאָס עס וואָלט מיט דעם אונגעזאָגענעם קויפמאַן געווען זעהר שלעכט, ווען ראַציאָנאטע וואָלט צו זיין גרויסען גליק ניט פערפלאַנטערט זיינע פיס און ניט אומגעפאלען און מיטען דערינען. ראַציאָנאטע איז געפאלען; זיין הערר איז געלעגען און האט זיך געקייקעלט אויפ'ן פעגד פיר אייניגע צייט, בעמיהענדיג זיך אויפצוהייבען, אָבער זיין מיה איז געווען אומויסט; זיין שפיעז, זיין שילד, זיינע שפאָרען, זיין ריטער'היטעל און זיין אלטער וואַפענ'אָנצוג

* א שטאָרט אין שפּאַניען, וואָס ליעגט ביא א באַרג. אויף וועלכען עס שטעהען זעהר גרעזע פעלזענדישטייער.

אלס דאָן קיכאָט האט אָבערטיען אונגעפּעהר צווייאַ מיילען, האט ער דערזעהן אַ קאָמפּאַניע לייטע, וועלכע זיינען געווען, וויא עס האט זיך שפּעטער הערויסגעשטעלט, קויפּלייטע פון טאָלעדאָ, וואָס זיינען געפּאָהרען נאָך מורציאַ צו קויפּען זיידענס. זייאַ זיינען געווען זאַלבעזעקסט; זייאַ האבען געטראָגען זונענשירמס און עס האבען זייאַ בעגלייט פיער דיענער אויף פּערד און דרייאַ עזעקטרייבערס צו פּוס. קוים האט זייאַ דאָן קיכאָט דערזעהן, האט ער גענלויבט, דאס איהם ערווארטעט דאָ אַ נייער צופאל און האט זיך צוגעגרייט צו דער ראָלע, וועלכע — וויא ער האט געדענקט — איז עקסטראַ פיר איהם געווען געשאפּען, און אַם טרייעסטען נאָכצומאכען אלעס, וואָס ער האט געלעזען אין זיינע ביכער. מיט אַנשטענדיגקייט און דרייסטיג קייט האט ער זיך פּעסט העריינגעזעצט אין דיא שפּאַרען, האט געגריפּען דעם שפּיען, האט העריפּגעוואָרפּען דעם שילד אויף זיי, ברוסט און האט שטעלענדיג זיך איבער'ן מיט'ן וועג ערווארט דיא לייטע, וועלכע ער האט געהאַלטען פיר וואַנדערנדע ריטער. ווען זייאַ זיינען געקומען אזוי נאָהענט, דאָס מען האט איהם געקענט זעהן און הערען, האט ער אויפּגעהייבען זיין שטימע און האט אויסגערופּען מיט אַ שטאַלצען טאָן: „דיא גאַנצע וועלט זאָל האַקטען שטיל, ווען דיא גאַנצע וועלט וויל ניט בעקענען, דאָס אין דער גאַנצער וועלט איז ניט דאָ קיין שעהנערעם זרויענצימער אלס דיא קיזערין פון גאַ מאַנטשאַ, דיא אונפּערגלייכליכע דולצינעאַ דעל טאַבאַסאָ!“

דיא קויפּלייטע האבען זיך אָבעשטעלט אלס זייאַ האָבען געהערט דיזע ווער טער און דערזעהן דיא געשטאַלט פון דער פּערוואַן, וועלכע האט גערעדט, און פון דעם אינהאַלט פון דיא רייד וויא אויך פון דעם אויסזעהן, האבען זיי גלייך הערויסגעזעהן דיא פּערריקטהייט פון דעם רעדנער. אום, אָבער, צו ערפּאָהרען, וואָס פיר אַ בעקענטים ער האט פון זייאַ פּערלאַנגט, האט איינער פון זייאַ, אַ לופּטיגער פּויגעל, אָבער דאָך גאַנץ קלוג, צו איהם געזאָגט: „הערר ריטער, מיר קענען ניט דיא עהרענדיאַמע, פון וועלכע איהר רעדט; לאָזט אונז זיא זעהן, און ווען זיא איז ווירקליך אזוי שעהן וויא איהר זאָגט, וועלען מיר מיט'ן גאַנצען הערצען, אָהן צערעמאָניעס, בעקענען דאָס וואָס איהר פּערלאַנגט פון אונז.“

„ווען איך זאָל זיא אייך וויזען,“ האט געענטפּערט דאָן קיכאָט, „וואָס פיר אַ בעלזינגנ וועט איהר דאָן האבען פיר דיא בעקענונג פון אַ וואַהרהייט, וועלכע יעדערער זעהט? דיא הויפּט זאָך איז, דאס איהר זאָלט ניט זעהענדיג גלויבען, בעקענען, בעהויפּטען, בעשווערען און בעישטעטיגען; און ווען ניט, פּאַרדער איך אייך אַלעמען אויף צום קאַמפּף, איהר האַרטגעקניע און שטאַלצע לייטע! איהר מענט אייך צוגעהן איינציגווייז איינער נאָכ'ן אַנדערן, וויא דיא ריטערליכע געזעצע פּאַרדערן, אָדער אַלע

וועדער צוגעבונדען צום בוים און האט איהם אזוי פיעל שמיץ געגעבען, דאָס ער האט איהם כמעט געלאָזען ליענען אַ טוידטען. „יעצט רופ מיר דיין מאַן, וועלכער געהמט זיך אָן פיר אונרעכטען, הערר אַנדרעס,“ האט ער געזאָגט; „דוא וועסט זעהן, ער וועט זיך ניט אזוי לייכט אָננעהמען פיר דיזעס אונרעכט; איך גלויב, איך בין נאך מיט דיר ניט פערטיג, דען איך האב שטאַרק בדעה דיך אָבצושינדען לעבעדיגער הייד, וויא דוא האָסט עבען געזאָגט.“ ענדליך האט ער איהם אָבגעבונדען און האט איהם געגעבען ערלויבניס אויפצוזוכען זיין ריכטער, אום ער זאָל אויספיהרען דאָס אורטהייל, וועלכעס ער האט אויסגעשפראָכען.

אַנדרעס איז אַוועג מיט פּעראַיבעל און האט געשוואָרען אויפצוזוכען דעם העלדישען דאָן קיכאָט פון לאַ מאַנטשאַ א; איהם ערצעהלען אַלעס, וואָס האט פאַר־סירט, אום ער זאָל איהם דאַפיר מאַכען צו בעצאָהלען זייערען מאָל אזוי פיעל. ער איז אַוועג מיט טרערען אין דיא אויגען און זיין הערר האט איהם נאָכגעלאָכט.

אזוי האט דאָס דער העלדישער ריטער דאָן קיכאָט אויסגעגלייכט דיזעס אונרעכט. שטאַרק ערפרייט מיט אזא נרויסאַרטיגען אָנפאַנג. מיט וועלכען זיין ריטער שאַפט איז געווען בעגליקט, האט ער געריטען צו זיין דאָרף שטאַרק צופריעדען מיט זיך אַליין, און האט געזאָגט מיט אַ האַלב־לויטער שטימע: „דוא מענסט דיך יעצט שעצען גליקליכער פאַר אַלע פרויען פון דער וועלט, אַ דולציגעאַ דעל טאַבאַסאָ, דיא שעהגע פון אַלע שעהנסטע! דאַמיט וואָס דאָס שימואַל האט דיר געגעבען אזא העל־דישען און בעריהמטען ריטער וויא עס איז און וועט זיין דאָן קיכאָט דע לאַ מאַנטשאַ, וועלכער — וויא דיא נאַנצע וועלט ווייס — האט ערסט נעכטען ערהאַלטען דעם ריטער־טיטעל און האט שוין היינט אויסגעגלייכט דאָס גרעסטע אונרעכט און דיא גרעסטע קלאַגע, וואָס דיא אונטערעכטיגקייט האט נאָר געקענט אויסטראַכטען און גרוואַמקייט האט געקענט בענען! היינט האב איך הערויסגעריסען דיא קנוטע פון דער האַנד פון יענעם אונבאַרמערציגען טיראַן, וועלכער האָט נאָר אָהן אַן אורזאַך געשמיצען אַ שוואַכען יינגעל!“

ער איז יעצט געקומען צו אַ פונקט, וואו פיער פּערשיעדענע וועגען האבען זיך אָנגעהייבען און ער האט זיך גלייך דערמאַהנט, דאָס דיא וואַנדערנדע ריטער פלענען אין אזא פאַל זיך אָבשטעלען צו בעדענקען, וועלכען וועג צו געהען. נאָכטהענדיג וייער ביי־שפיעל האט ער זיך אַ וויילע אָבגעשטעלט און נאכדעם וויא ער האט לאַנג נאָכגעראַכט, האט ער ענדליך אָבגעלאָזען דיא לייצעס און האט זיין פּערד געלאָזען געהען וועלכען וועג ער האט געוואַלט; דער פּערד האט גענומען דעם אָנגעהייבענעם גראַדען וועג, וועלכער האט געפּוהרט צו זיין שטאַל.

קענען אויך ריטער זיין; איבערהויפט, ווייל יעדער מענש איז דער זוהן פון זיינע אייגענע טהאטען.

„דאָס איז וואָהר,“ האָט געזאָגט אנדרעס; „אַבער וואָס פיר אַ טהאטענדיגן זוהן איז מײן הער, וועלכער וויל מיר ניט בעצאָהלען דעם לויפן פיר מײן שווייס און אַרבייט?“

„איך וועל דיר בעצאָהלען, פריינד אנדרעס,“ האָט געענטפערט דער בויער; „וויא אזוי גוט און קום מיט מיר; איך שווער בייא אלע ריטער־אָרדענס פון דער וועלט, דאָס איך וועל דיר בעצאָהלען יעדען רעאל, נאך מיט פראָצענט דערצו.“

„דיא פראָצענט שענק איך דיר,“ האָט געזאָגט דאָן קיכאָט; „גייעב איהם דיא רעאלע וועל איך זיין צופריעדען; זעה, אָבער, דאָס דוא זאָלסט עס טהאָן, זאָנסט שווער איך נאך אַ מאָל, דאָס איך וועל וויעדער קומען און דיר בעשטראָפּען; דוא וועסט זיך פון מיינע הענד ניט הערויסדרעהען אפילו ווען דוא וועסט זיך בעהאַלטען וויא אַן עקדעש, און ווען דוא ווילסט וויסען ווער דאָס ניט דיר דיזען בעפעהל, אום דוא זאָלסט דיר פיהגען שטאַרק פערפליכטעט צו האַלטען דיין פערשפרעכען, זאָלסטו וויסען; זיין, דאָס איך בין דער הענדישער ריטער דאָן קיכאָט פון לאַ מאַנטשאַ. דער מאַן וואָס נעהמט זיך אָן פיר אלע אונרעכטען און בעליידיגונגען; זייא געזונד און פערנעס ניט וואָס דוא האסט פערשפראַכען און געשוואָרען, זאָנסט וועסט דוא ערהאַלטען דיא אַננעקינדיגטע שטראָף.“ דאָס אָבזאָגענדיג האָט ער ראַצינאַנטען געגעבען אַ זעין מיט דיא שפּאַרען און איז באַלד פערשוואונדען געוואָרען.

דער בויער האָט איהם שטאַרק נאָכגעקוקט און ווען ער האָט געזעהן, דאָס ער איז שוין אין גאַנצען הערויס פון וואַלד, האָט ער זיך געווענדעט צו זיין יונג אנדרעסן און האָט געזאָגט: „קום אַהער, מײן קינד, איך וועל דיר איצט בעצאָהלען וואָס איך בין דיר שולדיג, וויא דער מאַן וואָס נעהמט זיך אָן פיר אלע אונרעכטען האָט מיך בעפּוילען.“

„עס וואַלט געווען זעהר גלייך,“ האָט געזאָגט אנדרעס, „דאָס איהר זאָלט געהאַרבען דעם בעפעהל פון דיזען עהרכיכען מענשען, — גאָט זאָל איהם געבען לאַנגע יאָהר, — וועלכער איז אזוי בראַוו און אזוי גערעכט, דאָס ער וועט געוויס קומען צוריק און ערפּוילען וואָס ער האָט פערשפראַכען, ווען איהר בעצאָהלט מיר ניט.“

„און איך זאָג אויך אזוי,“ האָט געענטפערט דער בויער; „און צו ציינען דיר וויא ווייט איהר לייעב דיר, וועל איך פערגרעסערן מײן שולד אום אויך דיא בעצאָהלונג צו פערגרעסערן.“ בייא דיזע ווערטער האָט ער איהם גענומען בײַן האַנד, האָט איהם

איז איהם שולדיג און ער האט געענטפערט, דאָס ער איז איהם שולדיג פיר ניין מאָד נאַטען לויך, צו זיעכען רעאַלען אַ מאָנאַט.

דאָן קיכאָט האָט נאָכגערעכענט און געפונען, דאָס עס בעטרעפט דריי און זעכציג רעאַלען, און האט פערלאנגט, אז דער בויער זאָל זיין גלייך בעצאָהלען, ווען ער וויל דאָס פיר ניט בעצאָהען מיט'ן לעבען.

דער בויער האט מיט שרעק געענטפערט, דאָס ער פערזיכערט איהם מיט דעם וואָרט פון אַ שטערבענדען מענשען און מיט דער שבועה, וועלכע ער האט איהם גע-געבען — ער האט איהם אָבער קיין שבועה ניט געגעבען — דאס עס בעטרעפט ניט אזוי פיעל, ווייל דערפון געהט הערפאָב דיא סומע, וועלכע ער האט אויסגעגעבען פיר איהם אויף דרייאַ פאָאָר שיד אויפ'ן רעכנונג, און אַ רעאַל, וואָס ער האט בעצאָהלט פיר עפנען אַן אָדער צווייאַ מאָל, ווען ער איז געווען קראַנק.

„אַלעס שעהן און גוט,“ האט געזאָגט דאָן קיכאָט; „אָבער דיא שיד און דיא אָדערלאָזונגען דארפן ניט געהעכענט ווערען פיר דיא צייכענס, וועלכע דוא האסט איהם געמאַכט ניטפערדיענטער הייד; דען, ווען ער האט צוריסען דאס לעדער פון דייע שיד, האסט דוא צוריסען זיין הויט, און ווען דער פערלשער האט איהם געלאָזען בלוט בשעת ער איז געווען קראַנק, האסט דוא איהם געצאָפּט זיין בלוט געזונטער הייד; אַלזאָ איז ער מיט דיר קוויט.“

„דאָס אונגליק איך, הערר ריטער,“ האט געזאָגט דער בויער, דאס איך האב קיין געלד ביי מיר; קאָזט אַנדערעסן געהן מיט מיר אַהיים וועל איך איהם בעצאָהלען ביז איין רעאַל.“

„איך זאָל מיט איהם געהן צו הויז!“ האט געזאָגט דער יונג; „דאָס איז נאָך ערנער! ניין, מיין הערר, אזא זאך וועל איך ניט טהאָן; דען, ווען ער וועט מיך האָבען אַליין, וועט ער מיך מאַכען פיר אַ קרוש, וויא דעם הייליגען באַרט האַלאָמעאוס, וועלכען מען האט אָבערשונדען דיא הויט.“

„דאָס וועט ער ניט טהאָן,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט; „מיין בעפעהל איז גענוג איהם צו האַלמען אין מורא; און ווען ער שווערט מיר בייא דעם ריטער מיטעל, וועלכען ער האט געקריגען, לאָז איך איהם פרייא און שטעה דיר גוט פיר דיא בעצאָהלונג.“

„נעדענקט וואָס איהר זאָנט, מיין גוטער הערר,“ האט געזאָגט דער יונגעל; „מיין בעלהבית איז קיין ריטער און האט סיינמאָל קיין ריטער אָרדען ניט געקריגען; ער איז דער רייכער בואן האַלדולאָ פון קווינטאָנאַר.“

„דאָס מאַכט וועניג אַויס,“ האט געענטפערט דאָן קיכאָט; „פון דיא האַלדולאָס

איז געקומען, און קוים האט ער אייניגע טריט העריינגעריטען אין וואַלד, האט ער געפונען צו איין דעמבאָוען בוים צוגעבונדען אַ קלאַטשע און צו אַן אנדערן אַ יינגעל פון אינגענפעהר פופצעהן יאָהר נאָקעט ביז צום גארמעל, וועלכער האט דאָס געמאַכט דינע געשרייען, און ניט אומזיסט, דען אַ שטאַרקער בויער האט איהם געפאַסעוועט זיין לייב מיט אַ גארטעל און האט בעגלייט יעדען שמיץ מיט דיא ווערטער: „דאָס מויל צו און דיא אויגען אויף.“ דער יינגעל האט געשריען: „איך וועל עס מעהר ניט טהאָן, מיין האַר; ביי גאָט, איך וועל עס וויעדער ניט טהאָן, איך וועל שוין ווייטער בעסער אַכטונג נעבען אויף דיא שאַף.“

אלס דאָן קיכאָט האט געזעהן, וואָס דאָ איז פאַרנעגאָנען, האט ער אויסגע-רופען מיט צאָרו: „אונעדעלער ריטער, וויא ניט שעהן איז עס פיר דייך אַזוי צו בעד האַנדלען אַ פערזאָן, וועלכע קען זיך ניט וועהרען. זעץ דייך אויף דיין פערד און נעהם דיין שפיעז (עס איז ווירקליך געשטאַנען זיינער אַ שפיעז אָנגעלעהנט אָן דעם דעמד באָוען בוים, צו וועלכען דער פערד איז געווען צוגעבונדען) און איך וועל דיר ווייזען, דאָס נאָר אַ פייגלינג טהוט אזוי.“

אלס דער בויער האט דערזעהן דינע שטאַרק בעוואַפענטע געשטאַלט, וועלכע האט געמאַכט מיט'ן שפיעז איבער זיין קאָפּ, האט ער געגלייבט, אַז ער וועט שוין דאָ קיין לעבעדיגער ניט הערויס און האט געענטפערט זעהר אונטערטהעניג: „הערד ריטער, דער יונג, וועלכען איך בעשטראַף, דינענט בייא מיר אלס שעפער-יונג, אויפ-צופאַסען אויף מיינע שאַף, וועלכע פּיטערן זיך הערום דינען אַרט; אָבער ער איז אַזוי נאַכלעסיג, דאָס יעדען טאַג פעהלט מיר איין שטיק. ווייל איך בעשטראַף איהם פיר זיינע נאַכלעסיגקייט, אָדער שעלמערדיי, זאָגט ער, דאס איך טהו עס אויס נעלד-גייין, אום איהם ניט צו בעצאָהלען זיין פערדיענטען לוי; אבער איך שווער בייא גאָט און מיין געוויסען, דאָס דער יונג זאָגט ליגען!“

„דאָס וואַנסט דוא מיר צו זאָגען אין דיא אויגען, געמיינער בויער,“ האט געד-זאָגט דאָן קיכאָט. „איך שווער בייא דער זון, וועלכע שיינט אויף אונז, דאָס איך האב לוסט דייך דורכצושטעכען מיט דינען שפיעז! בעצאָהל איהם גלייך אָהן שום טענות; ווען ניט, שווער איך בייא גאָט, וועלכער געוועלטיגט איבער אונז, דאָס איך וועל דייך אויגענבליקליך פערניכטען און מיט דיר מאַכען אַן ענד! בינד אויף גלייך אָב!“

דער בויער האט העראַבעלנאָזען זיין קאָפּ און האט אָהן שום אַנטוואַרט אָב-געבונדען זיין יונג. דאָן קיכאָט האט דעם יינגעל דאָן געפרעגט, וויא פיעל זיין הערד

קאָפיטעל 4:

וואָס מיט אונזער ריטער האָט פאַסירט אַלס ער האָט פּערלאָזען דיא קרעטשמע.

עגינען צייט, אונגעפעהר, האט דאָן קיכאַט פּערלאָזען דיא קרעטשמע אזוי פּרעהליך

און אזוי צופריעדען מיט דעם וואָס ער איז געמאַכט געוואָרען פיר א ריטער, דאָס פון פרייד האט שיער גע- פלאצט דער נאַרטעל פון זיין פּערד'ס זאַטעל. אבער דערמאָהנענדיג זיך דיא עצה פון זיין ווירטה וועגען דיא אַרטיקלען, וועלכע ער האט נויטהיג פיר זיין אונטער- געהמונג, איבערהויפט געלד און ריינע וועש, האט ער בעשלאָסען זיך אומצוקעהרען צוריק אַהיים און ניט נאָר

שאַפען דיזע אַרטיקלען נאָר אויך א שילד־טרענער; פיר דיזע שטעלע האט ער בייא זיך אָבגעמאַכט צו געהמען איינעם פון זיינע נאַכבאַרען פון דאָרף, וועלכער איז אמת געווען אַרים און א פאַטער פון קינדער, אבער איז געווען זעהר גוט פיר דיא ריטערליכע שטעלע פון שילד־טרענער. ער האט דעריבער זיין ראצינאַטען וויעדער געקירעוועט צו זיין דאָרף, און דער פּערד האט אָנגעהייבען צו לויפּען אזוי לוסטיג, דאָס ער האט מיט זיינע פיס קוים בעריהרט דיא ערד, פונקט וויא ער וואָלט פּער- שטאַנען זיין העררנ'ס מחשבה. ער האט נאך ניט ווייט אָבגעריטען אַלס איהם האט זיך געדוכט, אז ער הערט אין א געריכטען וואַלד רעכטס פון וועג א שוואכע שטימע פון א פּערזאָן וואָס קלאָנגט. קוים האט ער זיא געהערט, האט ער אויסגערופּען: „איך דאַנק דעם אויבערסטען פיר דיא גאָד, וואָס ער גיט מיר אזוי פריה א מעגליכקייט צו ערפילען דיא פליכטען פון מיין בערוף און צו זאַמלען דיא פרוכט פון מייןע עהר- ליכע פּערלאנגען. דיזע שטימע קומט געוויס פון אן אונגליקליכער פּערזאָן, וועלכע בעדאַרף מיין שוץ און הילף.“ ער האט דאָן ראַצינאַטען אומגעקעהרט און האט איהם געפיהרט נאָך דעם אָרט, פון וועלכען, וויא ער האט גערענקט, דיא שטימע

דורכגעפיהרט געוואָרען האט דאָן קיכאָט ערוואַרטעט מיט אונגעדולד שוין צו זיין אויפ'ן פערד אום הערויסצונעהן צו זוכען צופעלע. ער האָט דעריבער גלייך געזאָטעלט זיין ראָצינאַנטע, איז אויף איהם הערויף, האט אומגעאַרמט זיין ווירטה און האט איהם בעדאַנקט פיר דיא געפעליגקייט, וואָס ער האט איהם געמאַכט פיר אַ ריטער, מיט אַזעלכע מאָדנע ווערטער, דאָס עס וואָלט פיר אונז זיין אונמעגליך זייא איבער-צונעבען. דער ווירטה, וועלכער האט וואָס ניכער געוואָלט פטור ווערען פון איהם, האט געענטפערט מיט עבען אַזעלכע הויכקלינגענדע אָבער קורצע אויסדריקע, און ניט פאָרדערנדיג פון איהם קיין געצאָהנט פיר סטאַנציע, האט ער איהם געוואונשען אַ גליקליכע רייזע.

יינגעל, וועלכער האָט איהם נאָכגעטראָגען אַ שטיקעלע ליכט, און מיט דיא צווייאַ מיידלאַך, וועלכע זייגען פריהער דערמאָהנט געוואָרען, איז ער צוגענאָגען צו דאָן קיכאַט'ן, האט איהם געהייסען זיך קניען און האָט געמורמעלט עפעס וויא א הייליגעס געבעט פון זיין בוך. אין מיטען לעזען האט ער אויפגעהייבען זיין האַנד און האט איהם געגעבען א גוטען קלאַפּ אין נאָקען און נאָכהער האט ער איהם מיט זיין אייגענעם שווערד געגעבען א נישקאָשעדיגען קלאַפּ איבער דיא אַקסלען און האָט נאָך אַלץ עפעס געמורמעלט צווישען דיא צייהן. נאָכדעם וויא ער האט דאָס אָבגעטהאָן האט ער בעפוילען איינע פון דיא דאָמען איהם הערומצוגארטלען מיט'ן שווערד, און זיא האָט דיוע אַרבייט געטהאָן זעהר פלייסיג, ערנסט און פאָרויכטיג: פאָרויכטיגקייט איז דאָ געווען גויטהיג אום ניט הערויסצושיעסען מיט אַ געלעכטער ביי יעדען פונקט פון דער צערעמאניע; אמת, דיא העכדישקייט, וועלכע זיא האָבען שוין געזעהן פון דעם נייען ריטער, האָט געמאכט אַז זיא זאָלען זיך איינהאַלטען פון לאַכען. ווען דיא עהרווירדיגע יונגפרוי האָט איהם אָנגעטהאָן זיין שווערד, האָט זיא צו איהם גע' זאָגט: „נאָט זאָל געבען איהר זאָלט זיין אַ גליקליכער ריטער, איהר זאָלט האָבען גליק אין קאמפּף.“ דאָן קיכאַט האָט געפרעגט איהר נאָמען, אום ער זאָל אין דער צוקונפט וויסען וועמען ער האָט צו דאַנקען פיר דיא יעצטיגע טובה, ווייל ער האָט איהר געוואָקט בעשטימען אַ טהייל פון דעם רוהם, וועלכען ער וועט ערווערבען דורך זיין מעכטיגע האַנד. זיא האָט מיט גרויס אונטערטהעניגקייט געענטפערט, דאָס איהר נאָמען איז טאָלאַסאָ (פון טאָלעדאָ) און דאָס זיא איז דיא טאָכטער פון אַ שוסטער אין טאָלעדאָ, וועלכער וואוינט ביי דיא בודעס פון סאַנטשאָ בינאיא, און דאָס זיא וועט איהם צו יעדער צייט און איבעראַל דיעגען און פערעהרטן אַלס איהר הערין. דאָן קיכאַט האט פון איהר פערלאַנגט זיא זאָל איהם צוליעב טהאָן און פון יעצט אָן צולעגען צו איהר נאָמען דעם טיטעל דאָניא (פון דאָן) און זיך רופען דאָניא דאָלאַסאָ, וועלכעס זיא האט איהם פערשפראַכען צו טהאָן. דיא אַנדערע דאָמע האָט איהם דאָן אָנגעטהאָן דיא שפאָרען און ער האט מיט איהר גערעדט דיא זעלביגע ווערטער, וואָס ער האט גערעדט צו דער דאָמע, וועלכע האט איהם אָנגעטהאָן דעם שווערד. ווען ער האט בייא איהר געפרעגט איהר נאָמען, האט זיא איהם געזאָגט, דאָס זיא הייסט מאָלינערא (מיהלנערין) און דאָס זיא איז דיא טאָכטער פון אַן אַנטשענדיגען מיהלנער און אַנטיקויער; ער האט זיא דאָן געבעטען, אַז זיא זאָל אויך אָננעהמען דעם טיטעל דאָניא און זיך רופען דאָניא מאָלינערא, און זיא האט איהם עבענפאַלס פערשפראַכען איהרע דיענסטע און אַכטונג.

נאכדעם וויא דיוע מאָדנע צערעמאָניעס זייגען אויף אַזא אַרט שנעל

וואָלט שוין געהאט דעם ריטער־טיטעל, וואָלט ער איהם פיר זיינע פעררעטהעריי בעשטראָפּט. „אַבער איהר, געמיינעס געזינדעל — איהר האט ביי מיר ניט דעם קלענסטען פּערנעהם! קומט נאָר הערויס און גרייפט מיך אָן וויא ווייט איהר קענט — איהר וועט גלייך אויפ'ן אָרט בעלוינט ווערען פיר אייער דומהייט און פּרעכהייט.“ דאָס האט ער געזאגט מיט אזוי פיעל מוטא און דרייסטקייט, דאָס דיא אָנגרייפער האבען געקריגען פורכט; דיזע רייד צוזאמען מיט דיא פריהערדיגע רייד פון דעם ווירטה האָבען געווירקט אויף זייא אז זייא זאָלען אויפהערען מיט איהם צו האבען צו טהאָן. ער האט דאָן ערלויבט צוצרענהמען דיא פּערוואונדעטע און האט וויעדער אָנגעפאָנגען צו וואַכען איבער זיינע וואַפען אזוי ערנסט און קאַלט־בליטיג וויא פריהער.

דעם ווירטה זיינען דיא שטיק פון זיין גאַסט ניט געפעלען געווען און ער האט בעשלאָסען איהם אונגעזאַמט צו געבען דעם פּערפלוכטען ריטער־טיטעל איידער דיא צרה ווטט אַווענגעהן ווייטער. ער איז דעריבער צו איהם צוגעגאַנגען און ערקלערט, דאָס ער האט קיין אַנטהייל אין דער פּרעגהייט, וועלכע יענע געמיינע לייטע האבען געגען איהם בעגאַנגען און פיר וועלכע זייא זיינען שוין גענוג בעשטראָפּט געוואָרען. ער האט איהם וויעדערהאַקט (וואָס ער האט איהם שוין איין מאָל געזאגט), דאָס אין זיין שלאָס איז ניטאָ קיין קאַשעללע און דאָס א קאַפּעללע איז אויך ניט נויטהיג צו דעם וואָס מען האט נאך צו טהאָן; ער האט איהם געזאָגט, דאָס לויט דיא געזעצע פון ריטערליכע צערעמאָניעס בעשטעהט דיא צערעמאָניע פון ריטערשאַפּט אין דעם, דאָס מען ניט קלעפּ אין נאַקען און אין דיא שולטערן — און דאָס קען מען טהאָן גראַדע אזוי גוט אין א פרייען פעלד; וואָס זיין וואַפענ־וואַך אַנבעטרעפּט, האָט ער דיזע שולדיגקייט פאַלשטיגנדיג ערפילט, ווייל דאָפיר זיינען געווען גענוג צווייא שטונדען און ער איז שוין געשיטאַנען אויף וואַך מעהר אַלס פיער שטונדען. דאָן קיכאָט האט איהם אַלעס געגריבט און האט געזאָגט, דאָס ער איז בערייט איהם צו געהאָרען און האט איהם צוגלייך געבעטען, ער זאָל אַלעס וואָס צום גיכסטען אָבפּערטיגען, ווייל, ווען ער זאָל, נאָכדעם וויא ער וועט שוין זיין ערקלערט אַלס ריטער, נאך א מאָל אָנגעגריפען ווערען, וועט ער געוויס קיין מענשען אין שלאָס א לעבעדיגען ניט לאָזען, אויסער דיא, וועלכע ער וועט איהם אליין אָנצייגען, דאָמיט ער זאָל אויס אַכטונג צו איהם און אויף זיין ספּעציעלע ביטע זייא שויגען דאָס לעבען.

א דערשראָקענער דורך דיזע ערקלעהרונג האָט דער קאָמאַנדאַנט פון שלאָס גלייך געבראַכט א בוך, אין וועלכען ער האָט געפיהרט דיא רעכנונגען פון דיא שטרוי און האָבער, וואָס ער האָט געליעפּערט צו דיא עזעל־טרייבערס, און צוזאַמען מיט א

היין, האט ער הערָאָבעוואָרפּען פון זיך דעם שילד, האט אויפגעהייבען זיין פיקע מיט ביידע הענד און האט דעם עוועל־טרייבער געגעבען א קלאַפּ אין קאָפּ, דאס ער איז געפאלען צו דער ערד אין אזא שלעכטער לאַגע, דאָס ווען ער וואָלט איהם געגעבען נאָך איין קלאַפּ, וואָלט מען שוין פערשפּאַרט צו רופּען א דאָקטאָר צו איהם. דאָן האט ער ווידער הערויפגעלעגט זיינע וואַפּען און האט ווידער גענומען מאַרשירען אזוי רוהיג וויא פריהער.

א קליינע וויילע נאכדעם איז א צווייטער עוועל־טרייבער, וועלכער האט ניט געוואוסט וואָס דאָ האט פּאַסירט, ווייל דער ערסטער איז געלענען פערטויבט, נעקומען מיט דעם זעלביגען צוועק — אַנטרינקען זיינע מויל־עולען — און אלס ער איז צו גאַנצען הערָאָבעזונעהמען דיא וואַפּען פון דער קאָרעטע האט דאָן קיכאַט, ניט רערענד ג קיין וואָרט און ניט בעטענדיג אום הילף, וויעדער הערָאָבעוואָרפּען זיין שילד. אויפ־געהייבען זיין פיקע און האט מיט דער זעלביגער קראַפּט וויא פריהער צוקלאַפּט: עס קאָפּ פון דעם צווייטען עוועל־טרייבער. אויף דעם געשריי זיינען צוזאַמענגעלאָפּען אַע לייטע פון נאַסט־הויז און צווישען זייא אויך דער ווירטה. אלס דאָן קיכאַט האט דאָס געזעהן האט ער אָנגעטהאָן זיין שיכד און האט הערויפגעלענענדיג זיין האַנד אויף זיין שווערד געזאָגט: „אָ קעניגין פון ישעהנחייט, דיא קראַפּט און שטאַרקייט פון מין שוואַכען הערציען! יעצט איז דיא צייט פיר דיך, דוא זאָגסט ווענדען דייע ערהאַנע ע אויגען אויף דיזען דייעס געפאַנגענעם ריטער, וועלכען עס ערוואַרטעט אזא שרעקליכע בעגענעניס!“ ער האט געפיהלט, דאָס דיזע רייד האבען איהם געגעבען אזוי פיעל מוט, דאָס ווען אפילו אלע עוועל־טרייבער פון דער וועלט וואָלטען איהם בעפאלען, וואָלט ער ניט אָבגעטראָטען פון אָרט איין טריט.

אלס דיא קאַמעראַדען פון דיא פּערוואונדעטע האָבען געזעהן וואָס דאָ איז געשעהן מיט זייערע פריינד, האָבען זיא אָנגעהייבען פון ווייטען אויף דאָן קיכאַט צו שיטען מיט שטיינער, גענען וועלכע ער האט זיך געשיצט אזוי גוט וויא ער האט גע־קענט מיט זיין שילד און האט ניט געוואָנט אווענצונעהן פון דער קאָרעטע, ווייל ער האט ניט געוואָלט אווענוואַרפּען זיינע וואַפּען, דעז ווירטה האט געשריען און בייא זייא זיך געבעטען, זייא זאָלען איהם כאָזען צו רוה, ווייל ער האט זייא שוין געזאָגט, דאסער איזא פּערריקטער און דאָס אלס משוגענער וועט ער קיין שטראַף ניט האָבען, ווען ער זאָל זייא אלעמען טוירט שלאָגען. דאָן קיכאַט האט אבער געשריען נאָך ה־כער און האט זייא גערופּען שענדליכע פּעררעהער, און דעם העררן פון שלאָס האט ער גערופּען פייגלינג און געמיינער ריטער, דערפאַר וואָס ער לאָזט צו, אז מען זאָל וואַנדערנדע ריטער בעהאַנדלען אויף אזא אָרט, און האט ערקלערט, דאָס ווען ער

געשטאַנען לעבען א ברונען; דאָן האט ער אָנגעטהאָן זיין שילד, גענומען זיין שפיען און האט אָנגעהייבען מיט געמאַסטענע טריט צו געהן הין און צוריק פאַר דיא אָנגע-וואָרפענע וואָפּען. זיין פאַראַדע האט אָנגעפאַנגען גראַדע ווען עס האט אָנגעהייבען צו ווערן נאַכט.

דער ווירטה האט אַלע לייטע, וועלכע זיינען געווען אין קרעטשמע, ערצעהלט פון זיין גאַסט'ס משוגעת, פון זיין וואַפּענרוואַך און פון זיינע ערוואַרטונגען פאַרמאַלנע ערקלערט צו ווערען אַלס ריטער. זייא האבען זיך זעהר געוואונדערט איבער דיזע זעלטענע פּערריקטהייט און זיי זיינען הערויסגעגאַנגען צו צירזעהן פון ווייטען וואָס ער טהוט. זיי האבען געזעהן, דאָס מאַנכמאַל געהט ער לאַנגזאַם הין און צוריק און מאַנכמאַל שפאַרט ער זיך אָן אָן זיין פיקע און בעטראַכט פיר א לאַנגע צייט זיינע וואַפּען מיט אָנגעשטעלטע אויגען. עס איז שוין יעצט געוואָרען נוט נאַכט, אָבער דיא לבנה האט געשיינט אזוי העל, דאָס זיא האט זיך געקענט פּערגלייכען זאָגאַר מיט יענעם הימעל-ליכט, פון וועלכען זיא האט געקריגען איהר שוין (ד. ה.) מיט דער זון). אזוי דאָס יעדערער האט געקענט זעהן דייטליך אַלעס, וואָס אונזער נייער ריטער האט געטהאָן.

איינער פון דיא עזעל-טרייבערס האט גראַדע צו דער צייט געוואָלט אָנטרינקען זיינע מויל-עולען און האט דעריבער געדאַרפט העראַבנעהמען דאָן קיכאַט'ס וואַפּען פון דער קאַרעטע. אַלס דיזער האָט איהם געזעהן צוגעהענדיג האט ער אויסגערופּען אויפ'ן קול: „אָ דוא, אונבעזאָגענער ריטער, וועלכער וואַנט צו צירזעהן צו דיא וואַפּען פון דעם העלדישעסמען פון אַלע ריטער, וואָס האבען געטראָגען א שווערד אויף זייערע לענדען; בעדענק וואָס דוא טהוסט; ריהר זייא ניט אָן, ווען דוא ווילסט ניט בעצאָהלען מיט דיין לעבען פיר דיין פּרעהייט.“

דער טרייבער האט זיך ניט בעקימערט וועגען דיזע רייד — אָבוואָהל עס וואָלט פיר איהם גלייכער געווען ווען ער וואָלט זיך יע בעקימערט — און האט אָנגענומען דיא וואַפּען ביי דעם ריעמען און האט זייא אוועגעשליידערט ווייט פון זיך. אַלס דאָן קיכאַט האט דאס געזעהן האט ער אויפגעהייבען זיינע אויגען צום הימעל און האט, וויא עס האָט אויסגעזעהן, ווענדענדיג זיינע רייד צו זיין געליעבטער דולצינעא, אויסגערופּען: „שטעה מיר צו הילף, מיין בעפעהלעריק, ראַכע צו געהמען פיר דיזע ערסטע בעליידונג, וועלכע דאָס הערץ פון דיין אונטערטעהניגען דיענער האט געליטען; זאָל דיין גאַד און דיין שוין מיך ניט פּערלאָזען אין דיזען ערסטען געפעהר-ליכען קאַמפּף.“ נאך דיזע און עהנליכע ווערטער, ווענכע ער האט גערעדט מיט

ווערט וועגען דעם גארנישט דערמאָהנט אין דיא געשיכטען, — ווייל דיא געשיכטענ-
 שרייבער האבען ניט געהאלטען פיר נויטהיג צו דערמאָהנען אזעלכע נויטהיגע און
 זעלבסט־פערשטענדליכע זאכען וויא געלד און ריינע וועש, — פון דעסטוועגען דארף
 מען נאך דערפון ניט שליעסען, דאָס זייא האבען דיזע ביידע זאכען ניט געהאט; דאָס
 ער מעג זיכער זיין, אז אלע וואַנדערנדע ריטער, וועגען וועכע עס זיינען אָנגעשריעבען
 אזוי פיעלע ביכער, האבען ניט נאָר מיט זיך געהאט פיעלע בייטלען מיט געלד פיר
 אלע פעלע, וואָס קענען פאָרקומען, נאָר זייא האָבען אויך מיטגעפיהרט ריינע וועש
 און א פושקעלע זאלב, צו היילען דיא וואַנדער, וועלכע זיי וועלען קריגען; ווייל אין
 איינזאמע ערטער און וויסטניסען, וואו זייא האבען געקעמפט און געקריגען וואַנדער,
 האָבען זיי ניט געקענט קריגען קיין הילפע, סיידען זייא האבען געהאט א געשיכטען
 צויבערער אלס פריינד, וועלכער האט זייא באַלד געקענט געבען הילפע, העראַב־
 בריינגענדיג אין א וואַלקען דורך דיא לופט א שעהנע יונגפרוי אָדער א קארליק מיט א
 פלעשעלע וואַסער, וואָס האט געהאט אזא קראַפט, דאָס מען האָט נאָר געברויכט
 איינצונעהמען איין איינציגען טראָפען און מען איז גלייך אזוי געזונד געוואָרען, וויא
 מען וואַלט נאָר ניט פערוואַנדערט געוואָרען. אָבער, ווען דיא ריטער פון דיא פרייה
 ערדיגע צייטען האָבען געהאט אזא פריינד האָבען זייא געזאָרגט דאָפיר, אז זייערע
 שילד־טרענער זאָגען זיין בעזאָרגט מיט געלד און אזעלכע נויטהיגע אַרטיקלען, וויא
 קאַרפע און זאלב; און ווען זייא האָבען ניט געהאט קיין שילד־טרענער, — וואָס דאָס
 האָט זעלטען פאַסירט, — האָבען זייא דיזע זאכען מיט זיך אליין געפיהרט אויף דעם
 קרייץ (אונטער דעם זאָטעל) פון זייערע פערד און רייזע־זעסלאַך, וועלכע זיינען געווען
 אזוי קליין, דאָס מען האָט זייא כמעט ניט געקענט מערקען, אום זייא זאָלען אויסזעהן
 וויא עפעס, וואָס האָט אן אונגעווענהליכע בעדייטונג, ווייל זאָנסט האָבען דיא
 וואַנדערנדע ריטער ניט לייעב געהאט דיא מאָדע רייזע־זעק מיט זיך צו פיהרען. ער
 האָט איהם דעריבער געזאָגט אלס עצה — אַבוואָהל ער האט איהם אלס זיין באַלדיגען
 טויף־זעהן געקענט בעפעהלען, — אז ער זאָל פון היינט אָן מעהר ניט הערויספאָהרען
 אָהן געלד און אָהן דיא אויבענדערמאָהנטע אַרטיקלען, און דאָס ער וועט זעהן,
 וויא זיי וועלען איהם צוניץ קומען זאָגאר דאָן, ווען ער וועט דערפון כמעט נאָר ניט
 דענקען.

דאָן קיכאָט האט איהם פערשפראַכען זיין ראַטה פּינקטליך צו פאָגען און ער
 האָט איהם יעצט געגעבען א בעפעהל, דאָס ער זאָל האַלטען זיין וואַפּעניוואַך אין א
 גרויסען הויף, וועלכער האט געהערט צו דער קרעטשמע, דאָן קיכאָט האט צוזאמען־
 געקליעבען זיינע וואַפען און האט זייא אווענגעלעגט אויף א קאַרעטע, וואָס איז

דער ווירטה, וועלכער איז, וויא מיר האָבען אויבען געזאָגט, געווען אַ דורכגע-
 טריבענער יונג און האט שוין פריהער געוועהן, דאס זיין נאָסט איז געווען אַ ביסעל
 חסר-דעה, איז יעצט אין דעם געווען פאָלשענדיג איבערצייגט, און אום זיך פיר דעם
 אבענד לויסטיג צו מאַכען, האט ער בעשלאַסען איהם נאָכצוגעבען זיין קאַפּרוי. ער
 האט איהם דעריבער געזאָגט, דאס זיין וואונש איז אַ גערעכטער און אַ אזעלכע
 שטרעבונגען זיינען נאטירליך און פאַסיג פיר אַזא בעריהמטען ריטער, וויא ער האט
 געשיינט צו זיין; דאס ער אַליין האט אין זיינע יונגע יאָהרען פערפאַלנט דיוע עהר
 ווירדיגע פראָפּעסיאָן און האט געוואַנדערט אין פערשיעדענע טהייערע וועלט צו זוכען
 צופעלע און האט ניט פערפעהלט צו בעזוכען דיא פאָרשטערט פון מאַלאַנאַ, דיא
 אינזלען פון ריאַראַן, דיא גרענצען פון סעויללע, דעם מאַרק פון סענאָוויאַ, דיא
 אוילבערטנערטער פון וואַלענציאַ, דיא מויערנאַס פון גרענאַדאַ, דעם ברעג פון סאַן
 לוקאַר, דעם פאַנטאַן פון קאַרדאַוואַ, דיא וויינישענקען פון טאַלעדאַ* און פערשיעדענע
 אַנדערע ערטער, ויא ער האט געוויזען דיא שנעלקייט פון זיינע פיס און דיא גע-
 שיקטקייט פון זיינע הענד — ויא ער האט בענאַנען מאַכע אונרעכטען, איבערנע-
 רעדט אלמנות, פערפיהרט מיידלעך, בעטראַגען יונגע קינדער, קורץ — זיך בעקאַנט
 געמאַכט אין דיא מעהרסטע געריכטס הייזער פון שפּאַניען, און ענדליך זיך בעזעצט
 אין דיוען שלאָס, אין וועלכען ער לעבט יעצט פון זיין אייגענעם וויא אויך פון אַנדערנ'ס
 פערמעגען און געהט אויף אַלע וואַנדערנדע ריטער פון וואָס פיר אַ שטאַנד עס איז,
 בלויז אויס גרויסער ליעבע צו זיין און פיר אַ טהייל פון זייער פערמעגען אַלס בעלוי-
 נונג פיר זיין נוטסקייט. ער האט איהם אויך געזאָגט, דאס עס איז יעצט אין זיין
 שלאָס ניטאָ קיין קאַפעללע פיר איהם צו האַלטען דיא וואַפּענ-וואַך, ווייל מען האט
 זיא העראָבגעריסען אום צו בויען אַ נייע, און דאס ער ווייס, אַז אין אַ נויטהפאַל
 קען ער דיא וואַפּענ-וואַך האַלטען אין וואס פיר אַן אָרט ער וויל, און דאס ער קען
 דעריבער דיא נאַכט האַלטען וואַך אין דעם שלאָס-הויף, און מאָרנען, ווען נאַט וועט
 געבען, וועלען דיא נויטהיגע צערעמאָניעס געמאַכט ווערען, איהם צו מאַכען פיר אַ
 ריטער פאַלקאַמען, וויא עס קען גאָר בעסער ניט געבען אין דער וועלט. ער האט
 איהם דאָן געפרעגט, אויב ער האט עטוואס געלד ביי זיך. דאָן קיכאָט האט איהם
 געזאָגט, דאס ער האט קיין צובראַכענעם העלער, ווייל ער האט קיינמאַל אין אַ ריטער-
 געשיכטע געזעזען, דאָס וואַנדערנדע ריטער האָבען מיט זיך מיטגעפיהרט געלד. דער
 ווירטה האט איהם געוויזען דאס ער האט אַן אירטהום; דען, ווען אויך אפילו עס

* דאָס זיינען אַלין אַזעלכע ערטער, וואו גנבים האָבען געטריעבען זייער געשעפט.

קאַפּיטעל 3.

דאָ ווערט געשילדערט דיא שפּאַסיגע צערעמאָניע, וויא אזוי דאָן קיכאַט איז ערקלערט

געוואָרען אלס ריטער.

עפּלאַנט מיט דיזען געדאַנק האט דאָן קיכאַט ניד אָב-
געפערטיגט זיין אָרימע וועטשערע; נאָכדעם

האט ער צוגערופען דעם ווירטה, האט זיך מיט איהם פערשלאָך
סען אין שטאַל פון דיא פערד, איז פאר איהם געפאָגען אויף וויינע
קניע און האט געזאָגט: „איך וויל פריהער ניט אויפשטעהן פון
דיזען אָרט, העלדישער ריטער, וואו אייער געדינקייט וועט מיר
ניט טהאָן דעם געפאלען, וואָס איך פערלאַנג, וועלכער וועט אייך
פערשאַפען עהרע און בריינגען נוצען דער גאַנצער מענשהייט.“
אַלס דער ווירטה האט געזעהן זיין גאַסט פאלענדיג צו זיינע פיס

און האט פון איהם געהערט אַזעלכע רייד, איז ער געשטאַנען צומישט און האט איהם
אַנגעקוקט, ניט וויסנדיג וואס ער זאָל דאָ טהאָן אדער זאָגען. ער האט איהם גע-
בעטען ער זאָל אויפשטעהן, אבער ער האט עס אונטער קיין בעדינגונג ניט געוואָלט
טהאָן ביז ער האט איהם פערשפראָכען צו ערפילען זיין פערלאַנג, „וועניגער האב איך
פון אייער הויכער פּרעכטיגקייט, מיין הערר, ניט ערוואַרטעט,“ האט געענטפערט דאָן
קיכאַט; „זייט וויסען, אַלזאָ, דאָס דיא ביטע, וועלכע איך האב אייך געשטעלט און
איהר האט מיר פערשפראָכען צו ערפילען, בעשטעהט דאָרין, דאס איהר זאָלט מיך
מאָרגען פריה בעעהרען מיט דעם ריטערטיטעל. היינט ביי נאַכט וועל איך האַלטען
דיא וואַפּענזוואַך אין דער קאַפעללע פון אייער שלאָס; מאָרגען וועט איהר דאָן ער-
פילען מיין וואונש, אום איך זאָל, וויא מיין פליכט פערלאַנגט, דורכגעהן אַלע פיער
וועלט־היילען, צו זוכען צופעלע און העלפען דיא נויטהדירפטיגע, וויא עס פאַסט
פיר דעם ריטערליכען שטאַנד און פיר דיא וואַנדערנדע ריטער, וועלכע זיינען, וויא
איך, איבערגעגעבען צו אַזעלכע אונטערנעהמונגען.“

גענעסען, איז געווען טרוטשועלאַ (פּסטראָננע), דאָס ברויט — דער ווייסעסטער
 זעמעל, דיא געמיינע הערומטרייבערקעס — עהרענדאָמען און דער קרעטשמער —
 דער קאַמאַנדאַנט פון שקאַס. ער איז דעריבער געווען צופריעדען מיט זיין אונטער-
 נעהמונג און מיט זיין ערסטען הערויסגאַנג, אָבוואַהל עס האט איהם געקוועלט דער
 געדאַנק, דאָס ער איז נאָך ניט פאַרמאָל ערקלערט געוואָרען אַלס ריטער. ער האט
 געמיינט, דאָס ער האט ניט קיין רעכט זיך העריינצולאָזען אין אַבענטייער (צופעלע)
 איידער ער ערהאַלט דעם אָרדען פון ריטערשאַפט.

אַרטען, האָבען איהם ניט געענטפערט קיין וואָרט, נאָר זיין האבען איהם געפרעגט, אויב ער ווינט עפעס צו עסען. „איך וועל גערן עטוואס עסען,“ האט געענטפערט דאָן קיכאַט, „ווייל עס שיינט מיר, אז דאָס וועט מיר זעהר וואויל טהאָן.“ יענער טאָג איז גראַדע געווען פרייטאָג און עס איז הויז קיין זאך ניט געווען אויסער פיש פון דעם סאָרט, וועלכער ווערט אין קאסטילע אָנגערופען „אַבאָדעכאַ“, אין אַנדאָר לוזיאַ — „באַקאַלאַאַ“, אין מאַנכע געגענדען — „קראַדילאַ“, און אין אַנדערע ערטער — „טרוטשועלאַ.“ זיין האבען געפרעגט, אויב זיינע גענעדיגקייט וועט זיי צופריעדען מיט „טרוטשועלאַס,“ ווייל זיין האבען קיין אַנדערע פיש ניט געהאט פון איהם. „פיעלע קריינע טרוטשועלאַס,“ האט געענטפערט דאָן קיכאַט, „זיינען אזוי גוט וויא איינע א גרויסע; דען עס איז מיר גאַנץ גלייך, אויב מען ניט מיר אכט איינצעלנע רעאַלעס (אזעלכע געלד) אָדער איין גאַלדשטיק פון אכט רעאַלעס. עס איז אויך מעגליך, אז ריזע קליינע טרוטשועלאַס זאָלען זיין בעסער פאַר דיא גרויסע, וויא קאַלברפלייש איז בעסער אַעס רינדפלייש, אָדער וויא דאס פלייש פון א ציענערע איז בעסער אַלס דאָס פלייש פון א גרויסער ציענ; זאָל זיין וויא דאָס איז, קאָס עס נאָר באַלד קומען, דען עס איז פיר דעם קערפער שווער צו טראָגען דיא לאַסט פון דיא וואַפען, ווען מען זאָל איהם אינוועניג ניט אָנפילען מיט נאהרונג.“

אום צו נעניעסען דיא קיהלע לופט האט מען געדעקט דעם טיש פאַר דער טהיר פון דעם גאַסט־הויז און דער ווירטה האט געבראַכט א געריכט פון של ט געווייקטע און נאך ערנער געקאכטע באַקאַלאַאַ (טראָך־הערינג) מיט א ברויט, וואָ איז געווען נאך שוואַרצער און פערשימעלטער אַלס דעם ריטער'ס וואַפען; עס איז געווען פיעל שאַס צו זעהן וויא ער עסט; דען אזוי וויא ער האט געמוזט מיט זיינע הענד צוהאַלטען דאָס היטעל און אויפהייבען זיין מאַסקע, וואָלט ער אקין ניט געקענט עסען, און דעריבער האט איהם איינע פון דיא דאַמען געלייסטעט הילף; אָבער טרינקען וואָלט פיר איהם געווען גאָר אונגעגלייך, ווען דער ווירטה וואָלט ניט דורכגעלעכערט א שטיקעל ראָהר, פון וועלכען ער האָט איין זייט העריינגעלעגט אין מויל און דורך דיא אַנדערע זייט גיזאַסען דעם וויין; דאָס אַלעס האט ער געדולדיג פערטראָגען אום נאָר ניט איבערצושניידען דיא שנירלאַך פון זיין היטעל.

צו ריזער צייט איז גראַדע א שוויינע־אַרצט געגאַנגען אין קרעטשמע און האט צוגעהענדיג אויף זיינע ראָהר־פייפען געבלאָזען פיער אָדער פינף מאָל — דאס האט דאָן קיכאַט ענדליך איבערצייגט, דאָס ער גיזפּינט זיך יעצט אין א בעריהמטען שלאַס, וואו מען בעדענט איהם מיט מוויק, און דאָס דער שטאַק־פיש, וואָס ער האט

איהר הערָאָבשטייגען און מענט זיכער זיין, דאס איהר וועט דאָ האבען דיא נעלעגענדיג הייט ניט צו שלאָפען א נאניץ יאָהר, פון איין נאכט איז שוין געוויס סײן רייד ניט. מיט דיזע ווערטער האט ער אָנגענומען דאָן קיכאָט׳ס שטיינדיגע דעל פון פערד, פון ועלכען ער איז הערָאָבנעשטיגען מיט פיעל אָנשמרענגנג און מיה, ווייל ער האט דעם גאנצען טאָג גאָרנישט געטסען. ער האט דעם ווירטה געבעטען גוט הערומצוזהן זיין פערד, ווייל ער איז געווען דאס בעסטע פון אלע פּרעסענדע טהיערע; דער ווירטה האט בעטראכט דעם פערד און האט געפונען, אז ער איז אפילו האלב ניט אזוי גוט, וויא דאָן קיכאָט האט איהם פאָרגעשטעלט. נאכדעם וויא ער האט איהם הערייניג געפיהרט אין שטאָל איז ער געקומען צוריק צו זעהן אויב זיין גאָסט פּערלאָנגט עפעס, און דיא דאָמען, וועלכע זיינען מיט איהם געוואָרען גוט, האבען זיך גענומען איהם אויסצוטהאָן זיינע וואָפען. זייא האבען איהם שוין הערָאָבנענומען דעם ברוסט־שילד און דעם שילד פון רוקען, אָבער זייא האבען ניט געקענט אָבטשעפען דעם האַלד־קראַנען אָדער הערָאָבנעהמען דאָס געלאַטעטע ריטערהיטעל, וועלכע זיינען געווען צוואַנגעקניפּט מיט גרינע בענדלאַך אויף אזא אַרט, דאָס מען האט זייא ניט געדקענט פּעראַנדערנעהמען; ער האט עס פיר קיין פאל זייא ניט ערלויבט איבערצו שניידען און איז אזוי דיא גאנצע נאכט געבליעבען אין היטעל, אין וועלכען ער האט אויסגעזעהן משונה ווילד און קאָמיש, וויא מען קען זיך נאָר פאָרשטעלען.

וועהרענד דיזע לופטיגע מיידלאַך, וועלכע ער האט געהאַלטען פיר פאָרנעהמע פרויען אָדער פּרייליינס פון שלאָס, האבען פון איהם הערָאָבנענומען דיא וואָפען, האט ער צו זייא גערעדט מיט גרויס העפליכקייט: „ניעמאלס איז א ריטער אזוי פיעל בעד עהרט געוואָרען פון הויכע דאָמען וויא דאָן קיכאָט. אלס ער איז הערויסגעגאנגען פון זיין הימאטה! דעלע יונגפרויען האבען איהם אליין בעדיענט און פרינצעסינס האבען בעדיינט זיין פערד! אָ ראָציאָנטע — דען אזוי, מיינע דאָמען, איז דער נאָמען פון מיין פערד — און דאָן קיכאָט דע לאַ מאַנטשאַ איז מיין אייגענער נאָמען; אָבוואָהל איך האב מיך ניט געוואָלט געבען צו ערקענען ביז דיא טהאָטען, וועלכע איך וועל אויפ־טהאָן פיר אייך, וועלען מיך הערויסגעבען; אָבער איך האב מיך ניט געקענט צוריק האַלטען נאָכצוטהאָן יענעם אַלטען ראָמאַנס פון לאַנצאַראָט אין דעם יעצטיגען פאל, און דאָס איז דיא אורזאך, ווארום איך האב אייך פאר דער צייט הערויסגעגעבען מיין נאָמען. אָבער עס וועט קומען דיא צייט, ווען אייערע גאָדען וועלען מיר בעפעלען און איך וועל געהאָרבען און דיא העלדישקייט פון מיין אַרם וועט ווייזען דיא וויליג־רייט, מיט וועלכער איך וויל אייך ריענען.“

דיא מיידלאַך, וועלכע זיינען ניט געווען געוועהנט מיט אַזעלכע הויכע רעדענס־

יונגפרויען, וויא איהר שיינט צו זיין. " דיא מעדכענס האבען איהם אָנגעקוקט ווילד און האבען זיך בעמיהט אויסצוגעפינען זיין געזיכט, וועלכעס איז כמעט אין גאנצען געווען בעדעקט מיט דער צרה'דיגער ריטערמאסקע; אָבער אלס זייא האבען געהערט, דאס ער האט זייא אָנגערופען יונגפרויען — א טיטעל, וועלכער האט קיין זין פיר פרויען פון זייער פאך — האבען זייא זיך מעהר ניט געקענט איינהאלטען און האבען אויסגעבראָכען מיט אזא גרויסען געלעכטער, דאָס דאָן קיכאָט איז געווען אונצופריעדען און האט צו זייא געזאָגט: „אנשטענדיגקייט איז א ציערונג פיר שעהנהייט און עס איז א גרויסע דומזויט צו מאכען א גרויסען געלעכטער איבער קלייניגקייטען; איך זאָג דאָס ניט אום אייך צו ערניערדיגען אָדער צו קרענקען, דען מיין אויפגאבע איז נאָר אייך צו דינען.“

דיוע רייד, פון וועלכע דיא דאָמען האָבען גאָרנישט פערשטאנען, און דיא אונגעלומפערטע געשטאלט פון אונזער ריטער האבען נאך מעהר פערגרעסערט זייער געלעכטער; ער איז דעריבער געוואָרען מעהר אויפגעבראָכט און דיא זאך וואָלט אזויעק ווייטער, ווען דער ווירטה, א בעלייבטער און פריעדליכער מאן, וואָלט ניט אָנגעקומען צו רעכטער צייט, דערוועגנדיג דיא קאָמישע בריאה בעוואַפענט מיט א שלעכט צוזאמענגעפאסטען שפיען, שילד און וואפענזארגניטור, האט ער געקריגען לוסט מיטצוהאלטען מיט דיא דאָמען — זייא העלפען זיך לוסטיג צומאכען איבער איהם; אָבער ווייל ער האט ווירקליך א ביסעל מורא געקריגען פאר אזא שטארק בעוואַפענטע פיגור, האט ער גערעכענט, דאָס עס איז גלייכער, אז ער זאָל זיך מיט איהם בענעהן העפליך. „הערד ריטער“, האט ער געזאָגט, „ווען איהר פערזאָגנט קווארטיר וועט איהר היער אַלעס געפינען אין פולען מאָס, אויסער א בעט, ווייל דאָס האָבען מיר ניט.“ אלס דאָן קיכאָט האט געזעהן, דאָס דער קאָמאנדאנט פון דער ריטערפּעסונג — פיר וואָס ער האט איהם געהאַרטען — איז צו איהם געווען אזוי גוט, האט ער געענטפערט: „איך, מיין הערר קאסטעללאַנאָ, דאַרף פיעל ניט האָבען, ווייל דיא וואַפען זיינען זיינע ציערונג און קעמפּען איז מיין צייטפּערטרייב.“ קאסטעללאַנאָ האט זיינען שלאָס'הערר; דער ווירטה האט אָבער געמיינט, דאס ער האט איהם גערופען קאסטעללאַנאָ, ווייל ער האט איהם געהאַרטען פיר א דורכגעטריבטענס קאסטיליאַנער, אָבוואָהל ער איז געווען אַן אַנדאַלוזיער פון סאַן לוקאַר און עפען אזא גרויסער גנב וויא קאַקוס און ערנער אלס א שטידענט אָדער א קעניג ליכער קאַמערדיענער, און האט איהם דעריבער געענטפערט מיט דיוע ווערטער: „ווען אזוי, הערר ריטער, הייסט עס, אז הארטע שטיינער זיינען א ווייכער געלענער פיר אייער עקסצעלענץ און וואָך זיין הייסט בייא אייך שלאָפען; אין דיוען פאַל קענט

האט ער דערועהן, ניט ווייט פון וועג, אַ קרעטשמע, וועלכע ער האט בעמראַכטעט פיר אַ שטעק, וואָס וועט איהם פיהרען צו דיא טהויערן, ווען ניט צו דעם פאלאַסט פון זיין ערלעזונג. ער האט געריטען אזוי ניד וויא ער האט געקענט און איז אָנגעקומען אַהין אין אבענדיציט. פאַר דער טהיר זיינען צופעליג געשטאַנען צווייא יונגע אויס־געלאַסענע פרויענציער, וועלכע האבען געדאַרפט געהן נאך סעויללע מיט אייניגע עזעל־טרייבער, וועלכע האבען אַהין איינגעקעהרט צו איבערנעכטיגען יענע נאַכט. אזוי וויא אלעס וואָס אונזער גליקענזוכער האט געזעהן אָדער זיך איינגעבילדעט האָט אין זיין פאַנטאַזיע אָנגענומען דיא געשטאַלט פון יענע זאַכען, פון וועלכע ער האט געלעזען, האט דיא קרעטשמע ביי איהם אויסגעזעהן א ריטער־שאַס מיט פיער טהורמלאך און שיינענדע זילבערנע קופאַלען מיט א צונבריק, א טיעפען גראָבען און מיט אלע געהעריגע זאַכען, מיט וועלכע אזא שאַס ווערט געוועהנליך געשילדערט. ווען ער איז אָנגעקומען נאָהענט צו דער קרעטשמע האט ער אָנגעשטעלט ראַצי: „מען ערוואַרטענדיג דאָס אַ קאַרליק וועט ערשיינען אויפ'ן באַלאָן און מיט א טראַמפּייט געבען א צייכען, דאס א ריטער קומט אָן אין שאַס; אָבער אזוי וויא ער האט געזעהן, דאס מען מאַכט שיהות און ראַצינאַטע וואָלט שוין וועלען דערקעבען העריי־צוגעהן אין שטאַל, האט ער צוגעריטען צו דער טהיר פון קרעטשמע, פאַר וועלכער ער האט געזעהן אומגעעהנדיג דיא צווייא מיירלאך, וועלכע ער האט געהאַלטען פיר שעהנע ערלע פרייליכס אָדער ליבענסווירדיגע דאַמען, וואָס זיינען הערויס צו גענעסען דיא לופט פאַר דעם טהויער פון זייער שאַס.

גראַדע צו דויער צייט האט א שוויינע־פאַסטן, וועלכער האט זיך גי נומע אויפקלייבען זיינע חזירים (איינער כבוד דאַרף איך ניט איבערבעטען, אזוי הייסען זייא) פון א נאָהענטען סטאַפעל, געגעבען א בלאָן מיט'ן האָרן, וואָס רופט זייא צוואַמע. דאָן קיכאַט איז געווען צופריעדען, ווייל ער האט זיך פאַרנעשטעלט, אז דאָס איז גענוי אַ דער קאַרליק פון דעם שאַס, וועלכער האט געגעבען א צייכען פון זיין אָנקומען. מיט גרויסער פריידע האט ער צוגעריטען צו דער קרעטשמע. דיא מעדענעס, זעהנדיג אַ מאַן בעוואַפענט מיט א שפיעז און א שילד, זיינען מיט פערוואונדערונג צוריק העריי־געגאַנגען אין הויז; אָבער דאָן קיכאַט האט בעטרעקענדיג זייער צושראַקענקייט הער־אָנגענומען זיין טאַקטורענע מאַסקע, וועלכע האט פערדעקט זיין מאַגערן און פערשטרעטען פנים, און האט צו זייא געזאַגט מיט א לייטזעליגער און אַנגענעהם שטימע: „ענטליפט ניט פון מיר, געדיגע דאַמען, פירכטעט ניט, דאס איהר וועט פון מיר האבען אונאַנעהמליכקייטען; פיר דעם ריטער־שטאַנד, צו וועלכען איך געהער, פאַסט ניט צו בעליידניגען קיין פערזאָן, איבערהויפט אַזעלכע הויכגעבאַרענע

האט רייטענדיג אויף זיין גרויסארטיגען פערד ראַצינאַנטע פערלאָזען דעם איינזאַמען אָרט און איז געגאַנגען איבער דעם אַלמען געדענקדווירדיגען פּלאַץ מאַנטיעל" (וויא עס איז ווירקליך געווען דיא געשיכטע). „אַ דיא אונגליקליכע צייט, דער געבענשטער דור," האט ער ווייטער געזאָגט, „ווען מיינע בעריהמטע טהאַטען וועלען ענטפּלעקט ווערען פאַר דער וועלט! טהאַטען, וואָס פּערדיענען מען זאָל זיין איינגראַווירען אין בראַגז, אויסקריצען אין מאַרמאַרשטיין און אויסמאַלען מיט'ן פענזל! און דוא, אַ געלעהרטער צויבערער, זיין ווער דוא ביסט, וואָס דוא וועסט האבען דיא אויפגאַבע צו שרייבען, דיא אונגעוועהנליכע היסטאָריע, פּערנעם ניט, איך בעט דיר, מיין גוטען ראַצינאַנטען, דעם שמענדיגען בענלייטער פון אַלע מיינע מיהעליגקייטען!" דאָן האט ער וויעדער, אזוי וויא ער וואָלט ווירקליך געווען פּערליעבט, אויסגעשריען: אַ דולציגעאַ, מיינע פּרינצעסין! הערשערין פון דיוען געפאַנגענעם הערצען! דוא טהוּסט מיר א גרויס אונערעכט מיט דעם וואָס דוא בלייבסט גרויזאַם בייא דוין דעקרעט און דיא פּערבאַטסט מיר צו ערשיינען אין דער געניגוואַרט פון דוין שעהנהייט! האַלט פיר ווירדיג, אַ געדיגע דאַמע, צו דענקען פון דיוען פּערשקלאַפטען הערצען, וועלכעס ליידעט אויס לייעבע צו דיר אזוי פּיעלע שמערצען!"

ער האט אַלץ ווייטער גערעדט אין דיוען ווירדען טאָן, נאַכמאַכענדיג דיא שפּראַך פון זיינע ביכער אזוי גענוי וויא ער האט געקענט און איז זיך געגאַנגען לאַנג זאַם ווייטער, וועהרענד דיא זון איז הערויס מיט אוא שטאַרקער היץ, דאָס זיא וואָלט צייטמאַלצען זיין מאַרד, ווען ער וואָלט נאָך געהאַט אַ ביסעל. ער האט געוואַנדערט כמעט יענעם גאַנצען טאָג און האט ניט בעגעגענט קיין איינציגע זאַך, וואָס זאָל זיין ווערטה צו דערמאָהנען, און דאָס האט איהם פּיעל געערנערט, ווייל ער האט מיט אונגעדולד ערוואַרטעט א געלעגענהייט צו ווייזען דיא העלדישקייט פון זיין מעכטיגער האַנד.

אייניגע שריפטשטעלער זאָגען, אז ער האט זיין ערסטע בעגעגעניס געהאַט ביי דעם שמאַלען דורכגאַנג פון לאַפּיע; אַנדערע בעהויפטען, אז זיין ערסטע בעגעגעניס איז געווען דער קאַמפּף מיט דיא ווינדמיהלען; אָבער פון אַלעם וואָס איך האב געד קענט אויסגעפינען וועגען דעם און פון וואָס איך האב געפונען אין דיא בראַניקעם פון לאַ מאַנטיעל, שטעלט זיך הערויס, דאָס ער האט דיוען גאַנצען טאָג געריטען און דאָס ער און זיין פּערד זיינען געגען אבענד געווען שטאַרק מיר און הונגריג; און אַלס ער האט זיך אין דיוען צושטאַנד אומגעקוקט, אויב עס געפינט זיך ערנעץ ניט א ריטער ש אַס אָדער א פאַסטוכשע הייזעל, וואו ער זאָל זיך סענען אויסרוהען און ערקויקען,

דאָס פרייע פעלד פול מיט פרייד, דענקענדיג דאָס ער האט קיינע שטערונגען ניט געהאט בייא דעם אָנפאַנג פון זיין עהרווירדיגער אונטערנעהמונג. אָבער קוים איז ער הערויס אויף דאס פרייע לאַנד האט ער זיך דערמאָהנט אָן א שרעק־ליכע זאך, ציליעב וועלכער ער וואָלט נאך א האָר געדאַרפט אויפגעבען זיין אונטערנעהמונג: ער האט זיך גראַדע דאן הערומגעזעהן, דאס ער איז נאך ניט פאַרמאָלנע ערקלערט געוואָרען אַלס ריטער, און דעריבער האט ער לויט־דיא געזעצט פון ריטערשאַפט, ניט געקענט אויפטרעטען גענען אימעצן פון דיא, וועלכע געהערען צו דעם ריטער־שטאַנד; און ווען ער וואָלט שוין ווירקליך געווען ערקלערט אַלס ריטער, וואָלט ער דאן געדאַרפט, אַלס נייער ריטער, טראָגען א ווייסען ריטער־גאַרניטור אָהן א וואַפען (הערב) אויף זיין שילד, ביז ער וואָלט עס פערדיענען דורך דיא מאַכט פון זיינע וואַפען. ביי דיזע געדאַנקען איז ער געבליעבען שטעהן און האט ניט געוואוסט אויב ער זאָל געהן ווייטער; אָבער אזוי וויא זיין משוגעת האט איבערגעשטאַרקט זיין פערשטאַנד, האט ער בעשגאַסען זיך צו לאָזען מאַכען פיר א ריטער דורך דעם ערסטען, וועלכען ער וועט אָנטרעפען, וויא עס האבען אויך געטהאָן פיעלע אַנדערע, פון וועלכע ער האט געלעזען. און וואָס איבערטרעפט זיין ריטער־אַנצוג האט ער בעשלאָסען, ווען ער וועט האבען א געלעגענהייט, אָנצופוצען זיין אייגענעם אזוי דאס ער זאָל זיין ווייטער וויא הערמעליך־פוטער. בערוהיגענדיג זיין פערשטאַנד האט ער יעצט אָנגעהייבען געהן ווייטער, געהמענדיג וואָס פיר א וועג זיין פערד האט אַליין געוואָלט, ווייל דאַרין — האט ער געגלויבט — בעשטעהט דער וואַהרער גייסט פון זוכען צופעלע.

געהענדיג ווייטער האט אונזער נייער צופאַל־זוכער גערעדט צו זיך אַליין אזוי: „ווער צווייפערט עס, דאס דיא אין צוקינפטיגע צייטען, ווען דיא ריכטיגע נעשיכטע פון מיינע ריהמליכע העלדענטשאַפטען וועט ענטפלעקט ווערען פאַר דער וועלט, וועט דער געלעהרטער, וועלכער וועט זיין שילדערן, בעשרייבען מיין ערסטען הערויסגאַנג אויף אזא אַרט: „קוים האט דער רויטהער מאָרגענשטערן אויסגעשפרייט איבער דעם געזיכט פון דיזע ברייטע און גרויסע ערד־קיגעל דיא גאַלדענע פעדים פון זיינע שענהע האָר, און קוים האבען דיא קליינע געפאַרבטע פויגעלאַך מיט זייערע שפיציע צינגע־לאך מיט א זאַנפטער און האָניגדיגער מעלאָדיע בעגריסט דיא אַנקונפט פון דעם רויטהען אַנזאָנער פון מאָרגען, וועלכער האט פערלאָזענדיג דעם ווייכען געלענער פון זיין אייפערזיכטיגער בעגלייטערין (ווענום — אבע־ד־שטערין) זיך גאַר־וואָס ענטפלעקט צו דיא שטערבליכע מענשעניקינדער דורך דיא טהויערן און באַלאַקאָנען פון דעם הימעל־געוועלכ פון לאַ מאַנטשאַ — אַלס דער בעריהמטער ריטער דאן קיכאָט דע לאַ מאַנטשאַ

קאַפיטעל 2.

דאָן קיכאַט'ס ערסטער הערויסגאַנג פון זיין דאָרף.

דורך באלד וויא דיזע פאַרבערייטונגען זיינען געווען געמאַכט, האט ער שוין מעהר ניט אָבגעלעגט זיין פראָ-יערט, וועלכען ער האט זיך בעאייקט אויסצופיהרען. דענקענדיג, דאָס דיא וועלט וועט האָבען שאַרען דורך זיין אָבלעגען - אזוי פיעל זיינען געווען דיא קרוודעס, פיר וועלכע ער האט זיך געוואָלט אָננעהמען, דיא אונ-רעכטען אויסצוגלייכען, דיא פעהלעך צו פערבעסערן, דיא שלעכטסען גוט צו מאַכען און דיא שולדען צו בער צאָהלען! דעריבער האט ער קיינעם

ניט ערצעהלענדיג פח זיין פלאן און גאנין אונבעמערקט איין פריהימאָרגען פון דיא הייסעסטע טעג אין יולי מאָנאט זיך בעוואַפּענט פון קאַפּ ביז דיא פּיס, הערויף אויף זיין ראַצינאַנטע, הערויפגעלעגנט דאס היטעל אויפ'ן קאַפּ, אָנגעבונדען זיין שילד, געד גומען זיין שפּיעז און איז דורך דעם הינטער-טהויער פון זיין הויף הערויסגעריטען אויף

נעווען פערליעכט. אַבוואָהל עס זעהט ניט אויס, דאָס זיא האט דערפון נעוואוסט
 אָדער זיך בעקימערט וועגען דעם; און דאָס איז נעווען דיא דאָמע, וועלכע ער האט
 אויסגעוועהלט צו מאַכען פיר דיא בעפעהלערין פון זיין הערץ. ער האט דאן פיר זיא
 געזוכט אַ נאָמען, וועלכער זאָל ניט ווייט אווענגעהענדיג פון איהר אייגענעם, זיך
 בייגען און זיין נאָהענט צו דעם נאָמען פון אַ פרינצעסין אָדער פון אַ פאָרנעהמער
 דאָמע, און ער האט בעשלאָסען, אז דאָס זאָל זיין דולצינעאַ דעל טאַבאָסאַ (ווייל זיא
 איז געבאָרען געוואָרען אין יענעם דאָרף) — אַ נאָמען, וועלכער האט, וויא ער האט
 געדענקט, שעהן געסקונגען, און איז אויך געווען אַן אונגעוואוינליכער און האט פיעלעם
 אויסגעדריקט — וויא דיא אַלע אַנדערע נעמען, וועלכע ער האט אָנגענומען.

נאָכדעם וויא ער האט זיין פערד געגעבען א נאָמען, מיט וועלכען ער איז געווען שטארק צופריערען, האט ער בעשלאָסען צו בעשטימען א נאָמען פיר זיך אליין. דאָס האט איהם גענומען אַכט טעג צו בעטראַכטען און דאן האט ער ענדליך בעשלאָסען זיך צו רופען דאָן קיכאָט. פון וואָגען אייניגע שרייבער פון דיוער טרויעסטער גער שיכטע האָבען געדרונגען, דאָס זיין ריכטיגע נאָמען איז געווען קיכאָט און ניט קעס אדאָ, וויא אַנדערע ווילען האָבען. דערמאָהענדיג זיך, דאָס דער העלדישער אַמאָדים איז געווען אונצופריערען מיט דעם איינפאַכען נאָמען אַמאָדים און האט דערצו צוגעגעבען דעם נאָמען פון זיין קעניגרייך און פאַטערלאַנד אום זיי דאָדורך צו מאַכען בעריהמט, זיך רופענדיג אַמאָדים פון גאַלליען. — האָט ער אויך, אַלס נוטער ריטער, צוגעלעגט דעם נאָמען פון זיין פראָווינץ אין האט זיך אָנגערופען דאָן קיכאָט דע לאַ מאַנטישא; דורך דעם — האט ער גערעכענט — האט ער גענוי געגעבען צו וויסען זיין יחוס און זיין מדינה, וועלכע ער האט צו גלייכער צייט בעעהרט מיט דעם, וואָס ער האט אָנגענומען איהר נאָמען.

יעצט, אַז זיין וואַפּענאַרניטור איז שוין געווען אָבערפּוצט, זיין היַמל נאָכץ געמאַכט און זיין פערד און ער זיינען געווען בעזאָרגט מיט נעמען, האט ער געפונען, אַז עס האט איהם שוין מעהר נאָרנישט געפעהלט אויסער אַ דאַמע צו ליבען; וויל אַ וואַנדערנדער ריטער אָהן ליבע איז וויא אַ בויס אָהן בלעטער און פרוכט — וויא אַ גוף אָהן אַ נשמה. „ווען איך זאָל“ — האט ער געזאָגט — „פיר מיינע זינד, אדער בעסער געזאָגט, דורך מיין גרויסען מול, בעגענען ערגעץ א ריען — וואָס דאס טרעפט זיך אָפּט ביי וואַנדערנדע ריטער — און איך זאָל איהם אוועגלעגען מיטן ערסטען קלאַפּ, אדער צושפאַלטען איהם אין צווייען, אָדער קורץ — איהם בעוועגען און איהם צוויינגען ער זאָל זיך אונטערגעבען, — דאַרף איך דען ניט האָבען אַ דאַמע, צו וועמען איך זאָל איהם קענען אוועגשיקען אַלס אַ געשינגק? דאָס ער זאָל, ווען ער קומט פאַר מיין שעהנער מאַדאַם, זיך וואַרפען אויף זיינע קניע פאַר איהר און זאָגען מיט אַן אונטערטהעניגער, גיערעגישלאָגענער שטימע: „מאָדאַם, איהר זעהט יעצט פאַר אייך דעם ריען קאַראַקולאַמבראָ, דער הערשער פון דער אינזעל מאַלענדראַניאַ, וועלכער האט דעם בעפעהל פון דעם אַלערהויכבעריהמטען דאָן קיכאָט דע לאַ מאַנטישא, וואָס האט מיך בעזייגט אין אַ דוועל, מיך פאַרווישטעלען פאַר אייך, אום אייער גרויסען געדיניקייט זאָל מיט מיר טהאָן וואָס זיא וויל.“ וויא גליקליך איז אויב ער נוטער ריטער געווען נאָך דיוער היינטיגער רעדע! וויא נאָך גליקליכער איז ער אבער געווען, ווען ער האט געפונען אַ דאַמע! עס ווערט דערזעהלט, דאָס אין אַ אַהענטען דאַרף האט געוואוינט אַ שעהנע יונגע בויערין, אין וועלכע ער איז פריהער

אַרבייט פון אַ נאַנצער וואָך; אָבער ניט זעהר צופריעדען מיט דעם, וואָס זיין היטעל איז אזוי לייכט צערשטערט געוואָרען און אום זיך צו פּערהיטען פון אזא אונגליק אויף ווייטער, האט ער געמאַכט אַן אַנדער מאַסקע, וועלכע ער האט פּערפּעסטינט פּ אַן אינוועניג מיט קליינע אייזערנע שטענגלאַך; ער איז ביי זיך יעצט געווען זיכער, אז דאס וועט שוין זיין שטאַרק, און ניט מאַכענדיג מעהר קיין פּראָבעס, האט ער דאס געהאַלטען פיר אַן אויסגעצייכענטעם היטעל.

נאך דעם איז ער געגאַנגען זעהן, וואָס הערט זיך מיט זיין פּערד; אָבוואָהל ער האט געהאַט מעהר חסרונות אַלס גענעלאַ'ס שקאַפּע, וועלכע איז געווען בלויז עור ועצמות,* הויט און ביינער, דאָך איז ער אין זיינע אויגען געשטאַנען פּיעל העכער אַלס אַלעקסאַנדער'ס בוצעפּאַלוס, אָדער ציד'ס באַביעקאַ. פּיער טעג האט ער געטראַכט וואָס פיר אַ נאָמען ער זאָל איהם געבען; ווייל — האט ער געזאגט צו זיך אליין — עס וועט זעהר ניט פּאַסיג זיין, דאס אזא גרויסאַרטיגער פּערד, וואָס געהערט צו אזא גרויסען ריטער, זאָל ניט האבען קיין געהעריגען נאָמען. ער האט זיך דעריבער געגעבען מיה צו געפינען עפעס אַ נאָמען, וואָס זאָל צוגלייך אַנדייטען, וואָס ער איז געווען פריהער, איידער ער האט בעלאַנגט צו אַ וואַנדערנדיגן ריטער, און וואָס ער איז יעצט: קיין זאַך, ווירקליך, קען ניט זיין אזוי גלייך וויא דאס, אז ווען דער הערר בייט איבער זיין שטאַנד, זאָל זיין פּערד אויך בייטען זיין נאָמען, און אָננעהמען אזא פּרעכטיגען און קלינגעדיגען נאָמען, וויא עס פּאַסט פיר דעם נייען שטאַנד, אין וועלכען ער איז יעצט העריינגעטראָמען. נאכדעם וויא ער האט פּראָיעקטירט, געענדערט, לענגער געמאַכט, געקירצט, אווענגעוואָרפען און וויעדער צונויפגעשטעלט אין זיין פּאַנטאַזיע פּערשיעדענע נעמען, האט ער ענדליך בעשלאָסען, אז דער נאָמאַן זאָל זיין ראָסינאַנטע, אַ נאָמען, וועלכער איז לויט זיין מיינונג געווען הויך, קלינגענדיג און פול מיט בעדייטונג; אַ נאָמען, וואָס בעדייטעט, דאס ער איז געווען נישט מעהר וויא אַ ראָסיין, כלומר אַ שקאַפּע, אַנטעס, דאָס הייסט פּאַרדעם וויא ער איז געקומען צו דער יעצטיגער מדרגה; און וויעדער, דאָס ער איז יעצט אַנטעס ראָסיין, דאָס הייסט העכער פּאַר אַלע שקאַפּעס פון דער וועלט! **

* דיא העברעאישע ווערטער עור ועצמות קומען דאָ אויס טרייהייט צו דעם אַריגינאַל. אין דעם שפּאַנישען טעקסט ווערט דאָ העריינגעוואָרפען אַ לאַטיינישער זאַץ (tantum pellis et ossa fuit — געווען בלויז הויט און ביינער): דאָס קומט אויס גראַדע וויא מען וואַרפט אַמאַל העריין אַ העברעאישע פּראָזע אין יידיש פון שפּאַס וועגען.

** דער רעהה ליעגט דאָ אין דעם שפּאַנישען וואָרט *antes*, וועלכעס האט צוויי בעדייטונגן: פּאַרדעם און העכער.

אויף טורט אין זיינע אָרימס. ער האט געגעבען זעהר א גוטע מיינונג איבער דעם ריעז מאָרגאנטי דערפאר, ווייל ער איז געווען העפליך און גוט ערצויגען, אָבוואָהל ער איז געווען פון דעם סאָרט מענשען, וועלכע זיינען אימער שטאָלץ און פרעך. מעהר פאר אלעמען האט ער בעוואונדערט רינאלדאָ דע מאָנטאלוואן, איבערהויפט ווען ער האט איהם געזעהן הערויסגעהן פון זיין שלאָס צו פלינדערן יעדען, וועמען ער האט אָנגעטראָפּען, אין ווען ער האט אויך צוגעכאפט מאַהאָמעט'ס בילד, וועלכעס — וויא דיא היסטאָריע ערצעהלט — איז בעשטאָנען דורכאויס פון גראָבען גאָלד. אָבער ער וואָלט אַווענגעשענקט זיין אויפזעהערין און זיין פלעמעניצע אַלס צוגאָב, ווען מען וואָלט איהם געגעבען דיא מעגליכקייט צו געבען א גוטען רייב דעם פעררעטהער גאלאָאָן.

אזוי וויא זיין פערשטאָנד איז געווען פאָלשטענדיג פערדונקעלט, איז איהם ענדליך העריין אין קאָפּ אַיינע פון דיא ווילדעסמע פאַנטאַזיעס, וואָס א משוגענעס מענשען איז נאָר ווען אַיינגעפאַלען; ער האט געגלויבט, דאס עס וועט פיר איהם זעהר גוט זיין, אום זיך צו מאַכען א גרויסען גאָמען אין זיין פאַטערלאַנד צו בריינגען גוצען, צו ווערען א וואַנדערנדער ריטער און דורכגעהן דיא וועלט רייטענדיג און בעוואַ פּענט, צו זוכען וואונדערליכע צופעלע און אויפטהאָן אַלעס וואָס עס האבען אויפגע טהאָן דיא וואַנדערנדע ריטער, פון וועלכע ער האט געלעזען; אָנצונעהמען זיך פיר אַלע קרוידעס און אַיינשטעלען זיך אין געפאַהרען, אום ער זאָל נאכדעם, וויא ער וועט הערויס פון זייא בשלום, זיך קענען פערשאַפּען עהרע און א גרויסען גאָמען אויף אַייביג. דער אָרימער פריין האט זיך אַיינגעבילדעט, אז ער איז לויט זיין העלדיש קייט וועגנסטענס דער געקרוינטער קייזער פון טרעביסאָנד. מיט דיזע זיסע פאַנטאַזיע זיעס און מיט דעם גרויסען פערגינגען, וועלכען ער האט אין זייא געפונען, האט עת זיך געאַיילט אויסצופיהרען זיין פלאַן.

דיא ערסטע זאך, וואָס ער האט געטהאָן, איז געווען אויפצוזוכען זיין עלטער זיידענ'ס פערראַסטעטען וואַפּענאַנצוג, וועלכער איז געלעגען פיעלע יאָהרען פערנאָב לעסיגט אין אַ ווינקעל. ער האט איהם אָבגעפוצט און געבראַכט אין אָרדנונג אזוי גוט וויא ער האט געקענט; אָבער ער האט אין איהם געפונען א גרויסען חסרון: דאָס היטער איז ניט געווען גאַנץ, עס איז נאָר געבליעבען דיא הויבע אָהן דער מאַסקע. דעם פעהלער האט ער קונציג פערריכט: ער האט צוגעמאַכט א סאָרט מאַסקע פון טאַקטור, מיט וועלכער דיא הויב האט אויסגעזעהן וויא א גאַנצער הוט. אמת, אום צו פרובירען וויא שטאַרק עס איז געווען, האט ער געצויגען זיין שווערד און געגעבען אַ מאַך צווייא מאַל און מיט'ן ערסטען מאַך איז פערלאָרען געגאַנגען דיא

פערפאסער געווען דאנקבאר פיר זיין פערשפרעכען צום סוף פון בוך, צו ענדיגען דיזע איגענדליכע וואונדערבארע געשיכטע; און ער האט אָפּט אליין לוסט געהאט צו געהען דיא פערדער אין האַנד און ענדיגען דיא ערצעהלונג וואָרט אין וואָרט וויא דער פערפאסער האט פערשפראָכען. דאס וואָלט ער געוויס געהאט געטהאָן, און גוט אויך, ווען אַנדערע וויכטיגע געדאַנקען וואָלטען איהם ניט אָנגעצויגען דערפון — געדאַנקען, וועלכע האבען זיין מאַרך בעשעפטיגט גאָר אָהן אויפהער.

ער האט אָפּט דיספּוטיט מיט דעם אונטערנייטליכען פון דאָרף, א נעביל־דעמער מאַן, וועלכער האט געענדיגט זיין שטודיום אין סענענצא,* — וועלכער פון דיא צווייא ריטער איז געווען דער בעסטער, פאלמערין פון ענגלאַנד אָדער אמאָדים פון גאַלליען. אָבער מייסטער ניקאָלאַס, דער באַרבער פון דעם זעלביגען אָרט, האט געזאגט, דאס קיינער פון זייא האט זיך געקענט פערנלייכען מיט דעם „ריטער פון דער זון“; איינער, וואָס האט זיך ווירקעליך געקענט פערנלייכען מיט איהם איז געווען דאָן גאַלאַאָר, דער ברודער פון אמאָדים זון גאַלליען, ווייל ער האט געהאט אלע גרויסאַרטיגע מעלות: ער איז ניט געווען אזא שוועכלינג און אזא קלאַגמוטער וויא זיין ברודער און אין העלדענמוטה האט ער איהם געוויס איבערגעשטיענען. קורץ, ער איז געווען אזוי־שטאַרק פערבלענדעט מיט דיזען שטודיום, דאס ער האט פער־בראַכט גאַנצע טעג און גאַנצע נעכט איבער דיזע ביכער; און אויף אזא אָרט, דאס הייסט, פון וועניג שלאָפען און פיעל לעזען, האט ביי איהם אויסגעטריקענט דער מאַרך און זיין פערשטאַנד איז געוואָרען געריהרט. זיין פאַנטאַזיע איז געווען פול מיט אלעם וואָס ער האט געלעזען: מיט בעצויבערונגען, קאַמפּפּע, שלאַכטען, אויפפאַרדערונגען, וואונדען, העפליכקייט, ליעבע, שמערצען און אלע אונגעגליכע פוסטע זאַכען; און ער איז געווען אזוי פיעל איינגעלויבט אין דער וואהרהייט פון דיזע אלע פאַנטאַסטישע בבא־מעשיות, דאס נאך זיין מיינונג איז קיין היסטאָריע אין דער וועלט ניט געווען, ריכטיגער אַלס דיזע. ציד רואי דיאין, האט ער געגלויבט, איז געווען זעהר א גוטער ריטער, אָבער ניט צו פערנלייכען מיט דעם „ריטער פון דעם ברענענדיגען שווערד“, וועלכער האט מיט איין מאַך אויף הינטער צושפאַלטען צווייא שרעקליכע, גרויסע ריעזען. ער איז געווען מעהר צופריעדען מיט בערנאַרדא דעל קאַרפּיא, ווייל ער האט געטוידטעט ראָלאַנד דעם בעצויבערטען אין ראַנצע צוואַללעס, בענצענדיג דיא זעלביגע טאַקטיק, וואָס הערקולעס האט בענוצט געגען אנטעאוסין, וועלכען ער האט צוקוועטשט

* דאָס זאָגט דער שרייבער אין שפּאַס. ווייל עס זיינען אין שפּאַניען צו יענער צייט געווען גאָר צווייא גרויסע אונטערנייטען: סאַלמאַנקאַ און אַלקאַלאַ.

זאָמלען דעם פערד און האט אויך געוואוסט וויא אומצונעהן מיט דעם גערטנער מעסער. אונזער פריץ איז געווען אן ערף א פופציגער; ער איז געווען שטארק געבויט, אָבער שמאָל און מיט א מאַגערן געזיכט; ער פלעגט אויפשטעהן זעהר פריה און האט ליעב געהאט צו געהן אויף יאָנד. מאַנכע ווילען האבען, דאס זיין נאָמען איז געווען קיכאט אָדער קעסאָדאָ — אין דעם זיינען דיא היסטאָריקער ניט אייניג, אָבוואָהל עס זיינען דאָ נישקאָשעדיגע בעווייזע, דאָס זיין נאָמען איז געווען קיכאט. דאס איז אָבער ניט זעהר וויכטיג פיר אונזער געשיכטע; עס איז גענוג דאס מיר געהען ניט אָב ביי דיזער ערצעהלונג איין האָפּר פון דער וואַהרהייט.

מען דארף וויסען זיין, דאס דיזער פריץ האט פערבראכט זיינע פרייע מינוטען דאס הייסט דעם גרעסטען טהייל פון יאָהר, אין לעזען ביכער וועגען אַרעליגע העלרען, וועלכע טראָגען דעם נאָמען „ריטער“; ער איז אזוי פיעל געווען העריינגעטאָהן אין לעזען, דאס ער האט כמעט אין גאנצען פערנאכלעסיגט זיין יאָנג און פערנעסען אָן זיינע הייזליכע אינטערעסען; ער האט פטרקויפט פיעלע שטיקער פּעלד אום צו קויפּען געשיכטען פון דיא וואַנדערנדע ריטער, וועלכע האבען בעוויזען וואַנדערליכע נבורות; דיזע געשיכטען האט ער זיך אָנגעשאַפט אזוי פיעל וויא ער האט נאָר געקענט; צווישען זייא אלע זיינען איהם קיינע ניט געווען אזוי געפּלען וויא דיא ביכער פון דעם בעריהמטען פעליציאָנאָ דע סילווא, ווייל זיין הויכע שפראך און זיינע שויערע ווערטער זיינען נאך זיין מיינונג נאך געווען זעהר טהייער; איבערהויפט איז ער געווען ענטזיקט פון דיא הויכע רעדענס־אַרטען פון ליעבע און קריגע, מיט וועלכע זייא זיינען אזוי פול; וויא צום ביישפיעל: „דיא אורזאך פון דער אונפערשטענדליכער בעהאַנדלונג, מיט וועלכער איהר בעהאַנדעלט מיין פערשטאָנד, שוואכט אזוי פיעל אָב מיין פערשטאָנד, דאס לויט פערשטענדליכקייט מוז איך מיך בעקלאָגען אויף אייער שענהייט.“ נאך אַזאָי: „דיא ערהאַבענע הימלען, וועלכע בעציערען אייער געט־ליכקייט מיט געטליכע שטערן, מאכען דאָס איהר זאָלט פערדיענען דיא פערדיענטע פערדיענסט פון אייער ערהאַבענהייט.“ אזעלכע און עהנליכע שטיקלאך מליצה האבען דעם אונגליקליכען קעכאָדאָ איינפאך משוגע געמאַכט, ווייל ער האט געבראַכען דעם קאָפּ הערויסצוקויגען זייער בעדייטונג, וואָס דאס וואָלט אפילו דעם פּלאָזאָפּ אַריסטאָטלעס אויך געווען אונמעגליך, אפילו ווען ער וואָלט אויפגעשטאַנען תּחית־המתים עקסטרא צוליעב דעם. ער איז ניט געווען גאַנץ צופריעדען מיט דיא וואַנדען, וועגכע דער ריטער דאָן בעליאַניס האט געקריגען, ווייל ער האט געדענקט: וויא געשיקט זיינע פעלדשערס האבען זיך געמענט זיין, האט זיין געזיכט דאָך געמוזט זיין בעדעקט מיט סנאַרעס און געהט פון דיא פערנעהטע וואַנדען, דאָך איז ער דעם

געשיכטע פון דאָן קיכאַט.

ערסטעם בוך.

קאַפיטעל 1.

ווער דאָן קיכאַט איז געווען און צו וואָס ער האָט געשטרעבט.

דער פראָווינץ לאַ מאַנטשאַ, ערנעץ אין אַ דאָרף, וואָס איך וויל ניט געדענקען זיין נאָמען, האט ניט זעהר לאַנג צוריק געלעבט איינער פון דיא דאָזיגע פריצים, וועלכע האָבען ביי זיך געוועהנ'דיך אַ שפיעז אין אַ סטאָיקע, און אַלטען פאַנצער, אַ מאַנערן פערד און אַ יאַנדרהונד. זופּ פון מעהר שעפּסענפלייש אלס רינדפלייש, אַבערנס געוועהנ'דיך קאַלטע שפּייעז, פרייטאָג לינזען, שבת, יסורים און ברעכענעס! און זונטאָג אלס צונאָב אַ טויב —

אויף דעם האט ער פערזעהרט אונגעפעהר דרייא פערטעל פון זיינע אייניקינפטע; דאס איבריגע איז בייא איהם אוועג אויף קליידונג, וועלכע איז בעשטאַנען פון אַ פיינעם טוכענעם מאַנטעל, פון סאַמעמענע הויזען און פאַנטאַפּעל פיר דיא פייערטעג און פון א האַלב־טוכענעם אַנצויג, וועלכען ער האט געטראָגען אַנדערוואָכען. ער האט געהאט בייא זיך אין הויז און אויפזעהערין, א פרוי פון איבער פערציג יאָהר, א פלעמעניצע אונטער צוואנציג יאָהר און אַ יונג צום הויז און צום פעגד, וועלכער האט געקענט

* דאָס איז דיא ווערטליכע איבערזעצונג פון duelos y quebrantos פון דעם שפּאַנישען טעקסט. אזוי האט מען אָנגערופען אין לאַ מאַנטשאַ פלייש פון פערצוקטע אָדער געהרגעטע שאַף; יסורים דייטעט אויף דעם שמערץ פון דעם אייגענטיהומער, וואָס האט געהאט הויז, ברעכענעס — אויף דיא צובראָכענע פיינער פון דעם צוריסענעם אָדער געהרגעטען שאַף.

פערשאפט אויך דיר דאָס פערנניגען צו האבען דיא איינפאכע און ניט צוגעפוצמע
 געשיכטע פון דעם בעריהמטען דאָן קיכאָט פון לא מאַנטשא, וועלכען דיא בעוואוינער
 פון דער אומגענענד פון מאַנטיעל ריהמען. דאָס ער איז געווען דער אונשולדינסטער
 גיעב־האַבער און דער העלדישעסטער ריטער, וואָס מען האָט זייט פיעלע יאָהרען אין
 יענע גענענדען געזעהן. איך וויג מיך ניט פטרברייטען וועגען דיא גוצען. וועלכע איך
 בריינג דיר מיט דעם, וואָס איך מאך דרך בעקאנט מיט אַזא הויכער און עהרוויר
 דינער פערזאָן. אָבער איך האָף, דאָס דוא וועסט מיר געוויס זיין דאַנקבאַר דאַפיר,
 וואָס איך מאך דרך בעקאנט מיט זיין שילד־טרענער, דעם בעריהמטען סאַנטשאָ
 פאַנצא, אין וועלכען עס זיינען פערזייניגט אַלע שילד־טרענער־שע מעלות, וואָס מען
 געפינט צושפרייט אין דיא ריטער־געשיכטען.

יעצט זאָל דיר נאָט געבען געזונד און מיך אויך ניט פערנעסען.

אַדיע!

בענוצט אין דיין איינפאכער געשיכטע; — יעדענפאגס וועט אזא צעטעל פון געלעהרטע נעמען אויפ'ן ערפטען בליק נעבען דיין בוך א שעהנעם אנועהן, און קיינער וועט זיך ניט נעבען דיא מיה נאָכצוועהן אויב דוא האָסט זיי בענוצט אָדער ניט, ווייל דיא אַרבייט פון נאכזוכען וואָלט קיין נוצען ניט געבראַכט.

„דאָך, נאך אלע מעשיות“, האט מיין פריינד ווייטער געזאָגט, „ווען איך האב ניט קיין גרויסען טעות, זיינען דיזע אלע זאַכען אייגענטליך ניט גויטהיג פיר דיין בוך, וועלכעס איז בלויז אַ סאַטירע אויף דיא איבערטריבענע ריטערנעשיכטען, פון וועלכע אַריסטאָטלעס האט קיינמאל געטראַכט, פון וועלכע סאַנקט באַזיליוס האט גאַרנישט געשריעבען, און וועלכע ציצערָף האט גאח ניט געוואוסט. דיין געשיכטע האט קיין שייכות ניט מיט דער פינקטליכקייט פון היסטאָריע, מיט דער גענויאַנקייט פון שטערנ-זעהונג און געאַמעטריע און מיט דער גענויאַנקייט פון לאַגיק, אויך האט זיא ניט אַזעלכע שטעלען, און וועלכע גייסטליכע און וועלטליכע זאַכען זיינען צוזאַמענגעמישט, — פון וועלכע א פרומער קריסטליכער שרייבער דאַרף זיך צוריקהאַלטען: — מיט דער נאטור אליין האָסטו צו טהאן; זיא איז דיין איינציגע וועגווייזערין און ביישפיעל, און וואָס מעהר דוא טהוסט איהר נאָך אלץ פאַלקאָמער גער מוז דיין ווערק הערויסקומען. דיא ריטערביכער זיינען דיין שפיעל, און דיין הויפט-צוועק איז הערונטערצרוואַרפען פאַר דער וועלט זייער ווערט; דוא דאַרפסט דעריבער ניט געהן בעטלען ווערטער פון פילאָזאָפּען, פּסוקים פון דער הייליגער ביבעל, פאַבלען פון פּאָעטען, דרשות פון רעדנער אָדער וואונדער-מעשיות פון הייליגע, נאָר איינפאַך זעהן אויסצודריקען דאס וואָס דוא האסט צו זאָגען קלאָר און דייטליך און דורך גוט-געקליבענע שעהנע און קרעפטיגע ווערטער מאַכען אז דיא פערשיעדענע שטעלען זאַלען שעהן קלינגען און האַרמאָנירען, אזוי, דאָס דיין ערצעהלונג זאַל דעם שווערמוטהיגען פּערטרייבען זיין מעלאַנכאָליע און דעם פּרעהליכען צוגעבען מעהר פּרעהליכקייט און צו גלייכער צייט אַמוזירען-דעם גאַרען און פּערדיענען דעם לויב פון דיא ערנסטע און קלוגע. קורץ האב אין זיינען דיין צוועק, צו מאַכען א סוף פון דעם באַרג שטות — דיא ריטער-ראַמאַנען, וועלכע ווערען פון מאַכע פּעראַכטעט אָבער פון פיעלע נאָך בעוואונדערט.“

איך האב אויסגעהערט מיין פריינד מיט אַ טיעפען שווייגען און זיינע ווערטער האָבען אויף מיך געמאַכט אזא ווירקונג, דאָס איך האָב זיא אָנגענומען און האָב גלייך פון ויא טאַקע געמאַכט דיזע פאַררעדע, פון וועלכער דוא וועסט פּערשטעהן, ליעבער לעזער, ויא פּערשטענדיג מיין פריינד האָט גערעדט און ויא גליקליך איך בין געווען, אין טיין פּערצווייפּעלטער לאַגע צו געפינען אזא ראַטהעגעבער, וועלכער

„ווען דוא וויכט ווייזען, אז דוא ביסט א קענער פון ליטעראטור און קאסמאָ-
גראַפיע (וועלט־בעשרייבונג) זאָלסטו ערנעץ דערמאָהנען דעם טייך טאַנוס און מאַך
אן אמערקונג אויף אזאָ אַרט; דעם נאָמען טאַנוס האט דיווען טייך געגעבען אַ
שפּאַנישער קעניג. ער (דער טייך) הויבט זיך אָן פון דעם און דעם אָרט: אַ פּאַלט
העריץ אין דעם ים־הנדול נאָכדעם וויא ער בעשווענקט דיא מויערן פון דער בעריהמ־
טער שטאָרט ליסאַבאָן; זיין זאָמער, זאָנט מען, איז פון נאָלד און און ווי.

„ווען דוא ווילסט רעדען ווענען רויבערס, קען איך דיר ערצעהלען דיא געשיכטע
פֿון קאַקוס, וועלכע איך קען קלאָר אויף אויסוועניג; און ווען עס האַנדעלט זיך
ווענען הירען, האָסטו דעם בישאָפּ פון מאָנדאָנעדאָ, וועלכער וועט דיר ליעפּערן אַ
לאַמיאַ, לאַיס, אָדער פּלאָראַ, און דאָ וועסטו האָבען אן אַנמערקונג, וועלכע
וועט דיר בריינגען פיעל עהרע. ווילסטו רעדען פון ארורות, פון בייזע פרויען, וועט דיר
אָויד געבען אַ מעדעא; ווילסטו שמועסן ווענען צויבערינען און מכשפות, וועסטו
געפינען ביי האָמער'ן אַ קאַליפּסאָ און ביי ווירגיליוס'ן אַ צירצע; פּעהלען דיר
העכדישע גענעראַלען, וועט דאָס בוך פון יוליוס צעזאַר מיט זיינע קאָמענטאַרען
(פרושים) דיר צו הילף קומען און פּלוטאַרך וועט דיר געבען אַ טויזענד אַלכסנדר
מוקדוֹן'ס. ווען דיין פּעדער וועט זיך בעשעפּטיגען מיט ליעבע, זאָלסטו דיך ווענדען,
ווען דוא פּערשטעהסט נאָר אַ פּאַָר ווערטער איטאַליעניש, צו לע אָנע העבערע אַ,
וועלכער וועט דיר געבען פיעל שטאַפּ; אָדער, ווען דוא האָסט פיינד צו געהן זוכען
אין פרעמדע לענדער, האָסטו צו הווען פּאַנסעקאָ'ס ווערק, „דיא ליעבע פון נאָט,“
וועלכעס האט אין זיך אלעס וואָס דוא און דיא נייגירינסטע מענשען קענען נאָר
פּערלאַנגען פיר דעם גענענשטאַנד פון ליעבע.

„סירץ, דוא קריעט נאָר העריין דיווע געמען אָדער אַנדייטונגען, און איך וועל
שוין בעזאָרגען דיא שטיקלאך פון אַנדערע ביכער און דיא אַנמערקונגען. איך געהם
מיך אונטער אויסצופילען דיא ברעגען פון דיין ווערק מיט אַנמערקונגען און צוגר
געבען צום סוף פון בוך פיער נאַנצע בויגענס.

„יעצט אַ וואָרט ווענען דיא פּערפּאסערס, וועלכע ווערען אין אַנדערע ביכער
דערמאָהנט און פּעהלען אין דיין ווערק. דיווען חסרון קען מען אויך לייכט פּערייכטען.
געהם נאָר אַ בוך, אין וועלכען זיי שטעהען אלע פּערצייכענט פון A ביז Z (פון אַקף
ביז תיו) נאכ'ן אַלף־בית און טראָג זיי איבער אין נאַנצען אין דיין בוך; און ווען מען
וועט אפילו מערקען דעם שווינדעל מאכט אויך ניט אויס; עס וועלען זיך נאָך פיעל
לייכט געפינען נאַרענים, וועלכע וועלען גלויבען, דאָס ווא האָסט זיי אלע ווירקען

אן הערויפקלאפען ביי'ן זייט דעם נאָמען האַראַציוס, אָדער ווער דאָס האט געוואָנט.
ווען דוא רעדסט ווענען דער מאַכט פון טוירט, דאָן פאַסטען זיך דיזע פערזען:

Pallida mors, aequo pulsat pede

Pauperum tabernas regumque tures —

דער בלאַסער טוירט קלאַפּט מיט'ן זעלבען פוס
אין דיא אַרימע הייזלאַך און קעניגליכע פאַלאַסטען

שרייבסט דוא פון ליעבע און פריינדשאפט צו אינווערע פיינד, וויא נאָט הייסט
אונז, גיעב גלייך אַ קוק אין דער הייליגער שריפט, און פון דאָרטען וועסט דוא אָהן
מיה קענען הערויסנעהמען דיזע ווערטער:

Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros —

איך זאָג אייך איהר זאָלט פריינדליך זיין צו אייערע פיינדע

ווען דוא רעדסט פון שלעכטע געדאַנקען, זאָלסט דוא בריינגען דיא ווערטער פון דעם
נייעם טעסטאַמענט —

De corde exeunt cogitationes malae —

פון הערצען געהען הערויס דיא בייזע געדאַנקען.

ווען דוא רעדסט פון דער פאַלשקייט פון פריינדע וועט דיר קאַמאָ געבען דיזע צווייא
פערזען:

Donec eris felix, multos numerabis amicos;

Tempora si fuerint nubila, solus eris —

אזוי לאנג וויא דוא וועסט רייך זיין, וועסטו צעהלען פיעלע פריינד;

ווען דיא צייטען וועלען זיין פינסטער, וועסטו זיין אַליין.

דיזע און נאך אַזעלכע שטיקלאך לאטיין, וועלען מאכען, דאָס מען זאָל דיר האַלטען
פיר אַ שפּראַכקענער, וואָס דאָס בריינגט היינטיגע צייטען עהרע און געלד.

„און וואָס אָנבעטרעפט דיא אָנמערקונגען אַם ענדע פון דיין בוך קענסט דוא
מאַכען אזוי: ווען דוא רעדסט פון אַ ריעזי דוף איהם אָן גל'ת. דאָס וועט דיר גאר
נישט קאַסטען און דוא וועסט דערביי קענען מאכען אַ גרויסע אַנמערקונג מיט אַזא
נוסח: דער ריעזי גל'ת אָדער גל'ת איז געווען אַ פּלשתי, וועלכען דער פאַסטוך
דוד האט געטוירמעט אין דעם טהאַל טערעבינהום מיט אַ גרויסען שטיין, וועלכען
ער האט געשליידערט מיט אַ וואַרפער — וויא עס ווערט ערצהלם אין מלכים אין
דעם און דעם קאַפיטעל.

„איצטער זעה איך, אז איך האב אין דיר געהאט א טעות דיא נאנצע צייט וואָס איך קען דיך; איך האב דיך אימער געהאלטען פיר אַ פּערשטענדיגען, קלוגען מענשען, אָבער איצט זעהט עס אויס, אז דוא ביסט דערפון אזוי ווייט וויא הימעל פון דער ערד. וואָס! איז דאָס מעגליך, אז אונז קלייניגקייט זאָל האָבען בכוח אָבזושטעלען אזא פּעהיגע פּערזאָן וויא דוא ביסט, וועלכער איז בייגעקומען א סך שווערערע זאכען? וואָהרהאפטיג, דאָס איז ניט אונפעהיגטייט, נאָר איינפאך פּויל־קייט; און אויב דוא ווילסט וויסען, דאָס מיינע רייך זיינען ריכטיג, טאָ הער מיך צו און אין אַן אויגענבליק וועסט דוא זעהן, וויא איך וועל אָבראַמען אלע שווערענעס, וועלכע, וויא דוא זאָנסט, שמערען דיר הערויסצוגעבען פאר דער וועלט דיא געשיכטע פון דעם בעריהמטען דאָן קיכאָט, דאס ליכט און שפּיעגעל פון אלע וואַנדערנדע ריטער.“

„רעד ווייטער,“ האָב איך געענטפּערט, „און זאָג מיר וויא אזוי דוא רעכענסט אויסצופילען דעם לעדיגען אָרט, וועלכען מיין מורא האט בעשאַפען, אום צו בעלייכטען דיא פינסטיגניס, וועלכע רינגעלט מיך הערום.“

„דיין גרעסטע זאָרן ווענען דיא סאָנעטען, וויציגע געדיכטע און לויב־געדיכטע, וועלכע דארפן זיין פון בעריהמטע און אָרנעהמע פּערפאסערס, קענסט דוא גלייך בעווייטיגען, ווען דוא וועסט זיך געבען דיא מיה זייא אליין צו פּערפאסען און דאָ, זייא אָגעבען אין וועמעס נאָמען דוא ווילסט: דוא קענסט זייא אָגעבען אין דעם נאָמען פון דעם פּריעסטער יאָהאן פון אינדיען אָדער פון דעם קייזער פון טראַפּיסאָגאָדא -- ביידע זיינען, וויא ווייט איך ווייס, געווען גרויסע דיכטער. און ווען דאָס זאָל אפילו ניט זיין אמת און מאַכע גריבלער וועלען אין דעם צווייפלען און דיך בערעדען, זאָלסט דוא דיך ווענען דעם ניט בעקימערן; דען אפילו ווען זייא וועלען בעווייזען, אז דוא האָסט געזאָגט א ליגען, קענען זייא דיר אָבער ניט אָבהאקען דיא האַנד, וועלכע האט דאס געשריעבען.

„יעצט, וואָס אנבעטרעפט דיא שטיקלאך פון פּערפאסערס און ביכער, וועלכע דוא האָסט צו בריינגען, אום דערמיט אויסצופּוצען דיין געשיכטע, האָסט דוא נאָר העריינצורוקען דאָ און דאָרמען אין דיא זייטלאך אַ פּאַר שטיקלאך לאַטיין, וואָס דוא קענסט אויסוועניג, אָדער וואס דוא קענסט לייכט געפינען. צום ביישפּיעל, ווען דוא רעדסט ווענען פּרייהייט אָדער קנעכטשאַפט, קענסט דוא העריינרוקען דיא

ווערטער:

Non bene pro toto libertas venditur auro —

ניט גוט איז ווען מען פּערקויפט דיא פּרייהייט פיר גאָלד

אמערקאנישע צום סוף פון בוך, וועהרענד איך זעה, דאָס אנדערע ביכער, וועלכע זיינען נאָר אויסגעטראַכטע און איינפאַכע מעשהלאַך, זיינען אזוי פול מיט קלונע ווערטער פון אַריסטאָטלעס, פלאַטאָנען און פיעלע אנדערע פילאָזאָפֿען, וועלכע מאַכען שטוינען דיא לעזער, וואָס האַלטען זייערע פערפאסערס פיר בעלעזענע, געלעהרטע מענשען און קינסטלער אין מליצה? וואהרהאפטיג ווען דיא איינגעבילדעטע שוטים בריינגען פסקים פון דער ביבעל וואָלט איהר מיינען, אז אַט האט איהר פאר אייך א הייליגע טהאָמאַס אָדער א רעליגיאָנס־געלעהרטען! היינט זיינען זייא אייך אזוי אנשטענדיג, דאָס אין איין שורה בריינגען זייא דיא משונענע רייד פון א פערלעכטען און אין דער צווייטער זאָ פרומע רעדע, דאָס עס איז א חיות צו לעזען. דיא אלע זאכען וועסט דוא אין מיין בוך ניט געפינען, ווייל איך האָב נאָרנישט צו בריינגען און נאָרנישט אויף וואָס צו מאַכען אַנמערקונגען צום סוף; אויך ווייס איך ניט נאָך וועלכע פער־פאסערס איך בין נאָכגעגאנגען אום איך זאָל זייא אויסשטעלען צום אָנפאַנג, וויא אלע טהוען, נאָכ'ן אַבטיצע, אָנהייבענדיג מיט אַריסטאָטלעסן (A) און אויסלאָזענדיג מיט קסענאָפּאָנען (X) אָדער צאָילאָסן אָדער צעאקסיסן (Z)*. פון וועלכע איינער איז געווען א בעריידער און דער אנדערער א מאַלער. אויך וועט מען ביי מיר אומ־זיסט זוכען סאַנעטען און לויב־ליעדער, וועלכע זיינען געשריבענע פון דוכסים, מאַרקיווען, גראַפֿען, בישאָפֿען, פאַרנעהמע דאַמען און בעריהמטע פּאָעטען; אַבּוואַהל איך ווייס, דאָס ווען איך וואָלט געבעטען אזעלכע זאכען ביי א פּאָאָר פון מיינע איינפאַכע קאָ־מעראַדען, וואָלטען זייא מיר געגעבען אזעלכע, מיט וועלכע אפילו דיא בעריהמטע צווישען אונז וואָלטען זיך ניט קענען פערגלייכען. קורץ, מיין טהייערער פריינד, האָב איך ווייטער געזאָגט, עס איז איינפאַך, אז הערר דאָן קיכאַט מוז בלייבען בעגראָבען צווישען דיא פערשימעלטע פאפיערען פון לאַ מאַנטשאַ ביו עס וועט פון הימעל גע־שיקט ווערען עפעס א גרעסערער בריה, וואָס וועט איהם פערזאָרגען מיט דיא אלע זאכען, וועלכע עס פעהלען איהם, דען איך אריין קען דאָס ניט טהאָן, ניט נאָר ווייל איך האָב קיין גוטען טאַלענט דערצו, נאָר ווייל איך בין כטבע צו פויל צו געהן נאָכ־זוכען ביי פערפאסערס דאָס, וואָס איך קען זאָגען גראַדע אזוי גוט אָהן זייא אויך, דאָס איז דיא אורזאך פון דער פערצווייפלונג און פערטיעפטקייט, אין וועלכע דוא האַסט מיך געפונען און דוא וועסט צוגעבען, אז דאָס איז א גענוגע אורזאך.

הערענדיג דיא טרויריגע געשיכטע האט זיך מיין פריינד מיט'ן האַנד געגעבען א פאַטש אין שטערן און האט אויסשיסענדיג מיט א הויכען געלעכטער געזאָגט:

* דאָ דייטעט דער פערפאסער אַן אויף דעם אָנהויב אין סוף פון דעם שפּאַנישען טיטל־צע; ער וויל דאָ זאָגען, וויא מען זאָגט ביי יודען, פון אלף פון תיו.

ש ט י דפאָטעה — וויל ניט מיטנעהן מיט'ן שטראָם פון דער מאָדע און וויל ניט, וויא אַנדערע, טהייערסטער לעזער, דיך בעטען מיט טהערענע אין דיא אוינען צו פערצייהען אָדער צו מאַכען זיך ניט זעהטנדיג דיא פעהלערן, וועלכע דוא נעפינסט אין מיין זעהן; און דערצו ביסט דוא איהם ניט קיין קרוב און קיין גואל; דוא האָסט דיין אייגענעם ניסט אין דיין אייגענעם קערפער און דיין פרייען ווילען, וויא יעדער ערוואַקסענער מענש; אין דיין אייגענעם הויז ביסט דוא אַזאַ בעל־דעה וויא דער מעניג איבער זיינע שטייערן; דוא ווייסט דאָך דאָס ווערטעל: „אונטער'ן מאַנטעל שטעל איך דעם קעניג אַ פייג.“ דאָס אלעס בעפרייט דיך פון יעדער אכטונג און פערפליכט טונג און דוא קענסט וועגען מיין געשיכטע זאָגען וואָס דוא ווילסט, אָהן מורא; ניט מען וועט צו דיר האָבען טענות פיר דיין שלעכטע מיינונג, ניט מען וועט דיר עפעס געבען פיר דיין גוט־וואָרט.

איך האָב דיר מיין געשיכטע געוואָלט געבען וויל און נאָקעט אָהן דעם פון פון אַ פאָררעדע און אָהן דיא פיעלע לעדער, וויציגע געדיכטע און לויב־ליעדער, וועלכע מען ניט געוועהנליך צום אַנפאַנג פון ביכער; דען איך מוז דיר זאָגען דעם אמת. כאָטש מיר האט דאָס ווערק געקאָסט אַ ביסעל מיה איז מיר קיין זאך ניט געווען אזוי שווער, וויא דיא הקדמה, וועלכע דוא לעוסט יעצט. עטליכע מאָל האב איך גענומען דיא פערדער אין האַנד זיא צו שרייבען און עטליכע מאָל האב איך זיא אַוועג געוואָרפֿען, וויל איך האָב ניט געוואוסט וואָס איך זאָל שרייבען.

אַלס איך בין מיר איינמאָל אַזוי געזעסען פערצווייפּעלט — דאָס פאַפּיער פאַר מיר, דיא פערדער הינטער'ן אויער, דער עלענכוינען אויפ'ן שרייב־טיש און דיא באַק אָנגעשפּאַרט אויפ'ן האַנד — און האָב געטראַכט וואָס איך זאָל דאָ זאָגען, איז מיט אַ מאָל העריינגעקומען מיינער אַ פריינד, אַ לוסטיגער און קלוגער מענש, און אַלס ער האט מיך געזעהן אַזוי פערטיעפט האט ער ביי מיר געפרענט דיא אורזאך דערפון. איך האב עס פון איהם ניט געהאַלטען און האב איהם דערזעהלט, דאס איך דענק וועגען אַ פאָררעדע צו מיין געשיכטע פון דאָן קיבאָט און אַז זיא קומט מיר אָן אַזוי שווער, דאָס איך וויל זיא שוין אויפגעבען און לעבער גאָר ניט הערויסגעבען דיא געדשיכטע פון דיווען דערנען ריטער. דען וויא אזוי ווילט איהר, אַז דיא מיינונג פון דעם אַלטען ריכטער פובליקום זאָל מיך ניט מאַכען צומישט, ווען מען זעהט, דאָס יעצט, גאכדעם וויא איך בין אַזוי פיעלע יאָהרען געשלאָפען שטיל און פערנעסען פון דער וועלט, געה איך מיט אַ מאָל הערויס מיט אַ געשיכטע, וועלכע איז אַזוי טרוקען וויא אַ פלאַקס־שטעמעלע, אָהן איינפאַל, אָרים אין שפּראַך, פּוסט אין געדאַנקען, אָהן סענטנים, אָהן הערויסגענומענע שטיקלאַך פון אַנדערע שרייבער ביי דער זייט און אָהן

הקדמה פון רעם פערפאסער.

פרייער* לעזער! דוא קענסט מיר אָהן אַ שבועה-גלויבען, דאָס איך האב געדוואָלט, אז דוועס בוך — דאָס קינד פון מיין פערשטאָנד — זאָל הערוויסקומען נאָך זעהנער, אַנגענעהמער און געשייטער וויא איך האָב מיר אליין געקענט פאַרשטעלען. איך האב אָבער ניט געקענט אויסמיידען דיא רענעל פון דער נאַטור, אין וועלכער יעדע זאָך קען נאָר הערוויסגעבען איהר גלייכען; און וואָס אַנדערס דען האט מיין טרוקענער, רויהער פערשטאָנד געקענט הערוויסגעבען אלס דיא געשיכטע פון אַ טרויערע קענעם, קאַפּריוזעם קינד פול מיט פערשיעדענע געדאַנקען, וועלכע זיינען נאָך קיין ילודאשה ניט הערוויף אויפ'ן זינען — אַט טאַקי וויא א קינד, וואָס איז געבאַרען געוואָרען אין אַ געפּעננטיגן — דאָרט וואו עלענד האט געמאַכט זיין אָרט און יאָמער געשריי זיין קוואַרטיר? אַ רוהיגעם לעבען, אַ שטייער אָרט, אַנגענעהמע פעלדער, אַ קלאָרער הימעל, רוישיגע טייכעלאַך, אַ רוהיגער נייט — דיא טויגען געוויס בעסער דיא טרוקענע טווע פרוכטבאַר צו מאַכען, אז זיא זאָל געביירען עפעס אַווינס, וואָס זאָל ערפרייען און ערשטוינען דיא וועלט.

עס טרעפט אַ פאָטער האט אַ מיאום קינד אָהן איין שום גוטע מעלה און דיא ליבע, וואָס ער האט צו איהם, פערציעהט אַ שליער אויף זיינע אויגען ער זאָל ניט קענען זעהן זיינע חסרונות; ער רעכענט זייא פיר שעהנע מעלות און ער דערצעהלט זייא איבער פאַר זיינע פריינד אלס שאַרפּזיניגע און טיעפע המצאות. איך אָבער, — וועלכער שטעט מיך פאַר אלס דאָן סיכאָט'ס פאָטער און בין אין אַמט'ן נאָר זיין

* פרייער" קומט דאָ אין דער בעדייטונג פון „אונגעשעפּטיגמער", וואָס האָט פּריווע צייט.

פערשיעדענע ארטען. אויך דיא יידישע ליטעראטור האט א נאָכנעמאכטען דאָן קיבאַט פון דער פּעדער פון דעם בעריהמטען שלום יעקב אַבראַמאָוויטש — דאָס איז זיין „מסעות בנימין השלישי“, און וועלכען בנימין איז קיין אנדערער אלס דאָן קיבאַט און סענדינרל זיין בענלייטער איז אַ סאָרט סאַנטשאַ פּאַנצאַ.

דאָן קיבאַט איז איבערזעצט אין אלע אייראָפּעאישע שפּראַכען, דערונטער אויך אין טערקיש. אין מאַנכע שפּראַכען זיינען פון איהם דאָ זאָנאַר צו עמליכע איבער-זעצונגען; אין ענגליש איז דאָ אַן ערך אַ צעהנדליג, און איטאליעניש אויך אזוי פיעל און אין פראַנצויזיש נאָך מעהר. אין יידיש ווערט היער דאָן קיבאַט איבערזעצט צום ערסטען מאל.

מיט דער איבערזעצונג פון דאָן קיבאַט אין יידיש ווילען מיר אָנפאַנגען אַ נייע פּעריאָדע אין דיא איבערזעצונגען פון דער יידיש-אַמעריקאַנישער ליטעראטור. דיא ראַמאַנען, וועלכע זיינען דאָ ביז אהער איבערזעצט נעוואָרען און ווערען נאָך איבער-זעצט אין יידיש, זיינען בלויז בלענד-ווערק און בעטויבונגס-דימילען. וועלכע טוידטען אין דעם לעזער דעם נעשמאַק צו פיינע, ניצליכע און ריכטיגע זאַכען. מיר פאַנגען אָן מיט דיזען מייסטער-ווערק, ווייל מיר ווילען אווענשטעלען פאַר אונזערע לעזער אַ מעכטיגען שפיענעל, אין וועלכען עס זאָל זיך שטאַרק אָבשלאַגען דיא מיאוסקייט פון דער דאָזיגער פּוילער ליטעראטור, וועלכע פערפעסטעט דיא מיחות פון איהרע קונדען. מיר האָפען, דאָס אונזער מיה וועט ניט זיין אומויסט און דאָס דיזעם ווערק וועט האָבען אַ ביסעלע מעהר מזל, וויא בעסערע ווערק האָבען נעוועהנליך ביי אונז זערע ברירער.

אלכסנדר האַרקאָווי.

צומהאָן העלדענדיגהאָטען, נאָכטהוענדיג אלעס וויא עס ווערט געשילדערט אין דאָרט
 ריטער־געשיכטען; און אזוי וויא עס איז געווען דיא מאָדע פון דיא ריטער אויף
 זייערע נסיעות צו האָבען אַ בענלייטער, געהמט ער מיט זיינעם א שכן, סאָנטשאָ
 פאָנצא, א פראָסטען מענשען, וועלכען ער רעדט אין און זאָגט צו גרויסע גילקען. דאָן
 קיכאַט און סאָנטשאָ פאָנצא זיינען גראַדע דער הונד איינער פון אַנדערן: דער
 ערסטער איז א פאָנצאָסט, דער אַנדערער א פראָקטישער מענש. אין יעדער טהאַט,
 אין יעדען צוג פון דאָן קיכאַט זעהט מען פאַר זיך א טרייעס בילד פון איינביקדונג און
 משוגענע פאָנטאַזיע פון א ווייכען מענשען, און אין סאָנטשאָ פאָנצא'ס בענעהמונג
 זעהט מען דיא קאַלטע איבערלענגונג פון א האַרטער, טרוקענער פערזאָן. דאָן קיכאַט
 מיט זיין טיעפער בענייסטערונג קריעכט אין געפאָהרען, זעהט נאָר נישט פאַר זיינע
 אויגען, פערלייקענט דיא גאַנצע ווירקליכע וועלט — סאָנטשאָ פאָנצא איז זיך קאַלט,
 פראָקטיש און פאָרוויכטיג.

געשריעבען איז דאָן קיכאַט אין א פערשטעלטען מאָן. פיר דעם איינפאַכען
 מענשען איז דאס סתם א שעהנע מעשה פון א קאָמישען ריטער מיט א משרת,
 וועלכע האבען מאָדע, משונה'דיגע בעגעגעניסען; אָבער פיר דעם פערשטענדיגען,
 אינטעליגענטען לעזער איז דאס עפעס מעהר אַלס אַן איינפאַכע מעשה'לע — דער
 געפינט דערין סאַטירע, בייסענדע קריטיק אויף דיא מענשליכע שוואַכע זייטען, ליטעדי
 ראַטורקריטיקער זאנען, אַז מיט דיזער געשיכטע האט צערוואַנטעס געמיינט צו
 פערלאַכען צום טויט דיא פוסטע ריטער־ראַמאַנען, וואָס זיינען שטאַרק געלעזען געדי
 וואָרען אין שפּאַניען צו זיין צייט; זיא איז אָבער געשריעבען אזוי, דאָס זיא קען צו
 גלייכער צייט דיענען אַלס א קריטיק אויף דיא מענשהייט אין אַלגעמיין, דען אין יעדען
 מענשען איז דאָ אַן אָדער פון א דאָן קיכאַט.

דיא שפראַך פון דאָן סיכאַט איז דורכאויס רייך, וויציג, פיל מיט שעהנהייטען;
 יעדעס וואָרט קומט נאָר ווייל עס איז ווירקליך גויםהיג און צוגעפאַסט, ניט וויא אין
 מאַנכע אַנדערע ווערקע, וואו מען קען פיעלעס רעכענען פיר איבריג.

דאָן קיכאַט האט אין אייראָפּא געעפענט א נייע פּעריאָדע אין שרייבען ראַדי
 מאנען. ביז זיין צייט האט מען אין שפּאַניען, וויא אין גאַנץ אייראָפּא, געשריעבען
 נאָר פוסטע געשיכטען פול מיט דומט וואונדער פון אויסגעטראַכטע העלדען. דיזעס
 בוך האט אזוי ווייט געווירקט, דאָס מען האט אויפגעהערט צו לעזען דיא פוסטע
 בבא־מעשיות און שרייבער האבען אָנגעפאַנגען צו שרייבען נאַטירליכע ערצהלונגען
 פון דעם ווירקליכען לעבען.

פיעלע שרייבער האבען דיזע מערקווירדיגע געשיכטע נאָכגעמאַכט אויף

אין 1584 האט צערוואנטעס געהייראטעט און האט אָנגעהייבען צו לעבען פון זיין פטרער. אכט יאָהר שפּעטער איז ער געגאנגען נאָך סעויללע, וואו ער איז פערבליבען אין יאָהר. אין דיוער צייט האט ער געקריענען בעשעפטיגונג אלס האַללעקטאָר, איינצומאָהנען שולדען פיר אַ מאַנאָסיר. דיא שלעכטע בעל־רחובות האבען איהם אָבער דאָפיר פערפאָלנט און ענדליך העריינגעבראכט אין געשענגניס. דאָ אין געפענגניס, זאָגט מען, האָט ער אָנגעפאנגען צו שרייבען דיא געשיכטע פון דאָן קיכאָט. דאָס דיזע ערצעהלונג איז געשריעבען געוואָרען אין אַ קערקער דייטעט דער פערפאָסער אליין אָן אין דיא ערסטע ציילען פון זיין הקדמה, וועלכע קומט נגייד נאך דיזען פאָרוואָרט.

אין 1603 איז ער געגאנגען נאך וואלאַדאָליד, וואו ער האט זיך ערנעהרט זעהר אַרים אלס אנענט. דאָ האט ער פערטיג געמאַכט דעם ערסטען טהייל פון דאָן קיכאָט צום דרוק און האט איהם הערויסגעגעבען אין מאַריר אין 1605. אין 1615 האט ער הערויסגעגעבען דעם צווייטען טהייל פון דיזען ווערק.

צערוואנטעס האט געשריעבען נאך פיעלע ווערקע — פאָעטישע, ראַמאַנטישע און טהעאָטראַטישע — אָבער זיין גרויסען נאָמען האט ער געוואונען נאָך דורך זיין געשיכטע פון דאָן קיכאָט.

דאָן קיכאָט איז פון דיא ווערקע, וועלכע דיא גרעסטע דענקער פון דער וועלט האבען געוויידינט מיט זייער הסכמה; היינע, * מאַנטעסקיע (Montesquieu) און סענט־בעוו (Sainte-Beuve) דריקען זיך וועגען איהם אויס מיט אזעלכע הויכע שבחים, דאס מען מוז איינפאך ווערען ערשטוינט. „דאָן קיכאָט, זאָגט היינע, „איז דיא גרעסטע סאטירע געגען דער מענשליכער בענייסטערונג,“ מאַנטעסקיע דריקט זיך אויס נאָר וויציג; „דיזעס בוך,“ זאָגט ער, „איז געשריעבען געוואָרען אום צו ווייען, אז אלע אנדערע ווערקע האבען קיין שום ווערט.“ סענט־בעוו רופט דיזעס בוך אָן „דאָס בוך פון דער מענשהייט.“ דיא ליטעראַטור־קריטיקער שטעלען דעם שרייבער פון דאָן קיכאָט אזוי הויך וויא דעם אונשטערבליכען פערפאָסער פון „האַמעט,“ וועכער האט מיט איהם געלעבט אין איין צייט.

דיא הויפט־דאלע און דיזער געשיכטע שפיעלט אַ ווייכהערציגער פאָרין מיט'ן נאָמען דאָן קיכאָט, וועלכער האט לעזענדיג אַ סך ריטער־ראַמאַנען זיך איינגעבילדעט. אז ער איז אַ ריטער און געהט הערויס אויף דער וועלט צו זוכען וואונדער און אויפ־

* צווישען היינעס שריפטען געפינט זיך וועגען דאָן קיכאָט אַ לענגער אַרטיקעל מיט'ן
 מיטעל: „Einleitung zur Pracht-Ausgabe des Don Quixote“

פארווארט פון דעם איבערוועצער.

איידער מיר פיהרען דעם לעזער העריין אין דיא געשיכטע פון דאן קיכאט מחזק מיר איהם א ביסעל בעקאנט מאכען מיט איהר פערפאסער און מיט דיא מעלות, וועלכע האָבען זיין ווערק געמאכט אזוי בעריהמט אין דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט.

דער פערפאסער פון דאן קיכאט איז געווען מינועל צערוואנטעס, א שפאנישער שריפטשטעלער, וועלכער האט געלעבט אין איין צייט מיט דעם אונז שטערבליכען ענגלישען דיכטער שעקספיר. ער איז געבאָרען געוואָרען אין 1547 און איז געשטאָרבען אין 1616 — גראדע דעם זעלביגען יאָהר ווען שעקספיר איז געשטאָרבען. מיר דערמאהנען דאָ זיין גרויסען ענגלישען קאללעגע, ווייל אין דער געשיכטע פון דער גאנצער אייראָפּעאישער ליטעראַטור איז ניטאָ אַ פּטרואַן, וואָס איז אזוי עהנליך אין גרויסקייט צו שעקספיר'ן און אזוי אונשטערבליך, וויא דיוער צערוואנטעס.

פון צערוואנטעס'ס יונגע יאָהרען ווייס מען גאנץ וועניג; מען ווייס נאָר אזוי פיעל, דאָס אַלס יינגעל האט ער שוין געשריטען פאָעזיע. זיין ווייטערעס לעבען איז פול מיט פערשיעדענע צופעלע און אונגליקען. אין 1570 האט ער זיך אָנגעגעבען פיר אַ סאָלדאט אין דער ווענעציאַנער אַרמעע געגען דיא טערקען, וועלכע האבען געפיהרט קריעג מיט דיא קריסטען. אין 1571 איז ער פּערוואונדעט גטוואָרען אין דער שלאכט פון לעפאַנטאָ (גריעכענלאַנד) און האט פּערלאָרען זיין לינקע האַנד. צוריקקעהרענדיג זיך נאך שפּאַניען האבען איהם מאָהאַמעדאנער רויבער געכאַפט אויפ'ן ים, אוענגעד פיהרט אין אַלוזשער (אַפריקאַ) און פינף יאָהר געהאַלטען אַלס שקלאָף. זיין פאַמיליע האָט אויפגעמאַכט געלד און איהם פון דאָרטען אויסגעלעזט אין 1580.

מינועל צערדוואנמעס.
(געב. 1547, געשט. 1616.)

LIBRARY

AUG 19 1999

UNIVERSITY OF TORONTO

2504

געשיכטע

פון

די און קיבאט

פון

מינועל צערוואַנטעס.

איבערזעצט פון שפּאַניש און פּערנליכען מיט דער ענגלישער און דייטשער
איבערזעצונג

פון

אלכסנדר האַרקאווי.

דרוק און פּערלאַג פון

דיא היברו פּאַבלישינג קאַמפּאַני.
ברוקלין, ניו יאָרק.

Published by The Hebrew Publishing Co.
122-128 Leonard St., Brooklyn, N. Y.

דער צייטונג קלוב
פון דער מאנאטער
נאציאנאל-האנדלס-קאמפאני
שטוב

714

